JOHANNES RUDBECK: KANSLIRÅDET KARL FREDRIK ECKLEFF

JOHANNES RUDBECK

KANSLIRÅDET
KARL FREDRIK ECKLEFF

DET SVENSKA FRIMURARESYSTEMETS FADER

A. V. CARLSONS BOKFÖRLAGS-AKTIEBOLAG

STOCKHOLM

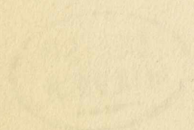

KARL FREDRIK ECKLEFF
Pastell av Gustaf Lundberg 1760.

JOHANNES RUDBECK

KARL FREDRIK ECKLEFF

KANSLIRÅDET

KARL FREDRIK ECKLEFF

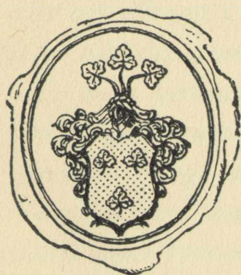
DET SVENSKA FRIMURARE-SYSTEMETS FADER

ÄMBETSMAN, DIKTARE OCH BIBLIOFIL

EN LEVNADSTECKNING OCH TIDSBILD
FRÅN 1700-TALETS STOCKHOLM

AV

JOHANNES RUDBECK

Gunnar W. Lundberg
~1930~

STOCKHOLM
A. V. CARLSONS BOKFÖRLAGS-AKTIEBOLAG

STOCKHOLM 1930
AKTIEBOLAGET FAHLCRANTZ' BOKTRYCKERI

Sedan under förra hälften av 1700-talet i Sverige inrättats några frimurareloger, vilka arbetade i de tre första graderna, instiftade Karl Fredrik Eckleff vid århundradets mitt den första svenska S:t Andreas- eller skottska logen samt ett ordenskapitel, omfattande högre grader, i enlighet med det system, som blivit kallat det svenska, och som allt fortfarande tillämpas i vårt land. Såsom detta systems fader kan alltså Eckleff betecknas. Ett studium av frimureriets historia i vårt land under denna nydaningstid erbjuder åtskilliga för frimurare intressanta spörsmål, vilka här bliva behandlade eller ock allenast i korthet antydda.

Redan under Eckleffs tid infördes genom hans bemedling systemet i Tyskland, där den ännu verksamma Grosse Landesloge der Freimaurer von Deutschland grundades. Under 1800-talet accepterades systemet jämväl i Norge och Danmark, och 1918 konstituerades en under danska stora landslogen lydande loge på Island. I Finland instiftades under 1700-talet flera under svenska stora landslogen lydande loger, vilka dock i början av 1800-talet stängdes. År 1923 återupprättades en loge i Helsingfors.

Trots Eckleffs framstående ställning i frimureriets historia har hittills icke utarbetats någon levnadsteckning över honom, om vilken i tryck endast förekommit mycket sparsamma upplysningar dels i några frimurarearbeten och dels i litteraturhistoriska

verk. Dessa upplysningar hava delvis varit oriktiga och missvisande. Anledningen till frånvaron av ett biografiskt arbete över Eckleff torde väsentligen få tillskrivas svårigheten att om honom insamla material, och några självbiografiska anteckningar har han ej efterlämnat.

Då frimurare såväl i Sverige som i de andra länderna funnit denna brist beklaglig, och det ej saknar intresse att närmare lära känna Eckleff jämväl ur litteratur- och bokhistorisk synpunkt, har undertecknad vågat försöket att ur arkivens gömmor frammana en bild av honom; och som jag tillika sökt lämna en redogörelse över hans förut föga kända släkt, och åtskilliga av hans samtida bliva omnämnda, samt ett och annat ur det dåtida livet i huvudstaden belyses, hoppas jag, att läsaren här kan finna även något av kultur- och personhistoriskt värde.

Johannes Rudbeck

INNEHÅLL

FÖRTECKNING Å ILLUSTRATIONER

I. SLÄKTEN ECKLEFF

Redan för cirka 500 år sedan uppträder släktnamnet Eckleff i nordvästra Tyskland; sålunda inskrevs *Nicolaus Ekkeleff* vid Rostocks universitet i november 1437. År 1486 omnämnes *Claus Eckleff* såsom guldsmed i Flensburg, Schleswig, och näst-följande år försäljer han jämte hustrun Katarina Clekamp och deras son Hans en lantegendom Osterholm vid Sterup; makarna omtalas sedermera vid några tillfällen intill år 1506. Den nyss-nämnde sonen *Hans Eckleff* var även guldsmed i Flensburg och levde ännu 1536; hans hustru Margareta omnämnes 1519 och 1520.

Under 1500-talet inflyttade en familj Eckleff från Holland till Danmark, i det att Petter Petterson Eckleff den 24 juli 1580 av Konung Fredrik II erhöll förläningsbrev å den lilla ön Sprogö i Stora Bält, mellan Korsör på Själland och Nyborg på Fyn. Denne Eckleff hade tre söner, Johan, död 1635 och begraven i Nyborgs kyrka, Knut och Mats, den senare borgare i Nyborg. Petter Eckleff hade även en brorson Hieronymus Henrikson Eckleff, som bodde på Sprogö 1646—1653. Samtliga dessa efter-lämnade söner, vilkas avkomlingar, huvudsakligen boende å Sprogö och i Nyborg såsom borgare, hantverkare och skeppare, kunna följas under 1700-talet.

Huruvida de ovan omnämnda Flensburg- samt Sprogö-Nyborg-linjerna varit befryndade med den här nedan behandlade Schles-wig-linjen, har ej kunnat utredas.

Vid Rostocks universitet inskrevs år 1519 *Johannes Eckloff* (d. ä.) från Lübeck, vilken nästföljande året promoverades till baccalaureus, vid vilket tillfälle hans namn stavas Ecklöff. En

annan *Johannes Eckloff* (d. y.) från Verden inskrevs vid samma universitet den 13 maj 1552, och han är antagligen den Cantor Johannes Eckleff, som den 2 nov. 1560 jämte andra "Hamburger Domherren" deltog i ett sammanträde i Bremen. Möjligen var denne en son till den förre, liksom även *Henning Eckleff*, vilken jämväl var bördig från Verden. Denne sistnämnde (se nedan tab. 1) blev stamfader för en i Schleswig, särskilt i landskapet Eiderstedt i södra och i Tonderns amt i nordliga delen av provinsen, utbredd släkt Eckleff, från vilken den i föreliggande levnadsteckning avsedde kanslirådet Karl Fredrik Eckleff härstammar. Med anledning härav redogöres här nedan för denna släkt i enlighet med de resultat, som vunnits vid härom nu gjorda forskningar.

Tab. 1.

Henning Eckleff (I), furstlig amt- och kornskrivare*) i Schwabstedt, i Husums amt i södra Schleswig, 1579—1586 och därefter i Gottorp, även i södra Schleswig, till 21 dec. 1598, då han på grund av inskränkningar i hovets hushållning blev uppsagd. Han inköpte jämte några andra 8 juni 1599 från hertig Johan Adolf för 50,000 reichsthaler gården Marne, i Eiderstedt. Henning E. beskrives som "ein Mann von grosser Erfahrenheit". Han ägde även jord i Peterskoog, i Eiderstedt. — G. m. Margareta Sieverts, dotter av Fredrik S. ("war allhier in grossem Ansehen") och Hein Volquarts. Makarna Eckleff skänkte ett epitafium till kyrkan i Koldenbüttel i Eiderstedt "die Taufe Christi".

Barn:

Fredrik, präst, † 1627. Tab. 2.
Henning (II), f. 1575, amt- och kornskrivare, † 1652. Tab. 4.
Hans (I), † 1644. Tab. 11.
Anna, g. m. länsmannen Hemming Volquarts. Dessa makar

*) Amtskrivare (Amtschreiber) hade att uttaga skatter. Kornskrivare (Kornschreiber) hade uppsikt över det furstliga hovets kornbodar och skulle tillse, att vederbörande jordägare fullgjorde sina kornleveranser till hovet.

skänkte 1644 till kyrkan i Koldenbüttel nattvardskärl, av vilka vinkannan, av silver, bär deras vapen; Anna Eckleffs vapen visar en utslagen ros.

Tab. 2.

Fredrik, (son av Henning, tab. 1), inskriven vid universitetet i Rostock 1600: "Fredericus Ecklevius Eiderstadensis", diakon i Pelworm 1607—1618 och 1618—1627 i Mildstedt, Husums amt, beläget omedelbart norr om Eiderstedt, † 1627. (Hans änka omgift m. P. Westmaker.)

Barn:

Fredrik, furstlig kornskrivare i Gottorp 1648—1650; han flyttade sedermera till staden Friedrichstadt, i södra Schleswig intill Eiderstedt, där han blev borgare. Av en fordran, som han sedan 1652 ägde hos räntekammaren i Gottorp, instiftade han 1668 ett legat om 2,794 reichsthaler till förmån för den lutherska kyrkan, skolan och de fattiga i Friedrichstadt; detta eckleffska legat bestod ända till för några år sedan, och utbetalades under senare tid av preussiska staten räntan därå med 450 mark årligen. Fredrik Eckleff skänkte jämväl år 1659 till de fattiga i staden 3,000 reichsthaler.

Henning (III), kornskrivare. Tab. 3.

Tab. 3.

Henning (III) (son av Fredrik, tab. 2), furstlig kornskrivare. — G. 8 febr. 1657 m. Margareta Sieverts, dotter av Iver S. i Büttel och änka efter Hans (III) Eckleff, tab. 12.

Barn:

Anna Margareta, f. 18 okt. 1657. — G. 26 okt. 1675 m. rådmannen i Koldenbüttel Joakim Fredrik Theodori, f. 9 mars 1647 i Schwabstedt, † 14 okt. 1710 i Koldenbüttel.

Tab. 4.

Henning (II) (son av Henning I, tab. 1), f. 1575, furstlig amt- och kornskrivare i Gottorp 1605—1647, ägde jord i Peterskoog, Freesenkoog m. m., i Eiderstedt, † 10 okt. 1652; begraven i staden Schleswig 27 okt. s. å., därvid av trycket utgavs en minnesskrift, 4 sidor 4:o, innehållande verser på tyska och latin av H. K. samt G. Henr. och And. Burchard.*) — G. m. Anna i Freesenkoog.

Barn:

Georg, f. 1603, furstlig amt- och kornskrivare, † 1648. Tab. 5.
Hans (II): Tab. 10.

Tab. 5.

Georg (förmodligen son av Henning [II], tab. 4), f. 1603, furstlig kornskrivare i Tondern samt amtskrivare i häradena Böckingharde och Hornsbüllharde 1632—1648. År 1637 inköpte han ett hus i Tondern, och han ägde även gården Dürhus i Tonderns amt, vid vägen mot Aventoft. Kort efter det att han inköpt nyssnämnda hus, kom han i konflikt med stadens styrelse.**) Georg Eckleff var en nitisk tjänsteman och förvärvade

*) Ett ex. i Kiels universitetsbibliotek, Libri minores Cimbrici, Biographica, C—E b. 73 n:r 56.

**) Som handlingarna härom giva en inblick i de ganska lantliga förhållanden, som rådde i den lilla staden, må därom här meddelas följande. Magistraten hade föreskrivit, att de borgare, vilkas hus voro belägna vid stadens torg, skulle bortföra de gödselhögar, som funnos framför deras hus, så att torget kunde hållas rent. På sommaren skulle högarna bortföras en gång i veckan och på vintern en gång i månaden. Georg E. ville ej efterfölja denna föreskrift utan vände sig till hertig Fredrik och erhöll 1638 av denne befrielse från stadens jurisdiktion och från alla skatter och pålagor för sitt hus och för sina andelar i stadens områden. Under åberopande härav förklarade Georg E., att han ej behövde lyda stadens föreskrifter, men magistraten, uppbragt häröver, beslöt 9 febr. 1639, att den ej ville tåla, att staden tillfogades en sådan skymf, att gödselhögarna framför Eckleffs hus skulle ligga kvar på torget. Slutet på konflikten blev, att borgmästare och råd 21 aug. 1639 överenskommo med Eckleff, att denne för sitt hus och sina markandelar skulle till staden betala en viss årlig avgift men i övrigt vara befriad från alla andra borgerliga pålagor.

sig hertig Fredriks*) gunst, då han tillfört den hertigliga kassan betydliga summor och förökat hertigens inkomster. Eckleff inköpte vidare nyttjanderätten till ett kyrkan i Aventoft tillhörigt område, beläget intill Dürhus, vilket köp stadfästades av hertigen 20 okt. 1641. År 1647 inköpte han ytterligare jordområden, för vilka han av hertigen 3 maj 1648 erhöll vissa friheter, därvid hertigen betygade honom sin tacksamhet för hans trogna tjänster, och för att han för hertigens räkning indrivit flera tusen reichsthaler resterande skatter. År 1647 donerade Eckleff 50 reichsthaler till fattiga skolbarn. † 4 aug. 1648, varefter stärbhuset samma år ”till Guds ära” förärade kyrkan i Tondern 100 mark och sjukhuset 200 mark. — G. 16 aug. 1635 m. Dorotea Preuss, f. 5 febr. 1621, dotter av amtskrivaren Lucas P. (omgift 28 april 1650 m. borgmästaren i Tondern Henrik von Hatten), † 29 mars 1657; en vid hennes begravning 7 april 1657 av m. Stephanus Kenkel hållen likpredikan utgavs av trycket;**) hennes arvingar skänkte samma år till kyrkan i Tondern ”ad pias causas” 300 mark och sjukhuset 200 mark.

Barn:

Henrik, häradsfogde, † 1695. Tab. 6.
Lucas, landsfogde, † 1680-talet. Tab. 8.
Georg Henning (I). Tab. 9.

Ytterligare två söner dogo unga, av vilka en torde hava varit den Henning Eckleff, vilken dog som studerande i Leipzig 2 juni 1666, och vid vilkens begravning 8 juni likpredikan hölls av dr. Elias Sigismund Reinhart.***)

*) Fredrik III av Holstein-Gottorp residerade på slottet Gottorp. Hans dotter Hedvig Elonora blev konung Karl X Gustafs gemål.

**) Tryckt i Hamburg 1657, 4:o 47 sidor; ett ex. i Schleswig-Holsteinsche Landesbibliothek, Kiel, Bh 39.

***) Tryckt i Leipzig 1668, 4:o 34 sidor; ex. i universitetsbiblioteket i Leipzig m. fl.; personalia innehålla intet upplysande om den dödes härstamning, endast att han var ”von Schleswig aus Holstein”.

Bröderna Henrik, Lucas och Georg Henning (d. ä.) Eckleffs namnteckningar och sigill å en skifteshandling den 23 mars 1674, i statsarkivet i Kiel.

Tab. 6.

Henrik (son av Georg, tab. 5), f. i staden Tondern, inskrevs i okt. 1654 vid universitetet i Rostock såsom "Henricus Eckleff, Tunderensis" och angives i likpredikningen över modern 1657 såsom "j. u. studiosus". Han blev av hertigen 7 jan. 1658 förklarad myndig, ehuru han icke uppnått den därför lagliga åldern av 25 år. Vid arvskifte efter modern 1658 mellan hennes andre man v. Hatten och bröderna Henrik, Lucas och Georg Henning Eckleff behöllo dessa Dürhus ävensom gårdar i Brunotterskoog, Gotteskoog och Hornsbüllharderkoog, varemot v. Hatten övertog huset i Tondern. Den 23 mars 1674 skedde enligt en då i Fockebüll, i Tonderns amt, av bröderna undertecknad handling delning dem emellan av deras fastigheter. En reproduktion av slutraderna av denna handling, försedd med brödernas namn och sigill, meddelas härbredvid. Bröderna förde samma vapen i sina sigill, varav en förstoring är avbildad å sid. 21. Gården Dürhus blev kort härpå försåld, och ägdes år 1679 av Henrik Wessel. Henrik Eckleff var häradsfogde i Tonderns härad 1674—1681, men han och brodern Lucas, som var landsfogde i Wiedingharde, i Tonderns amt, skötte ej sina åligganden med samma nit som fadern. Vid flera tillfällen gjordes anmärkningar mot deras medelsförvaltning, och för undersökning därav tillsattes 1680 en kommission, vars resultat synes hava blivit en katastrof för bröderna; båda gjorde nu konkurs, som avslutades först 1690, då Lucas redan var död. Henrik torde 1681 hava suspenderats från sin befattning, han dog 1695 och begrovs i Tondern. — G. m. Katarina (Trinick), begraven i Tondern 18 aug. 1678.

Barn:

Ett barn begrovs i Tondern 26 jan. 1670.

Georg Henning (II), Etatsrat, f. 1671, † 1732. Tab. 7.

En dotter. Av staden Tonderns domstolsprotokoll för den 3 mars 1694 framgår, att Henrik Eckleff av Bennit Jenses blivit krävd på 22 mark såsom ersättning för underhåll av hans dotterbarn, vilka några år bott hos henne.

Tab. 7.

Georg Henning (II) (son av Henrik, tab. 6), f. 3 okt. 1671 och inskrevs som novitius 17 jan. 1682 vid universitetet i Kiel såsom: Georgius Henningus Eclef Tunderensis. Han kom sålunda från Tondern, men detta är också allt vad omfattande forskningar kunnat uppdaga om hans härstamning. Hans födelsedatum är angivet å ett hans porträtt (se nästa kapitel). Vid tiden för hans födelse funnos i Tondern de tre bröderna Henrik, Lucas och Georg Henning (I), av vilka de två förstnämnda då voro gifta, och torde man med en till visshet gränsande sannolikhet kunna antaga, att en av dessa två är fader till Georg Henning (II), men vem? I avvaktan på att någon framtida forskare kan besvara denna fråga, har han här upptagits som son till Henrik. Ett egendomligt faktum är, att inga barn av Henrik eller Lucas finnas antecknade i Tonderns dopböcker, ehuru man vet, att de ägt barn (ett Henriks barn begravet i Tondern 1670 och ett Lucas' barn även begravet där 1675). Att de varit bosatta här eller i närheten, framgår bland annat därav, att de vid flera tillfällen äro antecknade som faddrar i Tondern, Henrik under åren 1659—1675 och Lucas år 1666; deras hustrur äro faddrar 1667 resp. 1675. Även i den närbelägna socknen Aventoft är Henriks hustru fadder 1665 och Lucas fem gånger åren 1666—1674, men ej heller i denna sockens dopböcker återfinnas deras egna barn. Samma är förhållandet med kyrkoböckerna för grannsocknarna Ubjerg och Mögeltönder; för övriga grannsocknar saknas kyrkoböckerna från denna tid. Om Georg Henning (II) se i övrigt nästa kapitel, † 4 dec. 1732. — G. 29 april 1722 i Stockholm m. Inga Stenhagen.

Barn:

KARL FREDRIK, kansliråd, f. 1723 i Stockholm, † därstädes 1786. Se nedan.

Tab. 8.

Lucas (son av Georg, tab. 5) var 1665 student i Leipzig, där han skuldsatte sig; bland annat var han skyldig professor Ama-

deus Eckolt 61 reichsthaler för kost och logi för sig och för sin hovmästare Eberhard Schlaf, vinhandlaren Joakim Schröter 93 reichsthaler och skräddaren Leonard Schützen 110 reichsthaler; år 1669 anmodades han av hertig Kristian Albrekt*) att betala dessa skulder. Han blev 1667 vice landsfogde i Wiedingharde och 1669 ordinarie, i vilken befattning han kvarstod till den ovan (tab. 6) omförmälda katastrofen 1680. Kort härefter avled Lucas. — G. m. Maria Elisabet.

Barn:

Ett barn begrovs i Tondern 28 mars 1675.

Tab. 9.

Georg Henning (I) (son av Georg, tab. 5), f. mellan 1643 och 1648. — G. 5 juli 1677 m. Margareta Dorotea Kirchmann, dotter av borgmästaren i Schleswig Johan K., vilken även är omnämnd såsom det furstliga hovets advokat samt såsom lantdomare.**)

Tab. 10.

Hans (II) (son av Henning [II], tab. 4). — G. 28 april 1645 m. Antje Wallich, dotter av Cornil W. i Kotzenbüll.

Barn:

Hemming, f. 10 okt. 1652.
Gesa, f. 4 okt. 1654.

Tab. 11.

Hans (I) (son av Henning [I], tab. 1), inskriven vid universitetet i Rostock 1600: ”Johannes Ecklevius Eiderstadensis”, ägde jord i Koldenbüttel m. m. och deltog 1603 och 1613 i deputationer till hertigen uti jordfrågor; † 1644. — G. m. Frauw Sax, dotter av rådmannen i Koldenbüttel Hans S.

---

*) Hertig Kristian Albrekts son hertig Fredrik IV blev förmäld med konung Karl XI:s dotter Hedvig Sofia.

**) Vid Georg Hennings giftermål utgåvos två bröllopsskrifter, båda in folio à 4 sidor, med verser på tyska och latin; ex. i Kiels universitetsbibliotek, Libri minores Cimbrici, Biographica, C—E b. 7 n:r 6—7.

Barn:

Hans (III), kyrkovärd. Tab. 12.

Antje, g. m. länsmannen i Koldenbüttel Hunne Sieverts i dennes andra gifte. Mannen ägde 1652 jord i Dingsbüll och i Peterskoog.

Tab. 12.

Hans (III) (son av Hans [I], tab. 11), kyrkovärd i Koldenbüttel och ägde jord i Peterskoog. — G. 1645 m. Margareta Sieverts, dotter av Iver S. i Büttel, omgift med Henning (III) Eckleff, tab. 3.

Barn:

Iver, f. 1647, † 1708. Tab. 13.

Hans (IV), g. 2 jan. 1690 m. Katarina Braschin.

Tab. 13.

Iver (son av Hans [III], tab. 12), f. 19 nov. 1647, † 9 okt. 1708. — G. 1:o m. Magdalena Theodori; 2:o 3 jan. 1690 m. Elsabe Braschin, dotter av en pastor Brasch.

Barn (1:o):

Hans (V), f. 20 juli 1680, † utfattig 21 febr. 1757. — G. 1:o 23 nov. 1706 m. Elisabet Nissen, dotter av Ewald N. i Mildt; 2:o 14 sept. 1722 m. Katarina Frerk, dotter av Hans F.

Hans Fredrik åtnjöt fattigunderstöd.

Med de båda sistnämnda torde den tidigare rika och ansedda släkten Eckleff efter 200-årigt bestånd hava utdött i Eiderstedt.

Antagligen har någon eller några medlemmar av släkten överflyttat till Danmark. Så torde exempelvis vara förhållandet med Georg Henrik Eckleff, vilken i den danska armén avancerade till överstelöjtnant; han dog 31 aug. 1741 70 år gammal. Han skulle sålunda vara född 1671, och då han förde samma vapen, en ros

omgiven av fyra klöverblad, som bröderna Henrik, Lucas och Georg Henning Eckleff (se ovan), synes han hava varit son till någon av de två förstnämnda. I de danska och norska arméerna finnas flera officerare med namnet Eckleff under 1700-talet.

Ingen medlem av släkten synes hava blivit adlad. De nyssnämnda tre bröderna förde visserligen ett vapen, men detta var ingalunda någon ovanlighet vid denna tid i borgerliga familjer. Man har emellertid antagit, att kanslirådet Karl Fredrik Eckleff varit av adlig börd. Till grund för ett dylikt antagande kan anföras, att i matrikeln för den sjunde S:t Joh.-logen, instiftad av honom år 1760 i Stockholm (se nedan), uppgives han på fädernet vara av tysk adlig härkomst. Karl Fredrik Eckleff använde ett sigill med en vapensköld, vari ses tre eklöv, och på skölden en hjälm, likaledes med tre eklöv såsom hjälmprydnad. Detta sigill är nedan avbildat såsom slutvinjett till kap. III. Detta vapen är sålunda helt olikt det, som fördes av de förenämnda tre bröderna Eckleff i Tondern på 1670-talet. Karl Fredrik Eckleff använde även två exlibris, av vilka det ena överensstämmer med sigillet; det andra har en liknande sköld, på vilken vilar en krona. Dessa båda exlibris äro närmare beskrivna i kap. V. Han skrev sig ibland von Eckleff. Detta är, vad som kan andragas till stöd för hans adliga börd.

Efterforskningar hava gjorts för utrönande av förekomsten av en tysk adlig släkt Eckleff, men dessa hava lämnat ett negativt resultat. Karl Fredrik Eckleffs fader Georg Henning E. använde ej prefixet von, och även Karl Fredrik E. själv skriver ofta sitt namn utan detsamma. I privatkorrespondens skriver han vanligen ”von Eckleff” men i officiella skrivelser, såsom uti ansökningar i tjänsteärenden till utrikesexpeditionen eller till Kungl. Maj:t samt vid kontrasignation av utgående officiella expeditioner, utelämnar han prefixet; enda undantag från denna regel är, såvitt jag sett, hans namnteckning under ansökningen om avsked från tjänstebefattningen i utrikesexpeditionen, vilken ansökning undertecknats ”v. Eckleff”. Å riddarhusgenealogierna för adliga släkten von Stenhagen, Karl Fredrik Eckleffs möderne-

släkt, finnes antecknat, att Inga Stenhagen var gift med Georg Henning Eckleff "af ofrälse börd". Det torde sålunda med säkerhet kunna antagas, att Karl Fredrik E. icke var av adlig börd, och ej heller förefinnes någon uppgift om, att han själv skulle hava förlänats adelskap. Det av honom använda vapnet med tre eklöv får anses hava varit ett fantasivapen.

Uti handlingar av olika slag, såsom taxerings- och mantalslängder, andra officiella handlingar, brev etc. har Karl Fredrik E:s namn blivit stavat på åtskilliga olika sätt; jag har funnit ej mindre än femton olika stavsätt med kombinationer av c-cc-ck-k, ö i st. f. sista e, f-ff och trestavigt: Eckeleff, Ekelöf etc.

KÄLLOR.

Otryckta:

Statsarkivet i Kiel, Acta A XX, Abt. 13 och 161, räkenskaper för Tonderns amt.

Universitetsbiblioteket i Kiel, Cod. manuscr. S. H. 204, 434.

Riksarkivet i Köpenhamn, Räkenskaper m. m. från Schleswig-Holstein.

Kungl. biblioteket i Köpenhamn, J. C. V. Hirschs biogr. förteckning över danska och norska officerare 1648—1814.

Kyrkoarkiven i Tondern och Aventoft, kyrkoböcker m. m.

Danska riksarkivets avdeln. i Aabenraa, kyrkoböcker och domstolsprotokoll.

H. Mansfeld-Büllners anteckningar om släkten Eckleff i Frimurareordens arkiv i Stockholm.

Under mina forskningar i Kiel och Aabenraa sommaren 1929 samt jämväl efteråt hava herr Ludwig Andresen och d:r E. Hoffmann, båda i Kiel, samt arkivarien F. Gribsvad i Aabenraa välvilligt biträtt mig, liksom även herr H. Hjorth-Nielsen i Köpenhamn, vilket jag härmed önskar tacksamt erkänna.

Tryckta:

Amdersen, A., Tundersche unsterbliche Sterblichkeit, Schleswig 1649, 1675.

Andresen, L., Die Familie Preuss und ihre Zeit, i: Mitteilungen des Nordfriesischen Vereins für Heimatkunde und Heimatliebe, Jahrg. 1910—1911.

Andresen, L. und *W. Stephan*, Beiträge zür Geschichte der Gottorfer Hof- und Staatsverwaltung von 1544—1659, i: Quellen und Forschungen zur Geschichte Schleswig-Holsteins, B. 14, Kiel 1928.

Bruhn, E., Die Chronik von Koldenbüttel (Zur Heimatgeschichte Eiderstedts, H. 2), Garding 1928.

Hofmeister, A., Die Matrikel der Universität Rostock, Rostock 1889—1922.

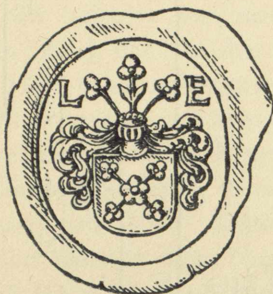
Schriften des Vereins für Schleswig-Holsteinische Kirchengeschichte.

Seidelin, H. C. P., Diplomatarium Flensborgense, Köpenhamn 1855—1873.

Westphal, E. J., Monumenta inedita rerum Germanicarum, IV, Leipzig 1745.

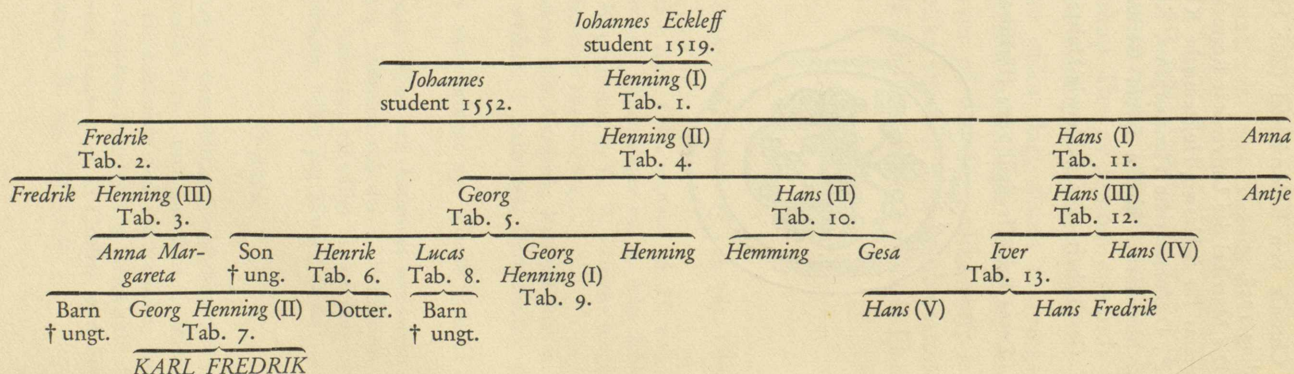
Zeitschrift der Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte.

Lucas Eckleffs sigill 1674 (förstorat):

STAMTAVLA ÖVER SLÄKTEN ECKLEFF

i Eiderstedt och Tondern (Schleswig)

II. ECKLEFFS FÖRÄLDRAR OCH UNGDOMSÅR

Georg Henning Eckleff, Karl Fredriks fader, föddes den 3 oktober 1671 och inskrevs som novitius den 17 januari 1682 vid universitetet i Kiel, där han den 23 april 1688 antecknats som student.*) Han vann sedermera anställning som holsteinsk krigs- och statssekreterare och kom därpå i tjänst hos den i vår historia bekante friherre Georg Henrik von Görtz i egenskap av räkenskapsförare hos den s. k. upphandlingsdeputationen.**) I sammanhang med Görtz' häktande omedelbart efter konung Karl XII:s död häktades även bland Görtz' medhjälpare den 5 december 1718 greve Gerhard von der Nath (eller von Dernath) och G. H. Eckleff. Dessa båda sistnämnda voro vid denna tid bosatta i Stockholm, där de hyrde rum hos fru Anna Stenhagen. Då hon och hennes man Karl (Müller) Stenhagen äro Karl Fredrik Eckleffs morföräldrar, lämnas här om dem några korta upplysningar.

Karl Stenhagen blev 1691 hovkontrollör, 1696 hovkassör och 1701 köksmästare vid hovet i Stockholm. I denna egenskap medföljde han konung Karl XII på fälttåget till Ryssland, där han tillfångatogs och fördes till Sibirien. Det var under denna hans ryska fångenskap, som G. H. Eckleff bodde hos hans hustru. Stenhagen återkom från Ryssland 1722, då han återfick sin köksmästarebefattning vid hovet; han blev 1723 hovkamrer, erhöll 1736 titel som kungl. hovintendent, adlades 1743 med namnet

*) *Gundlach*, Album der Universität Kiel, Kiel 1915.

**) Medlemmar i den av Görtz anordnade upphandlingsdeputationen voro greve von der Nath, vice president J. Thegner, krigsrådet S. von Otter och statssekreteraren von Höpken.

von Stenhagen och avled 1749.*) Han gifte sig 1687 med Anna Peringer, en syster till professoren Gustaf Peringer, adlad Liljeblad, och fornforskaren Johan Peringer, adlad Peringsköld.

Vid nu ifrågavarande tidpunkt bodde Anna Stenhagen jämte sina barn, däribland dottern Engelborg eller Inga, född 1688, samt sonen Fredrik, född 1689, registrator i riksarkivet, uti tyska kyrkans "6:te hus", vilket hus hon förhyrde för en årlig summa av 600 daler silvermynt.

Greve von der Nath slapp att komma i allmänt häkte och hölls i stället arresterad på sina rum i det nyssnämnda, av fru Stenhagen förhyrda huset, vilken omständighet ej kunde vara vidare angenäm för henne. Att hon fick obehagligheter härav, framgår också av en skrivelse i januari 1719 från hennes son Fredrik till den kommission, som blivit tillsatt för utredning av Görtz' finansoperationer. Han skriver här bl. a. om sin moder:

"Hon har ock med sina omyndiga barn haft den olägenhet att bliva där i huset så instängd, att icke allenast dem nu i 2 måna-

*) Vid Karl von Stenhagens död författade Hedvig Charlotta Nordenflycht en gravskrift av följande lydelse:

"Minne öfwer Hof-intendenten wälborne herr Carl von Stenhagen, som efter 88 åhrs och 1 månads berömwärd wandel, sakta och sällt i Herranom afsomnade den 23 sept. 1749.

Gack, wärda Gråhårs-man til ro
Förnögd och mätt af tid och wandel,
Du, som i detta främlings-bo,
Med tiden slöt så wisligt handel,
At, som du honom nyttjat rätt
Til dygd och gagn på många sätt,
Han wiste hwad dit lif ock gälde
Och sparde så mot dig sit wälde.

Et kårt och dygdigt lefnads lopp
Är likt et blåss, som lifligt brinner,
Men slocknar straxt det tändes opp
Och för de vandrande förswinner:
En wandel både jämn och lång
Är åter stjernan lik i gång:
Af ständigt ljus och lika strålar,
Hon länge gagnar, lyser, prålar.

Så war dit lif, du heders-man,
Til mångas nytta, frögd och hugnad;
Du njöt ock hwad högst önskas kan,
Hög ålder, hälsa, sinnets lugnad;
Och som du allmänt älskad war,
Blir ock dit namn i wördnad qwar,
Din grift skal dessa runor bära:
Här hwilar wärklig dygd och ära."

(Verserna trycktes 1749, 4:o; omtryckta i Svenska författare, utg. av Sv. vitterhetssamfundet, XI, Stockholm 1925.)

ders tijd eij warit tillåtit att gå ut och in eller att besöka Herrans hus och höra Gudz ord, utan har också androm warit förbudit att komma till dem, så att de icke ens i deras sorg och bedröfwelse kunnat få till sig någon predikant och siälasörjare, eller i deras sjukdom fådt betjäna sig af Doctorer till hälsans återwinnande, hwilket de grofwaste criminalister och förbrytare likwäl aldrig plägar wägras. Hwarigenom är hänt att icke allenast omilda menniskor tagit sig tillfälle till misstankar och osannfärdigt förtahl, utan har också raisonabelt folck deraf till widriga tankar och omdömen kunnat föranlåtas."*)

Denna skrivelse anmäldes i kommissionen den 31 januari 1719, och då man ej funnit, att fru Stenhagen haft någon delaktighet i de mål, för vilka von der Nath arresterats, resolverades, att brev skulle avgå till överståthållaren om hennes fria ut- och ingång i sina rum. Hon återfick sålunda nu sin fulla frihet men först efter två månader, en, som det förefaller, orimligt lång väntetid.**)

Den förbemälde Georg Henning Eckleff förvarades i arresten å Kastenhov***), som att döma av hans många klagomål måste hava varit svår och hälsovådlig. På hösten 1719 synes han hava erhållit en annan arrestlokal; han bevakades emellertid strängt och stod under uppsikt av generalmajoren Törnflyckt. Vid utredning av de görtzska affärerna fick G. H. Eckleff biträda, och då han fördes upp från arresten till kommissionens sammanträden, skedde detta under bevakning. Man var nämligen rädd för, att han skulle söka undkomma, och man ansåg att hans hjälp vid affärsutredningen var av största vikt. Hans hälsa hade emellertid tagit skada av arresten, och på sommaren 1720 inlämnade kyrkoherden i tyska församlingen Lytkeman till kommissionen

*) Kommissionens handlingar i riksarkivet. Vid de i Stockholms-arkiven för detta arbete vidtagna forskningarna har jag haft en värdefull hjälp av herr Anton Olsson (Svenska Arkivbyrån).

**) *P. G. Cederschjöld,* Bihang till riksdagen i Stockholm år 1719, Stockholm 1826.

***) Hus vid Gustav Adolfs torg, ombyggdes på 1850-talet till Hôtel Rydberg; nuvarande Skandinaviska Kreditaktiebolagets byggnad.

en framställning från G. H. Eckleff att till hälsans återställande få begagna sig av Stockholms surbrunn, vilken framställning emellertid avslogs. I november 1720 anhåller han åter om lindring i sin hårda arrest, och att han måtte lämnas frihet att hava någon kommunikation med andra; men ej heller detta beviljades, på våren 1721 gör kyrkoherden Lytkeman ett nytt försök att utverka någon förmån för den arresterade, och han anför, att G. H. Eckleff förlorat sin hälsa och att "hans sinneskrafter ledo det men, att det fara var, att han aldeles skulle crevera". Kommissionen fann väl, att undersökningen av alla de mål, som anginge honom ännu ej voro slutförda, men då man var rädd för, att han skulle dö, ansåg sig kommissionen böra tillstyrka nyttjande av brunnskuren, dock att han därvid skulle åtföljas av en underofficer och två man, "på det han ej må eschappera". Ärendet underställdes Kungl. Maj:t, som genom beslut, uppläst den 12 juni 1721 i kommissionen, avslog G. H. Eckleffs ansökan att slippa ur arresten. Några få dagar därefter gjorde han emellertid en förnyad framställning att få "betiäna sig af brunscuren wid Norremalms hälsobrunn i Stockholm", och bifogade han därvid en förbindelse av två affärsmän i Stockholm, Bendix von Scheten och And. Corssar, att de gingo i personlig borgen för att Eckleff under två månader skulle stanna kvar i huvudstaden och, så ofta kommissionen det önskade, inställa sig inför densamma. Vidare företedde Eckleff ett intyg av fältskären Christoph Wolff, vilket ej gärna kunde undgå att inverka till Eckleffs förmån. Det heter nämligen i intyget, att denne "vore bekaijad meedh en swår Scorbut (skörbjugg), som tager dageligen mehr och mehr öfwerhanden, så att hela munnen är fult medh ulcerer (svulster och sår), tande-kiötte heelt löste, och lemmarne heelt styfrade, hwilket tyckes herflyta utaf en stadigt stilsittiande och instängt luft, finner jag altso ingen bettre Medel till hans helsas restitution än Suur brunss cur och badning derwed, tillika en stadig motion och andre tienlig diet och medel." Dessa handlingar förfelade icke att göra intryck på vederbörande, och kommissionen skrev omedelbart till Kungl. Maj:t och hemställde om

bifall till framställningen under framhållande av "att denne Eckléf uti ett slijkt siukligit tillstånd torde omkomma och sättia lifwet till, så framt han icke skulle få nådigt tillstånd att bruka bruns curen, och commissionen således befahrar, att där han skulle bort döö, man då torde hafwa stor swårighet att erhålla oplysning och underrättelse uti åtskillige angelägne måhl, som röra medlens förwaltning under deputations tijden, hwarom han äger, och till en dehl redan gifwit, god kundskap". Man ser här tydligt, huru stort värde kommissionen satte på Eckleffs sakkunskap vid affärsutredningen, och dess ängslan, att hans sjukdom skulle komma hindrande emellan. Denna gång dröjde ej Kungl. Maj:t länge med beslutet, ty redan den 23 juni 1721, eller blott elva dagar efter det, såsom ovan nämnts, Kungl. Maj:ts avslag tillkännagivits, kunde nu meddelas, att Eckleff för någon tid befriades ur arresten; och han lyckades även att mot förnyad borgen slippa återgå till arresten. Han tog nu åter sin bostad hos fru Stenhagen*), där han tydligen befunnit sig väl, och dit även ömmare känslor torde hava fört honom; det framgår nämligen av hovförsamlingens vigselbok, att han den 29 april 1722 sammanvigdes med dottern Inga Stenhagen. I detta äktenskap föddes år 1723 sonen *Karl Fredrik.*

G. H. Eckleff hade nu sluppit ifrån de besvärligheter, som medföljde den två och ett halvt år långa arresttiden; likväl ägde han ej sin fulla frihet, enär det var honom förbjudet att lämna staden, där hans närvaro allt jämt erfordrades för de ännu pågående utredningarna efter Görtz. Han gör nu upprepade framställningar om att få resa till sitt hem (i Schleswig), för att tillse sin därvarande egendom, "hwarifrån han nu i 12 åhr warit afsöndrat" (1722). Hans hälsa synes ej heller hava blivit fullt återställd, enär han ansöker att få betjäna sig av "Pirmonter brunnen". Uti ett utlåtande i juni 1722 angående en dylik framställning meddelar kommissionen, att räkenskapen för år 1718 (de föregående årens räkenskaper synas då vara färdiga) vore mycket vidlyftig, och att de tillhörande verifikationerna bestodo

*) 1721 års mantalslängd.

av 20 band in folio, varav endast 14 band dittills hunnit bliva granskade, och då G. H. Eckleffs närvaro vid de återstående målens avgörande vore oundgänglig och nödig, kunde kommissionen ej tillstyrka hans bortresa. En förnyad ansökan år 1724 blev likaledes avslagen, trots det att riksrådet Josias Cederhielm lade sig ut för honom i en skrivelse, vilken innehåller åtskilligt av intresse och därför meddelas här:

”Min Högtäh:de K. Broder.

För några dagar sedan tillstälte mig Hannowriske Envoyen H. Bassewitz en Supplique af den olyckliga Ekelöf, som iag lofwade gifwa till K. Bror att föredragas; men i hast och förseende har iag tagit honom med mig och skickar honom wid denna lägenheten tilbakars, och skulle för min dehl högeligen önska att den stackars mannen kunde blifwa hulpen. Sedan hufwudsaken är häfwin och man intet funnit något reelt i räkningen emot honom, så tycker iag wara ett samvets wärck honom ytterligare att plåga och hindra ifrån sin wälfärdz bewakande. Jag tycker ock honom av swårt förtryck redan hafwa lijdit icke allenast till hälsan, utan ock något, som beklagligare är, till sina sinnen. På Rijksdagen war saken före uti Secrete-Utskåttet, och wet iag mig nogsamt påminna, att meningen intet war att länge uppeholla honom mehra. Man trodde då att alt hwad af honom kunde åstundas till närmare effterrättelse, skulle wara bestält til slutet af Martio, eller högst Maij månad. J anseende därtill skulle iag finna destemindre betänkande att bijfalla des ansökning, som han är gifft här i landet, lemnar här sin Famille och wil desutom ställa nöijacktig säkerheet. På det sättet wet iag då ingen ting ligga i wägen, och beder fördenskull att K. Bror täcktes det både föredraga samt förklara därutinnan, om det behöfwes, min oförgripeliga tancka jemte min skyldiga tienst och högaktnings anmählande hoos alla deras Excell:er. Jag är

Min H. K. Broders Hörsame tienare
J. Cederhielm

Södertellie d. 26 Junij 1724.”

Avslutandet av de Görtz'ska räkenskaperna dröjde ännu några år, och en bidragande orsak härtill synes hava varit, att G. H. Eckleff för sin egen del i desamma avskrivit ett belopp av 16,000 daler smt under uppgift, att Karl XII beviljat honom såsom avlöning för hans arbete 4,000 riksdaler för vart och ett av åren 1716, 1717 och 1718 ävensom en gratifikation av 10,000 riksdaler att utgå vid sluträkningens avgivande. Detta anspråk föranledde åtskilliga skriftväxlingar under åren 1725 och 1726 mellan Eckleff, kommissionen, sekreta utskottet, rikets ständer och Kungl. Maj:t. Först i juni nästa år avgav en av rikets ständer i ärendet tillsatt deputation ett slutligt betänkande, vari det förklaras, att G. H. Eckleff ej befunnits brottslig; deputationen hade "ej kunnat anse honom som en persona publica eller för något ansvarig, såsom kronans man, emedan han aldrig gjort embetsed i Sverige, aldrig fått hvarken vocation, instruction eller fullmagt, eller någon caractere vid Cassan, utan den som en holstensk krigssecreterare förestått... utan vore han att anse som en Görtzens private betjänt, som på hans befallning gjort altsammans... i anseende til hvilket alt deputationen honom för all gravation och ansvar nu och i framtiden frikallade samt i betraktande af dess lidande, at commissionen honom dess innestående lönings fordran ifråndömt, jämte flere utståndne besvärligheter, hemställde, om icke de 9,000 daler smt öfverskottsmedel, som han i räkenskaperne gjort sig at fordra, borde til en erkänsla för dess hafde stora möda med räkningars upsättande och redogörelse för 79 millioner honom tildelas".*) Härefter blev jämlikt rikets ständers beslut d. 20 juli 1727 Eckleff befriad från allt tilltal men det ifrågasatta ersättningsbeloppet nedprutades till, i ett för allt, 6,000 daler smt.

Sålunda blev äntligen efter den långa tiden av nära nio, för G. H. Eckleff delvis mycket svåra år, denna sak utagerad, vilket väl hade kunnat ske på långt kortare tid; och det behandlingssätt han här fick röna synes vara lika orättvist som upprörande. Att Görtz

*) Handlingar rörande Skandinaviens historia, del 34, Stockholm 1853, sid. 415 o. f.

blev orättvist dömd erkändes ju officiellt av Gustaf III, och att även G. H. Eckleff blivit illa behandlad erkännes ju i nyssberörda utlåtande av deputationen och framgår även av senare uttalanden; så t. ex. i utrikesexpeditionens protokoll för den 31 januari 1760, där det heter, att "Kungl. Maj:t med nöje påminte sig de trogne och nyttige tjenster, som framledne statsrådet Eccleff gjordt så wäl Swea Rike som Hertigdömet Hollsten".

Nu återstod för Eckleff endast att utfå en del kvittenser och andra handlingar, men även detta drog ut på tiden, och först kort före jul år 1727 kunde han begiva sig till sin hemort. Den 22 december samma år passerade han Hälsingborg på väg över Danmark till Kiel.*) Hans hustru och son stannade tillsvidare kvar i Stockholm, väl i avvaktan på att det nya hemmet i Schleswig-Holstein skulle i ordningsställas. Den 2 april nästa år vistas Inga Eckleff fortfarande i Stockholm, och stod hon då fadder**) åt en systerson Karl Lorentz Thormöhlen, vilkens föräldrar voro fru Eckleffs syster Katarina Elisabet Stenhagen och handelsmannen Daniel Thormöhlen. Någon tid härefter har fru Eckleff med son rest över till mannen, ty 1730 finnes hon ej upptagen i Stockholms mantalslängder.

G. H. Eckleff slog sig ned i Kiel och vann där anställning redan år 1728 i den hertigliga regeringen som Etatsrat, i vilken egenskap han uppbar en årslön av 800 reichstahler. Han hade sålunda här lyckats erhålla en god anställning; endast en högre löneklass förekom för de hertigliga ämbetsmännen, nämligen ämbetsverkens presidenter, vilka uppburo 1,000 reichsthaler per år.***) Familjen synes sålunda efter de oroliga och mödosamma åren i Stockholm hava i Kiel kommit i lugnare förhållanden och kunnat hoppas på en lycklig framtid. Men det blev annorlunda, ty mannen avled redan den 4 december 1732. Änkan önskade nu

*) Kommendantens i Hälsingborg passage-lista: "Hollstenska Cammarrådet Hr Georg Ekleef mäd 1 dräng" (RA).

**) Tyska församlingens dopbok.

***) Staatsarchiv, Kiel, A, XXI, 171; Rigsarkivet, Köpenhamn, Grossfürstl. Regierung in Holstein, Rentekammerrechnung.

INGA ECKLEFF
född von Stenhagen

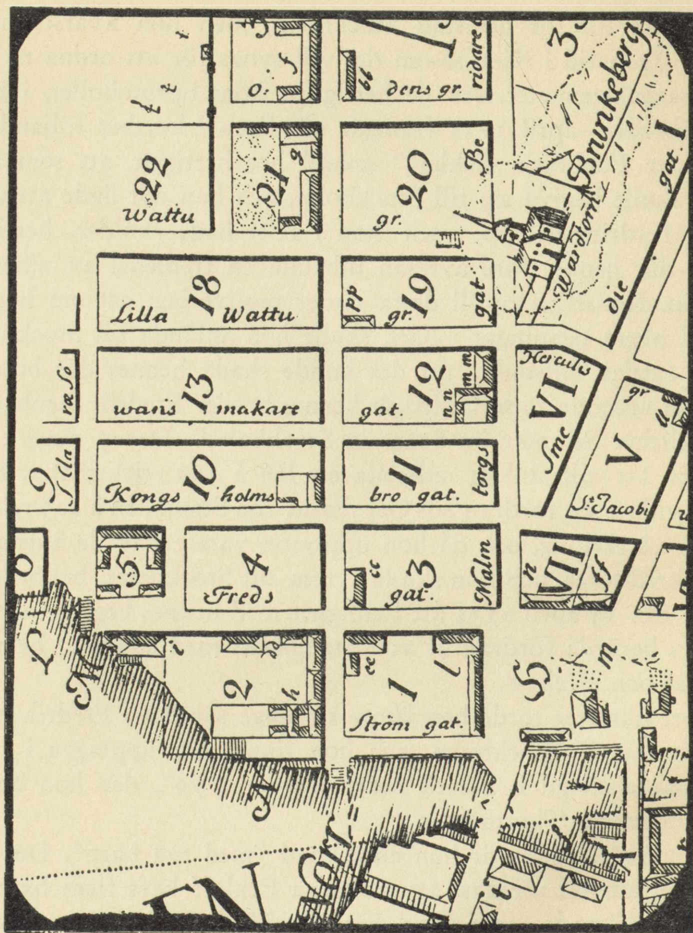
återvända till sin hemstad Stockholm, men hon kvarstannade dock någon tid i Kiel, såsom det vill synas för att ordna en del affärsangelägenheter. Av de hertigliga konseljprotokollen i Kiel för februari—april 1734 framgår nämligen i korthet följande.*) "Wittwe Etatsrätin Eckleff" anhöll hos hertigen, att som hon snart skulle begiva sig till Stockholm, och hon där ägde att utfå vissa fordringsbelopp, men hon i Kiel hade skulder, hertigen ville till henne före avresan utbetala en tredjedel av nämnda belopp. Konseljen biföll detta under motivering, att om hon ej erhöll några penningar i Kiel, skulle hon anlända till Stockholm i så fattigt tillstånd, att det kunde skada hennes där bosatta mycket ansedda familj, särskilt hennes broder Fredrik Stenhagen, "wirklicher Secretär im Senat in Stockholm". Den 9 mars 1734 beslöts att till änkan utbetala ett lån å 400 reichsthaler. Hon hade vidare en fordran hos Geheimrat von Stambken å 229 reichsthaler 28 skilling, och då hon upplystes vara en av de äldsta av hans kreditorer, och hon skulle avresa till Stockholm, beslöt konseljen den 13 april 1734 att i enlighet med hennes begäran uttaga hennes berörda fordran ur von Stambkens med kvarstad belagda möbler och effekter.

Kort härefter torde hon jämte sin unge son Karl Fredrik hava återflyttat till Stockholm, och hon finnes här upptagen i 1740 års mantalslängd i "Klara nedre, huset nr 79", där hon bodde hos sin svåger Thormöhlen.

I mantalslängden är hon antecknad "med två barn". Det har dock ej kunnat utredas, att makarna Eckleff haft flera barn än den nyssnämnde sonen Karl Fredrik. Möjligen kan hon hos sig hava haft något syskonbarn, såsom systersonen Karl Lorentz Thormöhlen, som hon stått fadder till, och vilken sedermera vid vuxna år är antecknad såsom boende hos henne.

Hennes förmögenhetsförhållanden synas nu hava förbättrats antagligen har hon kunnat utfå flera fordringar i Schleswig-Holstein, och enligt köpebrev den 29 augusti 1740 tillhandlade hon sig ett stenhus, beläget i hörnet av Drottninggatan och Freds-

*) Staatsarchiv, Kiel, A, XXI, 1308, 1319.

Ur en karta över Stockholm 1733.

gatan, Klara församling, kvarteret Johannes n:r 20, med nuvarande adress Drottninggatan 6 (Guldsmedsaktiebolaget C. G. Hallbergs hus); inköpspriset var 36,000 daler kopparmynt*) och tomten var ganska stor, 1026 kvadratalnar. Huset är det ännu

*) Om myntförhållandena se redogörelse nedan efter K. F. Eckleffs bouppteckning.

befintliga hörnhuset med fasad mot Drottninggatan, ehuru det sedermera om- och tillbyggts; under detsamma finnas stora källare, delvis i sitt ursprungliga skick med ståtliga valv och golv av tegelstenar.*)

Huset är angivet å den här meddelade kartan kvarteret n:r 3, en reproduktion efter Petrus Tillæus' "Generalcharta öfwer Stockholm" 1733, kopparstick av E. Geringius.

Vid tiden för inköpet kallades huset det ekebladska efter riksrådet greve Klas Ekeblad, som ägde tomten från 1719 till sin död 1737 och torde hava uppfört huset. Att det inrymde åtskilliga lägenheter framgår av taxeringslängderna. År 1740 äro sålunda i fastigheten antecknade kammarherren greve Klas Ekeblad med två drängar, vinskänken Bengt Wennermarck, vilken å nedra botten bedrev källarrörelse (källaren Kejsarkronan), hos denne anställda en husjungfru och två pigor, Died. Tellerstedt "angagerad wid Comedien men betienar herr greven ibland som cammartienare", järnkrämaren Anders Crus med en gosse och en piga samt perukmakaren mäster Ludvig Golltz med en gesäll och en piga.

Först i 1743 års taxeringslängd upptages änkan Eckleff såsom boende i huset. Hon uppbar då av sina hyresgäster en årshyra av 620 daler silvermynt och erlade skatt för 56 st. fönsterlufter; i sin tjänst hade hon en hushållerska, en dräng och en kökspiga, de båda förstnämnda med årslön av 20 daler silvermynt och den sistnämnde av 13 daler smt. Till följd av dåvarande detaljerade skattebestämmelser kan man ur längderna även utläsa mera privata upplysningar om de skattskrivna. Sålunda finner man, att änkan Eckleff begagnade två styvkjortlar, drack te, kaffe och choklad samt använde snus. Utom sonen Karl Fredrik bodde i huset tidtals Inga Eckleffs syster Ulrika Sofia von Stenhagen, en hennes kusin Amalia Salin, dotter till Inga Eckleffs moster Helena Peringer, gift Salin, och änka efter kaptenen Per Mannerstedt, en fröken Vendela Katarina Kristina von Reisern från Tyskland

*) Å den rymliga gården fanns ända till år 1864 en brunn, som då igenfylldes. 1879 uppfördes å tomten den mot Fredsgatan liggande byggnaden.

och systersonen Karl Lorentz Thormöhlen, kammarskrivare i Kammarkollegium.

Karl Fredrik Eckleffs moder avled någon dag mellan den 25 maj och den 1 juni 1764 och begrovs i tyska församlingen den 2 juni samma år.

Uti friherre Hugo Rehbinders porträttsamling fanns ett porträtt av Georg Henning Eckleff*), en oljemålning av David Richter d. y. Det är en bröstbild vänd åt höger med ansiktet och blicken mittåt. Eckleff är i medelåldern med fylligt ansikte. Han bär stor, grå allongeperuk, vilkens lockar falla ned på axlarna, samt vit långhalsduk, lackröd rock med guldbroderier och purpurmantel över axeln. Bildens höjd är 46 cm. och bredd 39 cm. Bakpå duken med bläck: "G. H. Eckleff: Statsråd, född d. 3 Oct. 1671 död den 4 Dec. 1732" samt med större stil: "G. H. Eckleff Nat. A:o ... Oct. ... 1732 d. 4 Dec."

Detta porträtt torde hava utförts i Stockholm innan Eckleff råkade ut för missödet med de Görtz'ska affärerna, sålunda omkring åren 1716—1718, då han var 45—47 år gammal. Var porträttet numera finnes är mig obekant.**)

Ett porträtt av Inga Eckleff finnes även i behåll***), målat i olja av Johan Henrik Scheffel 1746; å detsammas baksida är hennes namn och födelsedatum antecknade samt "p. 1746 m: May" = målat i maj 1746. Scheffel utförde sålunda detta porträtt samma år, som han även målade sonen Karl Fredrik, varom vidare här nedan.

---

*) *Georg Göthe,* Ett svenskt porträttgalleri, samladt af Hugo Rehbinder, Stockholm 1913, sid. 31 och plansch 17.

**) Porträttet är reproducerat i *Hj. Lindeberg,* Görtz ett offer för enväldet, Stockholm 1925, sid. 85.

***) Tillhörigt kaptenen Per von Unge, Olfsta, vilken benäget ställt en fotografisk kopia därav till förfogande. Kapten von Unge härstammar från Inga Eckleffs fader hovintendenten Karl von Stenhagen, enär hans farfars farfar var gift med Eva Gustava von Stenhagen, en sondotter till Karl von Stenhagen.

Karl Fredrik Eckleff föddes i Stockholm den 25 juni 1723 enligt uppgift i matrikeln för den Sjunde S:t Joh.-logen, vilken stiftades av honom 1760. Jämlikt tyska församlingens i Stockholm dopbok (Taufbuch) döptes han den 28 juni 1723, och äro här hans föräldrar antecknade sålunda: "Georg Henning Eckleff, Hochfürstl. Holsteinischer Krieges Secretaire, Inga Stenhagen". Såsom faddrar äro antecknade: "Die Hochwollgebohrne Frau Gräfin und Kayserliche Envoyin Freitag, Dr. Exellence der Holsteinische Geheimbde Rath H. von Bassewitz, Hr Carl Stenhagen, Königl. Küchen-Meister". Om den sistnämnde, Karl Fredriks morfader, hava förut några uppgifter lämnats.

Under tiden omkring 1728—1734 vistades Karl Fredrik, såsom framgår av det föregående, i Kiel och återkom med modern till Stockholm.

Sina första kunskaper torde den unge Eckleff efter dåtida bruk hava inhämtat av en informator*), och jämte en sådan inskrevs han, redan innan han fyllt 15 år, vid Uppsala universitet, i vars matrikel**) därom finnes antecknat följande: "1738 Mars 28: Carl Friedrich Eckelöfw sub informatione Dr. Olavi Bremming Medelp." Namnets stavning här är ovanlig. Sedan Eckleff vid universitetet några år åtnjutit undervisning, begav han sig till utlandet, säkerligen för att bedriva språkstudier. Av handlingar tillhörande utrikesexpeditionen, där Eckleff, såsom nedan visas, under åtskilliga år tjänstgjorde, framgår, att han ägde goda kunskaper i tyska och franska, och det är därför antagligt, att han i respektive länder förkovrat sig i dessa språk. Några närmare upplysningar om hans utlandsresor föreligga ej, men att han vistats i Kiel framgår av Fackelbrödernas nedan omnämnda matrikel. Eckleff uppger nämligen här, att han undfått fackelgraderna av fackelmästaren vid Kielska Fackelhärbärget justitierådet Triewald, den kände ämbetsmannen och skalden Samuel Triewald.

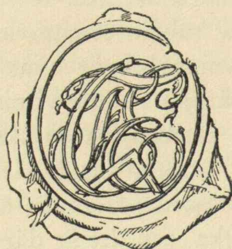
*) Uppgiften om Eckleffs "skolbildning" i "Anteckningar till svenska frimureriets historia", I, Stockholm 1911 (1892), sid. 39, är, om därmed avses att E. gått i någon skola, föga trolig.

**) Uppsala universitets matrikel, 9, 1730—1740, Uppsala 1922.

Denne lämnade Stockholm 1728 och bosatte sig i Holstein, där han 1732 blev justitieråd och 1738 verkligt statsråd. Eckleff har sålunda uppehållit sig i Kiel, och då han i februari 1742 antogs till extra kanslist i utrikesexpeditionen, och Triewald dog 1743 i Kiel i januari, kan man antaga, att hans utrikesvistelse inträffat före denna tid; om han får anses hava vistats vid universitetet i Uppsala några år räknat från mars 1738, var han utomlands under någon del av år 1740 och under år 1741. Att Eckleff just uppsökte Kiel och där hade förbindelse med Triewald, kan ju möjligen hava berott på, att Eckleffs fader under sin vistelse därstädes 1728—1732 varit bekant med Triewald.

Förmodligen besökte Eckleff under sin berörda utlandsvistelse även Frankrike och Paris, där han möjligen även ingått i några ordenssällskap, såsom t. ex. den i Fackelbrödernas matrikel jämväl omförmälda ”Ordre de la félicité”, men härom är ingenting bekant.

K. F. Eckleffs sigill med namnchiffer C. F. E. och en vinkelhake:

III. ECKLEFF SOM ÄMBETSMAN

Den 6 februari 1742 föredrogs i kanslikollegium en ansökan av Eckleff att bliva antagen till extra kanslist i kollegii utrikesexpedition, och "alldenstund honom gafs godt loford om wackre studier, såwäl som goda framsteg i språken jämte ett ärbart förhållande" så beslöts, att han skulle antagas, men skulle han först enligt kansliordningen undergå examen samt i stället för vanligt pensum, enligt därom av sekreteraren i utrikesexpeditionen Fredrik von Stenhagens (Eckleffs morbroder) förslag, "afskrifwa och excerpera hwad som kunde vara nödigt at hafwa tillsammans af Pommerske acterne".

Stenhagen anmälde därpå den 23 augusti 1743, att Eckleff fullgjort nyssnämnda åligganden, varefter i kollegii protokoll antecknades: "som han fullbordat det honom gifne pensum att skrifwa samt undergått den efter Kongl. Cantzlie ordningen befalte examen, hwarwid han aflagt wackra prof af god kunskap i språken och wettenskaperne, så att han gifwer det hopp om sig att med nytta kunna brukas wid Kongl. Cantzliet, alltså resolverades det skulle han Carl Friedrich Ekelöf blifwa antagen till extr. Cantzlist wid Kongl. Utrikes Expeditionen". Först den 6 september 1743 skedde det definitiva antagandet.

Härefter förekommer intet om Eckleff i handlingarna under något mer än fyra år, men i januari 1748 har han tydligen ansett tiden vara inne att göra sig påmind, och han inger då följande skrivelse:

"Vppå Nådig befallning har jag i underdånighet bordt andraga, det jag den 6:te Februarii Åhr 1742 fått tillträde til Kongl. Utrikes Expeditionen och effter undergådt Examen, til Extraordi-

narie Cantzlist derwid den 23:die Augusti År 1743 blifwit antagen. Under den tid jag altsedan wid bemeldte Kongl. Expedition anwändt, hoppas jag at hafwa wunnit mina höga Förmäns ynnest och wid tilfälle blifwa ansedd deras Nådiga åtanka wärdig. Stockholm den 21:sta Ianuarii 1748.

Carl Fried. Eckleff."

Som denna skrivelse ej synes hava haft någon påföljd, ingav han en ny ansökan, som upplästes i kanslikollegium den 9 maj 1749; och då densamma visar den tidens omständliga skrivsätt, må den här i sin helhet återgivas:

"Högwälborne Herr Grefwe Kongl. Maij:ts och Rikets Råd, President, Öfwerste Marskalk, Hans Kongl. Höghets Prints Gustafs Gouverneur, Academiæ Cantzler, Cantzler Riddare och Commendeur af Kongl. M:ts Orden samt Riddare af Swarta Örnen; Högwälborne Herr Grefwe Kongl. Maij:ts och Rikets Råd, Cantzlie Råd Riddare och Commendeur af Kongl. Maij:ts Orden; Hög- och Wälborne Herrar Hof-Cantzlerer, Stats Secreterare och Cantzlie-Råd

Nåd- och Hög-Gunstige Herrar,

Som en Copist Syssla wid Kongl. Utrikes Expeditionen effter Hof-Secreteraren Wälborne Herr Carl Ridderstedt lärer komma at blifwa ledig, fördristar jag mig som den äldste af Extra ordinarie Cantzlisterne wid samma Expedition, sedan jag på Åttonde Året derwid arbetat och beflitat mig at göra mig mina Nådiga Förmäns åtancke wärdig, at nu wid detta tillfälle Eders Hög Grefl. Excell:er Excellen:ces och Kongl. Maij:ts samt Riksens Höglofl. Cantzlie-Collegii Nådiga ihågkomst mig i ödmjukhet utbedja.

Jag framhärdar med djupaste wördnad
Eders Hög Grefl. Excellences Excellences
och
Höglofl. Kongl. Cantzlie-Collegii
underdån.-ödmiukaste
tienare
Carl Friedric Eckleff."

Sistnämnda dag, den 9 maj 1749, erhöll Ridderstedt avsked som kopist vid utrikesexpeditionen och samtidigt blev Eckleff, ”hwilken med erforderlig flit och skickelighet på 8:de året därstädes upwacktat”, utnämnd till nämnda befattning med en årlig lön av 200 daler silvermynt.

Den 11 juni 1754 befordrades Eckleff till kanslist dock utan avlöningsförhöjning, och kanslistlönen, som utgjorde 300 daler smt per år, undfick han först på hösten 1756. Kort härefter eller den 9 december 1756 erhöll han registratorstjänsten i utrikesexpeditionen, och förekommer i protokollet härom följande:

”I synnerhet hade Collegium sig bekant det Cantzlisten Eckleff war ej allenast wäl kunnig uti de Tyska och Fransyska språken hwilka i synnerhet wid Utrikes Expeditionen ärfordras utan han ock uti flera andre nyttiga kunskaper ägde särdeles skickelighet samt deraf tillförlåtel:e prof ådagalagt, så trodde Collegium i anseende till sådant att sig hafwa skjälig anledning att honom till Registrator uti Riddarhus Secreteraren Francs ställe utse och förordna, dock kommer han att derwid tillsvidare åtnöja sig med sin förut innehafwande lön. I följe hwaraf ock fullmagt för honom uppsättes.”

På hösten 1759 sökte Eckleff en andre expeditionssekreterarebefattning vid utrikesexpeditionen och blev också härtill av kanslikollegium uppförd i första förslagsrummet under motivering, att Eckleff, såsom den äldste av de sökande, uti 17 års tid tjänstgjort inom expeditionen, samt dessutom stundom varit brukad vid protokollet uti kungl. rådkammaren, och det städse med sina förmäns fördelaktiga vittnesbörd, samt att han, som i synnerhet ägde en god insikt i de främmande språken, med berömlig flit och skicklighet förrättat de honom anförtrodda göromålen. Uti andra och tredje rummen uppsattes kanslijunkarna Bengt Sparre och Karl Torpadius. Ärendet föredrogs inför Kungl. Maj:t den 31 januari 1760, och förekommer härom i protokollet, ”att hos Hans Kongl. Maij:t wäl i nådig åtanka kom den i första rummet uppförde Registratoren Ecleff, såsom den äldste af de föreslagne, men som Hans Maij:t tillika erindrade sig att Betjäningen wid

Herr Riksrådets och Cantzlij Presidentens Expedition på någon tid icke njutit befordran, och Hans Maij:ts nådige afsigt wore att samma betjening icke mera än den öfrige innom Cantzliet skulle sakna uppmuntran, så hade Hans Maij:t till Andre Expeditions secreterare utnämnt den på förslaget i andra rummet uppförde Cantslij Junkaren Bengt Sparre. Hwarjämte Hans Maij:t likwäl förklarat att alldenstund Registratoren Ecclef wore den äldste, samt ägde loford af ådagalagd skickelighet, flit och trohet i tjensten, så wille Hans Maij:t så mycket häldre tillika i nåder tillägga honom Kongl. Secreterare fullmagt, som Hans Maij:t med nöje påminte sig de trogne och nyttige tjenster, som bemälte Registrators fader, framledne Statsrådet Eccleff, gjordt så wäl Swea Rike som Hertigdömet Hollsten."

Eckleff fick sålunda ej den sökta befordringen men erhöll fullmakt som sekreterare i Kungl. Maj:ts kansli, vilket endast innebar en titelbefordran, "Kongl. Secreterare", utan ändring i förevarande tjänstgöring eller avlöning. Han fick sålunda åtnöja sig med den anspråkslösa kanslistlön, som han allt sedan hösten 1756 uppbar, och denna behöll han också intill sitt avsked ur tjänsten.

Jämnt tjugufem år efter inträdet i utrikesexpeditionen inlämnade Eckleff en ansökan om avsked utan att på något sätt motivera densamma. Denna ansökan överlämnades till Kungl. Maj:t av kanslikollegium med en skrivelse den 6 mars 1767 av följande innehåll:

"Den härwid i underdånighet bilagde ansökning af Secreteraren uti Eders Kongl. Maij:ts och Riksens Cantzlie Carl Friedrich Eckleff, uti hwilken han underdånigst anholler om nådigt afsked, har bemälte Secreterare hos Eders Kongl. Maij:t och Riksens Cantzlie Collegium begärdt skulle Eder Kongl. Maij:t af Collegio i underdånighet föredragas, jemte lika underdånig hemställan, huruwida icke han i anseende till dess långliga tjensttid wid Kongl. Cantzliet kunde wid afskedstagandet i nåder hugnas med Cantzlie Råds Caractere såsom et wedermäle för honom af Eder Kongl. Maij:ts höga wälbehag öfwer dess förhollande i de sysslor och beställningar han innehaft.

Collegium bör härwid i underdånighet tilkänna gifwa at Secreteraren Eckleff wardt år 1742 antagen uti Kongl. Utrikes Expeditionen, år 1749 befordrad till Copist, år 1754 till Cantzlist och år 1756 till Registrator dersammastädes, hwarefter och då han år 1759 blef af Collegio i underdånighet föreslagen till den wid samma Expedition då ledig warande andra Expeditions Secreterare beställningen, täcktes Eder Kongl. Maij:t förklara dess nådiga wälwilja för bemälte Secreterare, som war i första rummet på förslaget upförd; och som han då icke kunde i nåder till den lediga beställningen utnämnas, fant Eder Kongl. Maij:t likwäl för godt at i anseende till dess långliga och trogna tjenster, hwarigenom han gjordt sig till Eder Kongl. Maij:ts nådiga ihågkomst förtjent, låta i nåder utfärda fullmagt för honom under d: 31 jan: 1760 at wara Secreterare uti dess och Riksens Cantzlie Collegium bör ock till bemälte Secreterares wälförtjenta heder och beröm i underdånighet anföra, det han ej allenast wid dess innehafde beställningar, utan ock wid de särskilte förrättningar, där han blifwit brukad, såsom wid den år 1751 öfwer de Pommerske och Wesmarske desiderierne förordnade Commissionen å daga lagdt prof af goda kunskaper, insigt och skickelighet.

Då han nu i underdånighet anhåller om afsked, lärer derföre Eder Kongl. Maij:t allernådigst täckas låta det för honom efter wanligheten utfärda, jemte förklarande af nådigt wälbehag öfwer dess trogna och berömmeliga förhollande uti Eder Kongl. Maij:ts tjenst under den tid af 25 år han dertill tilbrakt. Hwad för öfrigit beträffar den af Secreteraren sökte Cantzlie Råds Caractere, så plägar ofta warit wanligit, at de hwilka träda utur Eder Kongl. Maij:ts tjenst hugnas med någon förbättring på caracteren, och synes den af Cantzlie Råd wara i anseende till dess Secreterare fullmagt för honom närmast at i nåder undfå, men ankommer nu uppå Eder Kongl. Maij:ts egit nådiga gottfinnande, huruwida Eder Kongl. Maij:t skulle wid detta Secreterarens afskedstagande honom en slik nåd täckes wederfara låta."

Såsom av denna skrivelse framgår hade Eckleff utom sin ordinarie tjänstgöring i utrikesexpeditionen blivit använd i andra

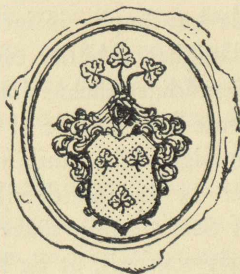

”särskilte förrättningar”, bland vilka här särskilt framhålles kommissionen för pommerska och wismarska privilegier (1751 —1754), hos vilken Eckleff tjänstgjorde som sekreterare och i sådan egenskap biträdde vid utredningar, protokollsföring och expeditioners uppsättande. Han hade även fört protokollet i Kungl. Maj:ts ”rådcammare”.

Eckleffs avskedsansökan föredrogs den 16 mars 1767 inför Kungl. Maj:t, som beviljade ansökningen och i sammanhang därmed tillade Eckleff kansliråds namn och heder.

Anledningen till att Eckleff avgick ur tjänsten år 1767 framgår ej av några behållna handlingar; han hade visserligen då bakom sig en 25-årig ämbetstid men var till levnadsåren ej äldre än 44 år och hade, så vitt man vet, ingen annan verksamhet än den, han åtagit sig inom frimurareorden. En bidragande orsak kan hava varit, att hans hälsa ej var synnerligen stark, och han kan även — ej utan orsak — hava tröttnat på den skäligen långsamma befordringstakten inom ämbetsverket.

K. F. Eckleffs sigill med vapensköld:

IV. ECKLEFF SOM DIKTARE OCH TALARE

Tankebyggarnas och Fackelbrödernas m. fl. ordenssällskap.

I vår litteraturhistoria är Eckleff känd såsom stiftare av Tankebyggarnas ordenssamfund, vilket inrättades den 3 mars 1753,*) men vars närmare organisation man icke känner. Man vet dock, att orden hade åtskilliga ämbetsmän såsom ordensmästare, præses, ständiga sekreterare, bibliotekarier m. fl.; ledamöterna buro inom orden särskilda ordensnamn och hade sina valspråk; härtill hörde också särskilda, numera okända ordensstadgar och ett ordenstecken, som bars av ledamöterna. Ordensmästare var Eckleff som till valspråk hade: Mens bona! Adilitius, tua me in sacraria dono. Hans signatur var B ***** m, som uttytts betänksam, beslutsam eller brydsam; man känner ej den rätta betydelsen. Beträffande ordens ändamål har Eckleff vid flera tillfällen uttalat sig. Drivfjädern till ordens instiftande hade varit ett ädelt nit om vitterlekens tillväxt, och ledamöterna förbundo sig att söka vishet samt uppodla snillet; ledamöternas gemensamma fiende var

*) *G. Göthe,* Historisk öfversigt af de vittra samfunden i Sverige, akad. afhandl., Stockholm 1875; *J. Kruse,* Hedvig Charlotta Nordenflycht, Lund 1895; *A. Hultin,* Gustaf Filip Creutz, Helsingfors 1913 (Skr. utg. av sv. litt.-sällsk. i Finland CXI); *G. Castrén,* Gustaf Philip Creutz, Helsingfors 1917; *Henrik Schück* och *Karl Warburg,* Illustrerad svensk litteraturhistoria, 3 upplagor, Stockholm 1896—1927, med Eckleffs porträtt i alla uppl. Ett ovederhäftigt och om personlig animositet vittnande uttalande av Elis Schröderheim (Skrifter till Kon. Gustaf III:s historia, utg. av E. Tegnér, Sthlm 1892, sid. 79) om Eckleff har av våra litteraturhistoriker flitigt citerats och betecknats såsom en "målande" karakteristik. Hade de emellertid undersökt, om någon faktisk grund förelegat för uttalandets riktighet, något som de underlåtit, hade de säkerligen kommit underfund med, att "målningen" skett med oriktiga färger.

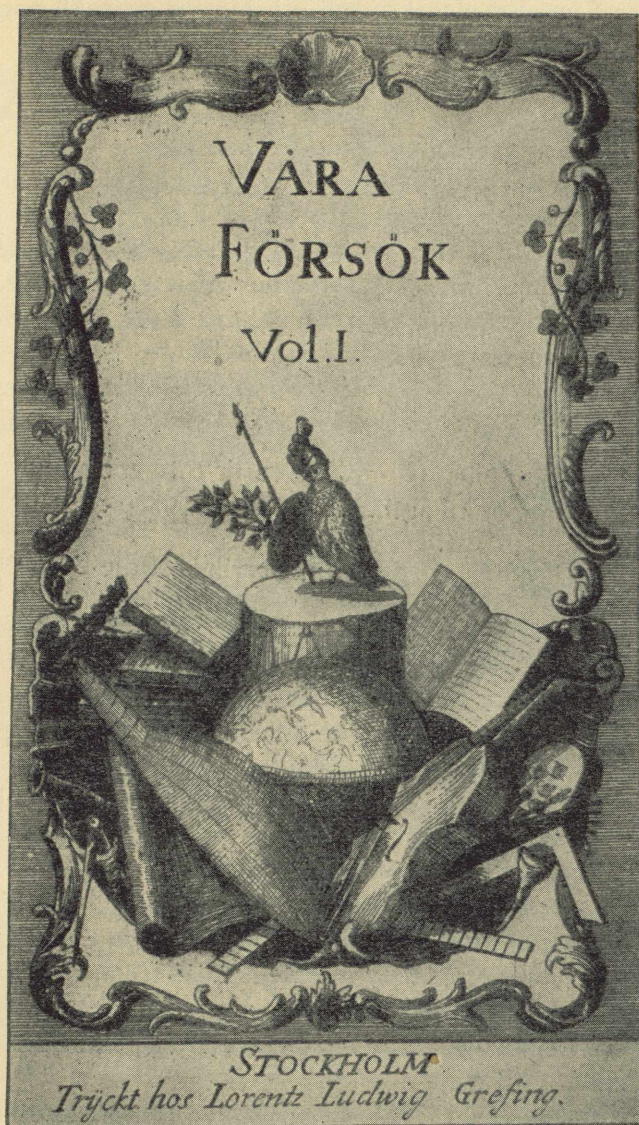
okunnighet och barbari. Eckleff säger vidare: "Vi sågo de talrika ämnen til förbättring i svenska skaldekonsten, och kort sagt alla vitterhetsöfningar, som vårt språk hitintill mindre vårdat; vi sågo huru skarpsynt granskning här behöfdes." Orden var sålunda ett vittert samfund, som skulle odla poesi och vältalighet, och var detsamma det första sällskap i Sverige, som hade vitterheten till sin egentliga uppgift. Under första året av dess tillvaro steg medlemsantalet till 34, av vilka de mest kända utom Eckleff äro fru Hedvig Charlotta Nordenflycht samt grevarna Gustaf Filip Creutz och Gustaf Fredrik Gyllenborg. Genom sina talrika medlemmar och genom utgivandet av dessas dikter anses Tankebyggarna hava utövat större inverkan på samtidens åskådningssätt än den något senare under samma år instiftade Vitterhetsakademin. Ordenssamfundets litterära program, som tydligt framträder i dess utgivna skrifter, var att kämpa för upplysningens ideer och för en mera vårdad, efter franskt mönster bildad poetisk stil.

Redan på sommaren första året av sin tillvaro utgav samfundet ett häfte dikter under titeln "Våra försök, Vol. I", tryckt i Stockholm (1753).*) Till detsamma har Eckleff lämnat flera bidrag såsom dikterna Saga, med ämne hämtat från Voltaire, Lyckan, Högfärds dårskap, flera epigram samt verser med anledning av prinsessan Sofia Albertinas födelse. På vers och prosa är en fabel om räven och djuren samt helt på prosa Saga om Alcimedor och Asaid, översättning efter F. A. Moncrif, Essais sur la nécessité et les moyens de plaire, Amsterdam och Paris 1738.**)

Nästa år utkom andra delen av "Våra försök", tryckt i Stockholm (1754). Här finna vi ännu flera bidrag av Eckleffs hand, nämligen: Skaldebrev över kunskapers otillräcklighet, till Uranie (= fru Nordenflycht), Skaldetal till min tankekraft, Ode över längtan, en satir Den nyfikne, Tidens försvar, några fabler m. m., allt detta på vers. Dessutom förekomma ett par prosabidrag,

*) Anmäld i Lärda tidningar den 2 aug. 1753.

**) Närmare uppgifter om Eckleffs bidrag i Våra försök lämnas i bibliografin i slutet av detta arbete.

Titel till "Våra försök", I.

nämligen Samtal mellan kritiken och Momus samt Allegori ”om sympati är till?”

Till den nyssnämnda dikten Tidens försvar sattes musik av Henrik Filip Johnsen, och ingår densamma som n:r 4 uti det av Johnsen år 1753 utgivna musikverket:

”24 oder af våra bästa poëters arbeten i musik bragte af Hinrich Philip Johnsen, i koppar stuckne af Pehr Floding.”

Uti detta verk äro flera av tankebyggarna, såsom fru Nordenflycht, Gyllenborg och Karl Torpadius, representerade med dikter, som återfinnas i Våra försök, delarna I och II, ett förhållande som synes hava undgått Kruse m. fl.

Uti tredje delen av Våra försök, som förmodligen utkom först i början av år 1756*), äro intagna tre dikter av Eckleff, nämligen två skaldebrev, det ena till H. G. G. och det andra till H. B. L. över frågorna, om det är naturligt, att ej rädas för döden, och om någon människa dött med nöje, samt ifrån vad grund tapperheten kan härledas. Den tredje dikten behandlar frågan, om drömmars inträffande härrör blott av en händelse eller av någon högre orsak.

Dikterna i första delen äro signerade med första och sista bokstaven uti författarens ordensnamn, sålunda för Eckleff med B—m; enda undantaget utgör dikten Högfärds dårskap, som signerats A, men likväl är av Eckleff, enär den återfinnes uti en av honom handskriven samling av egna dikter, nu i kungl. biblioteket. Däremot sakna dikterna i andra och tredje delarna signaturer, men att förenämnda bidrag härstamma från Eckleff framgår dels av dennes eget exemplar av Våra försök, som finnes i kungl. biblioteket (handskriftsaml.), och vari han antecknat signaturerna, dels av hans nyssnämnda handskrivna diktsamling, och dels beträffande tredje delen av ett ex., som finnes i Uppsala universitets bibliotek, och har signaturanteckningar av J. H. Lidén.

Den sistnämnde har vid dikten Om drömmars inträffande

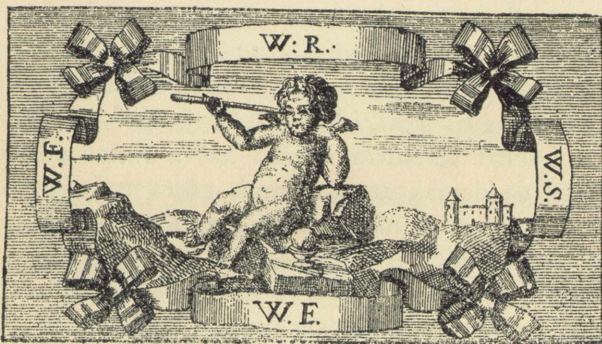
*) Denna del är av fru Nordenflycht i brev den 15 mars 1756 omtalad såsom nyligen tryckt; den är anmäld i Lärda tidningar den 1 april 1756.

UNDERDÅNIGA

TANKAR

DEN 8DE OCTOBER

1753

STOCKHOLM,

Tryckt hos LORENTZ LUDWIG GREFING.

Titel till verser med anledning av prinsessan Sofia Albertinas födelse (tillägg till ”Våra försök”, I) med Tankebyggarnas vinjett.

(sid. 129, vol. III) antecknat ”Wicksten” såsom författare, men då Eckleff upptagit denna dikt bland sina övriga i nyssnämnda samling, bör Eckleff anses såsom författaren.

De olika delarna av ”Våra försök” anmäldes i Lärda tidningar och tredje delen även i Den svenska Mercurius. Andra delens

recension i Lärda tidningar avtrycker delar ur tre av Eckleffs dikter.

"Våra försök" blevo av den offentliga kritiken välvilligt mottagna men utsattes mera privat för åtskilliga anmärkningar, man fann innehållet vara ojämnt och formen knagglig, ovig och tung. Huru denna kritik uppfattades inom ordenssamfundet framgår av några tal, som Eckleff höll i Tankebyggareorden den 15 september 1753, och vari han berörde den kritik, som beskärts första delen: "Vi hafva meddelat allmänheten förstlingen av Våra Försök. Vi hafva sedt dem med benägenhet emottagne, men något har ock blifvit tadlat... Snillefoster hafva gemenligen flera tadlare än älskare, och flera älskare än kännare, det har första delen av våra nyligen utgifne Försök nogsamt rögdt. En del af den halflärda allmänheten har läsit dem endast i upsåt at söka anledning til tadel, i hvad de likväl sjelfva ej förstådt och således ej kunnat förbättra. Andra hafva fattat misstycke för vårt arbete, då de saknat lärdt gräl; några hafva tadlat at vi meddelt allmänheten några öfversättningar, hvilcka de kan hända aldrig antagit derföre, derest vi dem icke sjelfva för sådana arbeten utmärckt. Vi hafva likväl derjemte haft den förmån at många yttrat sitt behag öfver våra göremål..."

Ett mera utförligt besvarande av kritiken har Eckleff lämnat i andra delen av "Våra försök", nämligen i det här sid. 121—132 införda "Samtal mellan Critiqven och Momus", tadlets gud. Momus framställer här åtskilliga anmärkningar, som Critiqven söker förklara och försvara.

Ehuru de båda senare delarna av "Våra försök", särskilt den tredje, vid jämförelse med den första visa ett avgjort framsteg såväl beträffande form som innehåll, beslöto tankebyggarna snart utgiva en ny reviderad upplaga, vilken anses hava redigerats av fru Nordenflycht. Härav utkommo allenast två delar med titeln "Witterhetsarbeten, utgifne af et samhälle i Stockholm", första delen 1759 och andra delen 1762. De äro avsevärt omarbetade och tillökade med flera nya dikter av fru Nordenflycht, Creutz och Gyllenborg, varemot åtskilligt uteslutits. Av

Eckleffs bidrag i första upplagan äro efter en del redaktionella justeringar medtagna i första delen Saga, Lyckan och Fabel om räven och djuren, samt i andra delen två fabler om papegojan och korpen samt om kalkontuppen och ekorren. Något nytt av Eckleff förkommer, så vitt man vet, icke i den senare upplagan. Dessa båda delar av "Witterhetsarbeten" anses hava gjort epok i den svenska poesin, och skall med dem det poetiska språket i Sverige hava tagit ett jättesteg framåt i välljud, frihet och behag.

Förtjänsten härav torde i främsta rummet tillkomma de i vår litteraturhistoria välkända fru Nordenflycht, Creutz och Gyllenborg, men man må icke förglömma den insats Eckleff gjort i Tankebyggareorden, om också hans poetiska begåvning bortskymdes av de tre nyssnämnda ordensvännerna.

Då de ifrågavarande diktsamlingarna numera äro svåråtkomliga, må här nedan ur desamma anföras några prov på Eckleffs diktkonst.

Poemet "Lyckan"*) visar hos författaren en anspråkslös och förnöjsam karaktär; det lyder så:

"Damon gick at lyckan söka
Up i kungars borg och slott,
Tirsis tror sin sällhet öka,
När han Iris äga fått;
Några uti hafvet plaska,
Tro at finna henne där,
Andra uti vapen raska
Mena komma henne när.

Mången hoppas henne finna
Uti sluga handels mått;
Jag har trodt at henne vinna,
Då jag nöjes åt min lått.
Ändamålet är ju lika?
Lyckan hvar av oss begär:
Jag är lat, de andra fika,
Säg mig, hwem hon närmast är?"

Uti fabeln "Kalkontuppen och ekorn"**) beskrives, hurusom några kalkoner gingo i skogen i "Calecut", där de levde i vilt tillstånd. Kalkontuppen

"han geck där af och an, då han vid sina fötter
blef varse at der lågo nötter,
han tog i en och bet derpå

*) I första delen av Våra försök och av Witterhetsarbeten; efter den senare redaktionen.

**) I andra delen av de båda verken.

och till sitt slägte sade så:
Vi finna här en frugt i skogen,
som säkert ej kan vara mogen;
han är för hård, och om ett år
jag spår den mera mjukhet får;
emedlertid så må den hvila.
De gingo bort; men hvad de sagt,
en liten ekorn tog i agt;
först skratta han, sen skyndsamt ihla
att alla nötter söka hop,
dem han uti en liten grop
behändigt viste sammandraga;
at sedan skalet öpnat var
af sjelva kärnan, som blef qvar,
en läcker måltid åt sig laga.

*

Okunnighet var tuppens lått;
och liksom rättigheten fått,
at tadelfritt sig så förhasta;
men vett, som mera varsamt är,
en säker kunskap först begär
förn någon ting det djerfs förkasta."

Tankebyggarna hade, åtminstone under de första åren, täta sammankomster, vid vilka förslag uppsattes till ämnen för litterär behandling av ordensmedlemmarna, ingivna svar bedömdes och pris utdelades. Eckleff erhöll sålunda den 3 mars 1754 ett andra pris och den 3 oktober samma år ett tredje pris för inlämnade epigram.*) Tävlingsdikterna utgjordes i allmänhet av fyraradiga epigram, men ej sällan förekommo längre kväden såsom svar å framställda frågor.

En prisfråga, för vem man mest bör vakta sig?, besvarades av Eckleff sålunda:

*) Se Eckleffs "Blandade dikter".

"För katten, som sig vänlig ställer,
och för den hund, som icke skäller."*)

En annan prisfråga var, om det är naturligt att ej rädas för döden, och om någon människa med nöje dött; samt ifrån vad grund tapperheten kan härledas? Eckleff har besvarat dessa frågor med ett längre "skaldebref"**), och då författaren här tolkar flera vackra och allvarliga tankar, skola vi något utförligare stanna vid denna dikt. Beträffande tapperheten skriver Eckleff bland annat:

"Nog vet jag det, at äregirighet
och falskt begrep om det, som kallas ära,
åt rygtets slafvar kan en vilder drift beskära,
som ryktets falska mund plär kalla tapperhet,
men tiden rätta värdet röjer,
ty rygtets minnes-skrift, som deras ära höjer,
för tidens domstol granskad blir;
och sanning då det altar nederrifver,
som af okunnighet och af en blinder ifver
hon åt en brotslig uprest sir,
hon efter skyldighet steds tapperheten dömmer
och ej en nedrig drift berömmer;
hos *Cato* säger hon förtviflan varit har;
förmätenhet hos *Alexander* var;
och välde-lystnad *Cesar* drivit,
dem rygtet utan skähl har namn af tappre gifvit.
Men kan af tapperhet man bättre mönster gje?
Ja, på en *Constantin* och *Gustaf Adolph* se;
hon hos en *Vasa* fants; hon fins hos hvarje hjelte,
som dygd och landets väl befaller spänna bälte;
som med en käck men ej förmäten dristighet
steds oförskräckt ej frugtar någon fara,
när rikets säkerhet och frihet at försvara

*) Våra försök I sid. 27.
**) Våra försök III sid. 41—48.

han sig förpligtad vet;
som tapperhetens gränts ej räds, ej öfverskrider;
som emot last är ständigt i gewär,
och under fred, dock dygdens stridsman är;
kort sagt: hos den som käckt i freds och ofredstider
för Gud och Öfverhet och frihet hurtigt strider."

Den andra delen av frågan, om rädsla för döden och om någon dött med nöje, besvaras jämväl helt utförligt. Sedan Eckleff berört en del olika dödssätt, fortsätter han med följande, om en ganska dyster livssyn vittnande rader:

"Jag medgjer, at vårt lif är uppfyldt med besvär,
at döden därpå slutet är;
och mera snart vår lefnad slutet hinner,
dess förr man slut på Uselheter vinner;
jag medgjer, döden är långt mindre hård och svår,
än som den svåra väg, på den man dertill går.

— — —

Men, hvad man säga må, tycks mig at själen är
uti sin hydda dock så nögder och så kär,
hon är så vaner den at nyttja
så hon ej längta tycks at ur densamma flyttja,
och fast än hon, när hyddan bräcklig blitt,
sin egen styrka då tillika ser aftaga,
tycks gamla kojan dock så ganska väl behaga,
at hon ej önska plär at bli densamma qvitt.

— — —

Kort sagt: jag tror, jag icke felar,
om jag till svar den mening här meddelar,
at ej naturen än den menniskja har födt,
som af naturlig drift med värckligt nöje dödt.
Ursinnig plär sig sjelver döden gifva,
ej nöje honom kan, men väl förtviflan drifva;
Vällustig bäfvar för sin död,
han anser den liksom sin högsta nöd.

En *vis* dess ankomst kan förutan skräck afbida,
han vet den är det slut, hvartill en hvar skall skrida;
han anser den liksom sin födsels ändamål
och oundviklighet med munter upsyn tål,
han hvilans rike där med hvilsam håg betragtar,
ej önskar det, men stilla det afvagtar;
— — —
och skönt han ej med värckligt nöje dör,
hans hopp dock sinnet mer än någon frugtan rör."

Vidare visas att ej heller den, med livet *missnöjde* dör med nöje utan i förtvivlan. Skaldebrevet avslutas med följande verser:

"Har aldrig någon då med värckligt nöje dödt?
Ja; vi hos *Christne* fått och hos *Martyrer* märcka,
at dem den svårsta död har kunnat nöje värcka;
men ej naturens grund har detta nöjet födt.
Den Tro, som stoft en samlings-dag förkunnar,
åt hvilcket Himlens nåd Odödlighet förunnar,
den gör, at nögd at sluta vansklighet,
en Christen ensam glad sin lefnad sluta vet.
Han icke kan den sälla stunden sörja,
som slutar tidens tvång och skall hans nöje börja."

Av Eckleffs poetiska alstring har, utöver vad som förekommer i de nämnda diktsamlingarna, endast föga blivit tryckt; häribland märkes emellertid ett omfångsrikt "Ode öfver friheten", och att Eckleff varit dess författare synes hittills hava förbisetts.*) Tryckningen ägde rum i Stockholm 1755 under det mera ovanliga förhållandet, att författaren icke hade någon vetskap därom. Eckleff har härför lämnat följande redogörelse:

"Sedan en af mina vänner tagit afskrift af denne ode, har den blifvit många gånger afskrifven, och til slut mig ovetande til

*) Eckleff har infört odet i sin handskrivna diktsamling, sid. 269 o. f. *I. Fehr,* Studier i frihetstidens vitterhet, Den politiska visan, Uppsala 1883, sid. 50, omnämner odet men anger ingen författare.

trycket befordrad, men så oricktigt tryckt, at icke allenast meningen på åtskillige ställen blifvit obegriplig och förändrad, utan också hela tre stropher utelemnade, så at jag knapt kände oden igen, då jag såg den tryckt."

Eckleff torde vid nedskrivandet av ovanstående huvudsakligen varit missbelåten med, att tre strofer blivit vid tryckningen utlämnade, ty vad ändringarna i övrigt beträffar äro de helt obetydliga, såsom framgår av det nedanstående. Som odet måste räknas bland det bästa, Eckleff diktat, och originalupplagan är mycket sällsynt, är detsamma här avtryckt jämte de år 1755 uteslutna stroferna och med angivande av de skiljaktigheter, som finnas mellan trycket och Eckleffs handskrift.

ODE
Öfwer
Friheten.

STOCKHOLM
Tryckt uti Historiographi Regni Tryckeri 1755.

Du ädla Frihet, mennskors fägnad,
Wår sällhet är en winst af Dig,
När som alt annat brister mig,
Du ensam gifwer säker hägnad.
Af Dig wi winna skydd och ro;
Uti Ditt lugn wi trygge bo,
Och le åt Afund, Hat och Styrka.
Du bryter rädslan, gifwer frögd;
Den brist de kännas wid, som Dig ej weta yrka,[1])
Den fins hos den, som Du gör nögd.

*

Du sällhet uti Riken leder,
Och särskilt fägnar du en hwar,
När du i siälen insteg tar,
I fria tankar, fria seder,
Fritt hierta, fria wänners tal,
Fritt sinne, fritt för samwets qwal,
Fri mun, som sanning fritt förkunnar,
Samt ej af winst ell' smickran drifs;
Du lifwets högsta ro och förmån dem förunnar,
Som i Ditt glada lottlag trifs.

*

Hwem kan då wäl så nedrig wara,
Hwem mot sig sielf så hätsk och twär,
At han förakt för Frihet bär?
Wil krig emot sig sielf förklara?
Wil lägga Frihets skölden af,
Och sedan, som en nedrig slaf,
En neslig träldoms bojor draga?
Du fått fri wilja, fått fritt wett;
Hwad yrsel drifwer dig? Wil du dig sielf betaga
Den winning dig Naturen gedt?

*

Nej, Wänner! hielpen en den andra
Til Frihets hägn mot öfwermod.
Wi slägtas alla från et blod,
Och ej med skäl wår födsel klandra.
När någon blind och wettlös magt,
Har skilnad ibland männskor bragt,
Och aldrig skäl til walet äger,
Du henne fåfängt offer ger,
Ty när det så tilbär, hon ära dig tilsäger,
Det endast slumpewis då skier.[2])

*

Du låga Träl, som oket sköter,
Och ej om Frihet wårdar dig,
Betänk, at Koppar fräter sig,
Och hårdsta Marmor sielf sig nöter;
Åt obestånd alt offras opp;
Du smickrar dig med owist hopp,
När du på Herrens löfte bygger.
Det tunga oket du utwalt,
Gör, at med nådig wink sig Herren til dig hygger:[3])
Du blir blott med en wink betalt.

*

En fåfäng längtan Dig ledsagar,
At bära glad et trälsamt ok.
Min Wän, betänk dig, och blif klok.
En skymt af sällhet dig behagar.
Du wäntar på din träldoms lön.
Hwad är då den? Jo glömskans rön,
Den afund får med galla öka.
En härlig lön! Är mödan wärdt,
At onåd och förakt och afsked sist försöka,
Sen du båd' lif och hälsa tärt?

*

Det är den winst, som oro skänker,[4])
Den Eneväldet gifwa plär;
Det är den lön en magt beskär,
Som efter tycket sig blott länker.
Du Enwålds Magt, hur' litet godt,
Mot mycket ondt ger du til lott!
Du gör, at en kan många tiena.
Men ach! hwad onaturligt twång!
En enda Människa du magten kan förläna,
At wålla allas undergång.

*

Skryt, om du kan, wid Träldoms lycka.
Lit, om du törs, på Herrars nåd,[5])
Och tag af twång mot oket råd.
Låt rök din sällhet från dig rycka;
Men wet, at bittid' eller sent,
Blir sielfwa röken dig förment,
På hwilken du din wälgång stiftar.
Det bloss, som lyser natten opp,
Så ofta ej för oss sin färg och skapnad skiftar;
Det har et mera bundet lopp.

*

Nej, sök ej då först lycklig wara,
När oförtänkt dig gifs farwäl.
Nej, wänd igen sielf wara träl,
Och sök i tid din rätt förswara.
För sent, din ånger fåfäng är;
I tid at dig kringskantsa lär.
När du en högsint Herre hedrar,
Och dig hos honom höja tror,
Du honom inbilsk gör, men du dig sielf förnedrar:
Han til din skada, blifwer stor.

*

När hårdhets drift och välde-lystnad
I Furstens hjerta insteg fått,
Står det för lögnens illgrep blott,
Och ömhetsrösten dömts till tystnad;
Förvillad utaf gunstlings tal
Och åt förtjusningsljudet fal
Han blindtvis sanningsrådet jäfvar,
Han tror sin vilja vara lag:
Han tror vid minsta vinck, att låga mennskjan bäfvar,
Men tror ej hårdhetslagen svag.[6])

*

Du, som med smicker Honom höjer,
Och stränghets råd til honom bär,
Du första profwet blifwa lär,
På den han snarast sig förnöjer,
At dem i werket föra ut;
Du sielf det offret blir til slut;
Som skadligt rådslags lön bör finna.
Ty den ej honom smickra kan,
Han mera heder ger, och häldre söker winna,
Än dig, som sielf tar oket an.

*

Nej, Gunstling, bäfva för din lycka;
Med darrand hand och tröger fot
De äretecken tag emot,
Hvarmed dig Fursten ärnar smycka;
Ty när han gjer sin nåd så lätt,
Så tror han sig ock äga rätt
At lika lätt den återtaga;
Räds, då du lyfts til ärans brant,
At vid det djupsta fall du ej får skäl at klaga,
Det du så lätt til högden hant.[6])

*

All gråt, all suck, är ymkans wärdig,
När man sin Frihet bortskänkt har,
Och mot hwar ann blott magt har qwar,
At til en medsuck wara färdig.
Medymkan är en tröstlös hielp.
Min Wän, dig ej i faran stielp,
At annan tröst ej kunna niuta:
Gläds åt den skänk dig födseln gedt;
Ursinnig wore du, om du den will förskiuta,
At lita på barmhertighet.

*

Wist afunds wärda sälla Riken,
Där hwar en nöjes med sin lott,
Där ärelystnad betsel fått,
Där öfwerhet ej finnes fiken,
At ensam sig få ägna til
Den Frihets rätt, Naturen wil
Åt alla Menniskor förunna,
Och där hwar Undersåte nögd
Sin milda Öfwerhet at okrafd tiena kunna,
Är glad och sielfmant dertil bögd.

*

Det skönsta strängspel illa klingar,
När någon sträng man ojämt stämt,
Det största samliud blir förskämt,
När alt för högt man senan twingar,
Så går ock til uti et Land,
När högmod tager öfwerhand,
Och Kung från Undersåte böjer.
Betrakta, Cæsar, rätt Din brist:
Hwad Du i wäldet want, hwars skugga Dig förnöjer,
Har Du på kärleks sidan mist.

*

Så ser man många gånger hända,
At den, som älskat smicker-båd,
Och af begär blott tagit råd,
Sitt upsåt ynkligt fått fullända.
Du stålta Cæsar swiken blef,
Den ärelystnad, som dig dref,
Sitt föremål ej kunde hinna:
Ditt segel yfdes, som ditt mod;
Men på det rummet, där du hamnen tänkte winna,
Dig sist et skeppsbrott förestod.

*

Du, som dem dig til Thronen hulpit,
Til lön förakt och onåd gedt,
Och den, som dig ditt stöd beredt,
Den winst blott haft, at sielf han stulpit,
Du wilda Nero, kan du wäl
Dig säller kalla? Nej, en Träl,
Som hela werlden öfwerwinner,
Men dock är Träl af sitt begär,
Ej af sitt fria wåld en annan ära winner,
Än at han lägsta Trälen är.

*

Tyranner, I, som ströfwat, härjat,
Och mänsklighetens lag förstört,
I, som en sträng Regering fört,
Och uti blod Er spira färgat!
Mån I wäl sielfwe tänkte då,
At et förhatligt rykte få,
Och alla Tiders afsky blifwa?
Nej smickraren, som hos Er war,
Förnuftets rätta bruk ifrån Er sökte drifwa:
Ert wärde Tiden yppat har.

*

Man Er med twång och ogent tiänte;
Och ingen bland Er alla fins,
Om hwilken Tide-listan mins,
At lyckan honom nåd förlänte.
Ert rykte til förakt blef dömt;
Ert Namn med nöje blef förglömt,
Då tusend Sol-hwarf än ej hunnit,
At minska uppå minsta sätt,
Den ära, det beröm, den gode Frode wunnit;
Hwars minne fästs från ätt til ätt.

*

Gläds Svea, gläds, din Kungaspira
 Är i en Konungs händer lagd,
 Hos hvilcken smickran står försagd,
En Kung, den dygd och mildhet zira;
 Hans höga nöje upfyldt ses,
 När åt förtjenst belöning gjes;
Den blott kan honom hårdsint finna,
 Som mot din Frihet stämpla tör,
Ell utaf sielfsvåld styrd föragtar at besinna,
 At laglös frihet straffas bör.[6])

Säll, Swea, du ser sälla Tider;
 Du ser en Kung, hwars höga Siäl,
 Städs sparar sitt och Landets wäl,
Och aldrig stränghets rådslag lider.
 Han aldrig misslynt upsyn får,
 Ell' någon nedrighet begår.
Han utaf Grannar hedras, wördas.
 Hans Folk för honom kärlek bär;
Hans glada fria Folk en willig tienst påbördas,
 Hwars grund i Folkets hiertan är.[7])

Uti Eckleffs förut omnämnda handskrivna samling dikter finnes, utom de förut angivna dikterna, en stor samling sådana, vilka tillhopa fylla omkring 550 foliosidor, några tal och prosauppsatser däri inberäknade. Till en början förekomma där 47 oden i religiösa ämnen, av vilka 18 äro anslutna till olika söndagars evangelietexter. Några äro skrivna i anledning av vissa bibelspråk i nya testamentet och Davids psalmer. Bland de övriga

---

[1]) Uti handskriften (H): stiftar frögd; ... weta dyrka.

[2]) De fyra sista raderna lyda i H:
 Och utan skäl sitt wahl förkunnar,
 Du henne fåfängt offer ger,
 Ty om hon någon gång åt värdet värde unnar,
 Det af en blind Gudinna sker.

[3]) H: ... på Furstars löften bygger, ... wink sig Fursten til dig trygger ...

[4]) H: Det är den winst, det är de skäncker ...

[5]) H: Lit, om du vill, på Furstars nåd.

[6]) Denna strof utelämnades vid tryckningen 1755.

[7]) H: Ja, Svea, du ser sälla tider;
 Din milda Adolphs höga själ
 Förenar sitt med landets väl
 Han aldrig strenghets rådslag lider;
 Han aldrig misslynt upsyn ger,
 Och aldrig misslynt upsyn ser;
 Han utaf grannar frugtas, vördas;
 Hans folk för honom kärlek bär,
 Hans glada fria folk, ett villigt ok påbördas,
 Hvars grund i folkets hjertan är.

ODE
öfver Frälsarens död.

Siäl, gå up till Golgatha,
Sätt dig under korset neder
At där för din åsyn ha
Den din sällhet dig bereder;
Är du obeveklig sen,
Ach, då är du mer än sten.

—

Skåda på den jämmers bild
Som du uppå korset finner;
Se all kraft från honom skild,
Se hur blodet strömrikt rinner,
Se, ach se den största nöd,
Skåda lifsens förste död.

—

Verser av Eckleffs hand (förminskade).

ämnena för dessa oden märkas Kristi födelse, dödsstund och himmelsfärd, försoningsverket, Frälsarens bön, Frälsarens död, förtröstan till försynens beskydd och till Guds beskydd, Guds välgärningar, jämförelse mellan förgängelse och evighet, fördelen att tjäna Gud m. m. I några av dessa oden bilda versradernas första bokstäver vissa namn, såsom Eckleffs moders namn: "Inga Ekleff född af Carl von Stenhagen"; i ett ode över "upmuntring till dagelig strid" bilda dessa bokstäver författarens namn: "Karl Fredrik Ekleff Georg Henningson". Två av Eckleffs mostrar hava på samma sätt ihågkommits "Katarina Elisabeth von Stenhagen" och "Ulrika Sophia von Stenhagen", ävensom moderns kusin: "Amalia Fridrika Mannerstedt född af Salin" samt Eckleffs kusiner "Friedrika Eleonora Folcher" och "Anna Maria Folcher", döttrar till hans moster Anna Maria Folcker, gift med hovauditören Zakarias Folcker.

I övrigt finner man i samlingen historiska och andra oden, fabler, "poetiska tankelekar", epigram m. m. Det mesta härav torde för oss icke vara av något större intresse.

Ett längre, otryckt ode kunna vi emellertid här icke förbigå, med hänsyn såväl till dess tilltalande innehåll som till anledningen för dess tillkomst. Vid S:t Joh.-logens S:t Jean auxiliaire sammankomst den 13 okt. 1753 firades en fest till "underdånig fägnadsbetygelse" över prinsessan Sofia Albertinas födelse samt hennes döpelse samma dag, och beslöts vid detta tillfälle att sammanskjuta en fond till ett barnhus. Insamlingen inbragte ett icke obetydligt belopp, varefter en kommitté tillsattes för utarbetande av plan för en barnhusinrättning; och sedan kommitterades förslag blivit godkänt å ett sammanträde den 14 november, kunde redan vid ett logesammanträde den 8 december 1753 uppläsas Kungl. Maj:ts stadfästelse på en dylik inrättning, som sedermera utvecklats till det nuvarande frimurarebarnhuset å Kristineberg, som under år 1930 skall överflytta till den nyinköpta egendomen Blackeberg vid Mälaren. Det ode, varom nu är fråga, är avfattat med anledning av instiftandet av denna barnhusinrättning, sålunda på hösten 1753, och är av följande lydelse:

ODE

Till Herrar Fri-murare

öfwer inrättningen af Barnhuset

Kom! se! hvem är väl den Gudinna,
Som i en menlös ömhets skrud
Sig här hos Mennskjor vill infinna?
Ach! Tyst! låt henne vinna ljud.
Fly Grymhet! Hårdhet, fly ur vägen,
Ty Er hon icke är benägen.
Ach! se på hennes Liuflighet;
Se, huru hon är mild och täcker;
Se, hur hon händren till Oss räcker;
Säg, är det du, Misskundsamhet.

*

Säg, är det du, som aldrig lider
Se mennskjo-slägtets undergång?
Säg, är det du, som händren vrider
När du får se förtryck och tvång?
Så var välkommen då hit neder,
Ty du all sällhet med dig leder
På hvarje ställe Du framgår;
Ach! hvilcken skönhet mig betager!
Mån jag mig på ditt namn bedrager?
Ach! säg hur jag dig kalla får?

*

När jag din stolta gång beskådar,
Tycks mig, at jag Gudinnan ser,
Som vishets gagn och värde bådar
Samt konster skydd och muntring gjer,
Som handtvercks gillen plär instigta,
Med handa slögder Riken rigta,
Och späda barnen öfva opp
At undfly lättja, at arbeta
Och med hvarandra derom streta,
Hvem bäst kan gagna Rikets kropp.

*

Ell mån man här den makten röner,
Som alltings rätta värde vet?
Som lasten straffar, dygden löner,
Är det Gudinnan Billighet,
Som anser alla mennskjor lika,
Som vill, at fattiga och rika
Sku alla nyttja Mennskjo-lått
Och fordrar at vi icke töfva
At gje åt dem som hjelp behöfva
Det öfverflödet, vi ha fådt.

*

Men hvad är det som mig förvillar?
Mig tyckes jag mig än bedrar;
Mån jag då fåfängt mig inbillar
Jag redig känning om dig har?
Nej, Nej, de tecken äro klara,
Som mig Gudinnan uppenbara.
Jag ingen tviflan mera bär;
Du kära liufliga Gudinna!
Du är alltings Beskyddarinna,
Ja du Naturens sielfver är.

*

Gudinna! törs jag dig afmåla,
Kan jag afmåla ditt behag;
Nej, Konsten blygs för dig att pråla,
Fall pensel bort, du är för svag.
Fall pensel bort, men dig hugsvala,
Ty se, Naturen sielf vill tala,
Kom, hörom noga på dess ord,
Hvad vill hon sina barn förkunna?
Hvad sällhet vill hon oss förunna?
Luft lugna Dig; Fort! tystna jord!

*

I Barn! som mig er trohet svurit!
Er Drottning med er tala vill;
Jag altid ömhet för er burit,
Men, huru svaren I härtill?
Jag alla lika ömsint hägnar,
Jag alla med min mildhet fägnar,
Och alla vinna af mig tröst,
Men, Svear! som min spira lyden,
Säg huru I min lag uttyden?
Ach! glömmen I er Drottnings röst?

*

Har då den rösten måst försvinna:
Vis samma pligt emot en hvar,
Som du hos andra önskar finna.
Ja; denne röst är ej mer qvar.
Mitt folck, min kärleks lag förgäter,
Om mitt och ditt man hos er träter,
Den usle sig ej skyddad ser,
Nej, långt ifrån at den uphjelpa
Så söken I den lag at stielpa,
Som eder all er lycka gjer.

*

I Grymme! se de barnen späda,
Som dagens lius nyss skåda fådt,
Den menskjo lott, dem borde gläda,
Föröker deras ofärds mått;
Ach! äro de i verlden sände
At där förgås uti elände,
När de där finna brist på alt?
Sku de i uselhet bli döda?
I af den del Er vågen göda,
Som jag at dela er befalt.

*

Se Grymme, på den usla börda,
En följd av ynkvärd kärleks drift,
som egen Moder vågar mörda
Och uti otid läggs i grift,
Er grymhet nödgas orsak vara
At öppet krig mot mig förklara.
I grymme! hvad är ert beslut!
Så de som dylikt mord bedrifva
Som de som orsak dertil gifva
Mitt rike söka öda ut.

*

I, mine barn! Er Drottning talar,
Ach, hören på min klago-röst;
Är ingen här som mig hugsvalar?
Är ej min lag mer i ert bröst?
Då jag min ömhet för er tyder,
Är ingen här som rösten lyder?
Jag kommit ner til er i dag
At er mitt lius å nyo tända
Ell kasta deras frögd om ända,
Som kasta kull Naturens lag.

*

Gudinnan teg; och till de högder
Uti en klarer sky upfor,
Där hon til verldars välgång bögder
De folckslag styr, som dem bebor.
Snart Svea utaf undran rörder
Besinnar dommen, som blef hörder,
Men vet ej hvad hon göra bör,
Hon vill Gudinnans ynnest vinna;
Se, förn hon sättet fått besinna,
Frimurar-Orden utslag gör.

*

Den vissa Kundskap som den äger,
Om hvad Gudinnan nyss har sagt,
Gör at den noga öfverväger,
Hvad sanning hon dem förelagt;
Den ömhets eld, som hos dem brinner,
Gör at man genast medel finner
Till at fullfölja dess begär,
Och allmän drift den styrcka gifver,
At vercklig anstalt giorder blifver
Til hvad af dem beslutit är.

Du fria folck vid dålda lagar,
Som dygdens träldom villigt bär!
Den vänskap ingen tid försvagar,
Som dig Naturen skyldig är.
Drif, fullfölg hvad du velat börja;
Din efterverld skall det besörja,
At hvad som återstår förs ut;
Din ära rycktet skall utbreda,
Och tacksamhet dig lön bereda,
Till dess Naturens lag får slut.

Måhända hade Eckleffs poetiska begåvning kunnat utvecklas och lämna starkare spår efter sig i vår litteratur, än som nu blev fallet. Men Eckleff, som tydligen ej var utrustad med någon större energi eller uthållighet, vände snart sin håg och sitt intresse åt annat håll, och han synes därvid icke haft tid eller krafter att fullfölja sina litterära intentioner. Hans diktning blev redan av en samtida, Gyllenborg*), på ett omilt sätt bedömd, men andra, såsom fru Nordenflycht, hyste bättre förhoppningar därom. Fru Nordenflychts tankar om Eckleffs förutsättningar som skald framgå av följande verser, som hon vid ett tillfälle diktat till honom. Anledningen härtill var, att Eckleff den 1 maj 1754 skänkt henne porträtt av några skalder, bland dem Runius, vilka han översänt jämte ett poem, avfattat i Runii namn.**) Fru Nordenflycht sände redan samma dag en dikt till Eckleff, däri hon meddelar sina omdömen över de skalder, vilkas porträtt hon erhållit, och slutar med ett tack till givaren och med en smickrande anhållan om att även få hans porträtt. Dikten avslutas med följande rader:

”När jag så min gäster fägnat,
får jag icke tacka Er,
som besöken mig tilägnat,
vänskaps prof mig stedse gjer,

*) *G. F. Gyllenborg,* Mitt lefverne, utg. av G. Frunck, Stockholm 1885, sid. 22.

**) Se Eckleffs handskrivna diktsamling sid. 897 o. f. Eckleffs poem, kallat ”Imitation af Runius” är tryckt i Bergii Allehanda, del I, Stockholm 1757.

dem jag alla har i minne,
är dock icke än förnögd;
så är mennskjans drift och sinne,
blir till mer af mycket bögd.
Bland poëter mig än felar
en, som säkert vida går,
skaldekonstens art och delar
han båd följer och förstår,
hennes ädla nöjen smakar,
lemnar vanlig ungdoms ro
och i lärdomslunden vakar,
där tillväxand lagrar gro.
Kommer han bland skalder andra
intet skäl han finna lär
på mitt skilje-val at klandra
näst til Pope*) hans ställe är.**)

Fru Nordenflychts här gjorda uttalanden om Eckleff skulle emellertid icke gå i uppfyllelse; han kom icke att "gå vida bland poeter", och hans lagrar, "som grodde i lärdomslunden", skulle icke, som hon trodde, tillväxa utan kommo i stället snart att vissna bort.

Hur länge Tankebyggarnas samfund fortlevde är ej bekant. Som ovan omnämnts, utkom den andra och sista delen av "Witterhetsarbeten" år 1762, och till dess har detsamma väl alltid ägt bestånd. Det nästföljande året dog fru Nordenflycht och Creutz reste utomlands för att tillträda posten som svensk minister i Madrid, och därefter hava antagligen Tankebyggarnas arbeten blivit för alltid inställda. Detta bestyrkes av vad C. C. Gjörwell skriver i ett brev den 18 maj 1767: "Du vet att fru Nordenflychts vitterhetssällskap efter hennes död aldeles uphört." I ett annat brev d. 9 juni 1775 återkommer han till samma fråga: "Det (sällskapet Utile Dulci) är icke särdeles gammalt och förmodligen

*) Den engelska skalden Alexander Pope (f. 1688, † 1744).

**) Dessa verser äro avtryckta av Kruse a. a. sid. 218.

tillkommit efter det bekanta vitterhetssällskapets uplösande genom fru Nordenflychts död."*)

Ungefär samtidigt med Tankebyggarna verkade Eckleff i ett annat litterärt samfund i huvudstaden. Den 12 augusti 1757 instiftade han nämligen ett ordenssällskap *Fackelbröderna.* I motsats till förhållandet med Tankebyggarna finnas beträffande Fackelbröderna ännu en del handlingar i behåll, nämligen en matrikel, stadgar och ritualer för receptioner i sällskapets grader.**) Samtliga dessa handlingar äro egenhändigt skrivna av Eckleff.

Parnassi Salici penetras penetralia, Templi
Libere utut, litas operose et fervide sacris:
Alma cedat Laurus Tibi; concomitentur honores!
Luminibus Divis, quae Pallas intime fovet,
Terque quaterque novis Arcanis macte reclusis!!!

Car. fred. ab Eckleff.

Slutraderna av verser på latin av Eckleffs hand i brev till J. H. Lidén 1763 (förminskade).

En motsvarighet till ifrågavarande ordenssällskap existerade såväl i Tyskland som Frankrike ("l'Ordre des Porte-Flambeaux"), såsom i Kiel, Göttingen, Strassburg och Paris. De svenska ritualerna översattes också från något av de utländska samfundens handlingar.

Fackelbröderna intresserade sig för litterära övningar i likhet med Tankebyggarna, och deras arbete skulle sålunda bestå i "vitter sysselsättning i moraliska, filosofiska, vittra och nöjsamma men aldrig i teologiska, politiska eller smutsiga ämnen". Härtill

*) O. *Sylwan,* En Stockholmskrönika ur C. C. Gjörwells brev, Stockholm 1920, sid. 22 och 150.

**) De ägas av kammarherren Erik von Ehrenheims sterbhus, Grönsöö.

hörde också ett sällskapligt umgänge, och damer ägde även närvara vid sammankomsterna men deltogo icke i de litterära tävlingar, som förekommo. Sällskapets motto var sålunda "vänskap och visdom".

Till besvarande utdelades bland medlemmarna frågor eller ämnen särskilt vid sällskapets högtidsdag, Luciadagen den 13 december, då nio "ämnen" skulle besvaras, och då även premier för de bästa svaren utdelades. Premierna bestodo av byster av lärda och namnkunniga personer, efter antiker avgjutna statyer eller grupper och skådemynt samt voro indelade i tre klasser.

Vid sammankomsterna intogs även en måltid, då en måltidsvisa avsjöngs. För måltidsfacklan var det bestämt, att bordet skulle vara "garnerat à Collation des passagers, det vill säga med kalla rätter och confitürer samt tillräcklig olja samt utan tallrickar"(!).

Medlemmarna voro indelade i tre grader, första graden bestod av fackelsvenner, andra av fackelriddare och tredje eller högsta graden av fackeltändare. Särskilda dekorationer voro fastställda för de olika graderna. Svennerna hade en liten fackla av ebenholts med bokstäverna H. E. I. i en bandrosett och riddarna en svart, emaljerad med blomkrans omflätad brinnande fackla med bokstäverna A. E. S., som bars i ett band om halsen. Fackeltändarna voro prydda med ett svart, grönkantat axelband, varå i guld broderats bokstäverna S. E. S. (= deras lösen: silentio et spe); i bandet hängde en svart, emaljerad med lagerkrans omflätad, brinnande fackla med bokstäverna C. E. E. (= deras igenkänningsord: consumor et evanescor). Dessutom buro sällskapets ämbetsmän svarta, grön- och guldkantade skärp, som knötos om livet. Sällskapets styresman kallades fackelmästare, och bland övriga ämbetsmän märktes den hjälpande fackelmästaren, första och andra uppsyningsmannen, talmän, sekreterare o. s. v. Det var sålunda en hel ordensapparat efter det sedvanliga mönstret.

Under n:r 1 i matrikeln har Eckleff infört sig själv på följande sätt:

"Carl Friedrich v. Eckleff, Registrator vid Kongl. Maj:ts Utrikes expedition, Naturaliserades i detta Fackelherberget d. 12:te Augusti 1757, sedan han vid vanligit examen bevisat sig undfått alla fackelgrader af Fackelmästaren vid Kielska Fackelherberget Justitie-rådet Triewald, och blef samma dag af samtel:a Fackelbrödren (sedan hvar och en sina grader behörigen authoriserat) utvald at hädanefter tända deras facklor; hvarefter lagarne försvänskades, gillades, sysslomän tilsattes, och behöriga anstalter gjordes til Facklans vidmakthållande. Vid efterfrågan anmälte han sig at dessutom vara Frimurare, Riddare af Peruvianska Orden, Chevalier de l'Ordre de la Félicité, Chevalier de la Chaîne des Pèlerins, Tanckebyggare och ledamot af läre- och öfnings Gillet."

Eckleff var fackelmästare och hade som hjälpande fackelmästare Johan af Bierkén; uppsyningsmän voro Fredrik von Stenhagen och Per Tham, talmän Sten Piper och Anders Lijdberg och sekreterare Johan von Haren. Bland övriga medlemmar kunna antecknas Jakob von Engeström, Johan Wiksten, Patrik Alströmer, Erik Adolf Printzenschiöld, Anders Gottlieb Herkepæus, av vilka de flesta tillhörde Eckleffs frimurarevänner och komma att omnämnas i detta sammanhang. Några av de nämnda hade erhållit fackelgrader utomlands. Utom Eckleff, som erhållit samtliga graderna i Kiel, hade von Stenhagen erhållit första och andra graden i Paris 1753 och tredje graden i Strassburg samt von Haren första graden i Göttingen.

I sällskapets matrikel har Eckleff även antecknat de premier eller "tankebelöningar", som tilldelats medlemmarna för ingivna vittra arbeten, och har fackelmästaren själv mottagit de flesta belöningarna. Eckleff erhöll sålunda under sällskapets första arbetsår sju tankebelöningar, år 1758 åtta, år 1759 tre, år 1760 fem och år 1761 två belöningar. Han var i detta sällskap icke blott den flitigaste utan även den mest framgångsrike, då det gällde de vittra övningarna.

Sista anteckningen i Fackelbrödernas matrikel är av Eckleff införd den 4 november 1761, och synes samfundet därefter ej

vidare hava sammanträtt. Under de fyra år, då det ägt bestånd, intogos sammanlagt 93 medlemmar.

Antagligen torde samfundet sedermera hava återupplivats eller ock ett med detsamma likartat sällskap hava instiftats i Stockholm, ty mot slutet av 1700-talet och början av 1800-talet existerade där Svenska facklans orden, vars stadgar synas åtminstone delvis överensstämma med Fackelbrödernas.*)

Man har anledning antaga, att Eckleff startat en tredje litterär sammanslutning, benämnd *Vitterhetsälskare,* om vilken dock ej mera är känt, än vad han meddelar i ett brev den 5 april 1764.**) Han tackar här för löfte att erhålla i Uppsala utkommande disputationer, vilket skulle bereda nöje ej blott för honom utan även för "ett sællskap Witterhetsælskare, hvilka en gång i veckan hos mig sammantræda at besee de sedan förra veckan ifrån utrikes orter inkomne lærde journaler jemte alt hvad på svenska tryckerierne och ifrån svenska lärosæten inkommit". Möjligen är det här fråga om några spillror av Tankebyggarna eller av Fackelbröderna, som Eckleff en gång i veckan samlade hos sig i huset vid Drottninggatan.

Uti två andra vittra samfund, som några år efter Tankebyggarna stiftades i Stockholm, sällskapet Vitterlek (1758) och Utile Dulci (1766), deltog ej Eckleff. I sistnämnda samfund ingingo flera andra tankebyggare såsom Creutz, Gyllenborg och A. G. Leijonhufvud ävensom några av Eckleffs frimurarevänner, såsom Johan af Bierkén och Elis Schröderheim.

Eckleff har även gjort sig känd såsom talare, särskilt inom Tankebyggare- och Frimurareordnarna.

Uti de av Eckleff förda matriklarna för Fackelbröderna och för "S:t Andreas eller Skottiska Logen" uppger han om sig själv, att han, bland andra sällskap, även var ledamot av "läre- och öfningsgillet". Några närmare upplysningar om detta sällskap

*) Anteckningar i Kungl. biblioteket, handskriftsavdelningen.

**) Brev till J. H. Lidén i Uppsala universitetsbibliotek (G 151 n:r 62 sid. 132).

hava ej erhållits, men i auktionskatalogen över de böcker, som såldes efter Eckleffs död i november 1786, upptages bland annat ”Tal, hållne uti Läre- och Öfningsgillet 1748”, och troligt är, att denna volym innehållit tal, som Eckleff hållit i detta gille.

Talen bland Tankebyggarna, till antalet tolv och alla hållna under år 1753, äro införda i Eckleffs handskrivna diktsamling ”Blandade skrifter”*), och av dem hava några på senare tid blivit tryckta**), nämligen tal till Creutz och fru Nordenflycht. Talen äro dels hälsningstal vid nya ordensmedlemmars intagande (Creutz d. 10 mars; Gyllenborg d. 17 mars; friherre Axel Leijonhufvud d. 25 mars; bibliotekarien Peter Praël d. 7 april; rådman Johan Torpadius d. 10 aug.; hovjunkaren B. Sparfvenfelt d. 21 aug. samt doktor G. Hallman och akademisekreteraren Karl Klingenberg d. 15 sept.) dels ett tal på kronprinsens namnsdag d. 6 juli, dels ock två tal d. 15 sept., då sekreteraren Herkepæus avlade ”styres-embetet i samhället” och fru Nordenflycht mottog samma ämbete ”för senare halfva året 1753”. Några utdrag ur dessa tal hava här ovan meddelats i sammanhang med frågan om Tankebyggareordens ändamål och om kritiken mot ”Våra försök”.

Här meddelas det tal, som Eckleff höll den 7 april 1753 till bibliotekarien Peter Praël vid dennes intagande bland tankebyggarna:

”Min herre! Ett enhälligt vahl har utnämnt Er til medlemm af ett sälskap, hvars ledamöter förbundit sig at söka vishet samt upodla snillet med prydeliga vettenskaper.

Vi vårda snillekonstens behagligheter, men vi veta derjemte, huru snart sådane öfningar, hvilcka stöda sig uppå tanckelek, igenom tvungna tanckesätt förbytas uti mörckhet och obegripelighet, men deremot igenom ett alt för fritt lopp falla uti nedriga eller smutsiga afvägar, och således ymsevis än fördunckla, än åter förringa snille-öfningens rätta värde.

---

*) Sid. 865 o. f.

**) Se bibliografin i slutet av detta arbete.

När ett kvickt snille beflitar sig om redighet, när det ledsagas af ett städat förnuft, och när det igenom öfning hunnit at vinna en god smak, äro desse egenskaper oemotsägeliga hjelpemedel, hvarigenom bägge omnämnde afvägar undvikas. Och desse voro de egenskaper som hos oss kommo uti öfvervägandet, då vi beslöto at kalla Min Herre til medarbetare.

Vi fägna oss åt vår förvärfning; vi spår oss heder och förmån af Min Herres arbetsamhet; vår tacksamma vänskap blifver oryggelig."

För Eckleffs frimuraretal lämnas redogörelse å annat ställe i detta arbete.

Till Eckleffs litterära verksamhet kunna även räknas några översättningar, som ej blivit utgivna av trycket.*) Dessa utgöras av två av honom egenhändigt skrivna volymer, av vilka den ena har denna titel:

Tusende och en dag eller printsessans af Caschmire händelser. Persiska sagor, öfversatta af C: F: E:—ff.

I Paris utkom under åren 1710—1712 en sagosamling med titeln: "Les mille et un jour(!), contes persans, traduits en françois par M. Pétis de la Croix" (5 vol. 12:o), vilket verk sedan utgivits i åtskilliga nya upplagor. Det lär icke finnas i den persiska eller arabiska litteraturen någon sagosamling med denna titel, utan påfann de la Croix densamma för att skapa ett motstycke till det redan vid denna tid populära verket "Les mille et une nuits". De sagor, som de la Croix publicerade, har han samlat från olika författare, och det är även troligt, att han själv hopskrivit några av dem.

Den eckleffska handskriften utgör översättning ur de la Croix' sagosamling och består av fyra delar**), motsvarande de sagor, som förekomma i första och andra samt början av tredje delen i

*) I Kungl. biblioteket, handskr.; se bibliografin i slutet av detta arbete.

**) Sålunda ej blott *en* del såsom uppges av *F. Böök*, Romanens och prosaberättelsens historia i Sverige, Stockholm 1907, sid. 244.

de la Croix' upplaga.*) Eckleffs översättning till svenska torde hava ägt rum kort före 1752, vilket framgår av det följande.

Den andra av de här ifrågakomna volymerna har titeln:

Ett helt dygn. Barbariske sagor. Ifrån indianske språket öfversatte af H: H: åhr 1752.

Uti företalet omnämner översättaren H. H., att en kopist i kansliet (Eckleff) översatt "Tusende och en dag" och uppläst översättningen för "nådiga fröken", till vilken "Ett helt dygn" dedicerats. Av detta och andra uttalanden i företalet framgår, att sistnämnda verk även blivit översatt av Eckleff, vilken ju egenhändigt skrivit hela volymen. Tydligen har Eckleff här sökt åstadkomma en orientalisk sagosamling i likhet med de la Croix och "Tusende och en dag". Av de i volymen intagna sagorna**), återfinnas två i förenämnda arbete av Moncrif, de äro sålunda översatta från franska och icke från "indianske språket". Den ena av dessa sagor, om Alcimedor och Asaid, är med Eckleffs signatur tryckt i första delen av Våra försök, en omständighet, som ytterligare bestyrker, att "Ett helt dygn" har honom till sin upphovsman.

Om de övriga sällskapen, i vilka Eckleff enligt Fackelbrödernas matrikel var ledamot, veta vi ej så mycket. Flera av Eckleffs frimurarevänner voro även medlemmar i dessa. Sålunda tillhörde Johan af Bierkén samtliga dessa sällskap; von Haren Ordre de la Félicité, de la Chaîne des Pèlerins och Péruvien; greve Knut Karlsson Posse och friherre Fredrik Horn Ordre de la Félicité samt von Stenhagen och J. G. Psilanderhielm Ordre Péruvien. Huruvida dessa sällskap, liksom Fackelorden, voro några svenska efterbildningar av utländska sällskap, eller om de nyssnämnda personerna ingått i några utländska samfund med omförmälda

*) Av sagorna i "Les mille et un jour" har en del utgivits på svenska. Några ingå i bl. a. sagosamlingen "Tusende och en aftonstund", 8 häften (ej nio, som Böök a. a. säger), tillhopa 428 sidor; flera upplagor under åren 1781—1809. Ett större urval, avsett för ungdomen, utkom 1889 under titeln "Tusen och en dag".

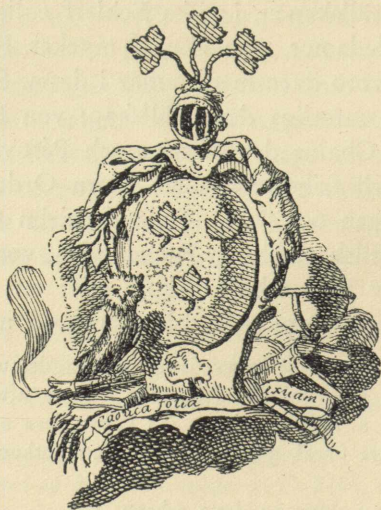
**) Se bibliografin i slutet av detta arbete.

namn är oss obekant. Ett sällskap "Ordre de la Félicité" instiftades i Paris, enligt uppgift, 1742, alltså vid en tidpunkt då Eckleff redan torde hava återvänt hem; i detsamma intogos såväl herrar som damer under ceremonier, lånade från frimureriet, och några år därefter utkommo flera tryckta skrifter angående sällskapet. Det arbetade i tre grader och lär hava upphört redan år 1748. En efterbildning härav var möjligen "Orden der Glückseligkeit", som instiftades 1745 i Hamburg. "Orden der Kette der Pilgrime", grundad 1758 med avdelningar i Hamburg, Jena, Helmstedt och Köpenhamn, kan hava varit en kopia efter något franskt samfund "Ordre de la chaîne des Pèlerins".*)

Uti matrikeln för den skottska S:t Andreas logen l'Innocente, som instiftades av Eckleff 1756, har han antecknat sig jämväl som "frère Gaillard", ett medlemskap som likaledes innehades av Bierkén och fackelbrodern Per Kogel.

*) *G. Schuster,* Die geheimen Gesellschaften, Verbindungen und Orden, Leipzig 1906, II s. 37; *F. Kneisner,* Geschichte der Provinzialloge von Niedersachsen zu Hamburg, Berlin 1902, s. 21—24.

K. F. Eckleffs mindre exlibris:

V. ECKLEFF SOM BOKSAMLARE OCH BIBLIOFIL

Med de litterära intressena förenade Eckleff boksamlarens och bibliofilens, och med stor boksynthet sammanbragte han ett bibliotek av betydande omfattning och värde. Att han å bokauktionerna i Stockholm inropat en hel del därav, är tydligt, och för hans räkning gjorde å auktionerna i Uppsala J. H. Lidén uppköp. Större bokförvärv gjorde Eckleff efter prosten Henrik Jakob Sivers († 1758) och biskop Anders Olofson Rhyzelius i Linköping († 1761), samt då han inköpte en större del av "det gamla Schering Rosenhaniske bibliotheket". Detta på 1600-talet berömda bibliotek bildades av riksrådet friherre Schering Rosenhane och bestod till stor del av krigsbyte från de polska jesuitkollegierna i Thorn, Bromberg, Ostrog och Luck samt från de kungl. biblioteken i Warschau.*) Efter Schering Rosenhanes död tillföll en del av biblioteket sonen Johan, som ägde godset Tistad i Södermanland. Då dennes brorsons son kammarherren Fredrik Bengt Rosenhane på 1760-talet ombyggde Tistads slott, sålde han det där förvarade biblioteket år 1764 till Eckleff för 6,000 daler kmt. C. G. Warmholtz uppger i brev den 13 juni 1765,**) att, såvitt han hade sig bekant, den av Eckleff inköpta samlingen omfattade omkring 3,000 böcker.

Om Eckleffs bibliotek hava vi en ingående kännedom med ledning av den bokauktionskatalog, som upprättades, då Eckleff av ekonomiska skäl sålde detsamma år 1769. Katalogen, som trycktes hos Lars Salvius 1768, omfattar 200 sidor, 8:o, och är säkerligen uppgjord av honom själv; den innehåller talrika hänvis-

*) O. *Walde*, Storhetstidens litterära krigsbyten, II, Uppsala 1920, och Rosenhane som boksamlare, i Symbola litteraria, Uppsala 1927.

**) Till C. C. Gjörwell, i Kungl. biblioteket i Stockholm.

ningar till olika bibliografiska arbeten såsom J. Vogt, Catalogus librorum rariorum, Hamburg 1753, och F. Freytag, Analecta literaria de libris rarioribus, Leipzig 1750. Dylika hänvisningar finner man ofta av Eckleff införda i böckerna. Enligt katalogens titel bestod samlingen av "wäl conditionerade böcker uti hwarjehanda språk och wettenskaper jämte en wacker samling af manuscripter", och skulle auktionen äga rum i det Eckleff tillhöriga huset: "hörnhuset wid Drottning- och Fredsgatorna n:o 20". Auktionen började den 22 juli 1769 och pågick flera dagar under augusti och avslutades först den 22 september. Försäljningen tilldrog sig uppmärksamhet även utom Sveriges gränser, och man vet, att den danske boksamlaren greve Otto Thott vid densamma gjorde betydande inköp.*) De talrika verk i samlingen, som tillhört Schering Rosenhanes polska krigsbyte, skingrades nu åt olika håll; åtskilliga finnas för närvarande i Uppsala universitetsbibliotek, men påträffas dylika även i kungl. biblioteket i Stockholm samt i några av våra stiftsbibliotek

Vid en blick på katalogen finner man, att innehållet är uppdelat i fyra huvudgrupper efter formatet: 2:o 457 nummer, 4:o 690 n:r, 8:o 1,000 n:r och 12:o 348 n:r. Inom var och en av dessa grupper äro böckerna fördelade efter deras innehåll i tio avdelningar, vartill komma två avdelningar omfattande dels böcker tryckta före år 1550 dels ock gravyrer. Bland de tryckta böckerna anträffas även en del handskrifter av biskop Rhyzelius, Johan Schering Rosenhane m. fl.; dessutom förekommer ett herbarium i 12 volymer.

Då åtskilligt av det förtecknade är värdefullt, ej blott till sitt innehåll utan även på grund av sällsynthet eller av tryckorten, saknar en närmare inblick i samlingen icke intresse. De nedan helt summariskt angivna boktitlarna må allenast betraktas som stickprov, och hava härvid huvudsakligen svenska arbeten kommit i fråga.

*) Jakob Langebeks brev den 26 augusti 1769 till assessoren N. R. Broocmann i Stockholm, tryckt i Nordisk tidsskrift, udg. av C. Molbech, del 4, Köpenhamn 1836, sid. 352.

Den största avdelningen omfattar *historia*, svensk och utländsk, jämte kyrkohistoria och biografi, 599 nummer, och påträffar man här bl. a.: *E. Thesauri* Del regno d'Italia, Venet. 1667, och Historia om Göthernas och Longobardernas regemente i Italien, Sthlm 1747, m. fig.; *J. Widekindi* Konung Gustaf Adolphs historia, Sthlm 1691; *O. Rudbecks* Atlantica, delarna 1 och 2, Ups. 1677, 1689, jämte Atlas; *Olavus Magni* Historia de gentibus septentr., Antv. 1558 och Basel 1567; *J. Messenii* Theatrum nobilitatis suec., Holm. 1616, Chronicon episcopor., Sthlm 1611, Tumbæ veterum, d:o, Specula, 1612, Retorsio imposturar., 1612, Chorographia Scand., 1615; *J. L. Gottfried*, Inventarium Veciæ, Frf. a. M. 1632, m. portr.; *P. Petrejus*, Chrönika om alla Sverikes och Giöthis konungar, Sthlm 1611; *P. Niger*, Ährapredikning öffwer Konung Gustafs lijk 1560, Sthlm 1620; Polska sännebudens tal til hertig Carl, Sthlm 1596; Sagann af Sturlauge hinum starfsama, Ups. 1694, båda upplagorna; Sann och rättmätig orsak til konung Eric XIV:s afsättande, Sthlm 1562; *Ericus Olavi*, Historia Svecor. Gothorumque, Ed. J. Messenius, Sthlm 1615; Schwedischer Meyneyd-Spiegel, 1644; *L. Müller*, Septentrionalische Historien, Amberg 1595; *A. Hvitfeld*, Danmarckis rigis krönnicke, Köpenh. 1603; *Gambrivii* Historia familiæ Rantzovianæ, Antw. 1581; Genealogia Rantzoviana, Halmst. 1587; *H. Rantzow*, Bellum Dithmarsicum, Arg. 1574, Catalogus imperator., Prædict. astrolog., De annis climactericis, Lips. 1581; *P. Lindeberg*, Hypotyposis Arcium, Hamb. 1591; *E. M. Lætus*, Rerum Danicarum libri XI, Frf. 1573; *L. Laurinus*, Sweriges Chrönika och Symbola Heroum, Link. 1647; *E. Jollyvetus*, Fulmen in Aquilam s. Gustavi Adolphi bellum sv.-germ., Paris 1636; *J. Magni*, Synopsis hist. univ., Ups. 1622; Saga om Olger Danske, Lüb. 1603.

Den till omfånget näst största avdelningen är *teologi*, 493 n:r, med åtskilliga biblar på icke mindre än tolv olika språk, däribland den tyska uppl. Wittenberg 1541 fol., psalmböcker, arbeten över bibelns olika böcker etc. Här kunna vidare nämnas: Liturgia Suecanæ ecclesiæ, Sthlm 1576, inb. i röd sammet; *J.*

Pertius, Predigt wom h. Abendmal, gehalt auf dem Schloss Örebro, Lüb. 1596; Förklaring om Echtenskapsens stichtelse och Adams bröllopp uti paradis, Kalmar 1630; *S. Muræus,* Tröstpred. til Carl Gyldenhielm, Sthlm 1641; *A. A. Angermannus,* Historia liturgica, Hamb. 1588; Proph. Daniel, Wittenb. 1592; *Laur. Petri,* Emoot dryckenskap, Sthlm 1560, Een predican om werdzlig öffwerhet, d:o 1561, Om exorcismum, d:o 1562, Om Christi nattward, d:o 1562, Een predican emoot mandråp, d:o 1562, Om Christi pino och dödh, d:o 1572, Om kyrkiostadgar, Wittenb., 1587, Dialogus om messone, d:o 1587; *Olaus Petri,* Om Gudz ordh och Om echteskapet, 1594; flera samlingsband med predikningar av *Joh. Rudbeckius, Joh. Botvidi, P. Kenicius, I. Rothovius* m. fl.; 21 arbeten av *Petrus Joh:is Gothus,* 3 arbeten av *Joh. Matthiæ;* Fästningaringens hemligheter, Sthlm 1642; *Th. Kempis* Christi efterföljelse, Sthlm 1666.

Även avdelningen *vitterhet,* tal etc. är rikhaltig med 349 n:r: *Lucidors* Helicons blomster, Sthlm 1688; *Joh. Hadorphs* Sw. rimkrönikor, Sthlm 1674; *Gabriel Andreæ Hels.,* Hwarföre Gud straffar med pestilentia, Sthlm 1608, och Guds underwerk, d:o 1625; *Joh. Messenii* Tragœdia Blancka Märeta, Sthlm 1614, och Swanhvita, d:o (1635); *Sam. Brasks* Tragico-comœdia, Link. 1618; *Joh. Beronii* Comœdia Rebecka, Link. 1674; *Henr. Moller Hessus,* Epithalamion, Sthlm, 1559; *D. T. Hjortvipa,* Panegyricus nuptialis, Sthlm 1608; *Joh. Matthiæ,* Nænia, Sthlm 1618; *Joh. Florander,* Carmen de bello Sveco-Danico, Sthlm 1645; Konung Davidz Comedia, Sthlm 1650; *G. Stiernhjelm,* Idyllion Anacreonticum; *Ol. Wexionius,* Sinne-afwel (1684); arbeten av *J. Arrhenius, Brenner, Sam. Columbus, Nicander, Nordenflycht, Palmfelt, Ol. Rudbeck d. y., Rudéen, Runius, Spegel* o. s. v. Jämväl den utländska litteraturen från 1600- och 1700-talen, mest franska, engelska och tyska författare, är rikligt företrädd. Under ett fåtal nummer äro sammanförda över 1,500 småskrifter såsom verser, bröllops- och gravskrifter, historiska skrifter, akademiska program, tal etc.

Under rubriken *”Libri Oeconomici & tractatus varii argu-*

Förteckning
Uppå
Herr Cancellie-Rådet
CARL FR. ECKLEFFS
Ansenliga
Boksamling,
Bestående
Af
Wål conditionerade Böcker
Uti hwarjehanda Språk och
Wettenskaper,
Jämte
En wacker Samling af Manu-
scripter;
Som alt kommer genom Auction at för-
säljas den 1769 uti Hörn-
Huset wid Drottning- och Freds-
Gatorna N:o 20.

STOCKHOLM,
Tryckt hos Direct. LARS SALVIUS,
1768.

Titel till Eckleffs bokauktionskatalog 1768—1769.

menti", med 220 n:r, förekomma även åtskilliga sällsynta och värdefulla arbeten. Detsamma gäller även avdelningarna *filosofi* med matematik och naturvetenskap, 198 n:r; *geografi*, topografi och resor, 131 n:r (*Seb. Munster*, Cosmographia, Basel 1559; *Wolfg. Lazius*, De gentium migrationibus, Basel 1557; *R. Hackluyt*, The principal Navigations, London 1519; *J. Månssons* Sjöbok, Sthlm 1644; *[Wixell]*, Beskrifning om Ryssland, Sthlm 1706; *Linnés* resor; *Ol. Rudbeck d. ä.*, Deliciæ Vallis Jacobææ, Ups. 1666 etc.); *filologi* och litteraturhistoria, 123 n:r; *klassiska författare*, 111 n:r; *juridik*, 74 n:r (flera svenska äldre lagupplagor och sagor); *gravyrer, porträtt, arkitektur* m. m., 70 n:r (*Vogels* karta över Stockholm; Karl XI:s Certamen equestre; Palazzi di Roma; *Dahlberghs* Svecia; Samlingar av ritningar och kopparstick över kröningar och kungl. begravningar, porträtt m. m.; *Alb. Dürer*, de urbibus, Paris 1535; *Th. Treterus*, Imagines regum Poloniæ, Rom 1591 etc.); *medicin och botanik*, 52 n:r (*Bened. Olavi*, Läkarebok, Sthlm 1578; *Laur. Erici*, Pestilentien, Sthlm 1602; *Andr. Palmchron*, Pestilenz-tijder, Sthlm 1553).

Vad slutligen angår samlingen av böcker *tryckta före 1550*, 75 n:r, påträffas här ett tjugutal inkunabler, varibland första upplagan av Birgittas uppenbarelser, Lübeck 1492, samt upplagan Lübeck 1496; H. Schedels krönika, Nürnb. 1493 etc. Av inkunablerna förvaras för närvarande tre i kungl. biblioteket i Stockholm*), av vilka en tillhört Johan Rosenhane och en Magnus Gabriel De la Gardie.

Bland märkligare boktryckare märkas Aldus (3 n:r), Plantin (22 n:r) och Elzevier (omkr. 100 n:r). Av Visingsborgstryck finnas 5 n:r.

Av de i katalogen upptagna böckerna äro de flesta tryckta på svenska och latin, men talrika äro även de franska, tyska och engelska, varjämte de danska, finska, grekiska, holländska, italienska, polska, ryska och spanska språken äro representerade. Att böckerna, såsom titeln anger, voro "wäl conditionerade",

*) *I. Collijn*, Katalog der Inkunabeln der Kgl. Bibliothek in Stockholm, I, Stockholm 1914.

framgår även av katalogen, ty ett mycket stort antal av dem är bundet i hela skinnband, varjämte band av sammet eller siden och enklare band även förekomma. Samlingen omfattar i sin helhet 2,495 nummer, men är volymernas antal betydligt större, då under samma n:r ofta upptagas flera delar, även äro ofta i ett band flera arbeten sammanbundna, vadan antalet volymer och arbeten torde utgöra sammanlagt omkring 4,000 n:r, vartill komma omkring 1,500 småskrifter.

En boksamling av denna storlek och innehållande så många värdefulla arbeten var på ifrågavarande tid i Sverige icke vanlig, och densamma kan räknas till en av de mest betydande i enskild ägo under 1700-talet.

En samtida till Eckleff teol. d:r och prosten Johan Kristoffer Stricker omnämner Eckleff bland några andra boksamlare, vilka understött honom vid utgivandet av ett bibliografiskt arbete.*) Stricker skriver: ”Men då jag anförer de mera almänna ställen, hwarest desse Swenske Homiletiska Skrifter til någon myckenhet finnas, bör jag härwid i synnerhet och med den wördnadsfullaste ärkänsla nämna, at Friherren, Landshöfdingen och Riddaren Herr Dan. Tilas, Biskopen och Procancell. i Åbo Herr Doct. Carl Fr. Mennander, Cancellie Råderne Herr Carl Reinh. Berch och Herr Carl Fr. Ekleff, hwilke såsom sjelfwe både Ägare, Samlare och uplyste Kännare af dylika skrifter, förnämligast ej allenast upmuntrat mig at utgifwa närvarande arbete, utan ock på et det utmärktaste sätt, lämnat mig fri tilgång til deras ansenliga Biblioteker, meddelat mig hwarjehanda gagneliga uplysningar, och af deras egna Samlingar ofta riktat mit förråd med åtskilligt som derutinnan saknades.”

Uti en år 1883 i Uppsala utgiven akademisk avhandling**) har lektor Isak Fehr jämväl berört den eckleffska boksamlingen, som han finner innehålla i några avseenden en bättre vald samling än de allra flesta samtida. Han yttrar vidare: ”latinska språ-

*) Försök til et swenskt homiletiskt bibliotek, första delen, utgifwen af Johan Christopher Stricker, Stockholm 1767; se företalet.

**) Se ovan.

ket är ej längre det härskande i de stora boksamlingarna, och tyskan intar ej så stor plats. De flesta arbeten, särdeles i vitterheten, äro på franska; men även den svenska litteraturens alster äro här ganska talrika, ty dels har man börjat samla den äldre svenska litteraturen, och dels har 1700-talet hunnit skapa en svensk litteratur. Den engelska litteraturen är i Eckleffs boksamling väl representerad, så finna vi Miltons, Popes, Wallers, Ben Jonsons, Lees och Otways arbeten och för första gången i en svensk boksamling The Works of Will. Shakspear, London, 1714, i fyra band".

Eckleff skaffade sig även en stor samling *akademiska disputationer* från Uppsala, Lund och Åbo. Härom brevväxlade han på 1760-talet med bl. a. Johan Henrik Lidén*) i Uppsala, med professoren-bibliotekarien Gustaf Sommelius i Lund och med biskopen Karl Fredrik Mennander i Åbo. Eckleff hade även planer att låta trycka en förteckning över denna sin samling; sålunda skriver han till Lidén den 23 januari 1764, att han på sina vänners begäran skulle till hösten samma år trycka en förteckning på sina Uppsala-disputationer "ehuruwäl icke til för försællning utan enbart til deras tjenst, som åstunda någon redig grund hwarefter de kunde rätta sig wid sina samlingar". Någon tryckning blev då ej av, men han återkommer till samma plan i ett brev till Sommelius**) den 11 februari 1766: "min största samling (av disputationer) består af Upsalienses; jag ämnar i år efter mina vänners åstundan låta trycka en Catalogue öfver dem; dock några få exemplar till vänners och bibliothequers tjänst, så snart den är färdig, tar jag mig den friheten at till min Herre några exemplar deraf öfversända; Cataloguen stiger till något öfver 6,300 titlar, inga andra än dem jag sjelf äger, och efter originalet sjelf antecknadt, och inga orationer, programata etc. deruti inbegripne".

Så vitt man vet, kom Eckleff aldrig i tillfälle att utgiva någon

*) Brev från Eckleff till Lidén i Uppsala universitetsbibliotek, G 151.

**) I frimurareordens arkiv; brevet är ställt till en ej namngiven professor, men av innehållet framgår, att denne är Sommelius.

disputationskatalog. I nyssnämnda brev omtalar Eckleff vidare, att han sommaren 1765 på auktionskammaren i Stockholm föryttrat en samling disputationsdupletter om cirka 3,000 st. till större delen från 1600-talet, och att han ägde en samling likpredikningar över svenskar till ett antal av 1,786 st. Han fortsätter sedan: "Jag bör tro att M. H. och jag nu äro de mäst nitiske medtäflare att samla alt hvad i fordna eller nyligen bestridade academiska heders- eller lärdoms öfningar i Sverige utkommit." Eckleff vill gärna veta, huru stora samlingar Sommelius har*), och föreslår utbyten av disputationer, och omtalar, att han uppköpt det "Ryzelianske bokförrådet, hvaruti de mästa ifrån 1712 till sal. Bisk:s död utkomne svenska disputationer voro samlade".**) Till sist lämnar Eckleff en översikt över sin betydliga disputationssamling, vilken tog sig ut sålunda:

"*Disputat.*:

Upsalienses in 4:to et 8:vo tillsammans	6,382
Aboenses d:o	1,718
Lundenses ad annum 1743 507 posteriores 769	1,276
Pernaw. et Dorpat	236
Gryph. NB Sueci	327
Sueci extra patriam	294
Synodales	209
Gymnasiales	208
Orationes:	
Sueco-Academicæ Ups., Ab., Lund, Pernaw etc.	1,256
	12,406"

Flera samlingar av disputationer försålde Eckleff vid olika tillfällen till Tyskland. Under det besök, som den tyske frimuraren professoren Fredrik Castillon gjorde i Stockholm under sommaren 1776 (varom mera framdeles), har Eckleff tydligen anmodat honom försöka få köpare i Berlin för dylika samlingar, och

*) Sommelius, som dog 1800, efterlämnade nästan fullständiga disputationssamlingar, som tillföllo Lunds univ.-bibliotek.

**) Biskopen i Linköping Anders Olofson Rhyzelius dog 1761.

i brev i november samma år påminner Eckleff honom om försäljningen av en samling Uppsala-disputationer och hoppas, att han snart skall finna en köpare, "je suis par l'effet d'un noeud indissoluble". Castillon svarar i samma månad, att han erbjudit samlingen till Academie Royale des Sciences och till Konungens bibliotek, dock utan resultat. Senare upplyser Eckleff, att disputationerna äro avfattade på latin med undantag av 60 eller 80 st., som äro på svenska, och i juli 1777 får han underrättelse om, att den nedan omförmälde tyske frimuraren fältläkaren Johan Vilhelm von Zinnendorf är villig köpa samlingen för en summa av 150 holländska dukater, vilka översändas i augusti. Sedan följer en livlig brevväxling om disputationernas försändning, och i oktober har Eckleff lyckats finna ett fartyg, fört av Daniel Fred. Müller, som skulle avgå till Lübeck, varifrån desamma skulle sändas vidare över Hamburg till Berlin. Den 28 december erfor man i Berlin, att samlingen lyckligen anlänt till Lübeck.

På sommaren 1779 blir det åter fråga om försäljning av en samling bestående av omkring 2,400 disputationer från Lund och Åbo för 200 dukater specie, varom även förhandlades vid det besök Zinnendorf på hösten samma år gjorde i Stockholm. I november erkänner Eckleff i brev till Zinnendorf, att han fått betalningen och jämväl anmodat skepparen Mikael Wendt, som med sitt fartyg omedelbart skulle avgå till Stettin, att medtaga kistorna med disputationerna; Eckleff tillägger, att han betalt frakten till Stettin med 2 rt. 16 s. Först den 4 maj 1780 anlände sändningen till Zinnendorf i Berlin, och innehöll den även första och andra delarna av Johannes Messenii Scondia illustrata, "ein Peträus und eine gantze Postille". Däremot klagar Zinnendorf över, att Eckleff ej medsänt några förteckningar över samlingen, vilket Eckleff besvarade med, att han till följd av sin svaga hälsa och andra hinder ej varit i tillfälle uppgöra några dylika förteckningar.

Ytterligare en gång, på sommaren 1782 erbjuder sig Eckleff att sälja en samling nya disputationer från Uppsala, Lund och Åbo för 180 "ducats espèces", varmed även skulle följa 18 st.

dels tryckta och dels handskrivna traktater och skrifter, ”welche unsere historische anecdotes zu verificiren dem Capitulo nützlich und nöthig seyn können”. Som Zinnendorf avled den 6 juni 1782, fördes underhandlingarna om försäljningen med Castillon och Zinnendorfs efterträdare såsom ordensmästare Levin von Geusau. Den senare inköpte samlingen, som av Eckleff på hösten sändes med skepparen Joh. Fredr. Bejer till Wollgast för vidare befordran till Berlin, dit den ankom i februari 1783.

Försäljningen av Eckleffs bibliotek 1769 måste säkerligen hava smärtat honom, men, såsom vi längre fram få se, var han av ekonomiska skäl nödsakad härtill. Sina käraste böcker, i vitterhet och frimureri, behöll han likväl till sin död. Av frimurarelitteratur avyttrades nämligen 1769 allenast ett verk av mindre värde, nämligen ”En frimurares lefwernesbeskrifning”, tryckt i Stockholm 1754, en numera sällsynt bok. Vad Eckleff i övrigt ägde av frimurarelitteratur framgår av den bokauktion, som hölls efter hans död, och de upplysningar, som katalogen över denna auktion lämnar i detta avseende, äro intressanta.

Katalogen har titeln:

”Förtekning på framl. Cancellierådet C. Fr. Eckleffs efterlämnade boksamling jämte Manuscripter, som genom auction offenteligen komma at försäljas uti huset n:o 20 i hörnet af Drottninge- och Fredsgatorne d. 8, 10 och 11 nov. 1786” (8:o, 16 sidor. Nederst på sista sidan: Stockholm, tryckt hos Controlleuren Cronland 1786).

Även denna auktion hölls sålunda i det eckleffska huset. Katalogen omfattar dessa avdelningar: in folio 56 n:r (sid. 1—3); in qvarto 63 n:r (sid. 3—6); in octavo 74 n:r (sid. 6—9); in duodecimo 17 n:r (sid. 9—10); chartor 4 n:r (sid. 10); manuscripta: in folio 41 n:r (sid. 10—12); in qvarto 34 n:r (sid 12—13); octavo 10 n:r (sid. 14). Härefter tillkännagives å sid 14: Resten af förestående boksamling säljes efter skrifwen förtekning. Slutligen kommer Appendix (sid. 14—16), vilket emellertid omfattar böcker, som ej tillhörde Eckleff utan en Hans Petter Wikbom.*)

*) Bokauktionshandlingarna 1786 i stadens arkiv.

Den skrivna förteckningen har icke kunnat anträffas, vadan det är omöjligt konstatera, vilka böcker i densamma varit angivna. Emellertid framgår av de befintliga bokauktionshandlingarna antalet av dessa böcker liksom samtliga vid auktionen uppnådda priser. Enligt den skrivna förteckningen försåldes in folio 43 n:r, 4:o 91 n:r, 8:o 171 n:r och 12:o 38 n:r, vilka tillhopa inbragte 37 riksdaler 7 skillingar 2 runstycken, medan de i den tryckta förteckningen upptagna böcker betingade 138 rdr 33 sk. 8 rst. Hela samlingen såldes sålunda för 175 rdr 40 sk. 10 rst., vadan, sedan 9 % avräknats, sterbhuset utkvitterade 154 rdr 37 sk. 2 rst.

Boksamlingen omfattar huvudsakligen svensk och utländsk historia, kyrkohistoria, skönlitteratur och frimureri. I sistnämnda ämne efterlämnade Eckleff följande arbeten, här nedan ordnade kronologiskt och med de i katalogen angivna titlar, ordagrant återgivna:

1) Der Freymaurer. Leipz. 1738. (W. 500).*)

2) Nachricht von den Freymaurern, 5 Voll. (härmed torde avses: Gründliche Nachricht von den Frey-Maurern, 1:a uppl. 1738, 2:a uppl. 1740, och möjligen några andra arbeten; W 770).

3) Apologie pour l'Ordre des Francs Maçons, à la Haye 1742. (W 23736.)

4) Die offenbarte Freymaurerey. Leipz. 1745 m. Kupf. (W 29962).

5) Leuchter des Freymaurer Ordens. Leipz. 1746. 2 Voll. (Der neu-aufgesteckte brennende Leuchter des Freijmäurer-Ordens, W 1351).

6) Francs-Maçons écrasés à Amst. 1747. (W 29969).

7) L'Ecole des Francs-maçons à Jerusalem 1748. (W 925).

8) Recueil de Chansons des Francs Maçons. 2 Voll. (möjligen uppl. 1749, W 39697, och uppl. 1752, W 39701).

9) Le Maçon demasqué, Londr. (tr. 1751, W 29975.)

*) *W = A. Wolfstieg,* Bibliographie der Freimaurerischen Litteratur, 1911—1913.

10) Etrenne au Pape, ou les Francs-Maçons vengés, 1752. (W 23320.)

11) L'Ordre des Francs Maçons trahi. à Amst. 1758 av. Figg. (W 29963.)

12) L'Adepte moderne, ou secrets des Francs Maçons. Londr. (tr. 1777, W 41487).

Dessutom förekomma 3 häften Freymaurer Lieder.

Ytterligare tre arbeten i frimureri äro kände såsom kommande från Eckleffs bibliotek*), nämligen:

1) Le Franc-Maçon dans la république, Francfort et Leipsic 1746 (W 20500);

2) Neue Freymäurer-Lieder mit bequemen Melodieen, Kopenhagen 1749 (W 39698); och

3) The Free Mason examin'd, by Alex Slade, London 1754 (W 29977).

Hit böra även räknas 7 st. häften i frimureri på engelska från 1750—60-talen, vilka förvaras tillsammans med de nyssnämnda.

Som synes äro de flesta av de ovan angivna skrifterna tryckta under tiden 1738—1754. Flera av dessa verk finnas i härvarande frimurarebibliotek, men intet av dessa exemplar bär exlibris eller någon anteckning, som skulle kunna hänföra detsamma till den eckleffska samlingen. Uti frimurarebiblioteket finnas, frånsett handskrifter, endast några få på senare tid inkomna böcker, som tillhört Eckleff, vadan inköp för bibliotekets räkning icke gjorts vid någon av de båda auktionerna. De ovan angivna frimurareböckerna (1—12) inköptes av apotekaren Bark (3 n:r), Brolin (1 n:r), Floor (4 n:r), Noreen (1 n:r) och Runnmark (3 n:r).

Dessa en gång Eckleff tillhöriga exemplar, som kunna tänkas innehålla av honom gjorda anteckningar, torde väl fortfarande befinna sig i enskild ägo, de finnas åtminstone icke å kungl. biblioteket i Stockholm och ej heller i Uppsala universitetsbibliotek.

Bland övriga arbeten i auktionskatalogen 1786 kunna i detta sammanhang nämnas (titlarna äro angivna efter katalogen):

*) De äro försedda med Eckleffs exlibris och ägas av kammarherren Erik von Ehrenheims sterbhus, Grönsöö.

Theophrasti Paracelsi Chirurgia 1586; *Loniceri* Kirchen-Ritter-Orden 1585; *Bononis* Verzeichnis der Geist- und Weltlichen Ritter Orden m. Kupff. 1720; *Palioti* Historia de Jesu Christi stigmatibus; Histoire de la mort, passion & sépulture de Jesus Christ, à Paris 1662. Av vitterhet märkas: Gellert 6 volymer, Gesner 2 v., Hagedorn 3 v., Haller, Milton 2 v., Pope 10 v., Voltaire 17 v., The Spectator 8 v. etc. Samlingen innehöll 85 nummer manuskripter, varav ett nummer utgjordes av "samling af allehanda rara documenter, 7 volymer", däri man kan tänka sig hava funnits åtskilligt av intresse! Här kunna vidare efter katalogen följande manuskripter antecknas: Tusende och en dag, persiska sagor; Et helt dygn, barbariska sagor (dessa båda tydligen de förut omnämnda handskrifterna av Eckleff); Zedlers Bericht betreffend die Tempel Herren; Anecdotes betreffend die Rosencreutzer; L'Affaire des Templiers p. Velly.

Att Eckleff ända till slutet av sin levnad behöll intresset för litteratur, framgår därav, att i denna samling fanns ett arbete av Rousseau, Confessions, tryckt så sent som 1782.

För sina böcker använde Eckleff *exlibris* av två slag, båda stuckna i koppar:

1. Å en kartusch en oval vapensköld med tre eklöv i guldfält; däröver en bladkvist och ett draperi, varå vilar en hjälm med tre eklöv som hjälmprydnad; nedtill till höger en uggla, sittande på en rykande fackla och en bok; till vänster en jordglob och två böcker; nedtill å ett band: Caduca folia exuam [*C*aduca *F*olia *E*xuam = Eckleffs initialer = fallfärdiga blad må jag avplocka]; det hela vilande å moln.

Detta exlibris har uppgivits vara stucket av Johan Snack; men då Eckleff använt detsamma å böcker, som han skaffat sig omkring år 1760, och han sålde sitt bibliotek 1769, före vilken tid hans båda exlibris kommit till användning, kan ej Snack, vilken var född 1756, hava utfört detta exlibris. Eckleffs andra exlibris, som är bättre utfört och rikare dekorerat samt har över vapenskölden en krona, synes vara senare än det förstnämnda.

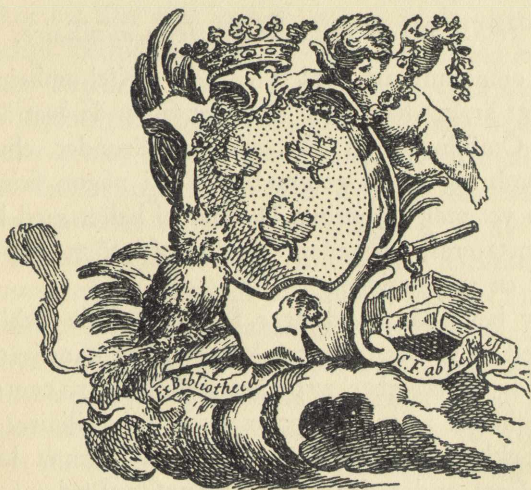
2. Å en kartusch en oval vapensköld med tre eklöv i guldfält;

däröver en krona, ett mellanting mellan adlig och grevlig krona; till höger framsticka några palmkvistar och nedtill sitter en uggla på en rykande fackla; till vänster svävar en genie med en blomstergirland; nedtill ett par böcker m. m.; undertill ett band med: Ex bibliotheca C. F. ab Eckleff; det hela vilande å moln.

Detta senare exlibris är stucket av Per Gustaf Floding och finnes omtalat av C. U. Palm, "Per Gustaf Floding och hans konstnärskap" (i Meddelanden III från föreningen för grafisk konst, Stockholm 1896). Antagligen är det utfört vid mitten av 1760-talet och kan ej vara tidigare, enär Floding återkom från Paris till Stockholm år 1764.

Båda dessa exlibris äro beskrivna och avbildade av C. M. Carlander, "Svenska bibliotek och exlibris", del 2, Stockholm 1904. Det förstnämnda är även avbildat i "Facsimiles des armoiries et des timbres de diverses bibliothèques", Varsovie 1874 (enligt Carlander).

K. F. Eckleffs större exlibris:

VI. ECKLEFF SOM FRIMURARE

Den första frimurarelogen i Sverige, greve Wrede-Sparres loge, upprättades vid mitten av 1730-talet i Stockholm, och sedermera uppstodo under 1740-talet därstädes flera nya loger. Huruvida alla dessa blivit instiftade på grund av vederbörliga fullmakter är icke fastslaget, men då S:t Johanneslogen S:t Jean auxiliaire inrättades i Stockholm den 2 januari 1752, efter den nya tidräkningen den 13 januari, kallades denna loge Sveriges moderloge eller den första lagliga svenska logen; den har även benämnts svenska eller stora landslogen. Vid början av 1750-talet existerade här, utom förenämnda båda loger, flera oäkta s. k. bastardloger.

1. *S:t Johannes-logen S:t Jean auxiliaire.*

Förut är omnämnt, att Eckleff vistades i Kiel omkring år 1740, och antagligt är, att han detta eller det följande året även besökt Frankrike. Omöjligt är ju icke, att han härunder, ehuru ganska ung eller omkring 18 år gammal, ingått i någon frimurareloge, men härom vet man ingenting. Det har ej heller med bestämdhet kunnat konstateras, när eller var Eckleff först upptagits som frimurare i en svensk loge.

Såvitt av bevarade handlingar framgår, ägde Eckleffs första beröring med en svensk frimurareloge rum, då kanslirådet Edvard Carleson den 8 december 1753*) anmälde "ext. cantslisten Ekleff" som sökande i S:t Joh.-logen S:t Jean auxiliaire. Emellertid fullföljde Eckleff icke sin avsikt att ingå i denna loge, varför han jämte flera andra den 20 mars 1756 avfördes från anmäl-

*) Ej 1752 såsom uppgives i "Anteckningar till svenska frimureriets historia", sid. 39.

ningslistan; protokollet för sistnämnda dag innehåller nämligen följande: "beslöts at åtskilliga, som tid efter annan blifvit anmälta, skulle tills widare anmälan utstrykas, efter de ingen ytterligare ärindring giordt"; bland dessa var även Eckleff.

2. *S:t Johannes-logen S:t Edvard.*

Bland de bastardloger, vilka, såsom nyss nämndes, under 1750-talet funnos i Stockholm fanns en, som benämndes *Lijdbergs loge*, och vilken till ordförande-mästare hade juveleraren Anders Lijdberg. Ehuru åtskilliga bröder tillhörande bastardlogerna efter hand övergingo till S:t Jean auxiliaire, fortlevde flera av dem, och förekommer i sistnämnda loges protokoll från mitten av 1750-talet vid upprepade tillfällen frågan om "förstörandet" av bastardlogerna, av vilka tre, Raimbeaux' (Reinbeaux') loge, Zellingska logen och Lijdbergska logen, hade sina sammanträden på "qvarnhuskällaren". Den 4 december 1756 beslöt S:t Jean auxiliaire att gilla och konstituera bl. a. den Lijdbergska logen, under villkor att den ville underkasta sig moderlogens lagar, såsom sin lagliga stormästare (= ordförande-mästare) erkänna den, som S:t Jean auxiliaire utsåge, samt erlägga vissa avgifter. Som bröderna i Lijdbergska logen voro villiga därtill, beslöt S:t Jean auxiliaire den 4 maj 1757 att konstituera nyssnämnda loge med villkor, att den antoge kanslirådet Edvard Carleson till ordförande, samt att den ville årligen erlägga 6 % av logeinkomsterna till den andra logen och 1,200 daler i naturalisationspenningar ävensom någon gåva till barnhuset i håven i Hedvig Eleonora församling på midsommardagen. S:t Jean auxiliaire eller, som den även kallas, stora landslogen beslöt ytterligare den 12 juni 1757, att den nya logen skulle konstitueras den 20 i samma månad under namn av S:t Edvards loge, och att konstitutionspatent skulle för logen utskrivas mot en avgift av 60 daler kmt. Första sammanträdet i S:t Edvards loge hölls enligt logens protokollsbok den 22 juni 1757, men av förordet till logens första matrikel synes framgå, att själva logeinvigningen verkställdes

först den 24 i samma månad, då den nya logen av moderlogen S:t Jean auxiliaire "undfik namn af S:t Edvards loge samt blef försed med vederbörliga werktyg, lagar och constitution".

Uti nyssnämnda matrikel omnämnes under n:r 7, att Eckleff vunnit naturalisation i S:t Edvards loge, och att han var logens ceremonimästare; han omtalas även i logens protokoll för år 1757 i sistnämnda egenskap. Med hänsyn härtill torde få anses

Juveleraren och borgmästaren Anders Lijdberg.

tydligt, att han redan tidigare tillhört logen, d. v. s. under den tid, då den ännu benämndes Lijdbergs loge. Möjligt är ju, att hans första inträde i svensk loge ägt rum i denna loge, vilket emellertid icke kan fastställas, då några protokoll för Lijdbergs loge icke finnas i behåll.

Logen S:t Edvard uppgick längre fram år 1781 i S:t Jean auxiliaire, och i en matrikel, som upplades för sistnämnda loge efter nyssberörda år, finnas upptagna medlemmarna i S:t Edvards loge, även sådana som vid denna tid ej längre tillhörde

logen. Sålunda är under n:r 178 Eckleff antecknad såsom naturaliserad i tredje graden den 3 september 1756, under vilket datum ytterligare 29 personer införts på liknande sätt. Dessa anteckningar, gjorda minst 25 år senare, torde hava avsett tidpunkten för Lijdbergska logens förändring till S:t Edvards loge, vilken dock, såsom ovan nämnts, konstituerades först år 1757.*) Datum d. 3 sept. 1756 måste följaktligen bero på något misstag. Antagligt är, att Eckleff, som, enligt vad nedan omförmäles, på hösten 1756 instiftade en S:t Andreas-loge, erhållit de tre första frimuraregraderna i Lijdbergs loge några år tidigare.

Beträffande Eckleffs vidare deltagande i S:t Edvards arbeten meddela logens protokoll ett och annat, varav följande må här anföras.

Under de första åren av S:t Edvards-logens arbeten förekommer Eckleffs namn ofta i protokollen såsom anmälare av eller fadder för nya bröder. När man undersöker, vilka dessa voro, finner man, att de kommo från olika samhällsställningar; bland ämbetsmän finna vi kungl. sekreteraren Jakob von Engeström, hovrättsauskultanten P. Rydman, notarien B. von Schening samt kanslisterna P. Bring, J. K. Bökman, M. Wiksten, L. Holmcreutz, U. G. Frank, F. H. Burenschiöld och E. Lagerlöf, bland officerare löjtnanterna frih. Knut Leijonhufvud, frih. K. F. Leijonhielm och H. Rudenschiöld samt en ryttmästare Wahlfeldt, professorerna L. Liedbeck och K. F. Georgii, kungl. bibliotekarien M. Celsius, greve Klas Sparre, "landthushållaren" F. J. Gyllencreutz, musikern och bricollisten D. Wasenholtz, en kapellist Bylou o. s. v.

Den 21 juni 1758 befordrades Eckleff från ceremonimästare till 2:e bev. br., vilket nya ämbete han emellertid på grund av sjukdom icke tillträdde förr än vid logesammanträdet den 18 december samma år, vid vilket tillfälle han hälsades välkommen

*) Uppgiften i "Anteckningar", I, sid. 36 och 41, att Lijdbergs loge på hösten 1756 skulle hava övergått till moderlogen torde vara föranledd av anteckningarna i nämnda matrikel. Att denna uppgift icke är riktig, framgår av den ovanstående redogörelsen för Lijdbergs loge.

"som det nu idag wore för första gången som logen hade den lyckan att hos sig se br. Eckleff efter en swår öfwerstånden siukdom". Något mer än ett år härefter lämnade Eckleff S:t Edvards loge, och förmäler protokollet för den 29 januari 1760 härom följande: "then andre wördige B. B. Eckleff berättade det han i anledning utaf ägande rättighet af Constitution, then han i flera år haft och för logernas Stormästare, en del officianter och ledamöter af the lagligen constituerade loger upwist, wore sinnad, at uprätta sin egen S:t Johannesloge, och thet så snart sig gjöra låter, hvarföre han nu funnit sig föranlåten at nedlägge sin innehafvande 2:e B. B.-syssla uti denna loge", varpå ordföranden å logens vägnar uttalade saknaden att mista en så upplyst, nitisk och värdig medlem, som visat logen "nit, ömhet och kärlek".

Logen besöktes dock fortfarande av Eckleff, vilken exempelvis den 19 maj 1760 därstädes höll åminnelsetal över logens förre sekreterare Johan Danielson Bergman.

3. *S:t Andreas-logen l'Innocente.*

Såsom ovan antytts instiftade Eckleff i Stockholm en skottsk S:t Andreas-loge år 1756. Redan innan detta inträffade, synes man i huvudstaden hava arbetat i skottska grader ehuru icke i någon lagligen erkänd loge. Le Gras, vilken åberopade fullmakt från Preussen och erhållit skottska grader utomlands, inrättade en bastardloge i Stockholm för S:t Joh.-graderna men torde även där hava sökt instifta en skottsk "Élu-écossois-loge"*), dock utan framgång. Den första lagliga skottska S:t Andr.-logen i Sverige är följaktligen den loge l'Innocente, som Eckleff under åberopande av från utlandet erhållna handlingar den 30 november 1756 instiftade. Matrikeln för denna loge, egenhändigt påbörjad av Eckleff, har denna titel: "Matrickel öfver Bröderne af S:t Andreä eller Skottiska Logen hvilcken öppnades första gången i

*) *(A. Ramm)* S:t Andreæ skottiske logen De tre förenade kronor i Göteborg 1777—1927, Göteborg 1927. Här har rättats en uppgift i "Anteckningar", I, sid. 40, att Eckleff skulle hava förestått berörda Elu-écossois-loge.

Stockholm på S:t Andreä dag, År 1756." Under instiftelsedagen äro införda sju bröder, vilka få anses såsom logens grundläggare; dessa voro utom Eckleff hovrådet Johan von Haren, kanslisten i utrikesexpeditionen Johan Bierkén (sedermera kansliråd och adlad af Bierkén), juveleraren Anders Lijdberg (sedermera borgmästare), hovjunkaren Arvid Bernhard Virgin, hovrådet och kommissionssekreteraren i Hamburg Lars Iustrik samt prästen och vice konsistorienotarien Johan Brander (sedermera kyrkoherde och prost), vilka alla enligt uppgift i matrikeln legitimerat sig såsom skottska mästare. Några upplysningar om, i vilka loger och när de erhållit de skottska graderna, lämnar ej matrikeln, antagligen har detta skett utomlands. Vi hava av det föregående sett, att några bestämda uppgifter, om var och när Eckleff erhållit S:t Joh.-graderna, icke finnas, och detsamma måste även sägas beträffande hans S:t Andr.-grader. Om de sju grundläggande bröderna uppger matrikeln, att von Haren var mästare i S:t Joh.-logen S:t Jean auxiliaire samt de övriga sex i S:t Joh.-logen S:t Edvard.

Huruvida omedelbart vid den nya logens instiftande ämbeten utdelats åt de sju grundläggande bröderna och på vad sätt detta skett, kan nu ej avgöras, då några protokoll från de första åren av logens verksamhet ej föreligga. Till ordförande-mästare för logen torde Eckleff, såsom dess stiftare, självfallet hava utsetts, och det förefinnes intet skäl för riktigheten av den åsikt, som förut gjort sig gällande*), att till förste innehavare av detta ämbete skulle hava utsetts von Haren.**) Denne sistnämnde har av Eckleff införts i matrikeln såsom n:r 1, och själv har Eckleff inskrivit sig som n:r 2, men enbart denna omständighet kan ej berättiga till antagandet, att von Haren varit logens första O. M.

*) *G. W. von Francken,* Matrikel öfver svenska stora landtlogens grundläggare och embetsmän, Stockholm 1880, "Anteckningar", I, samt *Joh. Rudbeck,* Festskrift vid Nordiska Cirkelns 100-årsfest, Stockholm 1900.

**) Johan Fredrik von Haren av svenska adliga ätten n:r 1935, född d. 11 okt. 1731, tjänstgjorde liksom Eckleff i utrikesexpeditionen, där han blev e. o. kanslist den 22 april 1751, kopist den 3 okt. 1756 och kanslist den 20 dec. samma år; han tog avsked 1758; hovråd och landdrots (i Bremen?)

Eckleff har om sig själv i matrikeln antecknat ”nedlade och, efter tolfårigt arbete, till Logens fria wahl bortskänckte Stormästareklubban d. 30 Novemb. 1768”, och då han inskrevs i matrikeln den 30 november 1756, torde av denna anteckning kunna slutas, att han från början varit logens O. M.

Logen utvecklade den första tiden av sin tillvaro ingen livligare verksamhet, att döma av matrikeln. Under den 30 november 1757 äro införda tre personer, vilka jämväl legitimerat sig som innehavare av 6 grader och som mästare i S:t Joh.-logen S:t Edvard, nämligen kommerserådet Lars Johan Hagtorn, kanslisten i kungl. antikvitetsarkivet Johan Danielson Bergman och fabrikören Isak Vaselius. Åtskillig tid torde hava åtgått att anskaffa för logearbetena erforderliga inventarier och dekorationer, och att man härmed varit sysselsatt de första åren framgår av bevarade räkenskapsverifikationer från åren 1756—1762, vilka visa, att, vad som i sådant avseende ansågs behövligt, var både omfattande och kostsamt. Juveleraren Anders Lijdberg levererade sålunda vid olika tillfällen dekorationer för tillhopa 20,632 daler kmt; häribland märkes ett stormästaretecken*) av förgyllt silver med 100 gröna stenar, förgylld krona, en vinkelhake av röda stenar och ett Andreas-kors (944 d. kmt), två st. ”bevakaretecken” (à 200 d. kmt), sju st. officianttecken (à 150 d. kmt), en samling Andreas-kors (à 84 d. kmt), försilvrade dödskallar, kors etc. Handelsmannen Isak Fischer, vilken recipierade i skottska logen den 14 oktober 1758, har avgivit räkningar å tillhopa 24,319 daler kmt för handskar och andra skinnvaror, sidenband i olika färger samt broderier m. m. Gördelmakaren Fredrik Rung, medlem av skottska logen den 9 juni 1758, levererade metallvaror för tillhopa 8,410 daler kmt, varibland en förgylld krona (456 d. kmt), en förgylld lampa (192 d. kmt), femuddiga stjärnor med flammor, dolkar, klockor etc. Från gulddragaren Frans Oldenburg, intagen i skottska logen den 1 februari 1759, erhöll man snodder och spetsar i guld och silver, ”moair”, likaledes i guld och silver m. m. för tillhopa 5,079 daler kmt samt från handlanden Petter

*) Benämnes i räkningen ”banlycka” = band-lycka, -ögla.

Ämbetstecken för ordförande-mästaren i S:t Andr.-logen l'Innocente, utfört av juveleraren Anders Lijdberg i Stockholm 1762.

Schottische Zusammenkünfte

Sammankomster År 1765

		L. Lehrlinge	M. Meister
Januarius	den		
Dito	—	26	—
Februarius	—	6	9
Dito	—	16	23
Martius	—	2	9
Dito-	—	16	23
Aprilis	—	13	20
Dito	—	27	—
Majus	—	—	4
Junius	—		
Julius	—		
Augustus	—		
September	—		
October	—	12 26	5 19
November	—	— 16	9 23
December	—	—	

[illegible]

Arbetsordning för S:t Andr.-logen l'Innocente 1765.

Reincke diverse tyger, "dub. sattin, siden-sattin, lerft", för 1,500 daler kmt. Det sammanlagda beloppet av dessa leveranser jämte utgifter för vaxljus steg till den betydande summan av 61,060

daler kmt, vilken givetvis ej omedelbart kunde likvideras, utan fick man genom avbetalningar tillgodose leverantörerna, vilka, såsom vi sett, samtliga tillhörde logen.

Sedan under år 1758 två sökande legitimerat sig och införts i logen, ägde den första receptionen rum den 9 juni detta år, då revisionskommissarien vid generaltullarrendesocieteten Erik Stålborg och ”överdirecteuren och directeuren öfver Alingsås manufactorieverck” Patrik Alströmer erhöllo 4—5 graderna, varefter de redan nästa dag befordrades till 6 graden. Receptioner följde nu ganska snabbt, sålunda intogos år 1758 i 4—5 gr. 15 och i 6 gr. 9 bröder, år 1759 46 resp. 31, år 1760 30 resp. 33, år 1761 38 resp. 43, 1762 31 resp. 28 och 1763 25 resp. 19. Härefter nedgår antalet receptioner, vilka år 1767 voro allenast 5 resp. 13 samt nästa år inga i 4—5 gr. och 5 i 6 gr.

De första uppgifter, som visa vilka personer Eckleff hade såsom ämbetsmän i logen, avse året 1761, och utgjordes då ämbetsmannakåren, frånsett ordförandemästaren eller som han då kallades stormästaren Eckleff, av nedannämnda bröder:

deputerad mästare: Bierkén (se ovan),

1:e bevakande br.: Lijdberg (se ovan),

2:e bevakande br.: Stålborg (se ovan),

st.-bröder: bankosekreteraren Daniel Lundmark och justitiarius vid hovrätten Olof Johan Bremming (den sistnämnde Eckleffs informator i Uppsala 1738),

sekreterare: kanslisten i kungl. justitierevisionen Fredrik Olbers,

introduktionsbroder: assessorn i kungl. kommerskollegium Johan Brusén,

talman: Brander (se ovan),

skattmästare: grosshandlaren Anders Plongstedt, och

ceremonimästare: Vaselius (se ovan).

Sex år senare var assessorn i kommerskollegium Isak Johan Dragman 2:e bev. br., kanslirådet Johan Gustaf Psilanderhjelm sekreterare, med. d:r Johan Odhelius talman och kamreraren

Olof Arenander skattmästare, varemot övriga ämbeten fortfarande innehades av de förenämnda.

Bland mera kända personer, som under Eckleffs tid intogos i logen märkas: lagmannen Johan Benzelstierna, hovkanslern Edvard Carleson (ordförande mästare för logen S:t Edvard), överdirektören vid tullverket Petter Griese, lagmannen greve Jakob Johan Gyllenborg, friherre Fredrik Horn (ordf.-m. för logen l'Union), generalen greve Fredrik Vilhelm von Hessenstein, överståthållaren friherre Jakob Albrekt von Lantingshausen, majoren greve Knut Posse (förutvarande ordf.-m. för logen S:t Jean auxiliaire), bergsrådet Johan Olof Rudbeck, riksrådet greve Karl Fredrik Scheffer (landsstormästare) och sedermera landshövdingen Fredrik von Stenhagen (Eckleffs kusin).

Av flera uppgifter framgår, att Eckleff hyste ett varmt intresse för den år 1753 av frimurare instiftade välgörenhetsinrättningen, som ännu består under namn av frimurarebarnhuset i Stockholm (Kristineberg).*) Vid sammanträde i skottska logen den 14 mars 1767 under Eckleffs ordförandeskap blev detta barnhus omnämnt och förmäler protokollet därom följande: "Br. Fredrick Horn, Öfverste, berättade, det han wore sinnad, at på stora Riddarhussalen upföra en Concert till inkomst för det af wår Orden inrättade barnhus, hwarwid alla Frimurare Bröder, som kunde spela på instrumenter anmodades at uti orchestern biträda. Och förwäntade han af samtelige Brödernas berömliga nijt för Orden och ömhet för denne menskligheten till nytta giorda inrättning, at samtelige Bröderne wille sielfwa bidraga och äfwen upmuntra andra at härwid med hielp och understöd bispringa. Detta låfwades med mycken tacksägelse till Br. Horn för sin möda och ynnest." Som bekant gives fortfarande årligen en konsert på långfredagen till förmån för barnhuset.**)

Till en början höll logen sina sammanträden på källaren Peli-

*) Se bl. a. det här ovan intagna "Ode till Herrar Frimurare öfver inrättningen af barnhuset."

**) Om dessa konserter se *C. Bergö*, Frimurarebarnhuset i Stockholm, Stockholm 1903, sid. 51 o. f.

kan och den 4 februari 1759 upprättades ett kontrakt mellan logens ceremonimästare fabrikören Isak Vaselius och Elisabet Bleumortier*), enligt vilket hon till den förre mot en halvårshyra av 150 daler kmt förhyrde ”en kammare uti mit hus Pillican en trappa up innanföre den stora salen, bestående af en fönsterluft åt torget, samt försed med en grön kakelugn, dock med det förbehåld at herr fabriqueuren äger frihet at så ofta han will med något större sälskap få nyttia äfwen den stora salen med de öfriga rummen derutanför under samma hyressumma”. Madam Sara Hann beklädde vid olika tillfällen den stora salen ”med swart samt golfkläde” mot en ersättning av 60 d. per gång. Efter sammanträdena intogo bröderna en aftonmåltid, som ombestyrdes av Elisabet Bleumortier, och plägade hon härvid upprätta detaljerade räkningar, vilka giva en god inblick i dåvarande mat- och dryckförhållanden.

Räkningen för den 1 februari 1759 har följande innehåll:

”PRO MEMORIA.

A:o 1759.			Debet	
Febrarj 1.	An.	En Måltid för 18 Personer bestående i Följlande Rätter neml:n		
	--	2:ne stk:n Orrar ..		
	--	1 Kiäder		
	--	2:ne Fath Hummer		
	--	2:ne D:o Frecassé..		
	--	1 Fath Bakelser....	à 6 dlr C Person .... Dlr	108:--
	--	28 stk:n Rasspebrön		
	--	2 stk:n Limpor ..		
	--	4 Sallader		
	--	Smör & Ost		
	--	6 Pipor & Tobak	2:14	
	--	1 1/8 stop Dist:r Br(änvin)	13:16	
	--	21 bout:r Swagöhl	7:28	
	--	1 bout:r ordfr: wijn	3:--	
	--	12 bout:r gamlfr wijn	72:--	
	--	6 bout:r Pontacq	36:--	

*) Förmodligen änka efter vinskänken Georg Kristian B. och moder till källarmästaren och bricollisten Gottfried B.

-- 2 bout:r Portugis wijn	....	12:--	
-- 1/8 stop fr: wijn & 1 bröd	....	—:24	147:18
			255:18
Afdrages för 2:ne Bout. Pontacq	....		12:--
		Dlr Kmtz	243:18
På Åfwanstående Räckning är betalt	....		180:--
		Saldo Dlr	63:18

Stockholm d. 1 Febr. 1759

Elisabeth Bleumortier."

Trots dåtida mindre goda transportförhållanden kunde man dock erhålla hummer, och kötträtterna bestodo av orre, tjäder och frikassé, varefter man intog bakelser; dryckerna voro 1 1/8 stop brännvin och 21 buteljer svagöl samt 1 butelj ordinärt franskt vin, 12 buteljer gammalt franskt vin, 4 buteljer Pontak eller rött bordeauxvin och 2 buteljer portvin eller tillhopa 19 buteljer vin. Av blyertsanteckningar å räkningens baksida framgår, vilka logemedlemmar deltogo i denna måltid. De voro, såsom även ses av räkningen, till antalet 18, nämligen Eckleff, Lijdberg, Stålborg, Olbers, Brander, Vaselius, Stenhagen och Torpadius, vilka förut blivit omnämnda, ävensom kanslirådet, ordförande-mästaren i logen S:t Jean auxiliaire Johan Leonard Ekestubbe, kanslijunkaren sedermera landshövdingen Jakob von Engeström, stadsnotarien Jakob Grevesmyhl, rådmannen Salomon Porath och notarien vid rådhusrätten Karl Printz; dessutom närvoro de fem personer som samma dag recipierat i logen, nämligen: kungl. sekreteraren Göran Adelberg, stadsingenjören Magnus Forslund, grosshandlaren Verner Groen, Oldenburg och assistenten i "Byggnings-Collegium" Petter Westrell. Supéavgiften utgjorde per man 13:19 daler kmt.

Vid sammankomsten den 31 mars 1759 hade supéräkningen detta utseende:

"PRO MEMORIA.

A:o 1759.			Debet.	
Martij 30.	An. Rester för förra Reck.		Dlr	7:10
31.	-- 6 Bout. Gammalt Franstwijn	à 4 dlr		24:--

-- --	4 Bout. Ord:r Franstwijn	à 3 dlr	12:--
-- --	3 Bout. Portugies	à 6 ..	18:--
-- --	2 Bout. Pontacque	à 7 dlr	14:--
-- --	1 Quarter Mosslerwijn		3:--
-- --	16 Bout. Swagdricka	à 12 ·/.	6:--
-- --	8 Pipor och Toback		3:16
-- --	1 1/8 stop Muschat		13:16
-- --	Maat för 15 Personer bestående uti följande Rätter Neml.		
	2 Faat Karp .... 1 Kalf Steck .... 1 Kiäder .... 1 Äppelkacka .... Grön Sallat med Egg .... Sallat med Oliver .... 20 Raspebrön & 2 limpor .... Smör	....	90:--
		Dlr	191:10

Afgår som tilbaka undfådt

2 Bout. gl. franstwijn à 4 dlr	8:--	
1 Bout. Pontacq	7:--	15:--
	Dlr	176:10

Betalt som Quitteras Stockholm
d. 31 Martij 1759.

Elisabet Bleumortier."

Man fick nu karp, kalvstek, tjäder och äppelkaka samt svagdricka, ordinärt och gammalt franskt vin, pontak, mosel och portvin. Närvarande voro Eckleff, Lijdberg, Brander, Vaselius, von Stenhagen, Hagtorn, Bergman, Lundmark, Porath, Printz, Forslund, Carleson, som inskrivits i logen den 6 mars 1759, och Plongstedt ävensom de båda vid sammankomsten recipierade greve Gyllenborg samt direktören och rådmannen i Norrköping Anders Schenbom. Kostnaden för måltiden belöpte sig till 12:4 daler kmt per man.

En tredje supéräkning kan här meddelas, nämligen för den 5 maj 1759; den löd sålunda:

”PRO MEMORIA.

A:o 1759.				Debet
Aprill An.	Rester på förra Räckning		Dlr 18: 16	
	Till Wachtmästaren		6: - -	Dlr 24: 16
Maij 3 - -	Noch Rester på sidsta Räckning			130: 6
5 - -	1 Flaska Muskat			14: - -
	20 st. Skorpor			1: 16
	1 Stop gl. Renskt			24: - -
	10 Bout. gl. Franskwijn	à 4 dlr		40: - -
	3 Bout. Mossler	à 8 dlr		24: - -
	5 Bout. Pontack	à 6 dlr		30: - -
	1 Bout. Portugies Muskat			8: - -
	3 Skålp. Såcker	à 3 dlr		9: - -
	34 Bout. Swagöhl	à 12 :/:		12: 24
	Toback och Pipor			3: - -
	Maten bestående uti följljande			
	2 Faat Giädda			
	2 Faat Frickase			
	2 Faat Lambstek			
	1 Kacka			126: - -
	2 Tallrickar med Smör			
	2 dito - - - - - Hufwud Sallaat			
	3 limpor & 30 st. Raspebrö			
				Dlr 446: 30
	1 Bout. gl. Franstwijn			4: - -
	3 Bout. Swagöhl			1: 4
	1/2 quarter Franstwijn			—: 16
				Dlr 452: 18
	Afgår 5 Bout. Pontack à 6 dlr			30: - -
				Dlr 422: 18
	Afgår			129: - -
				Dlr 293: 18

Elisabet Bleumortier bjöd denna gång på gädda, frikassé, lamstek och kaka samt svagöl och åtskilliga sorters vin. I supén deltogo 20 personer, nämligen: Eckleff, Lijdberg, Stålborg, Brander, Vaselius, Hagtorn, Bergman, Forslund, Groen, Dragman, Fischer, bryggaren Karl Petter Broms och grosshandlaren Magnus Quast, ävensom dagens sju recipiender: lagmannen Johan Benzelstierna,

Brusén, friherre Per Nils von Gedda, överdirektören Petter Griese, sekreteraren i tullarrendesocieteten Axel Kiellman, sekreteraren i manufakturkontoret Gabriel Kling och stadsbryggaren Birger Vogell. Kostnaden belöpte sig till 12: 24 daler kmt per man. Vid samtliga tillfällen betalte logen supéavgift för talmannen och för recipienderna.

Hos Elisabet Bleumortier stannade logen ej längre än till sommaren 1760, och från hösten samma år övertog vinskänken Johan Jakob Weis bestyret att traktera logemedlemmarna, varmed han fortsatte till hösten 1765. Från och med oktober sistnämnda år anordnades måltiderna tillsvidare av vinskänken Gustaf Starkenberg. Då, såsom å annat ställe sägs, Weis och Starkenberg under motsvarande tider innehaft källarrörelsen i Eckleffs hus vid Drottninggatan, hava logemåltiderna ägt rum i detta hus. Men även logesammanträdena hava här en tid hållits. Detta framgår därav, att enligt av Eckleff underskrivna kvitton logens skattmästare till Eckleff erlagt årlig hushyra för logen med 1,200 daler kmt för åren 1764—1767. Antagligen hava logesammanträdena förlagts hit tidigare eller redan 1760, då logemåltiderna började intagas hos Weis, men de förefintliga verifikationerna äro ej fullständiga. Detta antagande torde åtminstone i viss mån bestyrkas därav, att Eckleff i november 1761 (sedermera även 1765 och 1767) kvitterar betalning för ved till logen. Från och med hösten 1763 serverades logemåltiderna emellanåt av vinskänken Georg Didrik Heimberger, vilken den 6 november 1762 intagits i logen.

Av ett logeprotokoll för den 14 mars 1767 framgår, att logen sammanträdde kl. 4 e. m., och torde väl få antagas, att den vanliga tiden för sammanträdena var detta klockslag, och att efter logearbetets slut bröderna intogo en gemensam aftonmåltid. Från och med år 1778 utgavs i Stockholm varje år en "Almanac portatif à l'usage des Sociétés, qui s'assemblent dans l'Hôtel des Francs Maçons au Riddarholm à Stockholm", och här angives att logesammanträdena varje gång började kl. 4 e. m.

På logens högtidsdag den 30 november 1768 avgick Eckleff

som ordförandemästare eller, såsom han i matrikeln antecknade (se ovan), "bortskänkte klubban". Något protokoll från detta tillfälle finnes ej kvar. Hans efterträdare blev kansliradet Johan af Bierkén, en av logens grundläggare.

Emellanåt besökte Eckleff allt fortfarande de skottska logerna i huvudstaden, vilka på 1770-talet voro till antalet tre, däribland den av hertig Karl instiftade "Glindrande stjärnan". I ett brev i december 1776 omnämner sålunda Eckleff, att han deltagit i de skottska brödernas firande av S:t Andreas-dagen den 30 november samma år under anförande av hertig Karl; även konung Gustaf III hedrade sammankomsten några timmar med sin närvaro. Bröderna åtskildes ej förrän kl. 3 följande morgon, då medlemmarna av Eckleffs forna loge l'Innocente beledsagade honom hem.

Ännu så sent som år 1782 tillskrev Eckleff logebröderna i l'Innocente med anledning av kansliradet och riddarhussekreteraren Johan Gustaf Psilanderhielms död den 17 maj samma år. Denne hade varit logens ordförandemästare från 1777 och därförinnan i åtskilliga år beklätt andra ämbeten i logen. Eckleff yttrar bland annat i sin skrivelse följande:

"Wærde Bröder! Är wår arbetstid så kårt, kan en så hastig och snar förwandling till intet göra tidens föresatser, sällheter och beswärligheter, hwad är då wärdt at fägna sig öfwer wåra nöjen eller sörja öfwer motgång? Nej; Glädom oss åt Försynens wisa delningslag, och beredom oss under flyttningstiden ifrån ett sin förstöring afbidande tempel till inträdet i ett waragtigare, hwarest fullkomlighet öfwer wanmagt, wishet öfwer okunnighet, styrcka öfwer swaghet och fägring öfwer bräcklighet, sin efterlängtade seger fira och sig öfwer wårt återmöte fägna skall. Emedlertid, Herrar Bröder, har jag såsom ledamot och fordom instigtare af Eder loge, trodt min skyldighet fordra, at icke allenast kundgöra Eder detta dödsfall utan ock igenom detta circulaire bref anmoda Eder at den — næstinstundande juni på wanlig tid och ort sammanträda till att rådgöra om logens angelägenheter och styrsel samt Edert fattade beslut wår wisaste Lands-Stormästares,

Hans Kongl. Höghets Hertig Carls högstuplyste ompröfwande och stadfästelse hemställa."

Över Psilanderhielm höll härefter Eckleff i logen ett längre åminnelsetal.

4. *Ordens-kapitlet.*

En av de mest betydelsefulla dagar i det svenska frimureriets historia är den 25 december 1759, vilken dag Eckleff instiftade ett ordenskapitel, även allenast benämnt kapitlet eller storkapitlet; därjämte förekomma benämningarna l'Innocente (ej att förväxla med den skottska logen, som ju likaledes hade detta namn) eller l'Illuminé; på franska användes beteckningen "Chapitre illuminé de Stockholm".

Härmed hade den högsta avdelningen enligt det svenska frimuraresystemet, omfattande den sjunde och högre grader, blivit organiserad, och Eckleff hade i och genom kapitlets grundande slutfört uppbyggandet av sitt system, vilket i allt väsentligt bibehållit sig intill våra dagar.

Utom instiftaren äro följande angivna såsom kapitlets grundläggare: de förut omnämnda Bierkén, Stenhagen, Brander, Dragman, Posse, Alströmer, Lijdberg, Hagtorn, Olbers, Plongstedt, Bremming, Stålborg, Psilanderhielm, Fischer och Vaselius ävensom kanslirådet Johan Leonard Ekestubbe, rådmannen Johan Israel Torpadius, landssekreteraren Olof Benjamin Westman, kaptenen Johan Vilhelm Poppe, ryttmästaren, sedermera hovmarskalken Johan Jennings, kammarrådet Olof Lindberg samt grosshandlarna Karl Vilhelm Séele och Herman Pettersson.

Såsom chef för kapitlet benämndes Eckleff ordensmästare.

Då såväl protokoll som matrikel för Eckleffs kapitel äro mycket ofullständiga, är det nu icke möjligt att om detsamma erhålla någon närmare kännedom. De första åren höllos ganska talrika sammanträden, vid vilka utom receptioner förekommo ekonomiska och befordrings-frågor, varjämte instruktioner höllos, och delar av ritualerna upplästes, även hölls emellanåt "examen".

Härutöver innehålla protokollen allenast ringa av intresse.

Den 1 november 1760 anslog man 900 daler kmt till officiantprydnader, och något år senare överlämnade Lijdberg såsom present till kapitlet en "rustvagn til undanflyttning wid timade eldswåda; sedermera discourerades om utwägar så wäl till hästars anskaffande som deras underhåld, at kunna nyttjas wid olycka af eld".

Mot 1760-talets slut synes kapitlet hava sammanträtt mindre ofta; en bidragande orsak härtill torde hava varit Eckleffs sjuklighet. Protokollet vid sammanträde den 11 juni 1768 omförmäler, att en lång tid förflutit, utan att något kapitel blivit hållet.

Den 27 december 1768 samlades flera av kapitlets medlemmar, ehuru Eckleff, "som war opasslig", icke kunde närvara. Med anledning härav "öppnades wäl icke något ordentligt Capitel, men Bröderna funno nödigt at discourera med hwarandra om åtskilliga oeconomica, som woro Capitlet rörande, hwaraf kom uti öfwerwägande, hurusom Capitlet nu på så långan tid warit lika som nedlagt, hwartill Stormästarens så långsamma siukdom warit wållande, och at man nu borde wara omtänkt, huru man skulle kunna bringa det åter up till sin förra ordentelighet, så at Capitlet kunde åtminstone öppnas en gång hwarie månad, och de rum åter uppfyllas, som genom flere Bröders dödeliga afgång nu under dessa sednare åhren blifwit lediga..."

Till månatliga sammankomster lyckades man dock icke komma, och tydligt är, att kapitlets ledare numera saknade den kraft, som erfordrades för att gjuta nytt liv i det avdomnande arbetet.

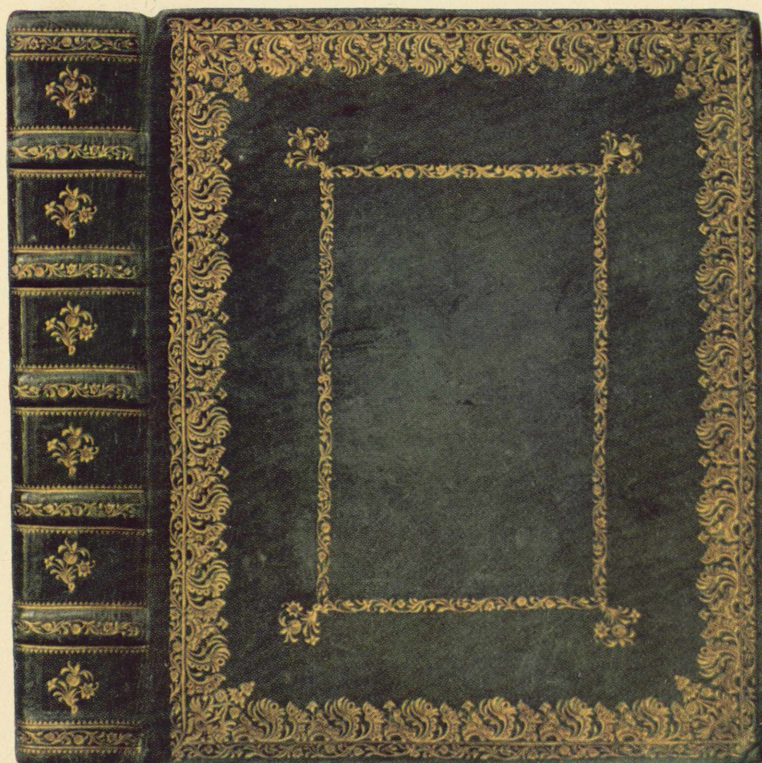
Emellertid inträffade nu en händelse, som blev av synnerligen stor betydelse för det svenska frimureriets utveckling såväl inåt som utåt. Vi åsyfta härmed H. K. H. Hertig Karls av Södermanland inträde i frimureriet, vilket ägde rum på hösten 1771. Några år senare, den 4 maj 1773 ingick hertig Karl i storkapitlet. Vid denna tid inträdde även konung Gustaf III och hertig Fredrik Adolf i frimuraresamfundet, den förre såsom ordens höge beskyddare. Här är icke platsen att närmare redogöra för hertig Karls verksamhet inom frimurareorden, det må dock betonas, att

hertigen här nedlade ett om djupgående studier och forskningar, om brinnande intresse och om beundransvärd flit vittnande arbete, som varit av stor betydelse för ordenshandlingarnas komplettering och för ordens organisering.

Då hertig Karl befanns villig att övertaga kapitlets styrelse, insåg tydligen Eckleff, att en dylik anordning skulle bliva för kapitlet lyckosam, och att han själv på grund av försvagad hälsa och minskad arbetsförmåga ej längre kunde kvarstå som kapitlets ledare; han frånträdde följaktligen sin befattning som ordensmästare. Detta ägde rum den 14 maj 1774, och innehåller härom kapitelprotokollet för samma dag, att kapitlet sammanträdde "uti närvaro af Hans Kongl. Höghet Printz Carl, Hertig af Södermanland, Sveriges Rikes Arf-Furste. Den hittills varande Stor-mästaren, Riddaren och Brodren Eckleff öpnade Capitlet och tillika nedlade sitt Ordensmästare-ämbete och detsamma till Högst Bemälte Hans Kongl. Höghet öfverlämnade, tillika med alla Ordens Capitlet tillhörige handlingar och inventarii Meubler".

En framstående svensk frimurare har om kapitlets eckleffska period i ett brev från 1800-talets början uttalat sig på följande sätt: "Les Travaux de ces Frères (kapitlets grundläggare) se continuërent avec Succées & dans la plus grande tranqvilité, plusieurs années de suite, en se ramifiants en differents Endroits du Nord, jusqu'à ce que le grand Age & la Caducité d'Eckleff y mit un terme. Le dérangement de sa santé affaiblie & celui de ses Affaires domestiques surpassa à la fin tant ses forces, qu'il ne lui permit plus de diriger ni de participer à ses travaux: Il se deffit donc de sa place & de touttes ses Pappiers etc. en les cedant entierement au Duc de Sudermannie, sous lequel alors la Maçonnerie en Suède commença un nouvel Epoque."

Eckleff hade vid sin avgång i nära femton år innehaft ämbetet som ordensmästare och högste styresman för det av honom instiftade ordenskapitlet. Liksom han var den första svenska ordensmästare, blev han ock den sista enskilda man, som innehade detta ämbete, i det hans efterföljare blevo hertig Karl, sedermera

Bokband för Den sjunde S:t Joh.-logens matrikel, Stockholm, 1760.

även såsom konung Karl XIII, samt efter dennes död intill närvarande tid hans efterföljare på den svenska konungatronen.

Sedan hertig Karl övertagit ledningen av kapitlet, drog sig Eckleff tillbaka från arbetet i de högre graderna, och inom orden kvarstod han allenast såsom ordförandemästare för den av honom instiftade Sjunde S:t Joh.-logen, vilket ämbete han, såsom av det följande framgår, innehade till några år före sin död. Uti en matrikel, som hertig Karl några år efter sitt tillträde som ordensmästare egenhändigt uppgjorde över kapitlets medlemmar, har han antecknat: "Cap. Bröder utom Numer. Protector H: Kongl: Majestät; Hertig: af Östergjötland; Fordna Ordens Mästaren Carl Fred: Ekleeff..." Uti senare matriklar för kapitlet är Eckleff upptagen som n:r 1 bland bröderna i den tionde graden.

5. *Den sjunde S:t Johanneslogen.*

Med stöd av de handlingar, som Eckleff erhållit, instiftade han den 1 maj 1760 i Stockholm en S:t Johannesloge, vilken — då förut sex lagliga S:t Johannesloger upprättats i Sverige och Finland — erhöll namnet "den sjunde S:t Johanneslogen". De förutvarande sex logerna voro S:t Jean auxiliaire, Salomon à trois serrures i Göteborg, S:t Augustin i Finland samt S:t Erik, S:t Edvard och l'Union i Stockholm.

Samtidigt upplades en matrikel för den nya logen. Denna matrikel, som är inbunden i grön marokäng med rika guldprässningar i rokokomönster och försedd å frampärmens insida med Eckleffs mindre exlibris, inledes med ett förord, som börjar med följande rader:

"Allom them i synnerhet, hvilka såsom fria Bröder och Män, under föragt för egna begärelsers efterfölgd, söka at underkasta sin vilja förnuftets lagar, och hos sig funnit uprigtig kallelse och längtan at uti denne vår St. Johannis Loge, kallad Den Sjunde, antaga Fria Murares pligter och drägt, samt i denne vår Loges arbets rustning af et rent hiärta åstundat, åstunda och hädanefter åstunda kunna, at under våra af S. T. tagne Sinnebilder

hos sig sielfve i sine egne hiärtan upbygga Dygdens tempel til samma fulkomlighets grad, som S. T. fordom ägt, vare vitterligit: at sedan följande Njo vår Loges Upbyggande Herrar, Bröder och Instigtare,

1) Högt Uplyste Herren, Brodren, Byggmästaren, Riddaren, Skottiske Mästaren, Fria Muraren Carl Friedrich von Eckleff, dåvarande Stormästaren för Skottiske Logen i Stockholm, samt Broder af Logerne S:t Jean auxiliaire och S:t Edouard derstädes, föd i Stockholm den 25 junii 1723, bekännare af den Christna Evangeliska Apostoliska Trosbekännelse, hvilken dess Förfäder bekänt, på Fädernet af Tysk och på Mödernet af Svensk adelig härkomst, til Embete Kongl. Secreterare..."

Härefter följa namnen å de övriga grundläggande bröderna av vilka några äro kända från det föregående: Fredrik von Stenhagen, Johan Brander, kanslijunkaren Jakob von Engeström, Isak Johan Dragman, Olof Benjamin Westman, e. o. kanslisten Hans Henrik Bergh (förutvarande ämbetsman i logen "des trois Globes" i Berlin), friherre Karl Fredrik Leijonhielm och fänriken Gustaf Bierkén. Samtliga dessa innehade åtminstone tredje graden; från logen S:t Edvard kommo Eckleff, Stenhagen, Brander, Engeström, Leijonhielm och Bierkén, från S:t Jean auxiliaire Dragman och Westman samt från "Zu den drei Welt-Kugeln" i Berlin Bergh. Därjämte hade enligt matrikeln till instiftelsen kallats löjtnanten Karl Jakob Qvickfelt (innehade 2 gr. i S:t Jean auxiliaire) och e. o. kanslisten Fale Henrik Burenskiöld (innehade 1 gr. i S:t Edvard, sedermera kammarherre). Matrikeln omförmäler vidare, att sedan dessa förenämnda "sammanträdt at öfverlägga om ny logebyggnad och igenom enhälligt val anmodat Brodren Carl Friedrich von Eckleff at i kraft af honom tilhörig rättighet emottaga samma nya Loges styrsel, sätta Brödren til arbetet och gifva Logen namn, har bemälte Broder von Eckleff, efter förut uptedt och i Logemästarens af S:t Johannis Auxiliaireloge Brodrens Johan Leonhard Ekestubbes, Logemästarens af S:t Erickslogen Brodrens Johan Israel Torpadii, Logemästarens af S:t Edouardslogen Brod:s Edouard Carlesons samt

flere . . . Bröders närvaro upläst lagligt och fulkomligt Constitutionsbref, under alla tilbörliga Ceremonier öpnat, instigtat och formerat Logen under namn af Sjunde S:t Johannis Logen i Sverige och nya Logens Bröder til arbete satt och feliciterat, hvilket hände år efter Christi födelse 1760 den första Maij, som var S:ti Philippi Jacobi dag".

Den nya logens första ämbetsmän blevo följande:

ordförandemästare: Eckleff,
deputerad mästare: Stenhagen,
1:e bev. br.: Engeström,
2:e " " Dragman,
sekreterare: Burenskiöld,
talman: Brander,
skattmästare: Westman,
ceremonimästare: Bergh, och
intr. br.: Leijonhielm.

Logens protokoll från instiftelsen till den 1 maj 1763, under vilken tid Burenskiöld var sekreterare, hade ännu 1775 icke avlämnats och saknas fortfarande; för de följande åren, då kammarrådet Olof Lindberg var sekreterare, synas inga protokoll hava förts, och sådana finnas först från och med den 17 maj 1775, då kamreraren Adam Arenander var sekreterare, varefter de fortsätta till 1797. Däremot är matrikeln fullföljd under hela den tid, logen var i verksamhet.

Under logens första arbetsår intogos 29 bröder och år 1761 49. Vid slutet av år 1762 var logens medlemsantal 106, därav 9 ämbetsmän, 55 tillhörande 3:e gr., 16 2:a gr. och 26 1:a gr. Även de närmast följande åren var de antagnas antal ganska stort, däremot var antalet från och med 1767 ända till 1783, då Eckleff avgick som ordförandemästare, ringa, endast med undantag för åren 1777 och 1778, då 20 resp. 23 bröder intogos.

Om anledningen till avmattningen i frimurarearbetet vid denna tid redogöres under rubriken: Stora landslogen. Några av de i Stockholm befintliga logerna hade då på flera år inga samman-

komster. Eckleffs loge fullföljde emellertid sina arbeten utan avbrott, om ock tidtals de årliga sammanträdena icke voro så många.

Bland dem, som under Eckleffs tid ingingo i logen, finna vi Karl Mikael Bellman, och då tidigare icke torde hava påpekats, att den fräjdade skalden varit frimurare, synes här böra meddelas, vad om honom förekommer i ordenshandlingarna. Bellman anmäldes den 20 december 1775 till inträdes vinnande i logen utav med. d:r Johan Pihlgren.*) Först den 3 juli 1776 recipierade Bellman i första graden, och i logeprotokollet för denna dag heter det härom: "secreteraren wid kongl. Nummer-lotterie contoiret Carl Michael Bellman... recipierades, född d. 4 Februarii 1740 i Stockholm; bekänner den Luth. Religion, förut ledamot af Sällskapet Pro Patria; fadren: Joh. Ernst Bellman, lagman". Sekreterare i nummerlotteriet hade Bellman blivit kort förut eller den 3 januari 1776. Andra graden erhöll han den 9 april 1777 och tredje graden den 16 i samma månad. Bellman, som den 19 december sistnämnda år ingick äktenskap med Lovisa Fredrika Grönlund, synes icke med större intresse hava tagit del i logens arbeten, och hans namn förekommer icke under de nästföljande två åren i protokollen, vilka emellertid icke upptaga namnen å alla de vid sammanträdena närvarande. I protokollet för den 28 april 1779 är antecknat, att man "i anseende till förekomne skäl och omständigheter fann för godt att låta afskrifva logens fordran hos Secreteraren Bellman" belöpande sig till 585 daler kmt. Samtidigt avskrevs även en logens fordran hos Johan Pihlgren med 672 daler kmt. Att Bellman emellertid icke på grund härav släppt kontakten med logen framgår därav, att han den 15 november 1779 anmälde två personer till intagande i logen, nämligen svågern Karl Ludvig Grönlund, då inspektor vid packhuset, och kaptenen Gustaf Fabian Stiernecrantz, Bellmans vän och medbroder i Par Bricole, detta sällskaps förste ordförande, "det glada, kvicka skämtets banérförare". Bland logebröderna fann Bellman åtskilliga av sina vänner, såsom stats-

*) Pihlgren gifte sig i april 1777 med Bellmans syster Maria Elisabet.

sekreteraren Elis Schröderheim, friherre A. F. Barnekow, en av Par Bricoles grundläggare, och med. d:r Anders Blad; Olof Kexél ingick i logen den 18 januari 1780. Uti en logens medlemsförteckning för år 1787 är Bellman fortfarande upptagen i tredje graden, och han vann sedermera icke någon ytterligare befordran inom orden, bland vars handlingar hans namn icke vidare återfunnits.

År 1778 voro logens ämbetsmän, förutom Eckleff, följande:

deputerad mästare: bankokommissarien Johan Schagerström,
1:e bev. br.: kammarförvanten Jakob Bagge,
2:e " " Arenander,
sekreterare: sekreteraren i generalkrigsrätten Göran Schröderheim,
talman: hovpredikanten Karl Mannercrantz,
skattmästare: kungl. sekreteraren Anders Törneros,
ceremonimästare: löjtnanten Karl Johan Jägerschiöld, och
intr. br.: kammarskrivaren Karl Gustaf Wankif.

Logens högtidsdag firades den 1 maj varje år med högtidlig måltidsloge. Vid dessa tillfällen företogs val av ämbetsmän och behandlades logens ekonomiska ärenden. Vid måltiden sjöngs frimurarevisan och "druckos på vanligt Frimurare Ordens vis de Kongl. Skålarne", vilka också i protokollen benämnas "Canonaden"; vanligen höll också Eckleff "ett vackert tal, som bland Logens handlingar förvaras". Som svar härå plägade någon logens ämbetsman hålla ett anförande till "stormästaren" Eckleff. Som prov på ett dylikt svarstal meddelas här början av ett sådant, hållet den 1 maj 1765, varav talarens uppfattning om arbetet i logen framlyser:

"När uppå den 1. Maj Swenska jorden ömsar förkläde ifrån hwitt till grönt, beströdt med rosor, Swenska luften wärmes, till Logerum för alla som hafwa lungor, Swenska watnet, befriadt ifrån sitt täckelse, med sina lefwande böljor kysser en kitlande blåst: Swenska elden blifwer okonstlad, och blandar sig med den, som uplifwar hela werlden, då nyttjas ljuset rätt, af de materiela

elementerna, medan Apollo på sin resa skyndar sig ifrån Söder till Norr.

Men när uppå 1. Maj Swenska män dricka sig till dårskapens märg i lasternas ben, så missbrukas af dem både solens, själens och Himmelens ljus, hwarmed de äro kringhwärfwade. Her STM. Den rörande föreställning, som Logen af Eder på denna 1. Maj bekommet, ang. FM:ts bruk och missbruk, fordrar af mig på Logens wägnar ett swar i samma ämne. Att gå in däruti, sedan I det utfört, wore, att på en så glad dag förorsaka wämjelse i Logen. Tillåt derföre allenast att jag helt och hållet får samla hop mina ord i tacksägelse form.

Haf tack, Store Mste, för hwar gång i det nu framledna året I hafwer lärt oss att rätt bruka F. M. Haf tack för hwar knäck I både med Eder ämbetes klubba och Eder lefnads lineal gifwet dess obetänkta missbrukare. Edert ljushaltiga Öster har waret en källa till wärdighets, nits och acktsamhets strålar inom hela Swenska F. M.-horizonten. Wi ha fått dem ur första handen. Wi stå derföre i största answar, huru wi dem nyttja.

Att ur en profan, det är yr, fåfäng och ond werld, samla människjor i ett stilla, upbyggeliget och godt sällskap; att genom ordensreglor göra wissa gränser emellan frihet och sjelfswåld, mellan ordning och twång; att ungdom måtte sysselsättas med något i stället för intet, med oskyldigt i stället för förföriskt; att mognade mannaår måtte hafwa en fristad, hwarest sinnen kunna muntras, medan de hwila från kallelse; att i hyggsamhetens förnöjsamma sköte finna en medelwäg emellan widlöftighet och enslighet; att godt folk måtte få tillfälle med hwarandra bli bekanta, och en likhet i deras kynnen, mera än gemenskap i ämbetssysslor måtte bli grunden till wänskap; att något ställe måtte gifwas, hwarest naturligit och borgerligit tillstånd kunna hos samma personer förena sina Förmåner och sakna sina olägenheter; att flyktiga tankar måtte wänjas fästa sig på förekommande ting, anställa betraktelse deröfwer, draga lärdomar därutaf; att de stadigaste sinnen måtte påminnas, huru wäl det går an, att under jordiska bilder, ja midt ibland nöjen, som wäc-

TAL

UTI S:T JOHANNIS LOGE DEN 7:DE

TIL

UNDERDÅNIGSTE FIRANDE

AF

HANS KONGL. HÖGHETS

KRON-PRINS GUSTAF ADOLPHS

FÖDELSE,

HOLLNE DEN 6 NOV. 1778,

AF

CARL FRIEDRICH ECKLEFF,

KONGL. CANCELLIE-RÅD,

OCH

MAG. CARL MANNERCRANZ,

KONGL. HOF-PREDIKANT

OCH

UTNÅMND KYRKOHERDE I KONGELF.

STOCKHOLM.

Trykte i Kongl. Finska Boktryckeriet,
hos JOH. A. CARLBOHM, 1778.

Titel till Tal av Eckleff 1778.

kas här under, uplyfta wördnadsfulla tankar till högden, och tillbedja honom, som skapat oss; att genom flitiga sammankomster med bröder kunna upbygga hwarannan, lära af hwarannan; ja, att ifrån tidens fart förwara en Orden, som både på ära och afund har urminnes häfd; att så bruka F. M:t det har waret Edert ändamål, Her STM, äfwen detta året igenom, och Edra egna efterdömen hafwa före stält en lefwande byggnad uppå sådana grunder."

De i huvudstaden arbetande frimurarelogerna hade till en början inga gemensamma lokaler för sina sammanträden utan användes härför olika lägenheter, vanligen någon restauranglokal. Det har förut omnämnts, att Eckleffs skottska loge förmodligen år 1760 inflyttat i det honom tillhöriga huset vid Drottninggatan, där logemedlemmarna såväl höllo sammanträden som intogo sina gemensamma måltider. När sjunde logen nyssnämnda år instiftades, blev densamma likaledes bofast i Eckleffs hus, där han anordnade lokal för logen, och där logemåltiderna serverades från den å nedra botten inrymda källarrörelsen.*) Av dennes innehavare intogs Gustaf Starkenberg i Sjunde logen år 1765 och vinskänken Elias Rynning år 1774.

Som det var ganska obekvämt för logerna, och även dyrbart, att å olika platser förhyra lokaler, framstod snart önskemålet att söka erhålla någon gemensam och stadigvarande samlingsplats. En sådan lyckades man också år 1776 förvärva, i det då förhyrdes lokaler i "Generalassistance Contoirets" hus å Riddarholmen,**) och blevo dessa högtidligen invigda den 30 november samma år i närvaro av konung Gustaf III. I denna byggnad höllo logerna sedermera i 100 år sina sammankomster, eller till dess Orden inflyttade i sitt nuvarande palats vid Blasieholmsgatan. I motsats till de övriga logerna överflyttade icke omedelbart Sjunde logen sin verksamhet till de nya lokalerna, med anledning varav logen erhöll ett "Utdrag af Protocollet hållit uti Landt Stormäs-

*) Om denna lämnas några uppgifter i kapitlet om Eckleff som privatman.

**) Detta hus, uppfört av Schering Rosenhane på 1600-talet, inköptes 1783 av Frimurareorden; för närvarande disponeras det av k. statskontoret.

tarens Hans Kongl. Höghets Hertig Carls Intime Conseille d. 4 Martii 1779", däri det bland annat heter:

"Förekom Intime Conseillens upmärcksamhet, huru som numera sedan alla här i Stockholms stad arbetande äckta och laglige Frimurareloger, till deras frie och obehindrade disposition, ägde et säkert och väl betäckt ställe till hållande af deras sammankomster, uti det på Riddareholmen belägne, och till detta ändamål enkom förhyrde Kongl. Assistance Contoirets Stora hus; Sjunde S:t Johannis logen vore den enda, som ännu arbetade på et ensamt ställe och uti et Privat hus: för denskull pröfvades nödigt, så väl för Ordens säkerhet i allmänhet som Sjunde S:t Johannis Logens nytta i synnerhet, det samme Loge härigenom skulle anbefallas, at vid nästinstundande flyttningstid, äfven uti ofvannämnde hus inflytta." För de rum, logen skulle använda i Riddarholmshuset, hade logen att erlägga en årlig hyra av 33 Rd. 16 sk. Sp:e.

Ifrågavarande protokollsutdrag föredrogs i Sjunde logen den 10 mars 1779, och under sommaren förberedde Eckleff flyttningen; han skriver härom den 20 juli 1779: "Ma Loge changera vers l'automne quartier, pour se fixer à l'hôtel loué pour nos assemblees au Riddarholme. Cette resolution m'oblige de me servir de l'eté pour rendre l'etage qu'elle occupe dans ma maison logeable d'une façon convenable pour autres personnes, et de rendre l'etage d'en haut logeable pour moi-même pendant l'hiver." Den 15 oktober samma år sammanträdde logen för första gången i de nya lokalerna. Att Eckleff ogärna samtyckte till flyttningen framlyser i protokollet för sistnämnda dag: "Till underdånigt följe af Intimæ Conseillens Protokollsutdrag af den 4 sistl. Martii, öpnades nu af Stormästaren denne Logen uti Stora Huset på Riddareholmen, hvarvid han upmuntrade Logens ledamöter, at med lika nit, som de tillförne visat, arbeta på Logens bästa och förkofran; till hvilken ända han ock nu aflämnade en del af de Logen tillhörige acter; emedan han sjelf icke trodde sig kunna så ofta uppassa Logen, som han eljest önskade, i anseende till dess sjuklighet och vägens längd." Av dessa sista ord

se vi, att Eckleff var sjuklig, och att han fann vägen lång från Drottninggatan 6 till Riddarholmen, en vägsträcka som väl i våra dagars Stockholm anses minimal, men på Eckleffs tid var ju huvudstaden, i jämförelse med nutida förhållanden, av ringa utsträckning.

För Sjunde logens räkning trycktes, liksom för den skottska logen, arbetsordningar, enligt vilka medlemmarna fingo upplysningar om tiderna för logesammanträdena. Här meddelas en dylik för år 1765, och framgår av densamma, att detta år skulle hållas ej mindre än 26 sammanträden under årets samtliga månader. Ovisst är emellertid, om logen sammanträtt vid alla de uppgivna tillfällena.

Uti den förut omnämnda, i Stockholm för frimurarnas räkning utgivna ”Almanac portatif” angivas i årgången 1780 för första gången dagarna för Sjunde logens sammanträden. Logen, som här benämnes ”la septième”, sammankom i allmänhet på tisdagar kl. 4 e. m. Tillhopa 14 sammanträden äro i almanackan kungjorda för månaderna januari—juni och september—december. Av dessa sammanträden voro sju anslagna för första graden, två för andra graden och lika många för tredje graden, varjämte ett sammanträde betecknas som ”Œconomie”, ett som ”Instruct.” samt ett, den 1 maj, som ”Grande Fête”. Vid jämförelse med protokollen och matrikeln synas emellertid av dessa fjorton kungjorda sammanträden endast elva hava i verkligheten hållits. Uti almanackan för år 1781 kungöras tolv sammanträden och för år 1782 tretton, av vilka synas hava hållits sju resp. tolv. Dessa sammanträden ägde rum under månaderna januari—maj och oktober—december.

Året efter det sistnämnda fann sig Eckleff på grund av sjuklighet och hög ålder — han var nu 60 år gammal — nödsakad att avsäga sig befattningen som ordförandemästare för logen, vilken befattning han innehaft, alltsedan han instiftade logen år 1760, eller sålunda under sammanlagt tjugotre år. Logeprotokollet för den 1 maj 1783 innehåller härom följande, varav fram-

Sjunde Svenſka Fri-Murare Logens 100
Arbetsdagar för År 1765.

Januarius.
9 Enſkyldt Låringe-Loge.
16 Enſkyldt Geſälls-Loge.

Februarius.
13 Almån Låringe-Loge.
20 Almån Måſtare-Loge.

Martius.
13 Almån Låringe-Loge.
20 Almån Geſälls-Loge.

Aprilis.
— Enſkyldt Låringe-Loge.
17 Enſkyldt Måſtare-Loge.
24 Enſkyldt Officiants-Loge.

Majus.
1 Enſkildt Högtids-Loge.
8 Almån Låringe-Loge.
15 Almån Geſälls-Loge.

Junius.
12 Almån Låringe-Loge.
19 Almån Måſtare-Loge.

Julius.
10 Enſkyldt Låringe-Loge.
17 Enſkyldt Geſälls-Loge.

Auguſtus.
14 Almån Låringe-Loge.
21 Almån Måſtare-Loge.

September.
11 Almån Låringe-Loge.
18 Almån Geſälls-Loge.

October.
9 Enſkyldt Låringe-Loge.
16 Enſkyldt Måſtare-Loge.

November.
13 Almån Låringe-Loge.
20 Almån Geſälls-Loge.

December.
11 Almån Låringe-Loge.
18 Almån Måſtare-Loge.

Arbetsordning för Den sjunde S:t Joh.-logen 1765.

går att logen med stor saknad skildes från sin avhållne och högt värderade ordförande:

”Till följe af utfärdad kallelse samlade sig Logens Embetsmän och Ledamöter för at fira denna Loges Högtidsdag: en dag som i flere år varit Brödren den gladaste, men vid detta tillfälle en ibland de bekymmersammare, då, efter slutad Måltids-Loge, Ordförandemästaren uti ett afskedstal förklarade sig, i anseende till dess vid analkande ålderdom och svag hälsa aftagande krafter, vore föranlåten nedlägga dess Embete och klubba i denna Loge: hvilket var Logens Bröder så mycket mer oroande, som Ordförandemästaren nu, oacktadt Brödrens ofta förnyade an-

hollan, intet kunde förmås, at continuera med en Loges styrande, den han sjelf insticktadt, och hvilken han, begåfvad med de fullkomligaste egenskaper och insigter jemte bästa hjerta, gifvit det största lustre. Då Logen således måste sakna en älskad och exstimerad styresman, kom hos Brödren i öfvervägande, huruvida Logen kunde continueras, eller om Brödren skulle på andra Frimurareloger fördelas, eftersom Logens skuld icke, utan Bröders svåra känning, kan clareras: hvarföre det beslöts, at sådant skulle V. S. V. till afgjörande i underdånighet anmälas."

Logens ekonomiska ställning synes av förestående ej hava varit god, och bland logens fordringsägare var Eckleff, vilken hade en fordran hos logen på 3,000 daler kmt, vilket belopp han förskotterat åt logen för möbler m. m. Huru logen frigjorde sig från denna skuld till Eckleff framgår av nyssnämnda protokoll:

"Till någon ärkänsamhets bevisande för de många tjenster, som ordförandemästaren gjordt Logen, och till betalande af dess hos Logen ägande fordran af 3,000 Daler kmt, som upgått till meublers uphandlande m. m., fann Logens ledamöter sig icke kunna, med Logecassans bestånd, afbörda sig en sådan förbindelse och skuld på annat sätt, än at till honom öfverlåta Logens trearmade silfverstakar; hvilka med Brödrens dertill gifne enhälliga bifall till honom öfverlämnades."

Vid ifrågavarande tillfälle hyllades Eckleff med erkänsamma och varma verser av logens andre bev. br. kanslirådet Jonas Fredrik Agrell, vilka verser voro av följande lydelse:

"Til Cantzlie Rådet Välborne Herr Carl Fredric Eckleff, då han den 1 Maji 1783 nedlade sit många år förda Stormästareämbete uti S:t Johannis-Logen den Sjunde i Stockholm af Logens ledamot J. Fr. Agrell.

Högvärdige Stormästare,

Då jag, som värdig Son, dit lof, min far, vill sjunga,
Och tålka den förlust Dit afsked til oss för,
Så styre Ordens Gud, mit hjerta och min tunga,
At, uppå Brödra-vis, jag sådant värdigt gör!!!

Du Högstuplyste Far, som oss ur mörkret dragit,
Som ljuset för oss tändt, och i dit skydd oss tagit,
  Som än' vårt arbet styr, där morgonrådnan står,
  Och hemförlofvar oss, då fulla midnatt rår;
Du, som utkorad är, och högsta vishet hunnit,
Som i förbundets hägn, din högsta seger vunnit,
  Som sjelf en Högst-uplyst, bland de uplystas tal,
  Re'n skörda fått den ro, som följer dygdens val;
Du, som vid ärans höjd, bland Murar-Bröder vördas,
Som leder dygden dit, där dygdens lön får skördas,
  Som lärlingarnas flit, med nöje muntrar opp,
  Och, som uplifva vet gesällens nit och hopp;
Sjelf Mästare och Far för Sjunde Logens Bröder,
Tillåt, at jag, din Son, vid dessa tankar blöder.
  Du kallat oss i dag, med Dig i Templet gå,
  Där vi, med glädje plä' af dig vår Löning få.
Men ack! Hvad Budskap hörs från Östra Choret ljuda,
Vår Mästare där står, at oss sit afsked bjuda;
  Jag hör, och häpnar re'n, månn' det då alfvar är?
  Månn' du din egen Loge ej håller mera kär?
Månn' Himlens Herre så din föresats kan gilla?
Som väcker Brödrens sorg, den ingen ann' kan stilla,
  Då solen icke än' dit Dagslopp ändat har,
  Och då man deraf ser än mer i Väster qvar?
Jag skulle klaga här, och klandra på din vilja,
Ja, hindra Dit beslut, at Dig från Brödren skilja,
  Om jag andraga fick, hvad Logen gagna kan,
  Och hvad väsentligt rör vårt dyra Ordens Band.
Jag skull' besvärja Dig, du Ordens stöd och ära,
At ännu längre tid, din klubba bland oss bära,
  At styra i Vår Loge, at tända opp det bloss,
  Som just din afbild är, och som med dig förgåss.
Den sorg din bortgång gjör, jag skulle föreställa,
Om öm och trägen bön, nu mer hos dig fick gälla,
  Jag skulle dig förmå, at, enligt Ordens Lag,

Bestyra om Din Loge, til Lifvets sista dag.
Men Himmel! om så är, du vill din Loge betäcka,
Om du ifrån oss går, at våra bloss utsläcka,
Om du nedlägga vill den Klubba, som du för,
Som, til den sista stund, vår nit och trohet rör;
Om du, ur denna kjäd, som vår förening knyter,
Den enda gyldne Länk ifrån de andra bryter,
Så lämna oss likväl, til slut, den sista tröst,
Och tag de offer mot, som elda våra bröst.
Ärkänsla, vördnad, nit, vi alla dig hembära;
Vår största håg skall bli, at Dina dygder lära;
At följa dina spår; at gyldne Stjernan nå,
Som för de vise blott, plär upp i öster gå.
Och när man dig ej mer, på detta rum får söka,
När du har nådt det lugn, som skall din sällhet öka,
När du af världen mätt, af arbet tröttad ut,
I tysthet lefva får, och väntar dagens slut;
Så vet, uplyste Far, at man dig ännu saknar;
Så ofta klubban hörs, dit minne hos oss vaknar;
De utkast du oss gett, at ärans Bana gå,
Dig til en minnesvård, för våra ögon stå.
Dig Himlens Architekt, med nåd och frid belöne'.
Som värdig Ridders-man, han dina värf bekröne'.
När du, i Sions Loge, Din värktyg återtar,
Så minns du varit har, Vår Mästare, vår far.

Sedan Eckleff sålunda efter mångårigt och framgångsrikt arbete såsom Sjunde logens ledare avgått från denna befattning, återsåg logen honom icke mera. Han inbjöds visserligen, omförmäla protokollen, av logens den 12 december 1783 nyvalde ordförandemästare statssekreteraren Elis Schröderheim till logens högtidsdag den 1 maj 1784, men lämnade Eckleff härtill det svar, att han "för opasslighets skull" vore hindrad att infinna sig. Efter en långvarig sjukdom slutade Eckleff två år härefter sina dagar.

Vad Sjunde logen beträffar efter Eckleffs avgång, kan nämnas,

att under de två närmast följande åren endast några få receptionssammanträden höllos, och att därefter inga nya medlemmar intogos på flera år. Logearbetet synes alldeles hava avstannat, och år 1797 införlivades logen med logen l'Union. Anledningen till Sjunde logens förfall framgår av en skrivelse från en av dess ämbetsmän, kansliradet Agrell, till hertig Karl, vari säges: "så förföll den talrika och väl rangerade 7:e logen genom Statssecret:en Schröderheims försummelse at sköta arbetet".

6. Svenska Stora Landslogen.

Såsom förut omnämnts, betraktade sig S:t Joh.-logen S:t Jean auxiliaire såsom den svenska moderlogen och kallades även Stora Landslogen, varmed antyddes, att denna loge hade en viss tillsyn över övriga svenska S:t Joh.-loger och, i olikhet mot dessa, ägde instifta nya loger av detta slag. Sedan antalet loger i landet tillväxt, befanns lämpligt inrätta en storloge, som skulle övertaga nyssnämnda befogenheter och bestå av vissa representanter från de olika S:t Joh.-logerna i landet. När denna storloge, som fick namnet Svenska Stora Landslogen, instiftades, kan ej med bestämdhet fastställas, man har antagit under år 1760, men enligt en för densamma uppgjord matrikel skulle detta hava inträffat först nästa år. Matrikelns titel lyder så: "Rulla uppå Stora Lands Logens i Swerige Styresmän och Ledamöter ifrån den tiden den begynt at sätta sig til en beständig Loge, MDCCLXI". Härefter följer "Förteckning på Stora Landslogens Styres- och Embetsmän, År 1761 Den 27:de December". Logens högste styresman, benämnd landsstormästare, blev riksrådet friherre Karl Fredrik Scheffer och till deputerad landsstormästare utsågs Eckleff. De övriga ämbetsmännen voro:

förste storbevakande br.: majoren greve Knut Posse f. d. ordf.-mästare för logen S:t Jean auxiliaire;

andre storbevakande br.: ryttmästaren John Jennings, ordf.-mästare för logen S:t Augustin;

storsekreterare: bankosekreteraren Daniel Lundmark 1:e b. br. i logen S:t Jean auxiliaire;

stortalman: kanslirådet Johan Leonard Ekestubbe, ordf.-mästare för logen S:t Jean auxiliaire;

storskattmästare: revisionssekreteraren Petter Fredrik von Hegardt, ordf.-mästare i logen S:t Erik, samt

storceremonimästare: översten friherre Fredrik Horn, ordf.-mästare för logen l'Union.

Stora landslogens övriga ledamöter voro ordf.-mästare, dep. mästare och b. br. i S:t Joh.-logerna samt de, som förut beklätt dessa ämbeten.

Samtidigt upplades en "Matrickel öfwer alla inom Swears, Giöthers och Wenders Gräntsor arbetande eller af Stora Lands Logen instigtade Lagliga Fria Murare Loger", i vilken under särskilda nummer infördes de svenska S:t Joh.-logerna. Före dessa infördes kapitlet och Eckleffs skottska loge utan nummer, enär Stora landslogen endast hade att befatta sig med S:t Joh.-logerna. Under nummer 1—7 infördes de vid denna tid i Sverige verksamma lagliga S:t Joh.-logerna S:t Jean auxiliaire, Salomon à trois Serrures (i Göteborg), S:t Augustin (i Finland), S:t Erik, S:t Edvard, l'Union och Den sjunde.

Som utom de nyssnämnda matriklarna endast få urkunder belysa Stora landslogens verksamhet under nu ifrågavarande tid, kan ej mycket meddelas om Eckleffs insatser såsom deputerad landsstormästare. Det framgår emellertid, att han särskilt vid instiftandet av nya loger representerat Stora landslogen. Följande S:t Joh.-loger instiftades av landslogen "genom dess deputerade Landsstormästare Brodren Carl Friedrick von Eckleff", nämligen logen Karl i Stockholm (även kallad Tyska logen) den 27 december 1761, logen S:t Harald i Karlskrona (nu benämnd Gustaf) den 25 mars 1762, Svenska arméns loge "at arbeta i krigstider å den ort hwarest Swenska Arméens högqvarter wistas, men i fredstider innom Stockholms stads gräntsor" den 4 september 1762 samt logen Sinceritas i Stockholm den 10 oktober 1763. Vid denna tid blev även logen Adolf Fredrik, eller "Konung Adolf Fredriks loge", immatrikulerad, vilken åtgärd verkställdes av

Eckleff. Dennes tal vid sistnämnda tillfälle och vid instiftandet av Svenska arméns loge och logen Karl finnas i behåll.

Till ordf.-mästare för de nya logerna utsågos, för logen Karl grosshandlaren Karl Vilhelm Séele, för logen S:t Harald landshövdingen friherre Karl Harald Strömfelt, för Svenska arméns loge sedermera generalmajoren och landshövdingen friherre Hugo Herman von Saltza, för logen Sinceritas sedermera landshövdingen Fredrik von Stenhagen och för Konung Adolf Fredriks loge riksrådet greve Adam Horn. För sistnämnda loge är konung Adolf Fredrik antecknad såsom "logens stormästare och beskyddare".

Samma år logen S:t Harald instiftades, grundade logen en inrättning till understöd åt fattiga och hjälplösa barn, kallad Frimurarebarnhuset i Karlskrona. Barnhusinrättningens inkomster bestodo till en början av frivilliga bidrag av bröder, kyrkokollekter m. m., och de understöd, som från densamma lämnades, bestodo av kläder och föda eller kostnadsfri undervisning eller kontanta bidrag.

Svenska arméns loge utövade välgörenhet på så sätt, att den lämnade understöd åt i kriget svårt sårade soldater. För detta ändamål inrättade logemedlemmarna genom frivilliga tillskott en pensionsfond, som stod under förvaltning av en särskild direktion. Understödstagarna fingo jämväl av logen en silvermedalj med inskription: ärofulla sår. Konung Adolf Fredrik uttalade sitt "nådiga nöje och välbehag" över pensionsinrättningen och förklarade, att han ville lämna den sin protektion och såsom chef för de svenska frimurarna jämväl deltaga såväl "i sjelfwa inrättningen som dess kostnad". Genom en av konungen undertecknad skrivelse den 21 september 1762 erhöll inrättningen Kungl. Maj:ts "nådiga authorisation".

Utom nyssnämnda loger instiftades nu även en S:t Joh.-loge i Greifswald "Zu den drei Greifen" samt två S:t Joh.-loger i Stralsund La Charité och Die Eintracht, varjämte den tidigare i Finland upprättade S:t Joh.-logen S:t Augustin för någon tid förlade sina arbeten till Stockholm, därvid logen fick låna lokal

och arbetsverktyg av Eckleff, vilken beredde samma förmån även åt Svenska arméns loge, då denna arbetade i Stockholm.

Antalet loger hade sålunda avsevärt stigit, logesammanträdena voro i allmänhet livligt besökta och logernas styrelse hade anförtrotts åt kunniga och intresserade ledare. De förut i huvudstaden arbetande bastardlogerna hade man nästan helt och hållet förmått att inställa arbetet, och det svenska frimureriet förde nu under 1760-talets förra hälft under Scheffers och Eckleffs ledning en lyckosam och framgångsrik tillvaro.

Snart blevo emellertid förhållandena annorlunda, och under senare hälften av 1760-talet genomgick frimureriet en rätt så allvarlig kris, som medförde en väsentlig tillbakagång i arbetet. Härtill voro orsakerna flera; bland annat följde nu några år av allmän ekonomisk nedgång, som hårt drabbade många. Vidare uppträdde år 1765 i Stockholm en engelsman Charles Tullman*), vilken under åberopande av fullmakt från engelska storlogen, instiftade en S:t Joh.-loge och efter två år ytterligare en sådan loge, som jämväl utdelade en skottsk grad. Med dessa båda nya loger steg antalet S:t Joh.-loger i huvudstaden till elva. De tullmanska logerna åstadkommo åtskilliga stridigheter inom frimurarevärlden och split bröderna emellan, på grund varav och till följd av det alltför stora antalet loger flera av dessa måste inskränka sin verksamhet, ja några hade på flera år inga sammankomster.

Hur länge Eckleff kvarstod såsom deputerad landsstormästare kan ej definitivt fastställas, men han synes dock hava avgått vid slutet av 1760-talet, ty ett protokoll i kapitlet för den 4 mars 1769 omnämner översten friherre Karl Pfeiff såsom innehavare av detta ämbete.

7. *"Eckleffska akterna."*

Såsom förut omnämnts instiftade Eckleff i Stockholm loger i såväl de lägre som de högre graderna under åberopande av från utlandet erhållna handlingar. Dessa utgjordes dels av fullmakt,

*) En utförlig redogörelse angående Tullman lämnas i "Anteckningar" I, vadan en dylik här ej är av nöden.

instruktion och ceremoniella föreskrifter dels ock av lagar och ritualer för de olika graderna. De förstnämnda dokumenten äro skrivna med chiffer och avfattade på franska språket samt försedda med det utländska storkapitlets sigill. Fullmakten bär denna underskrift: Publié, dicté, felicité et enregistré Frederic Aescher*) Secrétaire. Aeschers namn förekommer även under en slutskrift under ceremonielet, vilken har denna lydelse: "Cette copie est en tous poincts et lettres egale à la copie vidimée gardée au Grand Chapitre de la Confraternité l'Illuminée, faite d'après celle de la Confraternité l'Immortelle, copiée et vidimée d'après l'original gardé au Grand Chapitre Royal primitif. Frederic Aescher Secrétaire."

Med hänsyn till språkets i dokumenten ålder och stavningssätt hava desamma, vilka sakna datering, ansetts vara uppsatta vid tiden omkring 1750.

Angående de närmare omständigheterna vid emottagandet av berörda handlingar, vilka i allmänhet pläga benämnas de "eckleffska akterna", har Eckleff, såvitt man nu känner, ej lämnat några upplysningar, och hans tystlåtenhet härutinnan torde hava berott därpå, att han ej ägde rättighet att i berörda avseende yppa några detaljer. Det enda uttalande av Eckleff, som berör denna fråga, föreligger i ett minnestal, som han höll över Johan Danielson Bergman år 1760, och vari han säger, att de högre gradernas loger härstädes öppnats enligt "förut *införskriven*, hitkommen och . . . uptedd laglig och fullkomlig Constitution".

Ej heller är det bekant, på vad sätt Eckleff inledde förhandlingarna med det utländska storkapitlet. Ur historisk synpunkt vore givetvis av intresse, om härutinnan någon klarhet kunde vinnas.

Som förut omförmälts vistades Eckleff utomlands i Tyskland och Frankrike troligen 1740—1741, och möjligt är ju, att han härunder blivit frimurare eller stiftat bekantskaper, vilka seder-

*) En stormästare för logen i Zürich J. J. d'Escher är omnämnd av J. B. G. Galiffe, La chaine symbolique, Genève 1852, sid. 456. Möjligen är denne av samma släkt som Aescher.

mera varit honom till nytta. För att få konstaterat, om han företagit några ytterligare utrikesresor hava ingående undersökningar verkställts, men hava dessa icke lämnat något positivt resultat, och av utrikesexpeditionens handlingar framgår icke heller, att han haft någon tjänstledighet. Det får sålunda anses vara sannolikt, att Eckleff ej efter de nyssnämnda ungdomsresorna varit utomlands, och att han följaktligen icke själv från utlandet hemfört handlingarna,*) utan att de, såsom han själv i det nyssnämnda talet uppgivit, blivit "införskrivna" (från utlandet).

Däremot kan tänkas, att någon svensk under sina resor i utlandet inlett förhandlingar, och i detta avseende synes Eckleffs kusin Fredrik von Stenhagen kunna komma i fråga. Denne avreste i juni 1752 från Stockholm till Paris, varest han vistades till september 1753 med undantag för en månad på sommaren sistnämnda år, då han företog en resa till Lyon, Avignon, Marseille och Nîmes. I slutet av september 1753 lämnade han Paris och slog sig ned i Strassburg, där han stannade åtta månader, varefter han över Frankfurt am Main, Leipzig, Dresden och Berlin begav sig hem till Stockholm, dit han anlände i augusti 1754. I sina efterlämnade reseanteckningar**) nämner han visserligen ingenting om frimureriet, men man vet, att han utomlands erhållit såväl de skottska graderna som högre grad,***) och att han under resan korresponderat med Eckleff. Stenhagen deltog sedermera livligt i det svenska frimureriet och var en av Eckleffs mest intima frimurarevänner.

---

*) G. A. Reuterholm skriver i ett brev 1811 (i logearkivet i Köpenhamn): "Le fameux Eckleff, de retour de ses voyages, y apporta avec lui, non seulement les 2 degrés ecossais, mais aussi la Constitution du Chapitre, qu'il tint de Genève." Men denna uppgift, nedskriven omkring 60 år efter det E:s resor skulle hava ägt rum, beror säkerligen på en missuppfattning.

**) I kungl. biblioteket i Stockholm finnas två handskrivna volymer, innehållande von Stenhagens anteckningar från ovannämnda resa (resor utl. M 269, 1—2).

***) I slutet av 1740-talet erhöllo flera svenskar, såsom greve Knut Posse, tullkontrollören Jöns Sorbon och assessoren Erik Elf, såväl Joh.- som skottska grader i Strassburg.

Några månader innan Stenhagen återkom till Stockholm, anlände dit en person Bourdillon, vilken spelat en viss roll vid anskaffandet av de eckleffska akterna. Johan af Bierkén uppger nämligen i ett brev (1774), att Eckleff korresponderat med det utländska storkapitlet "par un certain Bourdillon qui est ici (Stockholm) et qui s'est adressé à ce sujet à son frère à Genève". Denne Bourdillon var den bekante stockholmsurmakaren Augustin Bourdillon, och då om honom en del upplysningar inhämtats,*) synas desamma, såsom varande av intresse, icke böra här förbigås.

I april eller maj 1754 ankom från Paris till Stockholm urmakaren Johan Lindqvist i sällskap med några urmakaregesäller, bland vilka befann sig Augustin Bourdillon. Denne var född i Genève 1729 men hade antagligen utbildat sig i yrket i Paris och där gjort bekantskap med Lindqvist, vilken gått i lära hos pariserurmakaren Julien Le Roi. Bourdillon åtföljde därefter som nyss nämndes Lindqvist på våren 1754 till Stockholm. Enligt en uppgift**) skulle Bourdillon hava bott i Stockholm endast sedan 1757, vilket skulle framgå av ett i Nordiska museet befintligt intyg den 7 januari 1758, men detta intyg innehåller blott, att Bourdillon under ett års tid bott i Christina Raths hus i Stockholm och riktigt fullgjort och betalt sin hyra enligt kontrakt. Enligt Stockholms stads mantalslängd år 1755 framgår, att Lindqvist då var hyresgäst i hökaren Peter Mörks hus i Klara församling jämte fyra urmakerigesäller, nämligen Augustin Bourdillon, Jean Fasie, Frantz och Jean Giergen. Synbarligen tillhöra dessa de gesäller, som Lindqvist år 1754 medtagit från Paris.

I den svenska huvudstaden synes allt hava gått Bourdillon väl i händer. Enligt köpebrev den 28 juli 1759 inköpte han av änkan Maria Lindblom för 18,000 daler kopparmynt och en äreskänk

*) Stockholms uppbudsprotokoll, Kommerskollegii registratur, Handelskollegii protokoll och inneliggande handlingar samt Manufakturkontorets protokoll.

**) *E. Sidenbladh,* Urmakare i Sverige under äldre tider, Stockholm 1918, sid. 36 och 86.

av 600 d. kmt fastigheten n:r 15 och 16 i kvarteret Lagerbärsträdet på Norrmalm vid Gamla Kungsholmsbrogatan, och nästföljande år förekommer om honom i manufakturkontorets protokoll för den 22 september följande, som icke är utan intresse för kännedomen om dåtida urmakeriförhållanden:

"Berättade Herr Kongl. Secreteraren Paléen, at en Fransk Uhrmakare-Gesäll, wid namn Bourdillon, hwilken för några År till baka blifwit ifrån Paris införskrifwen till at arbeta uppå den wärkstad, som Uhr Fabriqueuren Linquist här städes drifwer, hafwer sig hos Herr Kongl. Secreteraren infunnit och tillkiänna gifwit, hurusom han skall, sedan det Contract till ända lupit, hwilket han med Linquist slutat, hos Kongl. Commerce Collegium anhållit om Privilegium, at inrätta egen urfabrique, hwarmed han ock giordt någon början; men at Kongl. Collegium öfwer hans ansökning på annat sätt sig eij yttrat, än meddelt honom et Utdrag utur dess Protocoll, hwarigenom Bourdillon förständigas, at dess påbegynte inrättning bör af wederbörande besigtigas, innan bemälte Collegium kunde för honom utfärda det sökte Privilegium.

Och ehuru wäl Bourdillon ifrån detta Årets början och alt hit in tills wäntat deruppå, at berörde wederbörande skulle taga wärkstaden i ögnasigte, hafwa de likwäl ännu honom eij besökt, så at tiden således gådt bemälte Urmakare Gesäll ur händerna utan at han fådt den samma anwända till Publici tjenst och sin nytta.

Som nu Bourdillon, hwilken är Utländning, den der eij är kunnig i det Swenska språket, eij wet hwad som det ordet wederbörande betyder, eller hwilcka de äro, som han borde anmoda, at förrätta omförmälte besigtning, så hafwer mera nämnde arbetare, sedan han så länge förgäfwes wäntat på wederbörande, fallit på den tanckan, at det icke woro utur wägen gifwa sådant till kiänna hos Manufactur Contoiret, såsom et wärk, hwilket omsorgen för Fabriquerne anförtrodd är.

Och emädan Bourdillon hade sig bekant at Kongl. Secreteraren deruti är Ledamot, ty hafwer ock Bourdillon welat detta hos

Herr Kongl. Secreteraren anmäla, med begäran, at han wille bese Bourdillons Wärkstad för at blifwa underrättad om tillståndet och beskaffenheten deraf.

Kongl. Secreteraren, som underrättat Bourdillon, at med wederbörande woro, utan twifwel, denne Stadsens Hall Rätt beteckmad, hwilken ålegat at besigtningen förrätta, hafwer, i anseende till bemälte Uhrmakare-Gesälls anhållan, icke kunnat neka at fullgiöra hans åstundan, utan tagit inrättningen i ögnasigte, hwilken funnits wara försedd med en samling af alla de wärktyg, som till en Uhrmakarewärkstad synas fordras, och alla handa Uhrmakare-arbeten; Hwarförutan Bourdillon äfwen äger en Skiär-Machine, med hwilken han i hast och på en kort stund, utan at bruka någon fil, förfärdigat et sådant hiul, som i de små Uhren brukas. Och har bemälte Gesäll, som härwid förtälgt, det han besökt de förnämsta Utrikes orter, der Böxsäcks Ur till wärckas, också berättat, at han icke allenast förstår giöra Email på Taflor och alla de arbets delar, som till Uren tarfwas, utan är ock i tillstånd, at genom tillhielp af berörde Machine, på kortare tid förfärdiga Uhr, än här skier, så at han derföre kan sälja det Uhr, som här kostar Sextijo à Sjutijo Plåtar, till Tretijo och äfwen něgodt ringare.

I anseende till hwad ofwan förmält är och den nytta Publicum af en skickelig arbetare tyckes kunna wänta, hölt Kongl. Secreteraren före, at mera nämnde Gesäll förtjente Manufactur Contoirets reflection, samt hemstälte, om det icke wore wärdt, at någon af Manufactur Contoirets Herrar Ledamöter, till Sakens närmare utrönande, åtogo sig at besigtiga wärkstaden, på det Manufactur Contoiret må få tillfälle at blifwa wissare härom underrättadt, och sedermera taga målet i öfwerwägande, samt efter befinnande omständigheter tillse, på hwad sätt denne arbetare må kunna hielpas.

Manufactur Contoiret biföll Kongl. Secreteraren Paléens tancka; och anmodades der uppå Herr Krigs Rådet Carlskiöld, at, i följe med Commissarien Lissander, bese Bourdillons inrättning."

Den 4 december 1761 erhöll Bourdillon kommerskollegii privi-

legium att i Stockholm för egen räkning få göra en inrättning till varjehanda urs förfärdigande efter franska sättet. Burskap som urmakare erhöll han först 1769. Han drev i huvudstaden urmakarerörelse i stor skala och avled 1799 såsom ägare av fyra fastigheter vid Kungsholmsbrogatorna.

Efter denna lilla avvikning från vårt ämne skola vi nu återgå till redogörelsen för Eckleffs-akterna. Av det föregående hava vi sett, att Bourdillon ankommit till Stockholm på våren 1754, och det är icke antagligt, att han tidigare besökt staden. Härav skulle sålunda följa, att Eckleff icke före denna tid stått i direkt förbindelse med Genève. Intyg, sådant som det ovan omförmälda, av Christina Rath för Bourdillon år 1758 utfärdade, plägade erfordras, då någon önskade erhålla respass till utlandet. Måhända tillkom även det nyssnämnda intyget av sådan anledning, därvid man kan tänka sig, att Bourdillon företagit en resa till Genève för Eckleffs räkning.

Såsom förut omnämnts, uppgav Bierkén, att Bourdillon brevväxlat med en sin broder i Genève; denne hette Abraham Leonard Bourdillon och var frimurare samt enligt uppgift under någon tid ordf.-mästare för en loge i Genève.

Beträffande det utländska storkapitlet, med vilket Eckleff stått i förbindelse, föreligga några uttalanden av hertig Karl. Uti den skrivelse, vari hertigen avsade sig härmästareämbetet för VII:e provinsen (1781) säger han: ”das Capitel zu Stockholm war von dem Clericalen-Capitel zu Genève constituiret worden”; och i en skrivelse till lantgreven prins Karl av Hessen-Kassel (1784) har hertigen uttalat sig på följande sätt: ”quand à ce qui regarde la constitution du Chapitre ils [= de kapitlet rörande akter] nous ont été donné par un Chapitre établi à Genève, et il est vrai qu'elle avoit tenu ses connoissances d'un autre établi à Avignon; mais celui qui fut chargé de mettre notre Chapitre en travaille etoit un Secrétaire de la Chancællerie nommé Ekleef, lequel j'ai suecedé”.

Till Eckleffs förtrogna inom frimureriet kunna räknas, utom den nyssnämnde kusinen Fredrik von Stenhagen, jämväl borgmäs-

taren i Stockholm Anders Lijdberg och en dennes släkting kommerserådet Johan Medling. Dessa tre personer torde hava varit de, som i ordensangelägenheterna stått Eckleff närmast. Medling, som erhöll de skottska graderna i Eckleffs Andr.-loge, innehade sedermera flera ämbeten inom frimurareorden; han var bl. a. förste dep.-mästare i logen Nordiska Cirkeln 1805—1807 eller vid en tid, då hertig Karl var logens ordf.-mästare. Det sistnämnda året lämnade Medling Stockholm och bosatte sig i Köping, dit även Stenhagen flyttade år 1814. Från Medling finnes ett brev (1822), däri han lämnar en del upplysningar om Eckleff; han skriver bl. a. "hvad jag efter Ekleff hade i min vård, och det var mycket, som måhända passerat deras kundskap, som tro sig mycket kunnige och upplyste, har jag innan min afflyttning till landet aflämnat i wår afledne (dåvarande hertig Karls) egne händer. Då den redelige mannen, värckeligen och i sanning upplyste frimurarebrodern Lijdberg, min älskade wänn och stjuffader, 1799 (avled), var wår högt älskade Styresman (hertig Karl) i Wien, men ... före Lijdbergs dödelige afgång, aflämnade han till mig alt hvad Frimurareorden angeck, med antydan att aflemna det i (hertig Karls) egne händer; den döda brodrens befallning har jag fullgjort och dymedelst uppfyllt mitt åliggande. Wi (hafva) från V:e Provinsen och Genève fått wåra första högre kundskaper i (frimureriet); alla därtill hörande acter och handlingar öfverstyrdes hvar 3:die postdag i sönderskurne 32-dels arck, omblandade, till Ekleff, som med tillhjelp av en br. Wessman satte dem tillhopa och i ordning; men chiffern för det aldra hemligaste sändes hit till Sverige med särskildt bud".

I detta sammanhang kan även citeras ett uttalande av Elis Schröderheim*): "Eckleff förebar, att han fått sina kundskaper af en utländsk officer, hvars namn han äfven uppgaf; men jag trodde alltid, att han ärft dem efter sin far, hvilken hitkom med baron Görtz, och det är ju alltför troligt, att denne herren velat betjena sig äfven af frimureriet vid de planer, han ämnade ut-

*) Elis Schröderheims skrifter till Konung Gustaf III:s historia, ånyo utgifna af Elof Tegnér, Lund 1892, sid. 79.

föra." Uppgiften här, att Eckleff skulle hava ärvt frimurarehandlingarna efter sin fader, är orimlig, enär denne med Görtz hitkom vid en tidpunkt, då den engelska storlogen i London, varifrån de olika frimuraresystemen utgått, ännu ej existerade. Uttalandet visar, huru ringa insikt Schröderheim hade i frimureriets historia.

8. *Eckleffs frimuraretal och hans uppfattning av frimureriet.*

Eckleff har själv i en volym*) samlat åtskilliga tal, som han vid olika tillfällen hållit i frimurarelogerna. Uti ett företal i denna volym säger Eckleff bl. a.:

"Uppå Eder flere gåner förnyade begäran har jag den äran at här till Er aflemna de Tal, hwilcka jag, dels som anförare, dels såsom ledamot, i wåra loger hållit. Af mina anteckningar finner jag, at hela deras antahl utgör tjugusju særskildte Tal, af hwilcka fjorton, af mig sjelf inskrefne, Er här tillställas. De öfrige tretton Talen, hwilcka jag på begäran, i öpnad Loge, sedan de blifwit hållne, genast aflemnat, och till dem jag således icke har conceptet i behåld, behagade Bröderne sjelfwe af wåre Secreterare och Archivarier infordra, at härtill foga, på det de icke med tiden må råka uti fremmande händer, och tjene fremmandes nyfikenhet till en af mig icke påsyftad förnöjelse.

Har jag förtjent Ert bifall, så är det min högsta fægnad: ty det är den enda winning och tacksamhet jag påsyftat.

Jag framhærdar så länge jag lefwer, Herrar Bröder, Eder
arbetsamme Broder
Carl Fred. Eckleff.

Stockholm d. 24:de Iunii 1782."

Sedan detta skrevs, synas några ytterligare tal hava av honom införts i volymen, ty den innehåller 16 tal; dessutom finnas 8 tal, så att av de utav Eckleff i företalet angivna 27 talen numera 24 äro i behåll. Av dessa är ett hållet i en loge till firande av kronprins Gustaf Adolfs födelse, tre äro hållna vid logeinvigningar,

*) Uti Frimurareordens arkiv.

sexton vid högtidsdagar eller andra tillfällen i loger samt fyra över avlidna bröder.

Talet över kronprinsens födelse den 6 november 1778 är tryckt samma år.*)

Logeinvigningstalen höllos 1761—1762 i svenska stora landslogen, då S:t Joh.-logerna Konung Adolf Fredriks loge och Svenska arméns loge immatrikulerades samt Tyska logen under namn av Karls loge konstituerades.

Av logetalen äro tre från tiden 1759—1763 samt ej mindre än tolv från åren 1779—1783; för ett tal saknas datum. Två av ifrågavarande tal hava ingått i den serie Föredrag, som redigerats av O. Frölich.

De fyra åminnelsetalen höllos över kanslisten i antikvitetsarkivet Johan Danielson Bergman och logen S:t Eriks förste ordf.-mästare rådmannen Johan Israel Torpadius, båda år 1760, över med. doktorn Johan Pihlgren 1781 och över kansliet och riddarhussekreteraren Johan Gustaf Psilanderhielm 1782. Av dessa tal är det över Torpadius tryckt i den minnesskrift, som utgavs 1906 i anledning av logen S:t Eriks 150-årsjubileum.

Att här meddela några utförligare delar av dessa tal skulle bliva alltför vidlyftigt, men några korta utdrag**) kunna likväl giva en antydan om det religiösa och moraliska allvar, varpå han ville inrikta logemedlemmarnas uppmärksamhet, samt om den värdiga form, vari han klädde sina tankar.

Ett ämne, vartill han ofta återkommer, är uppmaning till arbetsamhet och påpekande, varpå denna skall inriktas.

Uti talet vid logen Konung Adolf Fredriks immatrikulering uppmanar han dem sålunda:

”Att arbeta till Hans ära, som är all tings upphovs-makt; Han själv bör vara sina skapade verks mästares självnämnda lagstiftare; Hans oinskränkta vishet vare aldrig en inskränkt dårskaps förmätna gyckleriers motkast;

att arbeta på Ordens grundsatsers bestånd, ty om ordning i

*) Se bibliografin i slutet av detta arbete.

**) Stavningen här moderniserad.

logen vanvårdas, om jämnlikhet bröder emellan föraktas, och om klåperi tillåtes, så ramlar omsider hela byggnaden;

att arbeta på egen sällhet, ty om var och en är sin lyckas smed, så är ock var och en sin sällhets mästare.

Skola vi någon gång förlora någon broder i vår arbetsrymd, så uppsöken och igenfinnen honom i det tempel, där vårt ljus är mörker, vår kunskap svaghet, men vårt evighets-band oupplösligt. Emellertid, fortsätten härstädes arbetet vid det templet, som var och en för ögonen står; vilket är det templet? om icke människan; vilket är det allraheligaste därutinnan? om icke människo-hjärtat. Hinne denna byggnad i Er värdiga loge till sin fullkomlighet."

Uti ett logetal den 1 maj 1782 yttrar Eckleff bl. a.:

"Fortfaren att med förenade krafter arbeta på vår Ordens bestånd genom djup vördnad och kärlig förtröstan till hela världens store evige Byggherre; igenom undersåtlig trohet emot den Skyddsherren, vilken Gudomligheten skänkt oss, att vara Dess viljas utförare i vårt Norden; samt igenom vår oryggliga efterlevnad av äkta frimurare-skyldigheter.

Men, behöver jag härtill uppmuntra någon i detta rummet? Talar icke jag med äkta Frimurare-bröder? För vilken av dem kan en så kär, en så ljuvlig förbindelse fordra en förnyad erinran?

Värde förfäder och vår Ordens första instiftare! Vad var första ändamålet av Er inrättning? Att göra alla människor till människovänner; att beskydda dygdens vänner emot lasternas övervåld. Värde förfäder! Därest I, ifrån odödlighetens sälla hemvist kunnen höra våra förenade röster, så emottagen vår förenade tacksägelse för den skänk, varmed I oss begåvat. Men, därest vi själva förakta att nyttja densamma; vartill bleve han oss då nyttig? Nej, givom det ödet pris, som anlagt vår förening, och brytom aldrig kedjan igenom något självsvåld och olydnad.

Äro vi alla äkta frimurare, så besinnen, att alla våra tecken, alla våra ord, alla våra verktyg äro sinnebilder att påminna oss våra skyldigheter; och den som vanvårdar en av dem, han vansköter dem alla.

Fullföljen dessa skyldigheter med eftertryck, till logens heder, och tagen härutinnan alla våra övriga under vår store Gustafs spira och under vår visaste ordens-mästares hertig Karls upplysta insikt här arbetande äkta logers författningar oss till ett vedermäle och uppmuntring att dem likna.

Betrakten med vad berömligt nit våra bröder av moder-logen gjort en nyttig inrättning av ett barnhus till späda livs räddning ifrån undergång. Beskåden huru svenska arméns loge till deras understöd, vilka i krigs-tjänst vågat sin levnad för fäderneslandet, utsett underhåll. Fästen Er uppmärksamhet på vår nitiske ordens-broder greve Fredrik Horn, vilken igenom frimurarekonserters anställande till dylika berömliga ändamåls vinnande så ansenligen bidragit.

I korthet sagt, vinläggom oss att hedra vår Orden, våra förfäder och våra efterkommande, till eget nöje och allmän vinning."

Sedan talaren påpekat arbetstidens korthet och nödvändigheten att väl använda densamma, fortsätter han: "Därest var och en frimurare noga besinnar sina skyldigheter, så lärer han under hela arbetstiden mera sysselsätta sig att anställa sin egen vandring efter dygdens och vishetens föreskrifter, än att granska sina medarbetares göromål efter tadelsjukans målare-konst, egennyttans vikt-skål och fördomars osäkra spegel.

Hjälpen fördenskull varandra hädanefter, såsom hitintills skett, att våra verktyg icke må tjäna att uppresa korthus, ty de skulle endast tjäna till vår samtids förakt och till eftervärldens billiga åtlöje; samt att vår måttstock icke må tjäna att utmäta luftslott, ty de äga ingen stadig grundval.

Frimurarens tanke vittne alltid om hjärtats godhet och oskuld; munnens uttal vittne om viljans bifall; och verkställigheten bekräfte dessas beslut."

I ett annat tal behandlas samma ämne:

"Arbeten på sådant sätt, att var och en äkta frimurares frikallelse-stund ifrån arbetet och sista avskeds-pust ifrån efterlämnade ordensbröder må bliva ett glatt och äkta segerrop över mänsklighetens frimodigt besegrade svagheter. Således helgar fri-

muraren sin hela arbetstid åt tidens eviga lagstiftare och styresman. Sin ljuva levnadsmorgon använder han, att slipa sina arbetsverktyg till allmänt gagn och enskild nytta. Dess klara middagssol kan väl ibland av motgångs och förföljelsers moln betäckas men likväl icke fördunklas. Dess annalkande afton bådar honom en glad vilostund. Och hans befredade midnatt avbidar den solens uppgång, som aldrig äger nedergång. Dygden, som varit dess trogna rese-kamrat, upphöjer honom över oblida öden. Hon står i sista arbetsstunden i himmelsk prydnad vid dess sida att bliva hans vägledare uppå dess evighetsresa; hon blir hans Ordens-prydnad uti den andra världen, som fägnar sig över dess lyckligt slutade resor; hon blir hans eviga belöning uti sällhetens sälla hemvister" (1781).

En uppmuntran till arbetsamhet och enighet framfördes med dessa ord:

"Muntert fördenskull till arbetet, och besinnen, att ingen väg är obanad för dygdens idkare, intet arbete tungt för nitiska murare-bröder; och gemensam åtgärd lovar oss en gemensam vinning. En försumlig arbetare och en arbetsam tidspillare äro bägge alltid lika långt ifrån målet. Men trägen vinner, och vinsten är förnöjsamhet. Den blive vår lott" (1782).

Samma ämne behandlar Eckleff i följande verser, betitlade:

"Frimurare-stadgar

Tro Skaparns nåd. Misstro ditt vett. Sköt ditt och mänskors bästa.
Vår Herres visa delningslag med upprors bön ej fresta.
  Med litet nöjd. I dälden säll. Ej talträngd. Andra hör.
  Dölj hemlighet. Lev mänskovän. Vik, när du vika bör.
Din like tål. Förtal och smek och pock och lättja rata.
I motgång hjälte. Lyckan bär. Ej folk men laster hata.
  Och nyttja så din arbetstid till stora Skaparns pris,
  Att du, när viloklockan slår, kan dö på mästarvis."

Vi hava ovan sett, att Eckleff ibland vänder sig mot tadel och förtal; ett annat ämne, vartill han ej sällan återkommer, är jämlikhet och förtroende mellan bröderna:

"Jag befarar, att en av vår Ordens starkaste grundpelare, jag menar naturligen jämnlikheten och förtroendet bröder emellan, i våra svenska loger icke äger nog fast och stadig grundval, och således i sitt vägande och sviktande fall med sig drager själva byggnadens krossning. Jag fruktar att tillstå, det hos frie murare kallsinnighet för själva vetenskapen även efter sig leder förakt för jämnlikheten och förtroendet inom samfundet. Föraktar någon dessa, så lärer hos en sådan en honom ännu i logen återhållande kvarlämning av anständig belevenhet även snart övergiva honom för att slutligen lämna rum åt förakt för själva Orden. Åsidosätter någon sin skyldighet att såsom fri man underkasta viljan förnuftets lagar, så blir slutföljden därav säkert denna: att enär otamd vilja får segra över underkuvat förnuft, så äger egenkärlek större styrka att förblinda en sådan, än vårt ljus att upplysa honom. Då ledsnar, då blyges en sådan vid sin brödraförmån; han åstundar, att allenast folk av visst stånd, av vissa villkor, av visst slags snille borde äga med honom brödralott, och vill förvandla vårt jämnlikhetstempel till det av oss bannlysta högmodets luftslott; han dömer andras värde och mäter det efter fördomars och lyckans lotteriplaner men förglömmer, att alla äkta frimurare mäta honom själv efter mått och vikt. Försummas detta, vad blir påföljden? Icke kan en byggnad, som på fast botten fått sin välvda grund, ställas på vattnets lösa element. Och en byggnad, som välbetänkta arkitekter upprest på naturliga jämnlikhetens och förtrolighetens grundval, kan, när denna grundval bliver bävande, icke undvika att nedramla. Havom medömkan över mänskliga svagheten, som kan göra fria män till sina böjelsers slavar. Fägnom oss tillika, att de böjelser, som hota vår Orden, i denna loge likväl icke våga visa sig, emedan vi lärt oss underkuva dem och veta, att åtskillnader och myndigheter äro hos denna loges äkta bröder alldeles obekanta varelser, dem vi gärna återskänka åt en profan värld, vilken givit dem skapnad; förvissade att dessa missfoster aldrig förbättra honom, mindre göra honom fullkomlig. Vi veta, att vår varelses Upphovsman icke gav oss någon sträng lag, då han befallde oss anse var och

en människa för vår like. Nödens lagar ändade denna milda lag, men hos oss har den ännu sin fristad ... Fullföljom arbetet, men låtom oss därvid fästa våra omdömen och göromål, icke på personers ärvda värdigheter, icke på lyckans förmåner, icke på ett blint tycke, icke på egna avsikter, icke på fördomar, utan på tystlåtenhet, på ömhet, på trohet, på vaksamhet, på arbetsamhet, på ädelmod, på renhet och på hjärtats godhet, såsom de rätta ämnen, vilka under vår domstol lyda" (1761).

"Vi kunna icke vara äkta frimurare utan att vara äkta människovänner. Och vi kunna icke vara människofiender utan att vara vårt eget släktes förföljare. En allvis Mästare bildade jordens herrar och lägsta trälen av lika ler-art; Han ämnade oss alla att vara lyckliga; och hade icke våra egna dårskaper fördärvat vår naturliga första inrättning, hade oenighet icke rubbat vår första enighet, hade självklokhet icke fördunklat vår äkta vishet, hade avvikning icke brutit dygdens lag, så hade själva lasternas namn varit okänt och fullkomligheten varit vår enda avsikt. Användom all möda att återfinna det förlorade. Fortsättom arbetet med idoghet, ty ingen lat arbetare förtjänar angenämt arvode; tröttoms icke på vägen, ty eljest hinna vi icke målet; rädoms icke striden, ty aldrig bliver rymmare segerkrönt. Arbetom till Hans ära, som är sanna ärans utdelare ..." (1781).

Eckleff berör jämväl ej sällan döden och förberedelsen därtill, särskilt i sina senare tal: "Fullbordom oss därför i konsten att kunna dö, då fullborda vi oss uti vetenskapen att lyckligt avbida och emottaga dess ankomst. Görom oss med nöje beredda till den stunden, om vilken en vis mästare fordom sagt: nemo ante obitum felix" (1782). Eckleff har i den förut omnämnda volymen inskrivit följande verser, som han kallar:

"Frimurarens tankar om döden.

Min Herre! jag vet, när min tid jag fullkomnar,
Skall jag ej se döden — jag ljuvligt insomnar
Och vilar i Allmaktens vårdande vakt,

Vars ömhet mig orubbad vila tillsagt,
Till dess till förlossade själarnes hopar
Uppväckaren mig utur sömnen uppropar.

*

Vi skulle jag mig då för sömnen förskräcka,
Ur vilken din mäktiga röst mig skall väcka?
Den röst, som till salighet kallar mig här,
Sitt nådiga löfte förglömma ej lär.
Gud! har Du mig kallat, så gör mig ock färdig
Att bliva Din eviga åsyn sist värdig.

*

I sorlande pipare gråten den ära,
Den rikdom, den vällust, som jag kan undbära,
När jag från Er skilder får sova i ro.
Er åker ser tisteln med frodighet gro:
Jag med större hugnad den åker betraktar,
Där människostoft sin förfriskning avvaktar.

*

Förmultnade kött, som i graven läggs neder,
Förtorkade knokar, förvissnade leder,
Förmurknade skallar, förkrossade ben,
Ehuru förfallne I här nu utsen,
En varelse dock till förödning ej dömmes;
Av Allmakt ert stoft till uppresningen gömmes.

*

Jag gläds åt en natt, som en morgon får båda,
Då jag skall den eviga godhet få skåda,
Som jag under skymnings och svaghetens tid
Har funnit emot mig så nådig och blid;
Min Gud! Jag vill här vid Din klädes-fåll röra,
Dess kraft kan mig helbrägd ur tiden bortföra.

*

Jag vill här Din allmakt och godhet omfamna,
På det jag med levande tro sist må hamna
Från vansklighets rymder och slippriga strand
Till Herren, som bor i de levandes land.
Men värdes för häftiger kamp mig ej sända
Vid stunden, som skall denna resan fullända.

*

Din kärlek, Din nåd, Din misskundsamhet blive
En fröjdebild, som mig frimodighet give,
När som den föreningsknut sist löses opp,
Varmed Du har hopfäst min själ vid en kropp;
Din allmakt kan bandet å nyo hopvrida:
Ty bör jag förnöjd dess upplösning avbida.

Vi hava av de ovan anförda korta utdragen ur Eckleffs tal funnit, att han varmt och vältaligt berört gudsfruktan, fosterlandskärlek, arbetsamhet, människokärlek, sedlig förbättring och en värdig förberedelse på döden för att nå ett annat och bättre evigt liv. Hans livsåskådning är sund och allvarlig, och för mysticism och ockultism etc. saknar han tydligen intresse.

På den av Eckleff lagda grunden arbetar alltjämt det svenska frimureriet, vilket sålunda strävar efter sedlig förädling, vilken man vill vinna genom självprövning och inverkan på andra. Samfundet har städse fordrat, att den, som vill inträda, skall bekänna sig till kristendomen, och det förutsätter hos sina medlemmar fosterländska tänkesätt.*) Frimurarna, liksom så många andra enskilda samfund, vilja för utomstående hemlighålla de former, som iakttagas vid logesammankomsterna, och ordens inre angelägenheter. Anledningen härtill kan sökas däri, att hemligheten är ett fast band mellan människor och höjer den förtroliga karaktären av sammanträdena och det ömsesidiga umgänget. Eckleff

*) Närmare upplysningar om det svenska frimureriets syfte och verksamhet lämnas för icke-frimurare i ett litet häfte ”Ett samtal om frimureriet”, av S—n, som tillhandahålles i frimurareordens bibliotek i ordenslokalen i Stockholm (pris 50 öre).

har också uttalat sig i denna riktning. Åtskilliga publikationer hava emellertid, som bekant, utgivits — även i vårt land — i vilka författare, utan att tillhöra något frimuraresamfund, av olika anledningar sökt för allmänheten lämna redogörelser för frimurarnas inre arbeten. Givet är att dessa försök måste misslyckas, ty för att med sakkännedom kunna yttra sig i ämnet erfordras naturligen först och främst att vara frimurare och därefter att hava genom grundliga studier förvärvat sig en omfattande kunskap och erfarenhet. Det nyssnämnda av icke-frimurare åstadkomna skriftställeriet förefaller, då det ju alltid ägt rum mot frimuraresamfundets önskan, synnerligen smaklöst och ojust och bör jämställas med sådant skandalskriveri, som söker blotta exempelvis en familjs enskilda förhållanden eller annat av helt privat natur; härmed kan även likställas sådana fall, då frimurarehandlingar, vilka på grund av dödsfall, förbiseende eller dylikt kommit i utomståendes händer, publiceras eller lämnas till något offentligt bibliotek i stället för att återställas till frimurareorden.

Med det svenska frimureriets ovan berörda grundsatser och syfte för ögonen måste det förefalla ganska egendomligt, att litteraturhistoriska författare söka av detsamma göra något helt annat. Dylika försök måste, då författarna ej äro frimurare och sålunda icke kunna hava någon riktig uppfattning av ämnet, leda till missuppfattningar och felaktiga slutledningar. I andra delen av ett litteraturhistoriskt arbete ”Upplysningstidens romantik, den mystiskt sentimentala strömningen i svensk litteratur”,*) har Martin Lamm ägnat ”frimuraremystiken” en omfattande redogörelse, därvid han sökt förklara frimureriets innehåll. Det är svårt förstå, vad detta och t. ex. Strikta Observansens kortlivade rabalder i Tyskland, som även av denne författare ganska utförligt beskrives, kunna hava att skaffa med svensk litteratur, och något i den vägen har tydligen jämväl föresvävat honom själv, då han säger: ”det kan synas egendomligt, att jag så länge uppehållit mig vid det svenska frimureriets ordenslegend” (sid. 29).

*) Tryckt i Stockholm 1920.

Emellertid har förf. gått avsevärt utöver, vad han ur mer eller mindre grumliga källor kunnat inhämta, och framställt det svenska frimureriet under 1700-talet såsom ett ockultistiskt och spiritistiskt samfund*), som sysslade med alkemi, andebesvärjelser, magnetism, nekromanti m. m. Dessa fullkomligt felaktiga påståenden göras helt kategoriskt, trots att förf. måste erkänna, "att de allmänt tillgängliga skildringarna av frimureriets historia antingen iakttaga en vältalig tystnad på denna punkt eller framställa fakta(!) i en vilseledande dager" (sid. 4). En uppmärksam läsare finner snart, att förf. icke lyckats framdraga några stöd för sina påståenden i berörda avseenden liksom ej heller för att de av honom omförmälda äventyrarna Plommenfelt, Björnram, Ulfklou och Boheman övat något inflytande på det svenska frimuraresystemet och på arbetet inom de svenska frimurarelogerna. Trots ett mångårigt forskningsarbete inom vårt frimureri har jag ej kunnat finna något, som bestyrker förf:s ifrågavarande

* "Det var från frimurareorden som hela denna medeltidsaktiga ockultism utgick, och frimureriet bildade med sina olika förgreningar(?) samlingspunkten för alla de olika magiska och spiritistiska sysselsättningar, för det experimenterande med nekromanti, alkemi, andebesvärjelser, magnetism o. s. v. ... Ehuru denna frimurareordens omdaning till ett ockultistiskt samfund ingenstädes varit så genomgripande och långvarig som i Sverige..." (sid. 3); "... kom det svenska frimureriet att mycket snart utvecklas till ett fullkomligt ockultistiskt samfund" (sid 18); "och på samma gång övergingo logesammanträdena, särskilt inom den högsta graden(!), alltmer till mystiska uppbyggelsestunder, vid vilka alla upptänkliga slag(!) av ockultistisk och spiritistisk verksamhet idkades" (sid. 18); "... all den mystik och ockultism, som bedrevs inom logerna" (sid. 29); "frimurareorden blev alltså(!) en sorts central för all under 1700-talet gångbar ockultism och inskränkte sig ingalunda till den tämligen urvattnade mystik, som att döma av moderna frimurarepublikationer tyckes ha varit det svenska frimureriets egentliga näring under senare tider" (sid. 30), o. s. v. — Dessa galenskaper väcka en frimurares förvåning och löje. Om Lamm med "högsta graden" avser hertig Karls av L. omnämnda "sanctuarium", kan här meddelas, att detta var ett av hertigen instiftat samfund, som stod utanför frimureriet. Som bekant intresserade sig hertigen för flera hemliga ordenssamfund; bland dessa kan även nämnas S:t Helena-orden, för vilken han på 1780-talet utarbetade omfattande ritualer.

framställning, vilken hänger fullständigt i luften utan någon grund i verkligheten.

Uti Schücks och Warburgs Illustrerad svensk litteraturhistoria 1:a upplagan (1896—1897) och 2:a upplagan (1911—1912) behandlas mystik huvudsaligen i samband med medeltidens religiösa litteratur. Däremot har Schück i 3:e upplagan av detta arbete, gustavianska tiden (1928), förledd av Lamms fantasier, intagit ett vidlyftigt kapitel "mystiken", vari han beskriver frimureriet m. m.*) Beträffande frimureriet har Schück varit försiktigare än Lamm och har icke anslutit sig till dennes framställning av detsamma såsom ett ockultistiskt och spiritistiskt samfund, men under rubriken "Plommenfelts frimurerihistoria" (en för övrigt okänd historia) säger Schück bland annat, att frimurareorden i Sverige under Plommenfelts ledning fick en djupare, mera mystisk innebörd, att "ordensmystiken mynnade ut(?) i andebesvärjelser, alkemi och vidskepelse" m. m. dylikt. Allt detta är ett komplett misstag. Schück kallar frimurareorden en "övervägande aristokratisk orden". Detta har orden aldrig varit och var det sålunda ej heller i slutet av 1700-talet, då det stora flertalet frimurare utgjordes av borgare, allehanda yrkesidkare och lägre ämbetsmän.

Inför detta några litteraturhistorikers nyblivna intresse för frimureriet och den vidlyftiga behandling, som ägnats detsamma, frågar man sig, vad anledningen därtill kan vara. Såvitt framgår av de berörda arbetena, vore denna att söka däri, att "ordensmystiken, särskilt frimurareorden kom att inspirera riddarromantiken, alla de dramer och romaner om riddarordnar, hemliga domstolar, häxerier och andebesvärjelser, som särskilt under 1790-talet översvämma bokmarknaden". Alltså skulle den omfattande behandlingen av frimureriet utgöra en inledning och förklaring av alla dessa dramer och romaner. Man har då rättighet för-

---

*) Med mystik menar Schück här övertro och vidskepelse, men riktigheten av denna tolkning av begreppet mystik kan med skäl ifrågasättas. I allmänhet avses därmed en religiös strävan till en innerlig förening med eller närmande till det gudomliga.

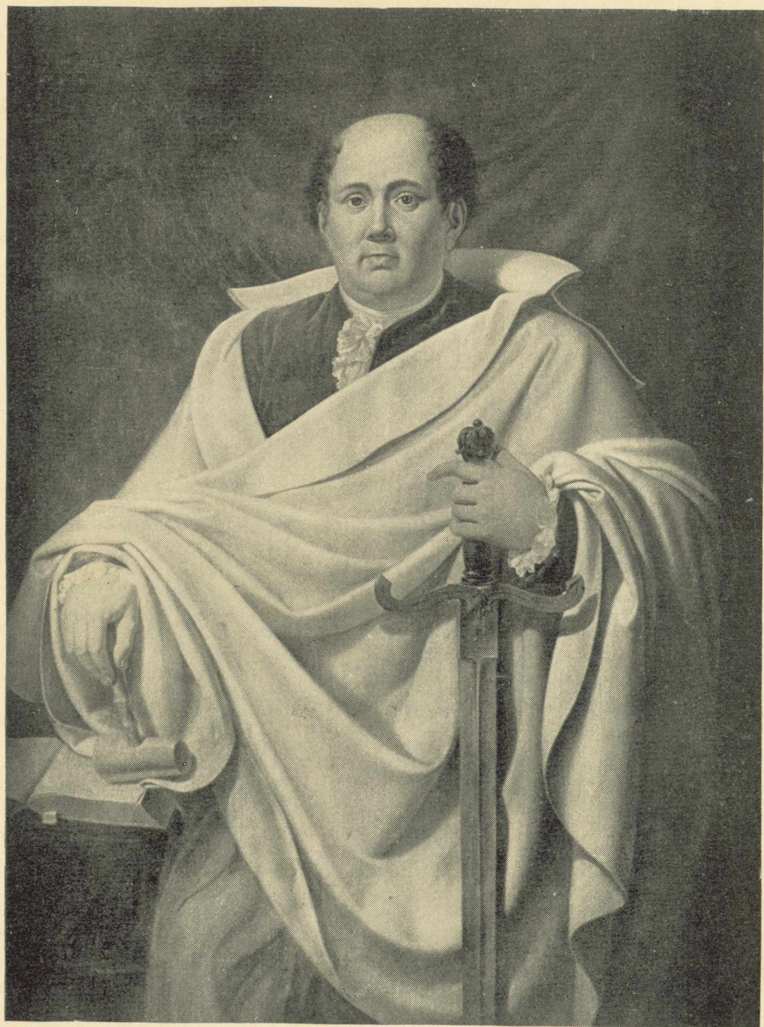
moda, att denna bokmarknaden översvämmande litteratur skulle vara föremål för en utförlig och ingående litteraturhistorisk redogörelse, svarande mot den pompösa inledningen. Men så är ingalunda fallet, ty denna litteratur har fått en mycket knapphändig behandling, och man kommer ovillkorligen att tänka på historien om berget och råttan. Då det härtill kommer, att de hemliga domstolarna, häxerierna och andebesvärjelserna etc. icke hava något som helst sammanhang med det svenska frimureriet, bör allt ordande om frimureriet avlägsnas ur vår litteraturhistoria, som nyligen utan grundad anledning och på ett felaktigt sätt gjort frimureriet till föremål för behandling.

9. *Eckleff och frimureriet i Tyskland.*

I början av 1760-talet väckte det eckleffska frimureriet uppmärksamhet i tyska frimurarekretsar. Hur eller när detta tyska intresse för vårt system uppstått, torde ej med bestämdhet kunna fastslås, men förmodligen har kännedom därom vunnits av resande svenska frimurare liksom även från de svenska besittningarna söder om Östersjön, där just vid denna tid svenska loger instiftades; sålunda konstituerades under åren 1761—1762 svenska loger i Greifswald och Stralsund; att frimurareförbindelser med Tyskland icke saknades framgår även därav, att år 1761 i Stockholm upprättats "Tyska logen", i vilken förhandlingarna ägde rum på tyska språket.

Den man, som framför andra i Tyskland intager en bemärkt plats inom de svensk-tyska frimurare-förbindelserna är den framstående läkaren Johan Vilhelm von Zinnendorf. Denne tillhörde en från 1400-talet bekant familj Ellenberger och föddes den 10 aug. 1731 i Halle. Efter medicinska studier blev han 1756 doktor och inträdde därpå som fältläkare i den preussiska armén, som han tillhörde under 23 år, och varunder han deltog i åtta fälttåg; han avancerade till generalstabsläkare och kungl. överfältstabsläkare.

Under större delen av sitt liv ägnade v. Zinnendorf ett livligt intresse åt frimureriet, inom vilket han nedlagt ett stort och frukt-

JOHAN VILHELM von ZINNENDORF

Oljemålning hos Grosse Landesloge der Freimaurer von Deutschland, Berlin

bringande arbete, särskilt såsom grundare av den alltjämt bestående tyska stora landslogen. Redan 1754 ingick han i en S:t Joh.-loge i Halle, som arbetade efter engelsk ritual och senare efter det frimuraresystem, som benämnes Strikta observansen. Han var under de följande åren talman i en loge i Breslau. 1758 erhöll han därstädes de skottska graderna och 1763 i Halle de franska och Rosas kapitelgrader. Alla dessa system och grader motsvarade emellertid icke hans höga tankar om frimureriets väsen och syfte, utan kände han, att frimureriet måste hava en högre uppgift och ett allvarligare mål, än vad han dittills funnit. Det sistnämnda året överflyttade Zinnendorf till Berlin, där han kom i beröring med två frimurare, vilka även kommo att medverka i det svensk-tyska samarbetet, nämligen med. doktorn Johan Fredrik Schopp och juris kandidaten Hans Karl Baumann. Vid denna tid intresserade sig v. Zinnendorf för Strikta observansens arbeten och närmade sig detta systems ledare och "härmästare" friherre Karl Gotthelf von Hund samt erhöll även ett högre ämbete inom Strikta observansen. Men ej heller med detta samfunds lärart och grundsatser kände v. Zinnendorf sig tillfredsställd, och beslöt han nu, då han kände sig övertygad om att i det svenska frimureriet finna den lära och de höga ideal, som han sökte, att träda i förbindelse med Eckleff.

I sådant syfte sände han i slutet av år 1763 såsom sitt ombud d:r Schopp till Stockholm. Denne stannade här flera månader under förhandlingar med Eckleff, och i april 1764 översände v. Zinnendorf till Eckleff en framställning om att erhålla nödiga handlingar för att i Berlin kunna instifta en skottsk loge. Som svar härå avsände Eckleff redan den 27 i samma månad en skrivelse, vari han ställde i utsikt att överlämna en konstitutionsakt. Som Schopp emellertid icke fullföljde sitt uppdrag till v. Zinnendorfs belåtenhet, reste Schopp kort härpå hem med oförrättat ärende. Zinnendorf fortsatte nu förhandlingarna med Eckleff genom professoren Tomas Henrik Gadebusch, vilken året förut erhållit de skottska graderna i Stockholm uti Eckleffs S:t Andr.-loge och jämväl var bekant med Zinnendorf. Det nästföljande

året var v. Zinnendorf åter i tillfälle att sända ett ombud till Eckleff, nämligen den förut omnämnde Baumann, vilken den 9 maj 1765 avreste från Berlin för att över Stralsund begiva sig till Stockholm. Den 27 maj lämnade han Stralsund och kom efter en stormig överresa till Ystad samt fortsatte därifrån landvägen till Stockholm, dit han ankom först den 10 juni.

Sina planer att genom Eckleff erhålla kännedom om dennes frimuraresystem synes v. Zinnendorf icke hava hemlighållit; i alla händelser var friherre von Hund underrättad därom, och det framgår av bevarad skriftväxling, att vid denna tid även v. Hund önskade skaffa sig närmare underrättelser om detta system. För detta måls vinnande avsände v. Hund, synbarligen utan att v. Zinnendorf därom hade någon kunskap, ett den 26 maj 1765 daterat brev till en svensk frimurare, överkrigskommissarien Johan Berger, i vilket brev han hemställer, att Berger skulle söka utforska det svenska systemet och därom lämna v. Hund så noggranna upplysningar som möjligt. Bland annat skriver v. Hund följande, vilket icke saknar intresse med hänsyn såväl till v. Hunds tankar om Eckleff och det svenska frimureriet som ock till de vägar, på vilka v. Hund sökte vinna sitt mål:

"Om Ni vänder Eder till 'baron von Eckleff' själv, så kommer det mycket an på den ton, med vilken denne broder talar med Eder. Är han mycket hög och hemlighetsfull och endast gör hänsyftningar för att utforska Eder, måste Ni se er för, så att Ni är på er vakt. Ni har att göra med en statsman. Men är samtalet så inriktat, att Ni av detsamma kan draga slutsatser om en likformighet mellan det svenska ordenssystemet och vårt, så kan Ni nog i Edra svar häröver säga Eder mening och giva till känna, vad Ni gillar eller ogillar, dock så vitt möjligt endast i allmänna uttryck utan att inlåta Eder på några detaljer. Dock, innan det går så långt, avvaktar man först en omständlig och noggrann rapport för att kunna tillställa Eder en närmare preciserad instruktion. Just av denna anledning anser jag det icke vara tillrådligt, att Ni genast i början genom frågor söker avlocka br. Eckleff hans hemligheter; detta måste kunna ske på ett mycket förtäckt

sätt och liksom av en slump. Då br. Eckleff skall vara mycket hemlighetsfull beträffande sina högre grader, så kunde en alltför stor nyfikenhet göra br. Eckleff misstrogen. Detta kunde måhända bliva oss skadligt. Kunde Ni åter finna en utväg att tillvinna Eder br. Eckleffs förtroende och vänskap på sådant sätt, att Ni är säker på, att en något dristig fråga ej skulle läggas Eder mycket till last, så överlåter jag åt Eder klokhet att inrikta Edra efterforskningar i enlighet med här förutsatt omständighet. Jag avvaktar häröver en trogen och omständlig berättelse, och innan Ni erhåller en särskild instruktion, måste Ni akta Eder att ingå på någon detalj, som kunde hänsyfta på den avsedda föreningen med svenskarna." (Övers. fr. tyska.)

Även v. Hunds förtrogne inom Strikta observansen Johan Kristian Schubart sökte samtidigt för egen del komma i förbindelse med Eckleff. Varken v. Hund eller Schubart torde emellertid hava lyckats erhålla några närmare insikter i det eckleffska frimureriet; större framgång härutinnan hade emellertid v. Zinnendorf.

Då Baumann, såsom nyss nämndes, ankom till Stockholm, blev han vänligt mottagen av Eckleff och besökte dennes loge, Den sjunde S:t Joh.-logen. Med fullgörandet av sitt uppdrag att bekomma de önskade frimurarehandlingarna fick han likväl se tiden an, och först flera veckor efter ankomsten till Stockholm kunde arbetet med avskrivandet av handlingarna påbörjas. Sedermera gick det så långsamt, att han ej förrän i september 1766 återkom till Berlin. Han medförde då fullmakter, instruktioner och ritualer för de olika frimuraregraderna. Med stöd av dessa akter instiftade v. Zinnendorf, vilken under tiden avbrutit förbindelsen med Strikta observansen, flera Joh.-loger i skilda städer, en skottsk loge i Berlin (1769) samt tyska stora landslogen i Berlin (1770), vilken sistnämnda loge bär namnet "Die Grosse Landesloge der Freimaurer von Deutschland" och allt fortfarande består; den räknar under sig för närvarande 4 provinsialloger, 51 S:t Andr.-loger och 173 S:t Joh.-loger med över 20,000 medlemmar.

Inom denna storloge innehade v. Zinnendorf befattningen som landsstormästare åren 1774—1775 och från 1780 till sin död. Han var dessutom ordförandemästare i en av honom instiftad S:t Joh.-loge i Berlin under åren 1769—1776 samt likaledes i den av honom stiftade skottska logen i Berlin från 1769 till sin död.

Efter Baumanns avresa från Stockholm år 1766 tillskrev denne Eckleff flera gånger utan att dock, såvitt det synes, erhålla något svar. I ett av sina brev omtalar Baumann, att han skall till Eckleff översända resten av Strikta observansens ritualer, "wovon ich hoffe dass Sie den Anfang bis zu M. Ec. inclusive werden emfangen haben".

Härefter synes Eckleff hava lämnat alla brev från vännerna i Berlin utan svar. Baumann avled 1769. Under ej mindre än tio år, 1766—1776, torde Eckleff hava vidhållit denna sin tystnad, vilket naturligen framkallat v. Zinnendorfs förvåning och ledsnad, då han önskade av Eckleff erhålla åtskilligt till komplettering i och för logearbeten. Anledningen till Eckleffs tystnad får väl i första rummet tillskrivas hans sjuklighet och den depression, vari han tydligen under denna tid befann sig, och varom närmare talas härnedan i kap. VII. Zinnendorf vände sig emellertid till en annan framstående frimurare i Stockholm, Johan af Bierkén, och mellan dem uppstod särskilt under åren 1772—1776 en livlig brevväxling, som till stor del rör sig om för logeinredningen i Berlin erforderliga saker, ävensom frimuraredekorationer, såsom band och förkläden, kors och andra föremål av silver med flera metaller, vilket allt Bierkén lät för Zinnendorfs räkning utföra i Stockholm. Metallföremålen tillverkades sålunda av den förut omnämnda Fredrik Rung, vilken levererat åtskilliga dylika föremål åt Eckleffs skottska loge.

Under år 1776 bröt Eckleff sin långa tystnad, och förhandlingarna mellan honom och v. Zinnendorf återupptogos. Den senare sände nämligen detta år för tredje gången ett ombud till Stockholm för att erhålla vissa för logearbetet i Berlin önskvärda ordenssaker såsom ämbetsmannaprydnader, föremål till logeinredningen m. m., huvudsakligen avsedda för det storkapitel, som

Zinnendorf var i beredskap att inrätta. Hans ombud vid detta tillfälle var en av de mera framstående frimurarna i den tyska huvudstaden professoren Fredrik von Castillon. Denne mottogs vänskapligt ej blott av Eckleff utan även av hertig Karl, vilken senare i september 1776 sände v. Zinnendorf en skrivelse, vari han betygar sin tillfredsställelse och glädje över, att v. Zinnendorf ämnade konstituera och öppna ett storkapitel i Berlin. Då Castillon på hösten nämnda år stod i begrepp att återresa, skrev Eckleff till v. Zinnendorf, att han varit Castillon i möjligaste mån behjälplig att anskaffa det felande, och att han ej skulle underlåta att, så snart kapitlet i Berlin blivit instiftat, överlämna det ännu resterande i v. Zinnendorfs händer under sommaren 1777, då han möjligen ämnade besöka Berlin. Denna Eckleffs här projekterade resa till Berlin kom dock aldrig till stånd.

Ordenskapitlet i Berlin instiftades av v. Zinnendorf i slutet av år 1776 med stöd av de handlingar m. m., som han erhållit från Eckleff. Kapitlet erhöll namnet Indissolubilis eller l'Indissoluble, och v. Zinnendorf blev dess förste ordensmästare, ett ämbete som han behöll till sin död.

Några år senare eller på sommaren 1779 var v. Zinnendorf betänkt på att själv i ordensangelägenheter besöka Stockholm, och skriver Eckleff härom den 20 juli s. å.: "Ce me sera un plaisir inexprimable de voir le frère Z. ici et de m'entretenir avec lui en confidence, mais pour eviter tous les rapports de nos novateurs ju lui conseille de prendre quartier dans quelque autre maison que la mienne, laquelle d'ailleurs je lui offrirois, et de s'annoncer chez moi la première fois sous un nom emprunté." På hösten samma år företog v. Zinnendorf resan till Stockholm. Han beskriver densamma såsom både besvärlig och farlig, den gick från Berlin över Hamburg och Danmark. Mellan Hälsingör och Hälsingborg var det storm, och kunde man segla blott med halva segel, vilket medförde, att skeppet mestadels låg på ena sidan; vägarna i Sverige voro dåliga, särskilt mellan Hälsingborg och Jönköping. Den 12 september 1779 kl. 10 på kvällen ankom v. Zinnendorf till Stockholm, trött och medtagen, och tog in på

"goldenen Stern" vid Österlånggatan; han hade då måst använda icke mindre än 17 dagar och 12 nätter för resan. Han reste i sällskap med en dräng och medförde egen vagn och seldon för två hästar; vagnen tog emellertid skada under resan: "mein Wagen gehet bei dieser Reise ganz zu Grunde und ohne dessen Neuheit, Stärke und guter Einrichtung wäre ich mit heihler Haut in so geschwinder Zeit(!) nicht einmal hierher gekommen", skriver Z. från Stockholm till en vän i Berlin. Även över resans dyrhet klagar Z., den hade kostat 495 "Rthlr Preuss. Courant", ehuru han därunder ej förtärt någon varm mat och ofta fått försaka sömnen. Levnadskostnaderna i Stockholm fann Z. mer än dubbelt så dyra som i Berlin; de kostade honom i Stockholm 2 dukater per dag, ehuru han jämte en vän dagligen drack blott "2 Bouteillen Sächsisch Maass Franzwein", vilket var mindre än han brukade förtära hemma.

Sedan v. Zinnendorf med Eckleff avhandlat ordensangelägenheterna återreste han i början av oktober över Nyköping, Hälsingborg—Hälsingör, Danmark och Hamburg till Berlin. Kort före avresan från Hamburg skriver Z. följande, som visar att även en resa den tiden mellan Hamburg och Berlin hade sina besvärligheter: "hier raunet man mir von der Unsicherheit der Strasse nach Berlin soviel in die Ohren, dass es mir bei der Känntnis des schlechten Weges dahin umso verdrüsslicher ist, nicht die Nächte dahin fahren zu können und also länger unterwegens seyn muss, als ich wohl möchte."

Zinnendorf avled av slag, som träffade honom den 6 juni 1782 i Berlin, medan han ledde ett sammanträde med stora landslogens storofficianter, och några dagar därefter skrev Castillon till Eckleff med underrättelse om dödsfallet. I brev den 9 juli samma år till Zinnendorfs efterträdare såsom ordensmästare generallöjtnanten Levin von Geusau svarade Eckleff bland annat följande:

"Da ich durch den Br. Castillon unterrichtet worden, dass der Ewige Anführer unsers Wesens durch ein seelige und geschwinde Auflösung Ihren vorigen Ordens-Meister den Seeligen Bruder von Zinnendorf aus der Zeitlichkeit zu sich zurück berufen, habe nicht

unterlassen können, an Ihrem Verlust den aufrichtigsten brüderl. Antheil zu nehmen. Sind wir aber befügt, hierüber uns zu betrüben? Nein, W. B., ist eine ewige Glückseligkeit der Endzweck aller unserer Bemühungen? Ist unsre Arbeitszeit von so kurzer Abmessung? Kan eine so geschwinde Abwechslung alles Vorhaben, alle Glückseligkeit, alle Beschwerden der Auflöslichkeit endigen? Was wollen wir dann über selbige uns erfreuen oder trauern? Nein, wir wollen uns mit dem weisesten Gesetze unsers ewigen Bauherrn trösten, und unter währendem Aufenthalt im Tempel der Vergänglichkeit uns zum frohen Eintritt in einen unvergänglichen Tempel zu bereiten, woselbst Vollkommenheit über Verschwindung, Licht über Schattenwerck, Weisheit über Ungewissheit, Stärcke über Schwachheit und Zierde über alle Verstörung ihr höchsterwünschtes Freudenfest anstellen und sich über unsere Wiedervereinigung im Ewigkeits-Tempel unauflöslich vergnügen werden. Immittelst Hochweisester Bruder Lewin, wünsche ich Ihnen hertzlich Glück und Segen zu dem angetretenen Amte im Tempel unter dem Schutze der Allmacht und Mithülfe aller aufrichtigen Ordensbrüder, zur Ehre des Bauherrn, zum Nutzen der Brüderschaft, zu eigener Freude."

Med v. Zinnendorfs bortgång hade de tyska frimurarna förlorat en av sina mest framstående ledare, en man som för alltid inristat sitt namn i frimureriets historia. Beundransvärd är den energi, varmed han arbetade för att erhålla fullständig kännedom om det eckleffska frimuraresystemet, som han omfattat med hela sitt livliga och starka intresse. För att nå detta mål skydde han inga offer i penningar, tidspillan och besvärliga, långvariga resor till Stockholm, företagna såväl vid tre olika tillfällen av hans ombud som ock av honom själv. Dessa hans av ett ideellt intresse burna strävanden att komma i besittning av den lära, som enligt hans uppfattning innehöll det sanna frimureriet — ett på kristlig grund uppbyggt lärosystem med höga moraliska och sedliga principer — kröntes också, såsom vi ovan sett, av framgång; och för medlemmarna av den tyska stora landslogen, som nu under 160 år utfört ett för dem själva och för deras fosterland välsig-

nelserikt arbete, framstår v. Zinnendorf som denna storloges oförgätlige grundläggare.

I detta sammanhang kan även omnämnas Eckleffs förbindelse med polacken Korsitzky.

Ungefär samtidigt med att Zinnendorf genom Baumann erhöll avskrifter av Eckleffs frimurareritualer, synes denne senare hava låtit ännu en frimurare taga avskrifter därav. Härom berättar Ignaz Aurelius Fessler i ett brev av den 26 juli 1797*) följande. Fessler, som utnämnts till professor i orientaliska språk i Lemberg, intogs här år 1783 i frimurarelogen Phönix zur runden Tafel och gjorde bekantskap med en frimurare polacken Korsitzky. Denne hade studerat vid universitetet i Strassburg och där ingått i en frimurareloge och även erhållit samtliga grader i det Clermontska kapitlet. Korsitzky företog därefter resor i Frankrike och England samt trädde 1758 i rysk militärtjänst, varpå han efter freden i Hubertsburg 1763 återvände hem till Polen. År 1766 reste han i arvsangelägenheter till Stockholm, varest han uppehöll sig flera år. Han gjorde här bekantskap med Eckleff, vilken invigde honom i de högsta frimuraregraderna och meddelade honom sina viktigaste handlingar, varav Korsitzky fick taga avskrifter. Först år 1772 återvände han till Polen, och efter att några år hava uppehållit sig i Petersburg bosatte han sig år 1782 i Lemberg, där han undervisade Fessler i frimureriets läror och även visade honom de handlingar han erhållit från Eckleff, varibland även befann sig ett av Eckleff utfärdat patent att öppna och tillsluta loger i de tre första graderna. Korsitzky utlånade även, berättar Fessler, till honom det svenska systemets samtliga akter, för att Fessler skulle bliva i tillfälle att avskriva desamma, vilket Fessler emellertid icke gjorde utan efter någon tid återställde handlingarna. Efter några år lämnade Fessler Lemberg och sökte därefter åter komma i beröring med Korsitzky, vilket ej lyckades, och den enda upplysning han lyckades erhålla om Korsitzky, var att denne år 1791 skulle hava begivit sig till Peters-

*) Fessler's sämmtliche Schriften über Freymaurerey, Berlin 1801.

burg. Detta är i korthet vad Fessler haft att berätta om förbindelsen mellan Eckleff och Korsitzky. Huruvida eller i vad mån denne senare begagnat sig av de frimurarehandlingar, som han, enligt Fesslers berörda, år 1797 nedskrivna berättelse, skall hava erhållit av Eckleff, är icke bekant.

10. *Sammanfattning.*

Sin verksamhet inom frimureriet avslutade Eckleff några få år före sin död efter ett trettioårigt nitiskt arbete. Inom den svenska frimurareorden intager Eckleff en betydelsefull särställning såsom instiftare av de första svenska S:t Andreas- och kapitelgraderna, och såsom den vilken i vårt land infört ett enhetligt system, som omfattar, utom de nyssnämnda graderna, även S:t Johannesgraderna. Detta system, som ligger till grund för vår nuvarande frimurareorganisation, skiljer sig i flera väsentliga avseenden från frimuraresamfunden i vissa andra länder, vilka samfund knappast hava mer än namnet gemensamt med det svenska. Genom vårt systems framstående egenskaper och en vis ledning har också vårt land lyckats undgå att, såsom fallet är i många andra länder, erhålla olika mot varandra mer eller mindre stridiga eller konkurrerande frimuraresamfund. I snart 200 år har det eckleffska eller, såsom det vanligen kallas, det svenska frimuraresystemet under sitt banér förenat alla svenska frimurare. Det infördes, såsom vi sett, genom Eckleff även i Tyskland, där det vunnit stor spridning. Sedermera har systemet även blivit antaget för Danmark och Norge, och helt nyligen har en med den svenska frimurareorden förbunden loge återupprättats i Finland.

En sammanställning av de utav Eckleff innehavda befattningarna inom vårt frimureri utvisar följande:

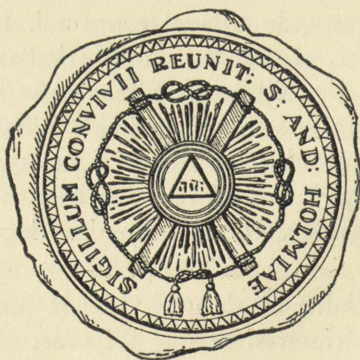
ceremonimästare och andre bev. br. i Lijdbergs loge, sedermera S:t Joh.-logen S:t Edvard (175?—1760);

instiftare och ordförande-mästare i S:t Andr.-logen l'Innocente (1756—1768);

instiftare av ordenskapitlet och ordensmästare (1759—1774);
instiftare av och ordförande-mästare i Den sjunde S:t Joh.-logen (1760—1783);
deputerad landsstormästare i svenska stora landslogen (1761—176?).

Det svenska frimuraresystemets upphöjda mål: människornas sedliga förädling — på grundval av en sann kristlig lära och utan band av stela dogmer — har fört detsamma segerrikt fram genom seklen. Med klar blick för systemets ädla syften och för enhetligheten i dess lärobyggnad övertog Eckleff traditionen från ett utländskt storkapitel, som ej längre existerar, och lyckades trots många och olikartade svårigheter omplantera systemet i svensk jord, där det sedermera vuxit ut att omfatta hela landet och alltjämt blomstrar. Med djupaste tacksamhet hava därför alla de, som under årens lopp ingått i loger tillhörande vårt system, såväl här som i de nyssnämnda länderna — och dessa bröder kunna räknas i flera hundratusenden — erinrat sig den man, vilken kan betecknas såsom systemets fader — Karl Fredrik Eckleff.

Sigill för S:t Andr.-logen:

VII. ECKLEFF SOM PRIVATMAN

Uti företalet till den förut påpekade av Eckleff 1752 skrivna sagosamlingen "Ett helt dygn" har han några yttranden, som tydligen hänsyfta på honom själv. Han talar här om "en långbent smal Copist uti Kantzliet", och att denne gjort en översättning, som "endast är et halfgiordt arbete, hwilcket jag intet undrar på, ty han är af et flygtigt snille, som börjar mycket och gör ingenting färdigt". Det var mest längtan att förnöja en "nådig fröken", som "fört mig til detta arbetet (= Ett helt dygn), wid öfwersättningen hwaraf jag til Er tienst med nöije försummat många punschbålar, spelbord och visiter". Onekligen torde det ligga en viss sanning i det lilla självbiografiska uttalandet, att Eckleff började mycket och gjorde ingenting färdigt, ty vid granskningen av hans arbetsdag, kan man ej undgå finna, att han väl haft åtskilliga intressen men saknat energi eller krafter att föra dem ytterligare fram, då motgångar och ledsamheter stötte till. I avsaknad av äregirighet var hos Eckleff förnöjsamheten en framträdande egenskap. Han önskade leva sitt liv sorglöst och lugnt, omgiven av goda vänner. Han älskade poesi, musik och den sköna naturen på Djurgården. Om förnöjsamheten har Eckleff skrivit några verser*), som ge oss en inblick i hans levnadsfilosofi:

"*Förnöjligheten.*

Jag lefver glada dagar
Och har så sjelf befalt,
Ty jag all sorg förjagar
Och söker ro i allt.

Ej gull hos mig plär skina,
Men jag mig roar fritt
Med Diurgålns pragt och China
Liksom det vore mitt.

*　　　　　　　　*

*) I den handskrivna diktsamlingen å Kungl. biblioteket.

Mitt öra blir hugsvalat,
Jag på Concerten går,
En Drottning kan betala't,
Jag ron för intet får.

*

Mitt sinne sig förlustar,
Hvargång jag skönhet ser,
Jag med Beata pustar
Och med Risilla ler.

*

Desert och rara rätter
Man på mitt bord ej bär,
Men jag blir rätt så mätter,
Som Kungen jul-dan är.

*

Jag här bland vänner vandrar
Som deras Comœdiant,
Och ej den rollen klandrar,
Som på min dehl jag vant.

*

At ungerskt vin framställa
Är ej min mundskänck vahn,
Men gamla Banquens källa
Min törst förnöja kan.

*

Jag liksom du plär spela
Än lastad, än berömd,
Och slutet lär ej fela,
Som är at blifva glömd."

*

Slutorden i denna lilla anspråkslösa dikt — att bliva glömd — hava dock icke gått i uppfyllelse, ty Eckleff lever och skall förmodligen, så länge det svenska frimuraresystemet består, leva i ett tacksamt minne hos alla, som tillhöra detta system.

Av några nedan citerade utsagor om Eckleff framgår, att han var en from och god man, kvick och kunskapsrik. Härtill kan läggas ett omdöme av den tyske frimuraren Hans Karl Baumann, som på följande sätt lämnar en karakteristik av Eckleff: "er ist ein Mann von einer festen und edlen Denkungsart, nur sein Temperament scheint noch hitziger zu seyn als das meinige".*)

Eckleff levde ogift. I sin ungdom synes han hava svärmat för sin "sköna cousine" Fredrika Eleonora Folcker, till vilken han skrivit flera dikter. Sagosamlingen "Ett helt dygn" är dedicerad till en "nådig fröken", för vilken Eckleff — såsom synes av innehållet i företalet — tydligen intresserat sig; han talar här om nådiga frökens systerson "som är uti Kammarcollegio, och som jag åtskillige gånger bedt hälsa hem, det jag hoppas han rigtigt

*) Brev den 17 juni 1765 från Baumann i Stockholm till Zinnendorf i Berlin.

uträttat", men något mera om denna "nådiga fröken" eller andra svärmerier för det täcka könet äro ej kända.

Då Eckleff efter moderns död övertog huset vid Drottninggatan kvarstannade av moderns hyresgäster under flera år de förut omnämnda damerna släktingarna Ulrika Sofia von Stenhagen och änkan Mannerstedt ävensom fröken von Reisern, vilken sistnämnda i taxeringslängden är antecknad som fattig, och vilken fick kvarbo ända in på 1780-talet. Antagligen är det dessa, väl något pratsamma damer, som givit Eckleff anledning till följande lustiga epigram:

"Af fastigheter twå har jag den ena ärft,
Den andra*) jag mig sjelf förwärft:
Jag ingendera nödgas sälja;
Men at föryttra dem jag kanske skulle wälja,
Om köpare jag då tillika kunde få
Till allt det *käringglafs*, som dem gravera må."

Till en början hade Eckleff i sin tjänst en kammartjänare och två pigor, men ganska snart försvinner den förre; däremot hade han allt fortfarande två pigor, av vilka Ingrid Isberg kom i tjänst i slutet av 1760-talet och stannade kvar hos Eckleff ända till dennes död. Pigorna hade på 1780-talet en årslön vardera av 6 riksdaler 32 sk.

Med ledning av den nedan intagna bouppteckning, som uppgjordes över Eckleffs kvarlåtenskap, kunna vi göra oss en föreställning om, huru han mot slutet av sin levnad hade sin våning i huset vid Drottninggatan möblerad, därvid dock rumsindelningen får tänkas utan direkt stöd i nämnda handling. Väggarna i salongen voro klädda med gyllenläder och i taket hängde en kristallljuskrona med "metallhattar"; möblerna utgjordes av en soffa samt 6 länstolar och 2 taburetter, klädda i rött, en byrå i valnöt med marmorskiva, varpå placerats 6 slipade glaspokaler med lock, några glas och en bordstudsare, ytterligare en byrå, ett bord

*) Den andra här avsedda fastigheten, som Eckleff säger sig hava förvärvat, är den nedan omnämnda malmgården (inköpt 1765).

och framför kakelugnen en eldskärm. Även i matsalen voro väggarna försedda med gyllenläder, och här funnos ett skänkskåp, ett matbord, ett tébord med en stor tédosa av bly och téflaskor av glas med "silverholkar" och silverringar, stolar, två lampetter av mässing, ett par ljusstakar av malm med ljussax, ett flaskfoder med 8 flaskor, ett "dricksskrus" med silverlock och på väggarna tavlor. Biblioteket innehöll, utom boksamlingen, länstolar, bord, en skrivbyrå med skåp i valnöt, en mindre byrå, ett par ljusstakar av malm jämte ljussax, en eldskärm och ett "eldtyg" av mässing bestående av skyffel, tång och borste samt en spegel med spegelglasram. Möblemanget i sängkammaren bestod av en säng med sparlakan och kappor av grön taft, dunbädd, kuddar och sidentäcke, två byråar, en lackerad låda, länstolar, ett mindre bord; i toaletten, varöver hängde en mindre spegel, funnos tvättfat, vattenkanna och nattpotta, allt av tenn. Slutligen pryddes våningen med 18 byster samt med en större samling tavlor, nämligen 46 "schilderier" i förgyllda ramar, 13 dylika i olika ramar och 20 porträtter samt 9 miniatyrporträtter infattade i guld och silver.

Enligt bouppteckningen bestod Eckleffs garderob av en hovdräkt, bestående av jacka, väst, kappa och skärp, vartill hörde en hatt med galon, kängor av sammet och en värja med mässingsfäste, en dräkt av svart kläde och en annan av "droijet", västar av röd och svart sammet, silkes- och trådstrumpor m. m. Han använde dessutom ett svenskt fickur av förgyllt silver, armknappar av guld, knappar av röda och andra stenar, infattade i silver, knäspännen av silver, ett halsduksspänne med oäkta stenar, snusdosa av porslin samt en käpp med elfenbenskrycka, varuti "perspektiv".

På nedra botten i Eckleffs hus var sedan lång tid tillbaka en restaurang eller vinkällare inrymd, vilkens innehavare jämväl bodde i huset. Förut är redan vinskänken eller källaremästaren Bengt Wennermarck omnämnd. Efter dennes död 1752 fortsatte hans änka Margareta W. rörelsen till 1760, då vinskänken Johan Jakob Weis övertog densamma. Bland följande vinskänkar finna

vi Gustaf Starkenberg 1765, Olof Hoffsten åren 1766—1774 och Elias Rynning 1775—1779, varefter krögaren Jonas Bergstedt något år innehaft källaren. Dennas namn, som möjligen växlat, var dock under en längre tid, eller under 1740—1770-talen, Kejsarkronan.*) Gjörwell**) berättar, att vid prins Karls ankomst till huvudstaden den 24 november 1770 glädjen var allmän: "på Pelikan trumpetades vid förbifarten, och på Castenhof och Kejsarkronan plägade sig borgerskapets officerare till häst och fot". Kejsarkronan var en på Bellmans tid känd lokal, där åtskilliga av dennes ordenskapitel torde hava hållits, och av det föregående hava vi sett att Bellman år 1776 ingick i Eckleffs frimurareloge, "den sjunde", som hade sina sammankomster i huset. Det var här på Kejsarkronan det sällskap, varur Par Bricole framgick, till en början sammanträdde, och här hölls den bekanta "Parentation öfver brodern Commendeuren och Herr Öfver-directeuren Gottfried Sackenhjelm, hållen af Notarien Hallman mot hösten 1778 uti Eklöf-ska huset i hörnet af Drottning- och Fredsgatorne"***), en festlighet som tillhör sällskapet Par Bricoles första tid.

På hösten 1764 omnämner Eckleff i brev till Lidén, att han till våren påföljande år tänkte utflytta en del möbler till en malmgård. En dylik gård inköpte han enligt köpebrev den 29 maj 1765 för 12,000 daler kmt†), och det var ett betydande område, han då förvärvade, vilket i våra dagar representerar ett

*) En källare "Keysers Cronan" vid Drottninggatan, innehavare Niclas Thuro, omnämnes i A. J. von Henel, Den nu för tiden florerande widtberömde residence-staden Stockholm, Stockholm 1728, sid. 211. — B. Schöldström, I tittskåpet, Stockholm 1891, omnämner Kejsarkronan vid Drottninggatan och innehavaren vinskänken Wennermarck.

**) Brev den 30 november 1770.

***) [af Wannqvist], Handlingar ur sällskapet P. B:s arkiv, häft. 1, Stockholm 1855, sid. 3—20. Se även S:t Eriks årsbok 1903, sid. 48—49. Sackenhjelm dog i oktober 1777, och parentationen hölls redan i slutet av samma år; den är omnämnd av Gjörwell i ett brev i januari 1778. Å en samtida avskrift av parentationen i Ericsbergs arkiv finnes årtalet 1777 antecknat.

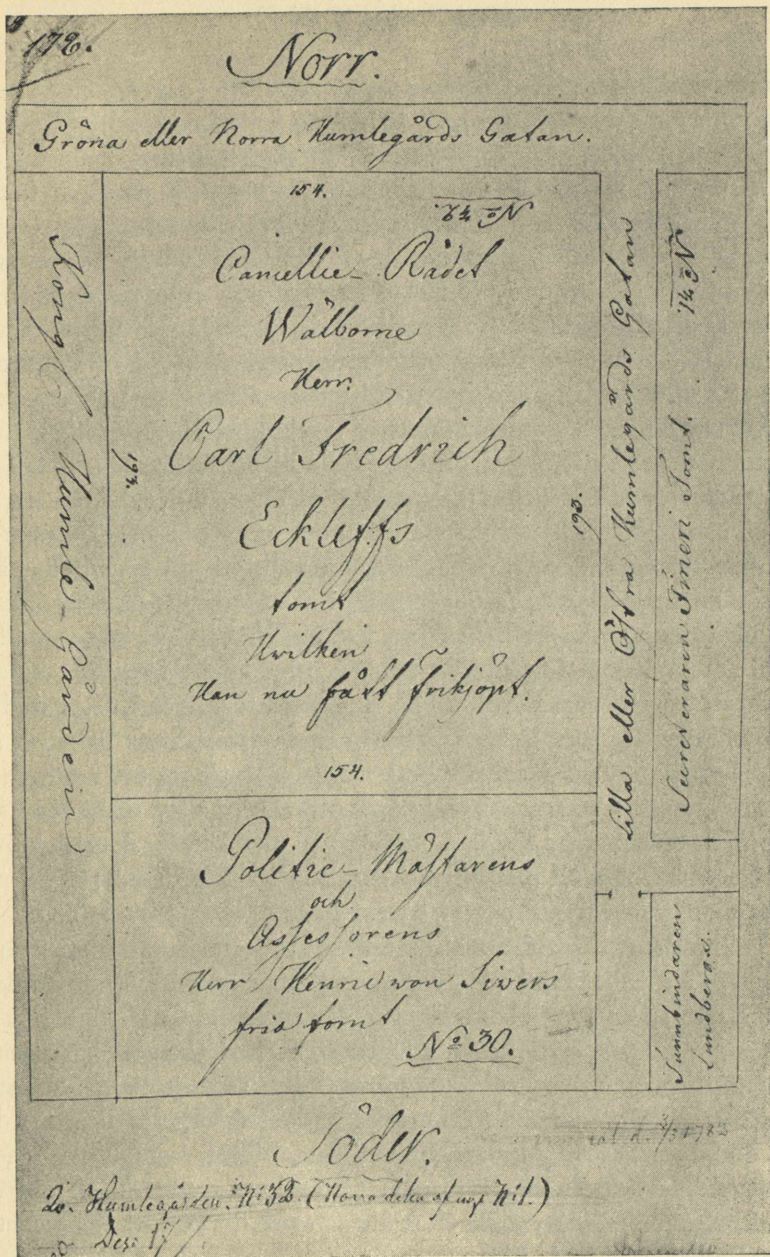
†) Enligt Stockholms stads uppbudsprotokoll och stadsingenjörskontorets designationer. Om myntförhållandena se nedan efter Eckleffs bouppteckning.

mycket stort värde. Den inköpta ”malmgården”, n:r 32 i kvarteret Hedenbacken eller Humlegården, hade följande storlek: i väster mot Humlegården 193 alnar, i norr mot Gröna eller Norra Humlegårdsgatan (nuvarande Karlavägen) 154 alnar, i öster mot Lilla eller Östra Humlegårdsgatan (ungefär nuvarande Brahegatan) 193 alnar och i söder mot källarmästaren Karl Rolands malmgård (sedermera tillhörig H. von Sivers) 154 alnar; tillhopa 29,722 kvadratalnar. Den motsvarar sålunda det nuvarande, med stora bostadshus bebyggda kvarteret Humlegårdsmästaren mellan Sturegatan, Karlavägen, Brahegatan och Kommendörsgatan samt stora delar av kvarteren i öster och söder därom. Å tomten fanns en byggnad vid norra gränslinjen och en ganska stor trädgård, och här torde Eckleff hava tillbragt somrarna. Bostadsförhållandena voro ju då så olika de nuvarande, och på den tiden flyttade man ut på sommarnöje till trakten av Humlegården.

De första åren hade Eckleff i malmgården en trädgårdsdräng, Frans Henrik Nettelblad, som hjälpte honom med trädgårdens skötsel, men från år 1769 utarrenderade han trädgården för 333 $^{1}/_{3}$ daler silvermynt per år, vilken arrendesumma från och med 1778 utgick med 55 riksdaler 26 skilling 8 runstycken.

Ännu så sent som 1781—1782 intresserade sig Eckleff för sin malmgård, och han korresponderar då med Zinnendorf om blomsterlökar och frön, som den senare sänder honom från Berlin. I mars 1782 skriver Eckleff: ”Für die mir versprochene Blumen Zwiebeln im Herbst bin ich sehr obligiert, da ich in accord stehe meinen Garten zu verkauffen und ihnen meine Dessins eröffnet, bitte mir keine andere als solche zuzusenden, die im Winter in Wasser florieren und in nächsten Frühjahr wieder von hier transportieret werden können.” Möjligen häntyder detta på, att Eckleff hyste planer på att lämna Stockholm och bosätta sig i Berlin, varom han redan förut vid ett par tillfällen gjort antydningar; härav blev dock intet annat än planer.

Den antydda försäljningen av malmgården ägde rum 1783, då Eckleff, sedan han av staden friköpt fastigheten, sålde den till

Tomtkarta över Eckleffs malmgård vid Humlegården 1783.

underståthållaren Henrik Liljensparre, vilken några år senare fick dispositionsrätt över hela Humlegården på viss tid.

Sedan Eckleff år 1767 tagit avsked från sin befattning i utrikesexpeditionen, var han för sin utkomst beroende av de hyror, som inflöto från hans fastigheter. I huset vid Drottninggatan utgjorde dessa till en början 1,411 daler silvermynt och efter myntförändringen 266 riksdaler. För hyrorna från malmgården har förut redogjorts. Mot säkerhet i det nyssnämnda huset hade Eckleff och modern redan år 1762 upptagit ett lån i riksbanken å 18,000 daler kopparmynt.*) Vid mitten av 1760-talet voro de ekonomiska förhållandena mycket tryckta, allmän penningbrist rådde, prisfall och prisstegringar växlade, och många blevo ruinerade. Även för Eckleff uppstodo nu ekonomiska svårigheter, och han försummade att betala ränta och amortering å riksbankslånet, på grund varav 1768 fråga uppstod om försäljning å "bankoauction" av fastigheten vid Drottninggatan. För att undgå detta beslöt nu Eckleff att i stället försälja sitt omfattande bibliotek, varom förut blivit nämnt, och han behövde på detta sätt ej avyttra huset, vilket han behöll och bebodde till sin död.

Möjligt är att Eckleff hade några ytterligare tillgångar i Schleswig, utgörande oredovisade fordringar i boet efter fadern. Han omnämner nämligen vid några tillfällen i brev till de tyska frimurarevännerna, att han, om hälsan det tilläte, ämnade för egna affärers skull resa till Schleswig, Kiel och Hamburg. Men några närmare upplysningar härom hava ej kunnat erhållas.

Säkerligen var tiden närmast efter 1760-talets mitt en svår tid för Eckleff. Han hade nyligen förlorat sin moder och saknade närmare släktingar; ekonomin var ej den bästa; hans kära boksamling blev skingrad; i sitt ämbetsverk hade han ej haft den framgång, som han väl önskat och tänkt sig; hans hälsa var vacklande. Även inom frimureriet hade Eckleff vid denna tid ledsamheter av engelsmannen Tullman, vilken, som förut omnämnts, i Stockholm inrättade några loger, vilka dock snart måste upphöra. Alla dessa motgångar synas hava verkat mycket

*) Riksbankens stadsegendomsbok.

nedtryckande på Eckleffs sinne, som ej var danat att motstå så hårda påfrestningar slag i slag. Det följde nu synbarligen en depressionsperiod, varunder han drog sig tillbaka från åtskilliga verksamhetsområden. 1767 tog han avsked från sin befattning i utrikesexpeditionen, och nästa år nedlade han ämbetet som ordf.-mästare i den skottska logen och kort därpå som deputerad landsstormästare. Ordensmästareämbetet överlämnade han 1774 till hertig Karl, och han behöll inom frimureriet allenast befattningen som ordf.-mästare i den sjunde S:t Joh.-logen. Även korrespondensen med frimurarevännerna i Berlin upphörde. Av några samtida uttalanden framgår, att Eckleff nu — som så många andra, särskilt vid denna tid — sökte en tröst i glaset. Hans Uppsala-vän Lidén skildrar ett besök hos Eckleff på följande sätt:*)

”Uti hemvægen geck jag opp till Hr. Cancelli Rådet von Eckleff, som jag i flera år varit känd af. Denne Herren har ett bland de bæsta privata Bibliotheken i Riket och artiga Cabinetter; men ær nu olyckligtvis alldeles förlorad genom supande; han hade nu redan lagt god grund, ehuru förmiddagen. Ær eljest en god och from man. Lefwer som ungkarl och har mycket ordentligt och snyggt hos sig. Efter helt kort samtal geck jag ned åt Riddarhustorget under betraktande af den usla menniskohamn jag nyss lemnade.”

Hertig Karl skriver något senare: ”Ekleef rempli d’esprit et de connoissance aurait été fait pour aller loin, s’il ne s’etoit trop adonné à la boisson et la debauche, ce qui a fait que tout ce qu’il avoit lui même de bien a été noyé dans le vin . . .”

Emellertid tyder åtskilligt på, att Eckleff efter någon tid återvann livsmod och arbetshåg och med sitt gamla intresse åter omfattade frimureriet. Depressionstiden synes hava varat från mitten av 1760-talet till mitten av 1770-talet. Av de frimuraretal av honom, som finnas i behåll, äro sålunda åtta från tiden före 1764 men sexton från tiden efter 1777, och år 1776 återupptog han brevväxlingen med de tyska frimurarna. Då Zinnen-

*) J. H. Lidéns resejournal 1768, handskrift i Uppsala universitetsbibliotek.

1748 Carl Fried. Eckleff.

1749 Carl Friedric Eckleff

1752 Carl Eckleff

1754 C. F: Eckleff

1754 C. F: Eckleff

1754 C. Fred: Eckleff

Eckleffs namnteckningar 1748—1754.

1759

1766

1767

1782

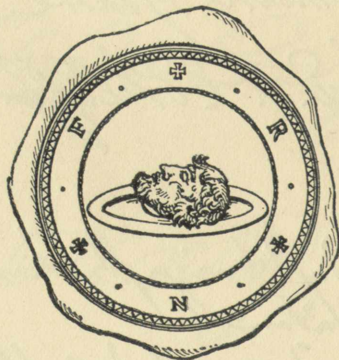
1782

Eckleffs namnteckningar 1759—1782.

dorf år 1779 besökte Eckleff i Stockholm, fann han denne senare "in Schlafrock, aber munter, freundschaftlich und vergnügt".

De sista åren av sitt liv tillbragte Eckleff utan någon verksamhet, och fördystrades dessa år av tilltagande sjuklighet.

Sigill för ordenskapitlet:

VIII. ECKLEFFS PORTRÄTT

Av Eckleff finnas två samtida porträtt, bägge framstående konstverk.

Det ena, en oljemålning av Johan Henrik Scheffel, utfördes redan 1746, samtidigt med moderns porträtt, och framställer sålunda Eckleff såsom en 23-årig ung man, extra ordinarie kanslist i Kungl. utrikesexpeditionen.

Eckleff, som ses i halvfigur åt höger, vänder det leende ansiktet och blicken mot åskådaren. Uttrycket är vänligt och sympatiskt men vittnar icke om kraft och energi. Näsan är oregelbunden och läpparna tjocka. Han har håret vitpudrat samt bär svart nackrosett, vit halsduk och kräs, oknäppt vit väst och öppen mörkviolett rock. Från vänstra axeln nedfaller ett blått draperi, som är draget fram till högra sidan. I bakgrunden ses ett dunkelt landskap med låg horisont. Bildens höjd är 80 cm. och bredd 64 cm. Å dukens baksida finnes följande signatur:

"C. F. Eckeleff Nat. d. $\frac{\text{26 juni}}{\text{7 juli}}$ 1723 p. 1746. J. H. Scheffel"; med senare hand har tillagts Eckleffs kanslirådstitel och dödsdatum. Egendomligt är, att Eckleffs födelsedatum här angivits till den 26 juni i stället för den 25 juni, vilken senare dag, såsom ovan angivits, i matrikeln för Sjunde S:t Joh.-logen betecknas såsom födelsedag. Datum den 7 juli anger hans födelsedatum enligt den nya tidräkningen, som infördes den 1 mars 1753, och måste således vara ditskriven efter den dagen.

Den vackra bilden, som tidigare ingått i den Hammerska samlingen, finnes tyvärr icke längre i Sverige, ty den inköptes för flera år sedan av numera avlidne finske undersåten P. Sine-

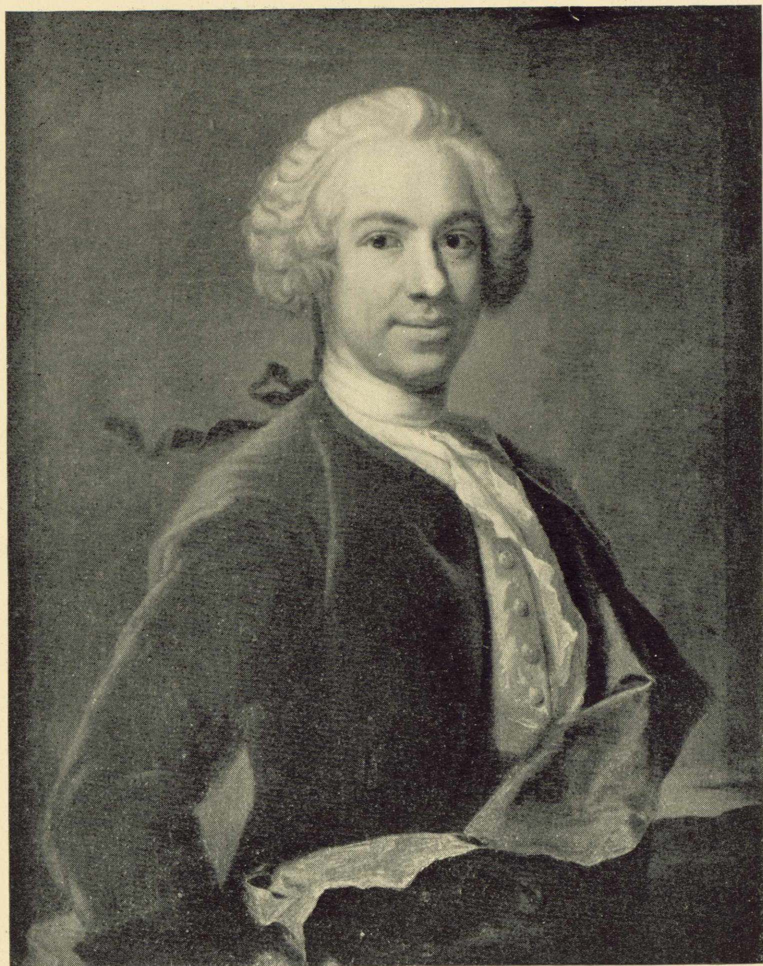
brychoff, vilken som bekant i Helsingfors bildade en omfattande och mycket värdefull konstsamling, som efter hans död inköptes av den finska staten.

Porträttet har varit föremål för omnämnanden i den svenska konsthistoriska litteraturen. Sålunda skriver Oskar Levertin*): ”Eljes förekomma i den Hammerska samlingen flera ypperliga taflor af hans [Scheffels] hand — framför allt porträttet af C. F. Eckleff som ung, när han ännu var Tankebyggarnes centrum . . .” Här har ju Levertin begått ett misstag, ty Tankebyggareorden instiftades, såsom förut omnämnts, flera år efter porträttets tillkomst. Osvald Sirén**) lämnar en avbildning av porträttet och säger: ”Ännu år 1746 har Scheffel målat det liffulla och vackra porträttet C. F. von Eckleff.”

Det andra porträttet (se titelplanschen) är en pastell av Gustaf Lundberg och framställer Eckleff i bröstbild med kroppen vänd något åt vänster och ansiktet mittåt. Uttrycket är här mera allvarsamt än å den förra bilden, och ögonen hava ej samma livliga blick som å denna. Håret är vitpudrat och har svart nackrosett. Eckleff har vit halsduk och vitt spetskrås, vit upptill oknäppt väst och violett rock samt bär under vänstra armen en svart hatt med vita plymer. Bakgrunden är blågrå. Bildens höjd är 62 cm. och bredd 49 cm. Signatur saknas, men kan såväl konstnären som tiden för porträttets utförande på annat sätt konstateras. I ett logeprotokoll för den 1 november 1760 läses nämligen: ”hemställtes om icke Bröderna samtyckte till Eckleffs portraits anskaffande till prydnad i Capitlet och om icke Lundberg måtte giöra det. Detta samtycktes på wanligt sätt, och att det skulle skie med Lundbergs färg samt med en wacker ram.” Man torde sålunda få antaga, att Lundberg utfört porträttet i slutet av år 1760. Detsamma finnes allt fortfarande i Frimurareordens ägo. Synnerligen smakfull är den i protokollet omförmälda ”wackra ramen”, som

*) Niclas Lafrensen d. y. och förberedelserna mellan svensk och fransk målarkonst på 1700-talet, Stockholm 1899, sid. XXV.

**) Carl Gustaf Pilo och hans förhållande till den samtida porträttkonsten i Sverige och Danmark, Stockholm 1902, sid. 31.

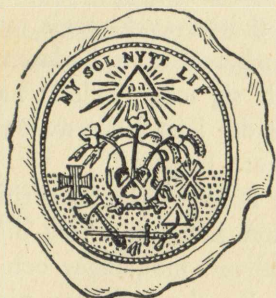
KARL FREDRIK ECKLEFF

Oljemålning av J. H. Scheffel 1746

är rikt skulpterad i trä och förgylld samt visar flera frimurareemblem jämte blommor och blad.

Det lundbergska porträttet har flera gånger tidigare reproducerats, bl. a. i Nordiska frimurareporträtt, i Schücks och Warburgs illustrerade svenska litteraturhistoria (flera upplagor), i ett tyskt arbete om frimureriet o. s. v. En reproduktion i litografi, 35,5×29,5 cm., utgavs 1897 i Berlin, tryckt hos F. P. Feller.

Sigill för Den sjunde S:t Joh.-logen:

IX. ECKLEFFS DÖD. BOUPPTECKNINGEN

I det föregående hava vi sett, att Eckleff ofta drabbats av sjukdom, och att han tydligen ej ägt en god hälsa. Hans sista sjukdom blev långvarig; den räckte ej mindre än ett år och två månader, varunder han sköttes av kirurgie magister Jakob Tjeder, ledamot av badare-ämbetet, samt badaren Langerman.*) Från denna sjukdom repade sig icke Eckleff; han avled i Stockholm den 30 juni 1786, således i en ålder av 63 år 5 dagar; dödsorsaken har uppgivits vara lungsot.**)

Sin dödsstund gick Eckleff säkerligen till mötes med lugn och tillförsikt, en stund som han ofta i sina dikter berört; han hoppades att då få jordelivets motgångar och ledsamheter förbytta i den eviga sällheten. Kanske hade han vid detta tillfälle i tankarna innehållet i följande verser, som förekomma i hans handskrivna diktsamling:

”Den wederwærdighet en Christen tåligt bär
Allenast förebåd till ewig sällhet är.
Den höga Löftes Man, som med sig sjelf mig mättat,
Med rent försoningsblod har all min brist aftwättat,
Den höga Löftes Man, som gjordt min räkning qwitt,
I ewig sällhets skänck mitt skuldbref har förbytt.
Kan jag som Christen då för sista stunden rädas?
Har jag ej största skäl at åt min bortgång glädas
Från motgång, bræcklighet, förföljelser och list,
Sorg, twång, förtal och flärd och sjuklighet och brist?

*

*) Se bouppteckningen.

**) Klara församlings död- och begravningsbok.

I himlen jag mitt arf, mitt hufvud, mitt försvar,
Min fader, fädersland, min bror, min Herre har.
Min första morgonblick till denne ort jag kastar,
Min sista aftonblick till denne hamnen hastar,
Där blir mig lugn från dem beskärd,
Som hasta till sin djeflafärd.
Till himlen går min suck, min längtan, mina tanckar,
I denne sälla hamn jag längtar fälla anckar."

Begravningen ägde rum i Klara kyrka den 3 juli 1786 och förrättades av kyrkoherden därstädes d:r Petrus Nenzén. Enligt kyrkans räkenskaper voro begravningskostnaderna följande:

"Kyrkowärden Herr Fried. Lund tager till Cassan för Herr Canselie rådet Velb. C. F. von Ekeleffs lick

Graf-öpningen i södra graf Coret til förrutnelse	Rdr	4	sk.	—
Bår-Kläde N:o 1 Samet och Båren	"	3	"	16
Klockorna en Ringning			"	32
Likwagnen			"	32
Beklädning i Grafwen	"	1		
Lister 5 stycken			"	20
Under-Klädet			"	12
	Summa Rdr	10	sk.	16"

Uti Inrikes tidningar förekommer en kort notis om dödsfallet, där den avlidnes ålder oriktigt angives vara 65 år.

"Upfostrings-sälskapets almänna tidningar" innehöll följande meddelande: "Cancellie-rådet hr Carl Fred. von Eckleff dog d. 30 juni i dess 66 år. Han hade varit en af våra vittre samlare, men hans Bibliothek och des öfriga Samlingar blefvo til större delen för flere år sedan skingrade."*)

Den sjunde S:t Joh.-logen, som instiftats av Eckleff, och vars ordförande han under många år varit, meddelade hertig Karl dödsfallet i en av fem av logens tjänstemän undertecknad skri-

*) 1786 n:r 67 d. 31 aug. sid. 533. Även här är levnadsåldern felaktigt angiven.

velse, däri det heter: "Hos Eders Kongl. Höghet vågar S:t Johannis Siunde Loge i djupaste underdånighet anmäla, att Det Högsta väsendet d. 30 sistl. Junii kl. 11 förmiddagen behagat kalla ifrån arbetet Frie Murare Brodren, fordom Deputerade Land Stormästaren och Stormästaren för denna Loge Den Högstuplyste, Högtlysande Brodren Carl Friedrich Eckleff. Trött af ofta mödosamma resor under 65 års vandring och full af hopp att få skåda Liuset undergick han med ståndaktighet, med stillhet och tolamod det sista profvet och njuter igenom Försoningens blod Segren och Lönen. Siunde Logen saknar med honom den, som lade första stenen till dess byggnad, den som dref arbetet i många år med drift och omsorg, och Svenska Frimureriet en Arbetare, en Försvarare ... och då Eders Kongl. Höghet altid lämnat ett ömt afseende åt vår framf:ne Mästares förtjenster emot frimureriet, vågar äfven Logen hoppas, att Eders Kongl. Höghet täckes nådigst förordna om Dess Minne."

Härpå svarade hertig Karl*):

"Jag igenkänner uti den Saknad, som logen ytradt vid dess insticktares och fordne Ordförande Mästares dödeliga frånfälle, det tänkesätt, som så väl öfverensstämmer med en rättskaffens Fri-Murares förnämsta dygd och egenskap, som är ärkänsamhet. Jag delar med Logen därutinnan samma känsla; och hvar och en svensk Fri-Murare Broder är skyldig den Högst Upplyste och Högt lysande Brodren Carl Fred. Ekleefs minne det vittnesbörd, att han varit den förste uti vårt kära Fädernesland, som upptändt den rätta Elden uti Templets innersta, och som här skingradt de måln, som förr öfverhölgde dess byggnad. Logens önskan, att dess minne må genom en vård enligt våra lagar upplifvas, för att vid detta tillfället blanda sina tårar med deras Stamfaders aska, skall blifva mig en kär skyldighet att uppfylla, då jag därvid äfven får tillfälle att bevisa de sista vänskapsbetygelser till en broder, som lämnadt mig murslefven, och som**) gifvit mig

*) Enligt hertigens egenhändiga koncept.

**) Här har hertigen först skrivit men överstrukit: "som upplyst mig, öpnadt mig vägen".

nyckelen till logens innersta att där igenfinna Ordens skatt och helgedom. Till den ändan får jag härmedelst anmoda Logens nuvarande Ordförande Mästare att uti allmän Landt Loge efter Ordens bruk öfver Broder Carl Fr. Ekleef hålla minnestal, samt anmoda Logens Deputerade Mästare att uti de högre grader förrätta samma skyldighet, skolande jag i höst, då arbetet åter börjar, utfästa dagen till dessa sorgelige högtiders firande. Jag förblifver . . .

Carl."

Tyvärr finnas ej bevarade några av de minnestal, som enligt förestående skulle hållas över Eckleff. Enligt ett protokoll i Ordenskapitlet för den 22 mars 1787 höll då friherre Gustaf Adolf Reuterholm minnestalet över Eckleff.

Efter Eckleff förrättades bouppteckning den 18 september 1786.*) Då dennas innehåll ej är utan intresse, såsom visande den avlidnes efterlämnade tillhörigheter och arvingar m. m., meddelas här densamma:

"Åhr 1786 den 18 September, närwarande Justitiæ Borg Mästaren Carl Fred. Ekerman, Rådmannen Anders B. Lijdberg, Assistenten Claes Gustaf Sandel samt Oeconomiæ Intendenten och Notarien Johan Norlin, förrättades Bouppteckning och wärdering öfwer qvarlåtenskapen efter Cancellie Rådet Högädle Herr Carl Fredric von Eckleff, som den 30 Junii innewarande år ogift död blifwit, till rättelse för dess arfwingar, som angåfwos wara den afl:s Syskone Barn: neml:n:

1:o) Afl. Morbrodrens framledne Herr Stats Secreteraren och Riddaren Fredric von Stenhagens efterlemnade Son Landshöfdingen uti Wästerbottns Län Wälborne Herr Fredric von Stenhagen, å hwars wägnar Assessoren Ädel och Högaktad Herr Samuel Kanström war närwarande efter fullmakt af den 12 Julii detta Åhr.

2:o) Afl. Mostren Fru Anna Maria Stenhagens i gifte med afl. Hof-Auditeuren Herr Zacharias Folcker efterlemnade 2:ne dottrar

1:o Jungfru Eleonora Folcker af Kong Maijst i nåder för myndig förklarad och nu närwarande, biträdd af Banco Commissarien Ädel och Högaktad Herr Johan Schagerström, samt

2:o Fru Anna Maria Folcker gift med Herr Häradshöfdingen Eric Gustaf

*) Stockholms rådhusrätt.

Laurin,*) å hwars wägnar Notarien Herr Joachim Westerling war tillstädes efter fullmakt in Blanco af den 12 i denne Månad; hwarförutan

3:o Afl. Mostren Fru Chatharina Elisabeth Stenhagen i gifte med Afl. Grosshandlaren Daniel Thormöhlen efterlemnat en Son benämnd Carl Lorents Thormöhlen, som likwäl för några och 30 år sedan utur Riket bortrest, och sedan den tiden eij lemnat minsta kundskap om han lefwer; Warandes dock till Kongl. Swenska Legations Secreteraren i Köpenhamn Herr von Heijdenstam den 10:de nästl. aug. bref afgångit, med anmodan, at honom i Danmark efterfråga, emedan han wid afresan härifrån till nämnde Rike sig begifwit.

Efter påminnelse om egendomens riktiga angifwande, upgåfwo den afl:s tjenstehjon Ingrid Isberg och Cisilia Norström, som följer, Neml:n

Fast Egendom.

		Rdr. sk. r.
Ett försäkrat Stenhus beläget på Norre Malm i hörnet af Freds och Drottningegatorne, uti Quarteret St. Johannes under N:o 20, hwarpå Assecurance är gifwen för 72,000 dlr. K:mt, uptogs till samma wärde, eller		4,000: —

Contante Medel.

Befants wid dödsfallet		4: 2

Guld och Nipper.

1 p. armknappar wäger 2 ducater à 1:24 sk.	3: —	
1 Guldplätt 1/16 ducat	—: 9	
1 Guldslef	—: 32	
2 stenringar oäkta à 1 rdlr	2: —	
1 Messings Crucifix med oäkta stenar infattadt	—: 8	
1 liten emailerad Silfwerring	—: 2	
1 Agat-ring	—: 2	
3 Portraiter infattade i guld à 1 rdlr	3: —	
6 diverse d:o i Silfwer infattade à 2 sk. 8 r.	—: 16	
1 1/2 dussin sten knappar i Silfwer infattade	—: 24	
1 dussin d:o med röda stenar	—: 16	
2 fot knappar	—: 2	
1 Perlemo dosa infattad i Silfwer	1: —	

*) Enligt [A. Kinberg], Slägten Laurin, Stockholm 1886, sid. 42, gifte sig häradshövdingen Erik Gustaf Laurin år 1768 m. registrator Joachim Westerlings änka Anna Maria Voltker, som dog 1794; vilken uppgift härmed kan rättas till Anna Maria Folcker. Makarna Laurins ombud notarien Joachim Westerling är väl en son till henne i giftet med den liknämnde registratorn.

1 Porcellaine Snusdosa, söndrig	—: 8	
1 liten dödskalle af Elfenben	—: 2	
29 st. Messings Knappar	—: 6	
1 Kjäpp med Elfenbens Krycka och perspektiv deruti samt tillhörande band	1: —	
1 d:o sämre	—: 16	
1 Schackspel felaktigt	—: 2	
1 Wärja med messings fäste	—: 16	
1 wärje Klinga	—: 4	
1 Messings penfoder med tandpetare	—: 8	
1 Halsduksspenne med oäkta stenar	—: 16	
1 sten till ett pitscher	—: 2	
1 liten Guldwigt	—: 8	
1 låda med touche	—: 16	
6 diverse snäckor	—: 8	
1 liten Agatsten	—: 2	
1 p. swarta armknappar	—: 2	
1 Linier-stift	—: 1	
1 Marmor mortel med stöt	—: 4	
1 foderal till färgor	—: 1	14: 39

Silfwer.

3 Matskedar och 3 Gafflar af Hamburger Silfwer wäger 36 lod à 12 sk.	9: —	
2 Knifwar af d:o wäga 12 lod à 12 sk.	3: —	
5 Théskedar 2 1/2 lod à d:o	—: 30	
1 Swänskt Fickur förgylt	8: 16	
1 p. Knäspännen	—: 24	21: 22

Tenn.

1 Skål med lock, 1 Twättfat och Kanna, 1 Mathämtare, 3 diverse Fat, 5 djupa tallrikar, 4 flata Dito, 1 Stickbäcken, 1 Nattpotta wäger tillsammans 30 lpd. å 4 sk. mkr.		2: 24

Koppar.

1 Sopp Kjettel, 2 Pannor, 1 Kjettel, 1 Thépanna, 1 gl. Caffékanna, 1 Castrull, 1 Munkpanna tillsam:s 30 pd. à 4 sk.	2: 24	
1 Ny Caffékanna	—: 32	3: 8

Messing.

1 Thé Panna	—: 8	
1 Durchslag	—: 4	

Eldtyg bestående af skyffel, tång och borste	—: 16	
1 liusplåt	—: 2	—: 30

Malm.

2 p. liusstakar à 8 sk.	—: 16	
1 liussax med dess foder	—: 8	
2 lius sax fötter	—: 2	
2 ringklockor af metall à 8 sk.	—: 16	—: 42

Jern Saker.

1 större gl. gryta	—: 24	
1 Steckgryta med lock	—: 16	
1 Strykjern med lod och fot	—: 8	
1 wåffel jern	—: 8	
1 råjern	—: 8	
2 stekpannor	—: 4	
2 Hallster	—: 4	
1 liten panna	—: 3	
1 Stekspett	—: 4	
2 Eldgafflar	—: 4	
1 Hackknif och 1 Kjött gaffel	—: 3	
1 Jern stör	—: 8	
3 gl. jern plåtar	—: 2	
2 pappers saxar	—: 3	
1 Hammare och 1 såg	—: 6	
1 gl. Rakknif	—: 2	
2 liussaxar	—: 4	2: 15

Bleck Saker.

1 Tratt och rifjern	—: 2	
1 stor Landterna och 1 lyktstom	—: 16	
1 qwarters mått	—: 1	
1 krona af bleck	—: 4	
1 stor Thé dosa af bly	—: 4	
1 wåg ballance af bleck utan wigter	—: 2	
1 korg med diverse bleck och jernsaker	—: 8	—: 37

Linne Kläder.

6 damast dränlls Serviettter och 1 d:o duk	1: 32	
4 drälls dukar à 16 sk.	1: 16	
18 st. Serviettter af dräll à 3 sk.	1: 6	

3 Lärfts Lakan à 16 sk.	1: —	
2 p. grofwa d:o à 16 sk.	—: 32	
4 örngotts war à 6 sk.	—: 24	
4 d:o mindre à 4 sk.	—: 16	
3 gl. Öfwerskjortor à 12 sk.	—: 36	
8 Nattskiortor à 8 sk.	1: 16	
6 p. gl. fönster Gardiner af rödt och hwitt lärft à 8 sk.	1: —	
7 st. näsdukar à 2 sk.	—: 14	
2 p. tråstrumpor	—: 4	10: 4

Säng Kläder.

gl. och illa medfarne.

1 dunbädd	1: —	
1 d:o mindre	—: 24	
1 Madrasse	1: —	
1 Räckbollster med fjeder	1: —	
4 Kuddar à 16 sk.	1: 16	
1 gl. Siden täcke	—: 24	
1 gl. Cattuns d:o	—: 8	5: 24

Gång Kläder.

1 Hof-drägt af Jacka, wäst, kappa och Escharpe	8: 16	
1 swart Klädes d:o d:o och d:o	6: —	
1 klädning af Droijet bestående af Jacka wäst och byxor	4: —	
1 grå underklädning af gros de Tours	1: 24	
1 swart Sammets wäst	—: 32	
2 hwita Lifstycken och 1 d:o wäst	1: —	
1 röd Sammets wäst	—: 32	
1 brun natt råck af Pou de soir	2: —	
1 Cattuns d:o och tröija	1: —	
1 rödt lifstycke	—: 8	
1 hwit Klädes Kappråck	2: —	
1 p. hwita Silkes strumpor	—: 16	
2 Nattmyssor och 1 Halsduk	—: 6	
1 Hatt med galon	—: 24	
1 p. Sammets Kjängor	—: 16	
2 Penninge pungar	—: 16	28: 46

Husgeråds Saker.

2 walnöte skrif Bureauer med skåp à 3 rdlr.	6: —	
1 gl. fruntimmers d:o med marmor skifwa	4: —	
1 mindre d:o	2: —	
2 D:o Bureauer hwaraf den ena är med upsatts	2: —	

1 Spegel med förgyld rahm	5: —	
1 d:o med spegel glas rahm	2: —	
1 D:o mindre	1: —	
1 Cristalls liuskrona med metalshattar	2: —	
2 Messings liusarmar	—: 32	
1 Bord studsare	6: —	
1 Soffa med 3 lådor under och tillhörige tagel dynor	3: —	
Gyllenlädersbeklädning till 2:ne rum	3: —	
1 Laquerad låda	—: 8	
1 Eld skjärm	1: 16	
1 D:o	—: 32	
2 Målade Mat Bord	2: —	
9 Länstolar med randigt öfwerdrag à 16 sk.	3: —	
3 stolar med d:o	—: 24	
6 Länstolar med rödt d:o à 16 sk.	2: —	
2 Tabouretter med rödt d:o à 8 sk.	—: 16	
1 brunt Thé bord, 1 Grått d:o à 4 sk.	—: 8	
1 gl. grön tafts Säng med sparrlakan och kappor	3: —	
1 litet bord	—: 4	
7 Rullgardiner à —: 2: 8	—: 18: 8	
3 Coffertar och 1 kista	—: 32	
1 Skänk skåp	1: 16	
1 Mangel af ek med ekbord samt 4 stolar	2: —	
1 gl. grönt bord	—: 8	
1 liten Coffert och 1 kista utan lås	—: 8	
Åtskilligt träskräp i Kök, Källare och på winden	1: 16	55: 46: 8

Porcellaine.

12 p. äkta Thékoppar à 4 sk.	1: —
3 p. bruna chocolade koppar à 2 sk. 8 rstn.	—: 8
4 p. omaka d:o	—: 4
2 Fat och 3 Koppar	—: 2
3 Spilkummar	—: 12
1 Caffekanna och 1 Gräddkanna af swart porcellaine	—: 16
1 drikskrus med Silfwer lock	1: 16
3 Assietter och 2 st. tallrikar	—: 8
2 små Salladierer	—: 4
6 diverse Fat	—: 10
3 kantiga d:o	—: 4
3 dito D:o hwita	—: 3
2 dito owala	—: 3
1 liten assiette, 1 liten skål och 3 tallrikar	—: 6

1 owal och 1 rund Såppskål, söndrige	—: 4	
1 Thekanna, brun	—: 4	
1 söndrig Potpouriere Kruka	—: 2	4: 10

Glas.

1 Flaskfoder med 8 flaskor, hwaraf en är söndrig	1: —	
1 Apotheques låda utan flaskor	—: 16	
2 fyrkantiga flaskor	—: 32	
2 Théflaskor med Silfwer hollkar	1: —	
2 mindre d:o med Silfwer ringar	—: 32	
2 Olje Carafiner	—: 16	
1 Present: tallrik med 2:ne Syltglas	—: 8	
6 diwerse ritade Pocaler med lock à 16 sk.	2: —	
9 höga winglas à 2 sk.	—: 18	
6 diwerse d:o	—: 10	
8 diw. dricksglas	—: 8	
1 Saltkar och 1 Peppar glas	—: 6	
1 Bendens til en liuskrona	—: 2	
1 p. Glasögon	—: 4	
1 partie Bouteiler	—: 16	7: 24
Böcker uptages till ett wärde af		50: —

Taflor och Schilderier.

46 Schilderier med förgylda rahmar, 2 d:o med swarta d:o, 11 smärre d:o med olika rahmar, 20 st. Portraiter, Frälsarens swepning med glas öfwer, 2 taflor i Salen		33: 16
18 st. diwerse Buster af olika materia och storlek, tillsammans	6: —	
Diwerse Charter och Estamper för	3: —	42: 16
Summa Inventarii		4,255: 5: 8

Afgår.

Förmyndare Kammarens Provision à 1/3 procent	14: 8: 9	
De Fattigas andel à 1/8 procent	5: 15: 3	19: 24
Till Riksens Ständers Banque emot Inteckning i Fastigheten Capital	731: 44: 10	
Interesse til d. 17 octobr. 1786	29: 27: 5	761: 24: 3
St. Johannis Fattighus Capital	1,000: —	
Inter. til d. 1 octob. 1786	54: 24	1,054: 24
Herr Banco Commissarien Schagerström efter Revers d. 17 oktobr. 1785	552: —	

1 Års Ränta		33: 6	
D:o D:o af d. 29 Jan. 1786		60: —	
ränta derå		2: 34	
D:o för förskjuten begrafningskostnad enl. ingifne räkningar		65: 32	713: 24
Et Års Contribution		11: 31 : 7	
Chirurgus Jacob Tjäder fordrar för 14 Månaders betjening under den afl:s sjukdom		25: —	
Badaren Langerman för 11 Månaders räkning ..		2: 16	
Lärftskrämaren Lampa för wahror		1: 21: 4	
2:ne Pigors kostpgr. för 3:ne Månader à 2 rdlr. 32 sk. i månaden		16: —	
Pigan Cicilia 1 $^{1}/_{2}$ Års lön à 6 rdlr. 32 sk. om året		10: —	
Pigan Ingrid 1 $^{1}/_{2}$ Års lön	8: 16		
Dito efter ingifwen räkning	8: 34: 3	17: 2: 3	
Pigorna till Sorgkläder tillsammans		5: 16	
Waktmästaren Lenberg för contant lån emot underpant af silfwer Uhret		12: 32	
Utlöst ett bewis i Banquen öfwer Husets skuld ..		1: —	102: 23: 2
S:a 2:651: 23: 5			
Enär föregående 2,651 Rdlr. 23 sk. 5 rstn. ifrån tillgången 4,255 Rdlr. 5 sk. 8 rstn. warda afdragne, blifwer i behåll 1,603 rdlr. 30 sk. 3 rstn.; hwaraf den första Sido Arfwingen Herr Landshöfdingen von Stenhagen niuter $^{1}/_{3}$ del		534: 26: 1	
Den andra Hufwudlotten Jungfru Folcher och Fru Laurin $^{1}/_{6}$ del 267 rdlr. 13 sk. $^{1}/_{2}$ r. hwarthera, eller begge tillsammans		534: 26: 1	
Hwad å den 3:dje lotten bortreste Thormöhlen af $^{1}/_{3}$ del belöper, utföres, så wida owist är om han lefwer, till widare disposition odelt		534: 26: 1	1,603: 30: 3
		Summa	4,255: 5: 8

Således wara angifwit, wärderat och förrättadt, betyga. Stockholm den 28 September 1786.

Carl F. Ekerman. *And. B:son Liidbergh.*
Claes G. Sandel. *Joh. Norlin* m. pr.

Att wi all egendom riktigt upgifwit, betyga under Edsplikt.

Ingri Isberg. *Sesilga Norström.*"

De i bouppteckningen upptagna värdena äro beräknade i riksdaler, skillingar och runstycken. För bedömandet av dessa värden, och då även förut i detta arbete vid flera tillfällen penningvärden blivit omnämnda, må här i största korthet sägas några ord om dåtidens myntförhållanden. Före den 27 november 1776 var 1 riksdaler = 3 daler silvermynt och 1 daler silvermynt = 3 daler kopparmynt; och motsvarade 1 riksdaler i nuvarande mynt 4 kronor, frånsett penningvärdets fall.

Efter sistnämnda datum var 1 riksdaler (specie eller i silver) = 6 daler silvermynt eller 18 daler kopparmynt eller 2 $^{2}/_{3}$ riksdaler banko eller 4 kronor. En riksdaler uppdelades i 48 skillingar och en skilling i 12 runstycken.

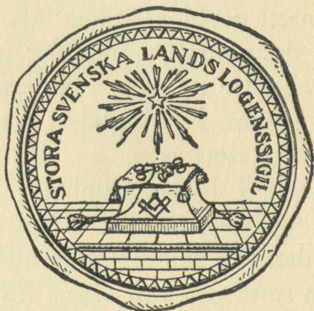
Fastigheten upptages i bouppteckningen till 4,000 riksdaler eller 72,000 daler kopparmynt, vilket enligt nuvarande myntslag frånsett penningvärdets fall skulle utgöra allenast 16,000 kronor, vilket värde för den stora och välbelägna fastigheten i hörnet av Drottning- och Fredsgatorna förefaller fantastiskt lågt.

Bouppteckningsvärdena för lösörena äro givetvis även mycket låga, så t. ex. upptagas några ”portraiter infattade i guld”, vilket väl avser några miniatyrporträtt, till blott 1 riksdaler stycket; några skrivbyråar med skåp i valnöt äro taxerade till 3 riksdaler stycket, en kristalljuskrona till 2 riksdaler, ”gyllenlädersbeklädnad” för två rum till 3 riksdaler och 59 st. ”schilderier” i ramar och 20 st. porträtt m. m. till 33 riksdaler 16 sk. o. s. v. Eckleffs efterlämnade boksamling, i bouppteckningen värderad till 50 riksdaler, såldes två månader senare å auktion för tillhopa 175 riksdaler.

Med antagande att lösörenas bouppteckningsvärde motsvarade en tredjedel av deras verkliga värde, och om hänsyn tages till penningvärdets fall, utgjorde behållningen i boet omkring 20,000 kronor; men om därjämte fastighetens verkliga värde skulle kunna uppskattas, komme man givetvis till ett avsevärt högre belopp. Något år efter Eckleffs död sålde arvingarna fastigheten till källaremästaren Johan Henrik Rösslein, men förekommer intet om denna försäljning i uppbudsprotokollen. Rössleins arvin-

gar försålde fastigheten 1804 för 14,333 riksdaler 16 skilling banko specie till vinskänken Henrik Ekström. Detta var 18 år efter Eckleffs död och var fastighetens värde nu 21,500 kronor. Ekström avyttrade densamma till grosshandlaren J. Cederlund j:r år 1846 för 90,000 riksdaler banko.

Sigill för Svenska stora landslogen:

X. ECKLEFFS BIBLIOGRAFI

A. TRYCKTA SKRIFTER

1. *Dikter*

Uti "Våra försök", del I, Stockholm [1753] ingå följande dikter (n:r 1—17):

1. Saga (anledningen och största delen af denna saga igenfinnes uti Voltaires arbeten). Sid. 5—9.
   Omtryckt se n:r 36.
2. Lyckan. Sid. 17—18.
   Omtryckt se n:r 37.
3. Högfärds dårskap. Sid. 21—22.
4. Äran. Sid. 26.
5. Rätta äran. Sid. 26.
6. Lyckan. Sid. 26.
7. Konst att blifva rik. Sid. 26.
8. En alamodisk vän. Sid. 26.
9. För hvem man mäst bör vagta sig. Sid. 27.
10. Råd för Iris, som frågar om det är vackert jagtväder. Sid. 39.
11. Frants. Sid. 46.
12. Gundla. Sid. 46.
13. Råd för en jägare. Sid. 46—47.
14. Allmän spelregel. Sid. 47.
15. Öfver tvenne förlofvade. Sid. 47.
16. Annat. Sid. 47.
17. Fabel, räfven och djuren. Sid. 71—72. Prosa och verser.
    Omtryckt se n:r 38.
18. [Verser med anledning av prinsessan Sofia Albertinas födelse d. 8 okt. 1753.]
    i: tillägget till 'Våra försök", del I, sid. 81.

19. Tidens försvar.

    i: 24 oder af våra bästa poëters arbeten i musik bragte af Hinrich Philip Johnsen, i koppar stuckne af Pehr Floding, tvärfol. [Stockholm 1753]. Diktens 6 strofer äro här under n:r 4 återgivna jämte musik. Omtryckt se n:r 24.

Uti "Våra försök", del II, Stockholm [1754] ingå följande dikter (n:r 20—30):

20. Skalde-bref. Öfver kunskapers otillräckelighet. Till Uranie. Sid. 8—14.

    Delvis avtryckt i Lärda tidningar 1754 sid. 90.

21. Skalde-tal til min tankekraft. Sid. 15—20.

    Delvis avtryckt i Lärda tidningar 1754 sid. 90.

22. Ode öfver längtan. Till H. G. G. P. C. (= Herr Grefve Gustaf Philip Creutz.) Sid. 25—31.

    Delvis avtryckt i Lärda tidningar 1754 sid. 90.

23. Den nyfikne, satire. Sid. 62—66.
24. Tidens försvar. Sid. 73—74.

    Se ovan n:r 19.

25. Fabel. Sid. 96.
26. Fabel, papegoyan och korpen. Sid. 98—99.

    Omtryckt se n:r 39.

27. Fabel, kalkontuppen och ekorn. Sid. 100—101.

    Omtryckt se n:r 40.

28. Rondeau. Sid. 111—112.
29. Öfversättning, poesies de M:e Deshoulières. Sid. 183.

    Se: Deshoulières, Oeuvres, I, Paris 1810, sid. 199 (tidigare uppl. ej tillgänglig).

30. Öfversättning, Quinault. Sid. 183.
31. Ode öfwer friheten. Stockholm tryckt uti Historiographi Regni tryckeri 1755.

    4:o, (12) sidor. "Du ädla frihet, mennskors fägnad, Wår sällhet är en winst af Dig..."

Uti "Våra försök", del III, Stockholm [1756] ingå följande dikter (n:r 32—34):

32. Skalde-bref till H. G. G. Sid. 34—40. I registret: Skalde-bref till H. G. G. G. öfver enighet. (= Herr Grefve Gustaf Gyllenborg.)

33. Skalde-bref till H. B. L. öfver den frågan: om det är naturligit, at ej rädas för döden, och om någon menniskja med nöje dödt; samt ifrån hvad grund tapperheten kan härledas? Sid. 41—48. I registret: Skallde-bref till H. B. A. L. (= Herr Baron Axel Leijonhufvud).

34. Öfver den frågan: om drömmars inträffande härrör af blott händelse, eller någon högre orsak. Sid. 129.

35. Imitation af Runius.

 i: Allehanda (utg. av B. Bergius), del I, stockholm 1757, sid. 53—55. Verser dat. den 1 maj 1754 till fru H. C. Nordenflycht. Se J. Kruse, Hedvig Charlotta Nordenflycht, Lund 1895, sid. 217—218.

Uti "Witterhetsarbeten, utgifne af et samhälle i Stockholm", del I, Stockholm 1759, ingå följande dikter (n:r 36—38):

36. Saga (anledningen härtill är tagen utur Voltaires skrifter). Sid. 107—112.

 Se ovan n:r 1.

37. Lyckan. Sid. 133.

 Se ovan n:r 2.

38. Fabel. Räfven och djuren. Sid. 170—171.

 Se ovan n:r 17.

Uti "Witterhetsarbeten, utgifne av et samhälle i Stockholm", del II, Stockholm 1762, ingå följande dikter (n:r 39—40):

39. Fabel, papegoyan och korpen. Sid. 225—226.

 Se ovan n:r 26.

40. Fabel, kalkontuppen och ekorn. Sid. 227—228.

 Se ovan n:r 27.

41. [Skalde-bref till Herr Grefve Gust. Phil. Creutz öfver maklighet.]

 Delvis avtryckt i: A. Hultin, Gustaf Filip Creutz, Helsingfors 1913, Skr. utg. av sv. litt.-sällsk. i Finland CXI), sid. 67—69. I handskrift i "Blandade skrifter" sid. 413—425.

42. [Verser till fru Hedvig Charlotta Nordenflycht, omkring 1754.]

 Delvis avtryckta i: H. Borelius, Svenska Kvinnor II, Hedvig Charlotta Nordenflycht, Stockholm 1921, sid. 165—166. I handskrift i "Blandade skrifter" sid. 911.

Dessutom äro flera av Eckleffs dikter avtryckta härovan i detta arbete.

2. *Tal, prosauppsatser, brev m. m.*

43. Saga om Alcimedor och Asaid. Öfversättning.
i: "Våra försök", del I, [1753], sid. 51—64. Se nedan n:r 56.

44. Samtal. Critiqven. Momus.
i: "Våra försök", del II, [1754], sid. 121—132. Sidan 121 är felpaginerad 112.

45. Förteckning uppå herr Cancellie-Rådet Carl Fr. Eckleffs ansenliga boksamling, bestående af wäl conditionerade böcker uti hwarjehanda språk och wettenskaper, jämte en wacker samling af manuscripter; som alt kommer genom auction at försäljas den ... 1769 uti hörnhuset wid Drottning- och Fredsgatorna n:o 20. Stockholm, 1768.
8:o, 200 sidor.

46. Tal uti S:t Johannis Loge den 7:de til underdånigste firande af Hans Kongl. Höghets Kron-pris Gustaf Adolphs födelse, hollne den 6 nov. 1778, af *Carl Friedrich Eckleff*, Kongl. cancellie-råd, och Mag. *Carl Mannercrantz*, Kongl. hofpredikant och utnämnd kyrkoherde i Kongelf. Stockholm. Trykte i Kongl. finska boktryckeriet, hos Joh. A. Carlbohm, 1778.
8:o, (8) sidor. Eckleffs tal å sid. (3—4).

47 [Hälsningstal vid fru Hedvig Charlotta Nordenflychts inträde i Tankebyggare-Orden d. 14 april 1753.]
i: J. Kruse, Hedvig Charlotta Nordenflycht, Lund 1895, sid. 193—194.

48. [Tal till fru Hedvig Charlotta Nordenflycht, då hon intog presidiet i Tankebyggarnas ordenssamfund, den 15 september 1753.]
i: J. Kruse, Hedvig Charlotta Nordenflycht, Lund 1895, sid. 194—195.

49. Åminnelsetal öfver ... Brodren Johan Israel Torpadius hållit uti S:t Erics loge den ... december 1760 af Sjunde svenska S:t Joh:s logens loge m:re Carl Fredrik Eckleff.
i: Minnesskrift i anledning av S:t Johannislogen S:t Eriks etthundrafemtioårs jubileum 1756—1906, Stockholm 1906, sid. 117—131.

50. [Hälsningstal vid greve Gustaf Philip Creutz' inträde i Tankebyggareorden d. 10 mars 1753.]

i: G. Castrén, Gustav Philip Creutz, Helsingfors 1917, 4:o, sid. 28—29. Talet är delvis avtryckt i A. Hultin, Gustaf Filip Creutz, Helsingfors 1913 (Skrifter utg. av sv. litt. sällskapet i Finland CXI), sid. 39—40; här meddelas även ett porträtt av Eckleff.

51. [Brev från Eckleff till J. W. K. von Zinnendorf d. 27 april 1764.]

i: W. Wald, Geschichte der Grossen Landesloge der Freimaurer von Deutschland, Berlin 1921, Band 1, sid. 2—4. Dessutom äro i några andra tyska frimurarepublikationer utdrag ur brev från E. avtryckta.

B. HANDSKRIFTER
egenhändiga av K. F. Eckleff.

52. [Skrivelser till utrikesexpeditionen och kanslikollegium i tjänsteärenden 1742—1767.]

I riksarkivet.

53. Blandade skrifter af C. F. E. [ryggtitel].

Stor folio, 1,200 sidor. I Kungl. biblioteket, sign. Handskr. Vitterh. sv. författare V. f. 89. Omkring 550 sidor äro fullskrivna med huvudsakligen dikter; även förekomma några tal och prosauppsatser. Det mesta härav torde vara författat under slutet av 1740- och under 1750-talen, men hava enstaka dikter och epigram sedermera tillagts. Innehållet utgöres av 47 oden i religiösa ämnen, 10 andra oden, 4 skaldebrev, 2 skaldetal, 7 "anakreontiska oden", 4 sagor, 1 berättelse, 18 fabler, omkring 200 "poetiska tankelekar" och 360 epigram, 13 översättningar, 12 tal i Tankebyggareorden m. m.

54. Tal, hållne uti Läre- och öfningsgillet 1748.

Finnas upptagna i bokauktionen efter Eckleff i november 1786, Stockholm, manuskript 8:o, n:r 2. Det är obekant, om dessa tal äro bevarade till vår tid.

55. Tusende och en dag eller printsessans af Caschmire händelser. Persiska sagor, öfversatta af C: F: E:-ff.

Folio, (6)+528 sidor. I Kungl. Biblioteket, sign. Handskr. Vr 40. Företal+delarna 1—4. Från tiden kort före 1752. Å titelbladet till första delen har E. antecknat: "ifrån fransöskan öfversatt af C: F: E:—ff"; å titelbladet till tredje delen är även en liknande anteckning. Följande sagor äro här översatta:

Califen Haroün Arraschied och Aboulcasem ifrån Bassra, sid. 13—103;

Konung Ruswanschad och drottning Cheheristany, sid. 111—124;

Konungen af Thebet och printsessan af Naimansland, sid. 124—138;

Visiren Carerscha, sid. 138—189;

Couloufe och den wackra Dilara, sid. 197—295;

Prints Calafs och printsessans af China historia, sid. 305—324;

Prints Fadlallha, konung Bin-Ortocs af Mousel sons historia, sid. 324—401;

Följden af prints Calafs och printsessans af China historia, sid. 401—528.

56. Ett helt dygn. Barbariske sagor. Ifrån indianske språket öfversatte af H: H: åhr 1752.

Folio, 264 sidor. I Kungl. biblioteket, sign. Handskr. Vr 13. Innehåller:

Titel och företal, sid. 1—9,

Inledning, sid. 11—22,

Saga om Konungen Khoarassan, sid. 22—29,

Historia om printsessan Strålhvita, sid. 31—92,

Historia om printsen Orre, sid. 92—186,

Historia om prints Phénix, sid. 186—212,

Serenas historia, sid. 213—238,

Historia om twänne bröder Alcimedor och Asaid, sid. 238—259.

Av dessa sagor äro Konung Khoarassan och Alcimedor—Asaid översatta ur F. A. Moncrif, Essais sur la nécessité et les moyens de plaire, Amsterdam och Paris 1738; i Amsterdam-upplagan sid. 294—303 resp. sid. 238—268; den senare av dessa sagor är tryckt i Våra försök I, se ovan n:r 43.

57. [Uti Eckleffs exemplar av "Våra försök" del 1—2 har han infört några smärre dikter såväl av honom själv som av några andra tankebyggare, 1753—1754.]

I Kungl. biblioteket, Stockholm.

58. [Ritualer och matrikel för Fackelbrödernas samfund 1757—1761.]
    I von Ehrenheimska arkivet å Grönsöö.
59. [Fyra brev till J. H. Lidén d. 19 dec. 1763 samt d. 23 jan., 5 april och d. 12 nov. 1764.]
    I Uppsala universitetsbibliotek.
60. [Tal, ritualer m. m. berörande frimureriet.]
    I frimurareordens arkiv i Stockholm.
61. [Brev, ritualer m. m. berörande frimureriet.]
    I Grosse Landesloge der Frimaurer von Deutschland, Berlin.

Vinjett ur ”Våra försök”, I, sid. 75:

PERSONREGISTER

FÖRTECKNING PÅ SUBSKRIBENTER

Svenska loger:

IX:e Frimurareprov:s bibl.
Prov.-logen i Kristianstad
» » i Göteborg
» » i Linköping
S:t Andr.-logen Nordiska Cirkeln
» » » Gevalia
» » » Sirius
» » » Eugen
Logerna i Hälsingborg
» i Karlskrona
» i Malmö
S:t Joh.-logen S:t Christopher
» » » Oscar
» » » Oscar Fredrik
» » » Polstjernan
» » » Engelbrekt
» » » Räta vinkeln
» » » S:t Sigfrid
» » » Södermanland
» » » Arcturus
» » » Brödrakedjan

Svenska brödraföreningar:

Capella
De tre blossen
Eos
Nordliga kronan
Vidar
Värendsbröderna
Föreningen i Ystad

Danska loger:

Danska stora landslogen
Prov.-logen i Odense
S:t Andr.-logen Cubus Christiani Decimi
S:t Joh.-logen Den faste Borg ved Alssund

Norska loger:

Norska stora landslogen, 2 ex.
Prov.-logen i Bergen
» » i Nidaros (Trondhjem)
S:t Andr.-logen Akershus
S:t Joh.-logen S:t Olaus til den hvide Leopard
S:t Joh.-logen Regulus
» » » S:t Svithun, 2 ex.
» » » Syvstjernen
» » » S:t Halvard

Tyska loger:

Grosse Landesloge der Freimaurer von Deutschland, 6 ex.
Prov.-loge von Niedersachsen
» -kapitel Inviolabilis

Aas, O., Tönsberg
Adamsson, H., Köpm., Sundsvall
Adde, E., Kamr., Stockholm
Afzelius, G., Kammarrättsråd, Sthlm
Agelin, C. G., Landsfiskal, Eksjö
Ahlander, N., Bokhandl., Skövde
Ahlstedt, N., Bankdir., Göteborg
Ahlström, J., Lagerchef, Örebro
Ahlström, J. M., Skeppsm.-kontr., Malmö
Ahlström, N., Köpman, Norrköping
Ajaxon, A., Disp., Örebro
Alban, G. O., Banktj., Stockholm
Albons, N. B., Köpman, Forserum

Aldor, G., Kontorschef, Stockholm
Alfvegren, S., Stationsinsp., Hafdhem
Algren, T., Ing., Stockholm
Almquist, J. A., Arkivråd, Stockholm
Almquist, S., Dir., Hälsingborg
Ameln, C. H. A., Grossh., Stockholm
Amtoft, J., Sagförer, Faaborg
Amundin, H. C., Grosshandl., Malmö
Anckarman, T., Nämndeman, Nelhammar
Anderberg, A., Dir., Göteborg
Anderberg, E. J., Köpm., Krageholm
Andersen, A., Drammen
Anderson, A., Lantbr., Häljebol
Andersson, A. L., Dir., Axvall
Andersson, A. W., Dir., Stockholm
Andersson, Alfr., Postexp., Gävle
Andersson, And., Handl., Runemo
Anderson, C. H., Boktryckare, Sthlm
Andersson, C. O., Byggm., Hälsingborg
Andersson, E., Bruksinsp., Vedevåg
Anderson, E. R., Disp., Strängnäs
Anderson, H. M., Källarm., Södertälje
Andersson, Hugo, Ing., Borås
Anderson, O., Dir., Linköping
Andersson, P., Köpm., Sundsvall
Andersson, S. A., Snick.-förest., Gävle
Anderson, W. A., Köpm., Norrköping
Anderzén, C. H., Järnh., Lidköping
Andresen, A. M., Gen.-agent, Oslo
Ankarcrona, C., Bankdir., Söderhamn
Appeltofft, G. A., Löjtn., Skövde
Appeltofft, H., Bokh., Kalmar
Areen, E. E., Fil. D:r, Stockholm
Areskog, N., Tandl., Ronneby
Arfwedson, H., Disp., Ulfshyttan
Arfvidson, G., Trafikinsp., Hälsingborg
Aronson, G., Bankdir., Ödeshög
Aronsson, J. F., Ing., Uppsala
Arthur, G., Ing., Gävle
Arweson, O., Bokh., Äppelviken
Assarsson, J., Musikdir., Hälsingborg
Aurén, T., Tandl., Göteborg
Axberg, H., Disp., Eskilstuna
Axelson, S., Konsul, Malmö

Backman, E. L., Prof., Uppsala
Backman, G. W., Överstelöjtn., Borås
Bæcklund, P. S., Lektor, Hälsingborg
Bæckström, E. L., Rådm., Örnsköldsvik
Barklind, C. E., Stockholm
Barkman, J., Rådman, Vimmerby
Barring, S., Ing., Malmö
Bauer, C., Köpenhamn
Beijle, G., Grosshandl., Stockholm
Beijnoff, R., Bankdir., Västerås
Bengtsson, P., Dir., Halmstad
Bengtson, V. E., Köpm., Stockholm
Bennet, C. F., Frih., Stockholm
Berbom, B., D:r, Lillehammer
Berg, E., Kassör, Göteborg
Berg, G., Tandl., Umeå
Bergelin, F., Las.-syssloman, Ystad
Bergendahl, S. R., Sjökapten, Göteborg
Bergengren, E. A., Prov.-läk., Molkom
Bergenholtz, F., Gen.-krigskomm., Djursholm
Berggren, L. E., Göteborg
Berglund, A., Kyrkoh., Stockholm
Berglund, G., Ing., Strömsnäsbruk
Berglöf, G., Dir., Åmål
Bergman, F., D:r, Göteborg
Bergman, P., Kassör, Höganäs
Bergman, S., Landsfiskal, Järvsö
Bergqvist, A., Fabrikör, Härnösand
Bergqvist, A. O., D:r, Söderköping
Bergsten, S., Tjänstem., Stockholm
Bergström, A. F., Dir., Åhus
Bergström, C., Handelsförest., Storviks-Hammarby

Bergström, E. Y., Ing., Arvika
Bergström, K. J., Landshövding, Sthlm
Bergström, Th., Kamr., Motala
Bergvall, O., Stockholm
Bergö, C., Hovpred., Stockholm
Berlow, A., Köpm., Hälsingborg
Bernhard, E., Arkit., Stockholm
Bernson, G. M., Ing., Göteborg
Bildt, H., Minister, Cairo
Bill, P., Arkit., Sønderborg
Billman, B., Major, Karlstad
Billmark, H. C., Disp., Nyadal
Birgén, B., 1:e Postass., Stockholm
Biörcke, S., Landsfiskal, Storvik
Bjarme, A., Ing., Morgårdshammar
Björk, K. N., Apot., Norrköping
Björkander, C. G., Konsul, Visby
Björklund, E., Grosshandl., Sthlm
Björklund, G., Köpm., Stockholm
Björkman, E., Kyrkoh., Erikslund
Björkman, E., Hovkonditor, Uppsala
Björkman, W., Dir., Älfsjö
Blidberg, T., Häradsskr., Falun
Blom, W., Förvalt., Håknäs
Blomgren, G., Tandl., Borås
Blomgren, K. G., Adv., Stockholm
Blond, U. A., Revisor, Charlottenlund
Bode, E., Apot., Fjällbacka
Bodén, C. A., Karlsborg
Bodman, H., Kamr., Stockholm
Bohm, J. E., Lotskapten, Härnösand
Boije, A., Poliskomm., Stockholm
Bolling, A. M., D:r, Köping
Bolmstedt, H., Stadsläk., Eslöv
Bonde, C. G., Frih., Ericsberg
Borgenstierna, C. R., Dir., Ystad
Borin, A., Landsfiskal, Lugnvik
Borssén, J. W., Ing., Göteborg
Boustedt, B. I., Generalmajor, Sthlm
Braarvig, J. B., Apot., Haugesund
Bramford, E., Sjökapten, Hälsingborg
Brandström, E., Folkskollär., Järpås

Bratt, F., Tandl., Nora
Breitholtz, C., Byrådir., Stockholm
Briem, E., Prof., Lund
Broander, N., Dir., Visby
Broquist, I., Postkontr., Mörby
Brun, E., Tandl., Mariestad
Brundin, R., Överpostm., Malmö
Brunnberg, Sven, Kontorschef, Sthlm
Bruun, E., Oslo
Bruzelius, A. F., Fältläk., Kristianstad
Bråkenhielm, K. R., Hovrättsnot., Vaxholm
Buchholz, L., Köpm., Göteborg
Bugge, Y., Disp., Ljan
Bundesen, P., Augustenborg
Burull, L., Hamar
Byman, E., Örebro
Byström, H., Tjänstem., Stockholm
Byttner, J., Prov.-läk., Stockholm
Byttner, T., Folkskoll., Nora
Bäck, F., Ing., Frånö
Bäcklund, E., Ing., Sollefteå
Bäckman, W., Dir., Karlstad
Bäckström, A. H., Apot., Äppelviken
Bäckström, J. M., Byggm., Umeå
Börjeson, C. O., Köpm., Falköping
Böttiger, Erik, Med. D:r, Stockholm

Callmer, G., Löjtn., Stockholm
Carlson, B., Stadsfiskal, Eslöv
Carlsson, G., Intend., Hälsingborg
Carlsson, W., Fabr., Karlskrona
Carlsund, E., Vänersborg
Cederbaum, F., Kapten, Linköping
Cederberg, G., Dir., Stockholm
Cederpalm, E., Dir., Stockholm
v. Celsing, H., Godsäg., Fjällskäfte
Charleville, R., Bruksäg., Björneborg
Christensen, H., Aarhus
Christenson, C., Folksk.-insp., Östersund

Chronwall, A. G., Övermask., Göteborg
Claessen, A., Reykjavik
Claësson, C., Kantor, Ingatorp
Claësson, J. V., Folkskoll., Liljeholmen
Clemens, A., Grosshandl., Stockholm
v. Collan, C., Bankdir., Hälsingfors
Collet, H., Kammarh., Kjöge
Colliander, E., Rådman, Göteborg
Collin, E., Göteborg
Conradi, K., Kapten, Skara
Coucheron, A., Grossh., Oslo
Crona, G., Köpm., Äppelviken
Cronvall, E., Civiling., Stockholm
Cullman, G., Stationsskr., Trälleborg
Cöster, A., Apot., Lysekil

Dahl, S., Insp., Äppelviken
Dahlberg, E., Laholm
Dahlén, G. B., Forstmäst., Ullånger
Dahlenborg, C. L., Köpm., Göteborg
Dahlgren, C. G., Bankokomm., Sthlm
Dahlman, P. R., Dir., Örebro
Dahlquist, J., Kamr., Boliden
Dalquist, G., Grossh., Lidköping
Danieli, S., Övering., Trollhättan
Davidsson, A., Landsfiskal, Hova
Didoff, H., Kyrkoh., Kolbäck
Domeij, J. E., v. Konsul, Örnsköldsvik
Drangel, E., Hovrättsråd, Stockholm
Drewes, P., Fabr., Stockholm
Duhs, W., Fotogr., Molkom
Duse, S. A., Major, Stockholm
Dybeck, G. A., Kammarskr., Hagaström
Dymling, A. E., Kontorschef, Sthlm

Edholm, G., D:r, Sundsvall
Edlund, E., Köpm., Ullånger
Edoff, C., Järnh., Finspång
Edström, E. M., Grossh., Göteborg
Eger, L. C., Läkare, Oslo
Ekblad, A., Kamr., Värnamo
Ekblom, F. L., Bokhandl., Stockholm
Ekeberg, E., Tel.-dir., Göteborg
Ekelund, J., Överstelöjtn., Norrköping
Ekenstam, C., Länsträdg.-m., Kivik
Ekeskog, A., Köpm., Stockholm
Ekhoff, J., Köpm., Stockholm
Eklund, O., Dir., Stockholm
Eklund, Å. W., Civiling., Göteborg
Ekman, C. E., Konsul, Visby
Ekman, E., Handl., Nälden
Ekman, G., Stationsinsp., Ervalla
Ekstrand, E., Kapten, Djursholm
Ekstrand, M., D:r med. dent., Sthlm
Ekstrand, P., Förvalt., Östersund
Ekström, E., Kapten, Stockholm
Ekström, H., Postkontr., Malmö
Elfborg, K., Revisor, Stockholm
Eliæson, Å., Fil. D:r, Stockholm
Elméus, K., Arkit., Stockholm
Engblom, A., Övering., Borås
Englund, F., Dir., Hälsingfors
Engqvist, H., Apot., Mörsil
Engström, G., Landsfiskal, Gränna
Engström, I., Källarm., Stockholm
Enström, A., Förvalt., Kramfors
Enwald, H., Chef för Presidentens kansli, Hälsingfors
Ericsson, A., Kamr., Djursholm
Ericsson, C. A., Dir., Eskilstuna
Ericsson, E. B., Hallstavik
Ericsson, H., Lärare, Stockholm
Ericsson, J. F., Apot., Kopparberg
Ericson, O. R., Trafikinsp., Kalmar
Ericson, O. W., Sjökapt., Karlshamn
Ericson, S. H:son, Löjtn., Ålsten
Eriksson, Ant. Osk., Komm., Lofta
Erikson, Arv., Dir., Stockholm
Eriksson, E., Landst.-dir., Vänersborg
Eriksson, E. J., Juvel., Härnösand

Eriksson, H., Ing., Rönneshytta
Eriksson, K., Fil. D:r, Skara
Erikson, S., Kamr., Gävle
Erlandsson, N., Folkskoll., Tomelilla
Esbjörn, A., Fabr., Gävle
Esmarch, F., Bruksäg., Lönneberga
Esspe, A., Fabr., Horred
Evelius, H., Läkare, Stockholm
Everitt, K. A., Ing., Köpmanholmen
Evers, I., Ing., Borås

Fagerström, C., Hamnkapten, Falkenberg
Fagerström, S. A., Grossh., Göteborg
Fagræus, I., Gen.-konsul, Stockholm
Fahlroth, J., Landssekr., Falun
Fahlström, G., Dir., Gävle
Falk, J., Landshövding, Kalmar
Falk, T., Landsfiskal, Strömsnäsbruk
Falkman, N., Postm., Möklinta
Felldin, A., Dir., Stockholm
Fellenius, W., Prof., Stockholm
Fischer, V., Dir., Köpenhamn
Fjeld, L. N., Förvalt., Oslo
Fjellström, A., Disp., Sundsvall
Forsberg, E. A., Övering., Stockholm
Forsberg, E. V., Stationsinsp., Gävle
Forsberg, F., Övering., Munktorp
Forsbäck, A., Köpm., Gävle
Forsdahl, J., Disp., Gävle
Francke, H., Avd.-chef, Stockholm
Fredén, F., Övering., Munkfors
Frehland, P., D:r, Nässjö
Freudenthal, W. E., Bruksförvalt., Ljusne
Friberg, W., Göteborg
Frijs, L. H., Sjökapten, Landskrona
Frisk, A., Brukspatron, Björkboda
Frisk, G., Stadsfogde, Härnösand
Frost, Chr., Dir., Sölvesborg
Frost, H., Dir., Malmö
Funch, J., Grossh., Stockholm
Fägerskjöld, C. G. V. F., Frih., Varberg
Gadd, V., Vattenr.-sekr., Sundsvall
Gardell, H., Stat.-insp., Tingstäde
Geijer, H. V., Konsul, Karlstad
Gerdelius, E., Löjtn., Uppsala
Gjernals, C. F., Kammarh., Köpenhamn
Gottheil, T., Ing., Stockholm
Graf, W., Bankdir., Örebro
Grafström, H., Överste, Umeå
Grahn, G. A., Kontorschef, Stockholm
Granholm, A., Överläk., Växjö
Granstedt, C. J. E., Konservator, Ängelholm
Granström, E., Disp., Bergvik
Grauers, G. H., Övering., Göteborg
Grauers, H., Borgm., Oskarshamn
Grehn, J. A., Musikdir., Karlstad
v. Greyerz, W., Kapten, Stockholm
Gripenberg, O., Lantm., Umeå
Grundberg, P., Godsäg., Gräfveby
Grönberg, I., Kassör, Göteborg
Gröndahl, M. T., Banktj., Arboga
Grönlund, J., Dir., Stockholm
Grönlund, P. E., Revisor, Nyköping
Grönvall, C. F., Kapten, Falun
Grönwall, F. W. M., Hovrättsråd, Stockholm
Gudmundsen, M., Dir., Köpenhamn
Gudmundsson, C., Musikdir., Karlskrona
Gulin, O., Fabr., Kristianstad
Gummeson, A., Dir., Malmö
Gustafsson, C. G. A., Köpm., Sundsvall
Gustafson, G. A., Kamr., Göteborg
Gustafson, P., Tandl., Örebro
Gustafson, R., Bokhandl., Sundsvall
Gyllenhaal, L. H., Frih., Stockholm
Gyllenholm, A. F., Stationsinsp., Skillingaryd
Götherström, G., Disp., Gäddviken

Hagblom, C., Källarm., Göteborg
Haglund, G., Ing., Stockholm
Hagström, J., Handl., Stockholm
Hald, A., Överläk., Rönne
Hall, S., Köpm., Äppelviken
Hallander, G., 1:e Postass., Sollefteå
Hallin, S., Jägm., Bjurholm
Hallin, E., Kab.-kammarh., Stockholm
Hammar, F., Disp., Sala
Hammarin, J. T., Fältläk., Stockholm
Hammarskjöld, C. A., Aktuarie, Stockholm
Hammer, A., Byggm., Västerås
Hanell, F. T., Apot., Österbymo
Hansen, E. A., Grossh., Stockholm
Hansen, R., Skeppsredare, Oslo
Hanson, G., Dir., Kristianstad
Hansson, K. S., Arkitekt, Göteborg
Hansson, R., Fabr., Stockholm
Hansson, T., Brandm., Hälsingborg
Hasselgren, H., Länsveter., Växjö
Hassler, A., Prov.-läk, Svenljunga
Hay, B., Kab.-kammarh., Stockholm
Hedberg, G., Järnhandl., Lidingö
v. Hedenberg, B., Kassör, Lidingö
Hedfeldt, O. P., Häradsskr., Lidingö
Hedin, E., Tandl., Göteborg
Hedlund, E., Ing., Gävle
Hedström, I., Ing., Varkaus
Hedström, R. A., Ombudsm., Luleå
Hegardt, P., Generalmajor, Östersund
Heime, N., Dir., Malmö
Helander, H., Skärkind
Helin, F., Dir., Stockholm
Hellberg, R., Kam.-skr., Stockholm
Hellerström, S., D:r, Stockholm
Hellmann, M., Disp., Norrköping
Hellner, N. S., Ing., Malmö
Hellström, E., Tandl., Sollefteå
Hellström, H., Fabr., Örebro
Helmer, M., Apot., Stockholm
Hemming, E., Apot., Stockholm
Hendeberg, J. G., Ing., Ludvika
Henke, H. E., Gen.-konsul, Stockholm
Henriksson, R., Landsfiskal, Töreboda
Herbold, K. J., Ing., Stockholm
Hermanson, J., Fabr., Umeå
Hesselgren, C., Ing., Nora
Hesser, D., Ing., Stocksund
Hessing, S. L., Fabr., Älmhult
Hildebrand, A. F., Disp., Göteborg
Hjelm, A., Trävaruhandl., Stockholm
Hjelm, E., Dir., Göteborg
Hjelmér, G. E., Apot., Stockholm
Hjorth, D., Grossh., Malmö
Hjorton, H., Ing., Jönköping
Hjortzberg, A., Överstelöjtn., Göteborg
Holm, F., Juvel., Stockholm
Holm, G., Folkskoll., Borlänge
Holmberg, A., Disp., Lund
Holmberg, W., General, Helsingfors
Holmer, I. O., Dir., Stockholm
Holmqvist, H., Ing., Stockholm
Holmqvist, J., Not. publ., Göteborg
Holmqvist, O., Ing., Örebro
Holmquist, M., Kamr., Stockholm
Holmstedt, A., Köpm., Uppsala
Holmström, A., Adv., Hudiksvall
Holst, V., Bibl., Næstved
Holth, O., Hamar
Holtz, D., Tjänstem., Stockholm
Hoppe, B., Konstnär, Malmö
Horndahl, O., Hälsingborg
Horneman-Blomström, R., Kamr., Halmstad
Huggert, W., Ing., Göteborg
Hugoson, A. W., Fabr., Enköping
Huldén, O. T., Folksk.-insp., Hässleholm
Hult, W., Hälsingfors
Hultén, A., Optiker, Göteborg
Hultgren, G., Fabr., Malmö

Hulthén, S., Dir.-ass., Stockholm
Hultmark, R., Rådman, Linköping
Humbla, G., Regem.-läk., Ösmo
Hwargård, E., Postass., Norrköping
Hyléen, G., Handl., Halmstad
Hyltén-Cavallius, O., Kam.-skr., Halmstad
Håkanson, F. A., Jönköping
Hägglund, H., Disp., Borås
Häggroth, F. T., Kapten, Stockholm
Härje, K. A., Konsul, Malmö
Härstedt, J., Stationsinsp., Billesholm
Höglund, N., Major, Borås
Högner, E., Byråchef, Stockholm
Högström, A., Andre Stadsläk., Karlstad
Högström, C. E. W., Avd.-chef, Stockholm
Hörberg, G., Kassör, Matfors
Höök, J. E., Hand.-resande, Gävle

Isakson, A., Skeppsbygg.-insp., Sthlm
Isakson, R., Dir., Luleå
Isberg, A., Källarm., Hälsingborg

Jacobson, N. E. H., 1:e Stationsskr., Kalmar
Jacobsson, O. D., Köpm., Höör
Jansson, G., Förvalt., Skoghall
Jansson, H., Grossh., Örebro
Jeansson, R., Dir., Stockholm
Jespersen, J., Konsul, Rönne
Johandy, G., Köpm., Stockholm
Johannsen, H. E., Guldsmed, Sønderborg
Johansson, A., Övering., Finspång
Johansson, A., Kapten, Solstadström
Johanson, E., Grossh., Stockholm
Johanson, E. O. R., Grossh., Krylbo
Johansson, F., Kapten, Stockholm
Johansson, H., Dir., Stockholm
Johansson, K. A., Godsäg., Alseda
Johansson, L., Köpm., Västerås
Johansson, R., Kontorschef, Göteborg
Johnsson, A., 1:e Postass., Karlskrona
Johnson, D. A., Kassör, Bjurholm
Johnson, G., Köpm., Malmö
Johnson, G., Grossh., Åmål
Johnsson, V., Ing., Malmö
Jonasson, M., Sjökapten, Råå
Jonsson, A. V., Stadsmäklare, Sthlm
Jonsson, B. P., Handl., Lysekil
Jonsson, C. M., Ing., Forsbacka
Jonsson, E., Köpm., Ramfall
Jonsson, G., Dir., Stockholm
Jonsson, O. B., Grossh., Göteborg
Juhle, M., Postm., Nynäshamn
Jäderlöf, G., Kamrer, Skövde
Jönsson, E. W. B., Kapellm., Härnösand.
Jönsson, N., Distr.-lantm., Umeå
Jörlander, H., Rektor, Visby

Kaaber, L., Gen.-konsul, Reykjavik
Kaijser, Å., Kapten, Stockholm
Kalén, N. F., Disp., Norrköping
Karlholm, G., Landsfiskal, Motala
Karlsson, C. A. H., Narvik
Karlsson, K. E., Agronom, Sköllersta
Kempe, J., Disp., Idkerberget
Kihlbom, N. E., Dir., Malmö
Kihlstedt, G., Komminister, Sthlm
Kinch, K., Kapten, Umeå
Kindal, C. E. F. M., Göteborg
Kjebon, I., Aktuarie, Stockholm
Kjellander, A., Disp., Karlstad
Kjellberg, C. M., Landsark., Vadstena
Kjellin, G., Lantbr., Jakobsberg
Kjellin, P., Kassör, Hudiksvall
Klemendz, K., Grossh., Göteborg
Klingbom, L., Bankdir., Stockholm
Klinge, T., Disp., Alingsås
Klint, J., Fabr., Stockholm
Knutson, S., Köpm., Norrköping

Krebs, W., Tandl., Stockholm
Kreüger, A., Major, Växjö
Krogius, L., Komm.-råd, Hälsingfors
Kronberg, F. K., Skeppsmäkl., Sundsvall
✓ *Kronstrand, B., Hovint., Mariestad*
Kuylenstierna, C., Major, Stockholm
Kågström, G., Fabr., Skellefteå
Källander, E., Stadsfiskal, Härnösand
Källstrand, K. J. E., Kyrkoh., Diö

Lachmann, J., Godsäg., Malmö
Lagerfelt, G. A. E., Frih., Stockholm
Lagerman, S., Med. kand., Stockholm
Lagerstam, E., Fabr., Stockholm
Lagerström, H., Boktr., Stockholm
Lagus, E., Dir., Hälsingfors
Landberg, E. V. U., Statsgeodet, Sthlm
Landegren, E., Kamr., Nyköping
Landén, E., Pianist, Kungsör
Landén, O. V., Landskamr., Linköping
Landin, I., Postass., Lund
Landin, O., Järnv.-kontr., Eskilstuna
Landström, F. G., Folksk.-lär., Kiruna
Langley, F. V., Sjökapten, Göteborg
Larsson, Adolf, Kontorschef, Göteb.
Larsson, And., Postm., Eskilstuna
Larsson, Aug., Handl., Hvitsand
Larsson, C., Fabr., Hörby
Larsson, D., Tandl., Karlstad
Larson, E., Norrköping
Larsson, J., Handl., Höör
Larsson, L. H., Dek.-målare, Sthlm
Larson, O. A., Kamr., Stockholm
Larson, P., Dir., Borås
Larsson, U., Löjtn., Stockholm
Lassen, P., Grossh., Nöddebo
Leander, J. A., Apot., Nässjö
Leffler, G., Pastor, Karlsborg
Leksell, E., Rådman, Gävle
Lemke, E., Stadskamr., Ulricehamn
Lenander, V., Lärov.-adj., Uppsala
Lené, G., Häradsskr., Sundsvall
Leuhusen, F. W. O., Frih., Stockholm
Lewenhaupt, A., Greve, Stockholm
Lewenhaupt, A. L., Greve, Stockholm
Lewenhaupt, C., Greve, Nyköping
Levien, G., Tandl., Karlstad
Lignell, B. M., Ing., Söderhamn
Lignell, F. E., Dir., Stockholm
Liljedahl, B., Rådman, Östersund
Lilliehöök, W., Komm.-kapten, Marstrand
Lind, A., Bankdir., Norrköping
Lind, A., Köpm., Västerås
Lind, O., Major, Norrköping
Lindahl, E., Lektor, Eskilstuna
Lindahl, G., Revisor, Stockholm
Lindahl, W., Handl., Halmstad
Lindaure, E., Forstm., Ljusne
Lindbeck, T. O., Grossh., Göteborg
Lindberg, B., Just.-borgm., Göteborg
Lindberg, C. H., Överarkitekt, Hälsingfors
Lindberg, G., Grossh., Stockholm
Lindberg, H., Kontorschef, Örebro
Lindberg, S., Konsul, Stockholm
Lindblad, A., Fil. D:r, Djursholm
Lindblad, C. E. T., Handl., Värnamo
Lindblad, E., Dir., Stockholm
Lindblom, J., Bankkamr., Boden
Linde, K., Landsfiskal, Fränsta
Lindeberg, E., Bankdir., Södertörn
Lindelöf, B., Konsul, Göteborg
Linder, O., Dir., Örebro
Linderoth, U., Köpm., Malen
Linderstam, N., Prost, Malmö
Lindeskog, I., Skogsinsp., Högsten
Lindgren, A. R., Köpm., Finspång
Lindgren, A. W., Hand.-res., Örebro
Lindgren, E., Kamr., Stockholm
Lindgren, H., Gällivare
Lindgren, I., Köpm., Vetlanda

Lindh, B. E., Köpm., Hultsfred
Lindh, H., Kantor, Misterhult
Lindh, H., Bankdir., Stockholm
Lindh, H., Postm., Vimmerby
Lindmark, I., Grossh., Örebro
Lindmark, N., Brandchef, Härnösand
Lindquist, O., Handl., Hedemora
Lindström, R., Civiling., Skoghall
Lindståhl, J. A., Järnv.-tjänsteman, Stockholm
Linge, A., Tullkontr., Stockholm
Linnander, K., Postass., Karlskrona
Linnell, E. G. F., Kamr., Växjö
Linnér, K., Kontorschef, Åseda
Lionæs, E. Chr., Bokh., Fredrikstad
Lithzer, H., Kamr., Hälsingborg
Ljungberg, L., v. Häradshövd., Kristianstad
Ljungdahl, J., Kyrkoh., Trälleborg
Ljunggren, C. T., Disp., Stockholm
Ljunggren, E., Kontorschef, Hälsingborg
Lundahl, T., Kam.-skr., Stockholm
Lundal, A. E., Lektor, Stockholm
Lundberg, Carl T., Disp., Lidingö
Lundberg, N., Dir., Stockholm
Lundbom, G., Intendent, Stockholm
Lundbom, O., Dir., Hälsingfors
Lundborg, C. E., Grossh., Stockholm
Lundbäck, E., Disp., Mackmyra
Lundén, S., Ing., Göteborg
Lundgren, D., Dir., Stockholm
Lundgren, J., Växjö
Lundgren, R., Bergsing., Krylbo
Lundin, J. W., Dir., Stockholm
Lundstedt, B., Skeppsklarerare, Holmsund
Luthander, K. V., Trafikchefsass., Norrköping
Lützow, A., Läkare, Hamar
Lång, K. G., Överlots, Karlskrona
Löcke, H., Byfogde, Trondhjem
Löf, A., Dir., Korsnäs
Löf, E., Ing., Västerås
Löfgren, S., Frisörm., Hudiksvall
Löfstedt, Y., Vikmanshyttan
Löfwall, O., Dir., Hälsingborg
Löfvenius, E., Grossh., Norrköping
Löwenberg, H., Rådman, Visby
Löwling, C. J., Disp., Umeå
Löwstedt, A., Kamr., Kumla

van der Maaten, S., Dir., Stockholm
Magnusson, C. O., Apot., Tranås
Magnusson, H., Trädg.-m., Malmö
Malmberg, E., Köpm., Vessigebro
Malmborg, C., Kamr., Sollefteå
Malmborg, K., Handl., Göteborg
v. Malmborg, O., Major, Gävle
Malmgren, G. R., Prof., Lund
Malmqvist, N., Stockholm
Mankell, G., Teckn.-lär., Härnösand
Mathiesen, P., Dir., Bergen
Mattsson, J. M., Grossh., Göteborg
Mattsson, O. M. G., Ing., Stockholm
Meier, G., Dir., Stockholm
Melén, A. T., Distr.-lantm., Lindesberg
Melin, R., Hand.-res., Borås
Mellander, C., Dir., Halmstad
Mellblom, T., Löjtn., Karlskrona
Meurk, G., Dir., Örebro
Milton, A. H. E., Dir., Stockholm
Mohlén, A. L., Köpm., Västerås
Molin, I., Ing., Jönköping
Molland, Överste, Oslo
Morén, S., Ing., Stockholm
Müller-Kristiansen, H., Bankprok., Sønderborg
Mårthenson, H., Handl., Karlshamn
Möller, C. E., Stadsfogde, Kristinehamn
Möller, H., Grossh., Stockholm
Möller, N. G., Köpm., Hälsingborg

Mörner, A., Reg.-pastor, Stockholm
Mörner, H., Greve, Drottningholm
Mörtberg, E., Disp., Sundsvall
Nannes, G., Dir., Örebro
Narud, A. G., Fullmäktig, Hamar
Nauckhoff, J., Gen.-major, Skövde
Nauclér, J. R., Civiling., Stocksund
Nelson, G., Kamr., Falkenberg
Nelson, H., Banktjänstem., Kinna
Nielsen, F. W., Dir., Äppelviken
Niklason, A., Stadsfogde, Karlskrona
Nilsson, A., Kristianstad
Nilsson, A. E., Fabr., Malmö
Nilsson, A. F., Civiling., Sundsvall
Nilsson, C. F., Lagerchef, Gävle
Nilsson, E., Bankdir., Karlstad
Nilsson, J., Landshövding, Kristianstad
Nilsson, N. J., Apot., Linköping
Nilsson, N. P., Arbetsförman, Sölvesborg
Nilsson, O., Garn
Nilsson, P. E., Bokförl., Stockholm
Nilsson, S., Stationsinsp., Röstånga
Nissen, A., Apot., Trondhjem
Norbeck, A., Kamr., Djursholm
Nordbäck, E. G., Apot., Piteå
Nordenstedt, D. A., Avd.-chef, Sundbyberg
Nordenström, G., Kamr., Norrköping
Norder, O. W., Köpm., Stockholm
Nordfeldt, C. A., Folkskollär., Tomelilla
Nordgrén, G., Konsul, Göteborg
Nordgren, P. A., Insp., Holmsund
Nordlund, H., D:r, Göteborg
Nordlund, S. B., Assessor, Stockholm
Nordquist, L., Ing., Göteborg
Norén, A., Disp., Lidköping
Norén, C. T., Fabr., Stockholm
Norinder, A., Överste, Stockholm
Norling, N. S., Red., Gävle
Norman, K., Apot., Stockholm
Norrby, A., Trafikchef, Mjölby
Nyberg, J. A., Fanj., Örebro
Nylin, E., Köpm., Nässjö
Nylund, D. F., Rektor, Eskilstuna
Nylund, G., Källarm., Stockholm
Nylund, J., Hälsingfors
Nyström, E., Postm., Härnösand
Nyström, G., Gen.-löjtn., Stockholm
Nyström, J. E., Kyrkoh., Aska
Nyström, O. E. E., Kont.-chef, Göteb.
Näs, O., Disp., Norberg

Odelberg, V., Hovjägm., Gustafsberg
Odencrants, L. A., Bankdir., Sthlm
Ohlsson, J. A., Skeppsred., Hälsingb.
Olander, C. W., Dir., Kristianstad
Olby, A., Ing., Stockholm
Olofsson, E., Köpm., Stockholm
Olofson, G., Kassör, Göteborg
Olsen, C., Konsul, Reykjavik
Olsen, O. G., Dir., Borås
Olsson, A. L., Kamr., Hälsingborg
Olson, A. R., Red., Gävle
Olsson, C., Fabr., Hälsingborg
Olson, J. F., Stadsark., Kalmar
Olsson, L. K., Köpm., Örebro
Olson, O. G., Disp., Laholm
Olsson, P. Valerius, Reg.-pastor, Kalmar
Ordell, C. E., Verkm., Malmö
Orell, S., Läkare, Styrsö
Ornell, O., Köpm., Sundsvall
Ouchterlony, E. S., Ing., Ocke

Pagh-Hansen, Överste, Hellerup
Palén, A. G. P., Ing., Kallholmen
Palmgren, F., Kamr., Storuman
Palmgren, J. R., Ing., Boden
Palmqvist, G., Dir., Stockholm
Palmquist, J., Verkst.-chef, Enköping
Pauli, A., D:r, Djursholm

Pedersen, O., Dir., Sønderborg
Pehrson, L., Källarm., Eslöv
Pehrsson, L., Banktjänsteman, Sthlm
Pehrsson, R., Revisor, Göteborg
Petersen, M., Dir., Stockholm
Petersen, N. Nissen, Borgm., Aakirkeby
Petersén, W. H., Ing., Västerås
Peterson, Axel, Handl., Oskarshamn
Peterson, E. M., Grossh., Stockholm
Peterson, F., Bageriidk., Eksjö
Peterson, F., Köpm., Nässjö
Peterzén, J., Konsul, Linköping
Pettersson, C. O., Löjtn., Stenkyrka
Pettersson, E., Handl., Gislaved
Petterson, G., Kapten, Hälsingborg
Petterson, J. E., Stadsing., Norrköping
Petterson, H. V., Kamr., Stockholm
Philipson, G. V., Dir., Stockholm
Pichler, J., Grossh., Stockholm
Pohlmann, H. K. H., Konsul, Storängen
Påhlson, E., Byråchef, Stockholm
Pärne, S., Hand.-res., Umeå
Pätts, N., Överläkare, Tönsberg

Radetzky, C., Disp., Malmö
Rasmussen, J., Grossh., Köpenhamn
Rasmussen, V., Dir., Malmö
Regnell, A., Advokat, Norrköping
Reimer, L., Bankdir., Sønderborg
Reuterdahl, J. H., Skrädderiidkare, Stockholm
Reuterskiöld, S., Disp., Göteborg
Richardson, J., Fabr., Halmstad
Ringborg, A., Dir., Ängelholm
Ringnér, E. W., Handl., Mora
Ringstrand, N. G., Landshövding, Umeå
Rolander, C. A., Kamr., Stockholm
Rooth, J., Red., Stockholm
Rosander, G., Disp., Stockholm
Rosenberg, G. W. H., Apot., Killeberg
Rosenblad, C. G. E., Kapten, Sthlm
Rosengrén, J. E., Civiling., Tureberg
Rosenörn, Kontorschef, Köpenhamn
Ross, N., Källarm., Skövde
Rosthöj, J. P., Tandläk., Aalborg
Roswall, A., Kamr., Stockholm
Roth, A. J., Bankkassör, Karlstad
Rotkirch, E., v. Häradshövd., Hälsingfors
Rudbeck, R., Frih., Edsberg, Tureberg
Rudelius, F., Kapten, Eksjö
Rudén, A. R., Sågverksäg., Västerås
Rud-Olson, O., Länsnot., Lund
Rundgren, E., Disp., Örnsköldsvik
Rune, A., Prost, Skåre
Ryberg, A., Org.-chef, Ålsten
Rydgaard, H., Dir., Malmö
Rydin, A., Regeringsråd, Stockholm
Rydman, K. A., Apot., Stockholm
Rydstedt, A., Apot., Eskilstuna
Rylander, R., Köpman, Stockholm
Rynning, E. G., Lärare, Huskvarna
Råhlén, C., Slottsbyggm., Örebro

Sabelström, C. L., Kamr., Linköping
Sahlin, R., Köpm., Sundsvall
Salander, N., Banktjänsteman, Sthlm
Salingre, G., Gen.-konsul, Hälsingfors
Sallén, J., Disp., Varberg
Salmonson, C. A., Kapten, Stockholm
Salmson, B., Överstelöjtn., Hälsingb.
Salwén, E. R., Överste, Falun
Sampe, O., Dir., Borås
Samuelsson, E. G., Bagarem., Pålsboda
Samuelson, H., Speditör, Karlshamn
Sandberg, K. R., Disp., Åhus
af Sandeberg, F., Kapten, Fristad
Sandelin, E., D:r, Hälsingfors

Sandén, E. M. R., Borgm., Vänersb.
Sandén, J., Bankdir., Uppsala
Sandstedt, C. R., Dir., Vittsjö
Sandström, J., Stadsfiskal, Piteå
Sandström, N., Apot., Slite
Sanne, K., Aktuarie, Stockholm
Sauer, W. E., Disp., Malmö
v. Schéele, H., Apot., Stockholm
Schéle, T., v. Konsul, Halmstad
Schenström, E., Major, Stockholm
Schmelzkopf, W., Grossh., Stockholm
Schmidt, C., Tandläk., Stockholm
Schmidt, N., Disp., Stockholm
Schnell, C., Grossh., Stockholm
Schnell, C. E., Konsul, Stockholm
Schoug, H., Apot., Vindeln
Schram, E., Grossh., Stockholm
Schram, J., Konsul, Oslo
Schumburg, R., Konsul, Ålsten
Schönström, J. H., Distr.-lantm., Uppsala
Segelberg, T. A., Länsvet., Nyköping
Seiron, N. H., Postkontr., Sundsvall
Selander, N. M., Musikhandl., Sthlm
Silén, P., Komminister, Härnösand
af Sillén, R., Not., Saltsjö-Duvnäs
Simonsson, F., Ing., Göteborg
Simonsson, N. M., Disp., Stockholm
v. Sivers, J. H., Apot., Stocksund
Siöberg, J., Fältvet., Hälsingborg
Sjöberg, K., Apot., Stockholm
Sjöberg, N., D:r, Landskrona
Sjöblom, N., Ombudsman, Stockholm
Sjöblom, S., Överlär., Lyckeby
Sjögren, A., Dir., Stockholm
Sjögren, I. P., Fabr., Sundsvall
Sjögren, O., Fil. D:r, Stockholm
Sjögren, P. S., Disp., Göteborg
Skogsberg, E., Folkskollär., Kilafors
Sköld, K. A., Not., Stockholm
Sköldberg, K., Dir., Heby
Smedberg, R., Major, Stockholm
Sparre, U. A:son, Frih., Lidingö
Stadler, O., Disp., Falköping
Stawe, J. E., Apot., Killeberg
Stavenow, E. C., Dir., Råsunda
Steenstrup, H. M., Konsul, Vasa
Stenberg, S. A. G., Grossh., Sthlm
Stenbock, R., Greve, Tumba
Stenfeldt, A., Dir., Uppsala
Stenkil, S. D., Skogsinsp., Eksjö
Stenmarck, N. J., Byggm., Malmö
Stenquist, G., Landsfiskal, Älvdalen
Stigzelius, E., Fil. Mag., Hälsingfors
Stille, I., Disp., Stockholm
Stjernström, H., Apot., Stockholm
Strandt, C., Köpm., Borås
Streijffert, R., Löjtn., Malmö
Strokirk, G., Löjtn., Stockholm
Strokirk, H., Kapten, Östersund
Ström, G. E., Kapten, Stockholm
Ström, J. W., Distr.-lantm., Eskilstuna
Strömberg, A., Revisor, Stockholm
Stålhammar, C., Dir., Stockholm
√ *Stålhane, H., Överste, Gävle*
Stökken, J., Bokhandl., Hamar
Sundberg, J., Disp., Köpmanholmen
Sundholm, H., Disp., Djursholm
Sundström, A. E., Dir., Hälsingfors
Sundström, A. G., Disp., Mjölby
Svenander, S., Apot., Göteborg
Svenow, H., Löjtn., Viggbyholm
Swensen, T., Övering., Oslo
Svensson, C. A., Kamr., Stockholm
Svensson, C. O. K., v. Konsul, Oskarshamn
Svensson, K., Postkontr., Stockholm
Svensson, K. E., Apot., Huskvarna
Svensson, P., Disp., Karlstad
Swenson, R., Köpm., Stockholm
Svenson, S., Sysslom., Stockholm
Svinhufvud, P. A. S., Major, Sthlm
Svinhufvud, S., Distr.-lantm., Kinna
Svänsson, G. A., Ing., Viskafors

Swärdh, C. R., Banktjänstem., Åker
Sylvén, N., Bankkassör, Falun
Söderberg, J. A., Dir., Boden
Söderberg, O. A., Gen.-konsul, Sthlm
Söderström, H., Disp., Malmö
Sönsteby, K., Disp., Backe
Sörensen, S. L., Sekr., Stockholm

Tammelin, Th., Dir., Stockholm
Tellander, G. R., Civiling., Göteborg
Tengström, S., Överläk., Axvall
Thedéen, H., Folkskoll., Hudiksvall
Thimgren, C. G., Major, Stocksund
Thomé, C. B., Disp., Gyttorp
Thorslund, G., Dir., Västerås
Thorwall, P. T., Ing., Hälsingfors
Thulin, H. A., Dir., Bjuv
Tidén, H., Lär., Eskilstuna
Tilly, K., Postm., Landskrona
Timelin, E., Fil. D:r, Karlskrona
Tisell, K., Stationsinsp., Trälleborg
Tollin, P., Dir., Linköping
Tornell, H., Kamr., Fågelsta
Tysell, H., Grossh., Stockholm
Törnell, E., Kanslisekr., Stockholm
Törngren, E. M., Jägm., Ragunda
Törnudd, A. S., Fil. D:r, Imatra

Uhlemann, W., D:r, Smedjebacken
Ullman, A., Disp., Högsby
Ullman, B., Ing., Stockholm
Unge, T., Löjtn., Sollefteå

Wachtmeister, H., Greve, Stockholm
Wadenius, G., D:r, Gammelstad
Wadman, A. R., Kand., Mariefred
Wærn, F., Dir., Stockholm
Wagner, G. A., Grossh., Stockholm
Wahlberg, E., Borgm., Torshälla
Wahlby, H., Tandl., Haparanda
Wahlund, K. J., Kontorschef, Gävle
Wall, C., Grossh., Hälsingborg
Wall, A., Regeringsråd, Stockholm
Wallendorff, A., Folkskoll., Boden
Wallman, C. G., Löjtn., Umeå
Walthén, J. A. F., Handl., Göteborg
Wangenberg, T., Jägm., Gävle
Warelius, S., Kamr., Stockholm
Varenberg, A., Dir., Södertälje
Warenberg, K. A., Disp., Malmö
Warfvinge, J. A., Hamnkapten, Mariestad
√ *Wassberg, E. G., Kapten, Kristianstad*
Wassdahl, P., Kassör, Alanäset
Wasser, R., Auditör, Ronneby
Welin, S., Bankkamr., Göteborg
Wendt, T. K., Krigsfiskal, Uddevalla
Wenster, H., Postm., Borgholm
Werner, A., Kamrer, Båstad
Westberg, C., Landsfiskal, Kramfors
Wester, K., Kommendör, Karlskrona
Westerhult, H., Sjökapten, Göteborg
Westin, P., Kassör, Härnösand
Westman, A., Trafikinsp., Umeå
Westman, C. S., Ing., Vasa
Westman, H. W., Köpm., Stockholm
Wetter, E., Stationsinsp., Värnamo
Wetterstrand, G. A., D:r, Hälsingfors
Wicklund, G., Ing., Hallstavik
Wicksell, J., Handl., Strängnäs
Wickstedt, G., Grossh., Göteborg
Victorén, A. E., Mönsterås
Widbom, B., Handelsres., Göteborg
Wide, N., Dir., Äppelviken
Widegren, N., Kamr., Örebro
Widén, G. U., Grossh., Karlstad
Widlund, M., Landsfiskal, Sundsvall
Widmark, G. W., Arkit., Hälsingborg
Wiholm, E. G., Rev.-komm., Sthlm
Wijkmark, E., Apot., Jämshögsby
Wijkström, F., Major, Stockholm
Wik, K., Landssekr., Härnösand
Wikberg, A., Disp., Piteå

Wikén, K. E., Stationsm., Häggenås
Wikland, M., Civiling., Härnösand
Wiklund, A., Övering., Stockholm
Viklund, O., Rektor, Eskilstuna
Viksten, A. B., Kapten, Hälsingborg
Willbergh, J., Bokh., Sollefteå
Willners, A., Musikdir., Stockholm
Willners, J., Kamr., Äppelviken
Winberg, A., Grossh., Hälsingborg
Wingner, T., Apot., Emmaboda
Winroth, R., Konsul, Malmö
Wirén, C., Gatufogde, Malmö
Wirgin, A., Borgm., Trälleborg
Wiström, S., Apot., Stockholm
v. Wright, F., Kom.-råd, Masaby
Wulff, E., Dir., Hälsingfors
Wållgren, C. A., Läk., Göteborg
Väring, E., Pastor, Vänersborg

Zamore, C. M., Övermask., Narvik
Zander, F. G., Civiling., Stockholm
Zentio, B., Köpm., Uppsala
Zetterlund, Albert, Dir., Göteborg
Zetterquist, L., Distr.-chef, Hälsingborg
Åberg, Gustaf, Konsul, Hälsingborg
Åberg, Harald, Köpm., Mora
Åberg, F. G., Dir., Stockholm
Åckerberg, Axel, Kapten, Stockholm
Åhlén, W., Kassör, Gävle
Åhrberg, A., Gen.-konsul, Djursholm
Åkerberg, T., D:r Phil., Halmstad
Åkerblom, Per, Köpm., Eskilstuna
Åsbrink, Gustav, Hovint., Stockholm

Öberg, C. G. B., Tandl., Uppsala
Öberg, Nils, Domkyrkoadj., Visby
Öfverholm, A. F., Jägm., Ljusdal
Öqvist, Einar, Agronom, Göteborg
Öhrvik, Kyrkoh., Östra Ljungby
Österlind, R., Disp., Hohög
Österlund, A., Dir., Malmö
Österlund, Nils, Dir., Stockholm
Östlin, Olof, Ing., Stäket
Östling, Alb., Red., Örebro

184

SUBSKRIBERAD UPPLAGA

STOCKHOLM
AKTIEBOLAGET FAHLCRANTZ' BOKTRYCKERI
1930

(9:–)

